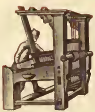
FIRPO
1076
BIBLIOTECA NAZIONALE
TORINO

chi l'a pi 'd fil farà pi 'd toila
Ex libris
LUIGI FIRPO
6.5.9.

VBERTI FOLIETAE

CLARORVM LIGVRVM ELOGIA

AD IOANNEM ANDREAM AVRIAM Ducem Clariſsimum.

GENVÆ, *De licentia Superiorum.*

Ex Officina Hieronymi Bartoli, M.D.LXXXVIII.

VBERTI FOLIETÆ

AVCTORIS.

Te pietas, te relligio, te Martia virtus,
Ciuileſq. artes ſydera ad alta ferunt.
Te ſummi Reges ornant, nomenq; verendum eſt
Omnibus in terris vrbs veneranda tuum.
Tu late imperium profers, te Numina, ſollerſq.
Ingenium æternis amplificant opibus.
Tu ſalubri cæloq. auriſq. ſalubribus vtens
Fata hominum extremum protrahis in ſeniũ.
Littora perpetuo viridantia, floribus horti
Vernantes violiſq. ipſa hieme in media.
Immanes moles, & tecta æquantia cælum
Defigunt oculos, qui te adeunt, hominum.
Si nihil o Patria hæc poſſunt incondita ſcripta
Noſtra tuis tantis laudibus adijcere:
Aſt eadem ſtudium ſaltem teſtantia noſtrum
Accipe tu, pietas quæ tibi noſtra dicat.

PAVLVS MANVTIVS VBERTO FOLIETAE

S. D.

ET ſi tu is es, cuius ingenium, et virtus, neque meum, neque cuiuſquam omnino teſtimonium deſideret; me tamẽ vel amor in te meus, vel ipſa veritas adduxit, vt extare vellem de tuis Elogijs iudicium meum, non tam apud te, qui te ipſum egregie noſti, quam apud omnes gentes, atque adeo apud ipſam poſteritatem, quæ de ſtudiis ingeniiſque noſtris expers amoris, & odij, pro cuiuſque merito ſententiam feret. Ego enim tua ſcripta, & legeram ante multos annos, & ita probaram, vt ex ijs, qui tunc excellere putabantur, tibi neminem anteferrem. nunc, vt vere dicam, non vt gratiæ cauſſa tuis auribus lar-

giri quidquam velim, hæc de tuis Liguribus illuſtris, & diligens, & ornata commemoratio ita mihi placuit, ut qui conferri tecum hoc in genere poſsit, prorſus neminem eſſe iudicauerim. Nam ex vniuerſa Italia, aut ex multis prouinciis multarum virtutum exempla colligere, id quod ex veteribus multi, ex recentioribus nõnulli fecerunt, haud ſane magni negotij videtur eſſe: ex vna vero ciuitate, & ex vna ſatis anguſta regione, tãquam ex vberrimo fonte multos haurire, qui vitæ ſanctitate, qui militari gloria, qui Reipublicæ adminiſtrandæ ſcientia, qui ſolertia, & inueſtigandi rerum nouarum, nouarumque gentium ſtudio, qui etiam litteris, & eloquentia floruerint, hodieque floreant, & admirandum quiddam eſt, & immortali laude digniſsimum. In qua cogitatione dum verſor, non tam equidem patriæ tuæ gratulor, quòd eos ciues tulerit, qui tantas res gererent, aut qui inſigni aliqua laude inter ceteros eminerent, quam quod tu incredibili quodam erga tuos amore incenſus ad eorum memoriam ab interitu vindicandam ingenii artemq. contuleris. Viuunt enim nomina conſumptis corporibus excellenti ſcriptorum induſtria, & ſi præconem virtus inuenit, elucet, eo ſi caret, obſcuratur, et exſtinguitur. Quocirca vel ijs ipſis, qui

ornati a te ſunt, quorum hodie nonnulli ſua gloriæ viui perfruuntur, uel eorum poſteris tanti debet eſſe munus, officiumq. tuum, quanti ſemper a fortibus, ac ſapientibus viris æſtimatam nominis æternitatem videmus; qui eam non modo laboribus, ac periculis; verum etiam vita, ac ſanguine quærendam putarunt. Et vt aliquid de meo ſenſu, cum Matthæum Senaregam alumnum diſciplinæ meæ præſtanti virum ingenio, natum maximis rebus, dicendi, ſcribendiq. facultate nemini prorſus ætate noſtra concedentem proprij Elogij laude decoraſti, & ſi debitum in eo virtuti præmium perſoluiſti, me tamen pro mea in illum ſingulari beneuolentia qua voluptate, lætitiaq. affeceris, quo tibi beneficio deuinxeris, nec mihi verbis exprimere, nec tibi cogitatione conſequi facillimum ſit. Ac tu quidem materiam cepiſti nobilem, & præclaram; ſed vt ea ſpecioſior, & iucundior, & vt ita dicam, ſe ipſa maior ſit, eloquentiæ tuæ præſtantia conſequeris. Omitto reliqua, ne ſim nimius. Nam ſua quidque laude dignum eſt, ſed in principijs tam multis tantam varietatem, tam ſplendidam, tam elegantem quis non admiretur, aut quis vidit vmquam? in ceteris enim Elogiorum partibus tui numquam non ſimilis, ideſt grauis, & ſublimis, et ornatus, in hac

vero

vero tantus es, vt in illis certare cum alijs, in hac te ipſum vincere voluiſſe videaris. Macte vir ingenio, atque virtute, optime de Patria merite, cui tot ciues, tot heroes, tot Principes communi fatorũ lege ereptos, vel temporis iniuriam timentes, reſtituis atque conſeruas; nunc illa te ſuæ ſtudioſum dignitatis, publici cupidum commodi, vereque ſuum alumnum agnoſcit: nunc amplectitur abſentem, nunc incolumem, florentem, beatum exoptat. quæ tibi merces vnâ pietatis in illam perpetuæ præſtantiſſima videtur. Vale. Romæ ex ædibus pridie Kal. Dec. M D. L X X I I.

HIPPOLYTI CAPILVPII EPISCOPI PHANENSIS.

Illuſtres animæ Ligurum, quas Martia virtus
Nota mari, & terra ſydera ad alta tulit;
Quæque ſacrum Muſis potuiſtis ſcandere montem,
Et celeri immenſum currere mente polum.
Veſtra Ligur chartis intexuit acta Latinis,
Et vigil æternum reddidit auctor opus.
Sic docta artificis gemmas manus inſerit auro,
Atque illis ingens adiicit arte decus.
Quo Ciuem Patria ergo ſuum celebrabit honore,
Qui vetat illius ſplendida facta mori?

IO. FRANCISCI FERRARII.

Vrbs inuicta caput Ligurum, illuſtrata quæ alumnis
Tot tantisq. parens clarior vſque micas.
Egregiis hominum virtutibus inclyta debes,
His tibi non paruum nam peperere decus.
Et pace, & bello quoniam caſtriſue, foroue
Quæ geſſere, tuum nomen in aſtra ferunt.
Non minus at docto Folieta excelſa teneris,
Qui Ligurum cecinit tot benefacta Ducum.
Quin magis huic vni debes obnoxia alumno,
Quam reliquis de te, qui meruere boni.
Parta tibi eſt etenim mortalis gloria ab illis,
Et quæ Lethæis merſa feratur aquis.
Iſte ſed immemori ſcriptis felicibus æuo
Hanc rapit, æternus, perpetuamq. facit.

ANTONII HORTENSII.

MAgnanimi Heroes Ligurum, quos inclyta virtus,
Magnus, & in patriam nobilitauit amor.
En vos Vbertus ſcriptis intexuit aureis,
Vt vis nulla queat, nulla abolere dies.
Ergo vos illi debetis, patria vobis;
Vel potius vobis patria, eique ſimul.
Vos patriam auxiſtis meritis, Vbertus & illam;
Et vos æterno conſecrat eloquio.

IOANNIS VERSOSÆ.

VT veſter Folieta ſimul victurus honores
Aeternis veſtros tradidit hiſtoriys,
Heroes Ligures, vos dein vita inclyta ſæclis,
Vos dein fama vllis non moritura manet.

VBERTI FOLIETAE CLARORVM LIGVRVM ELOGIA

AD IOANNEM ANDREAM AVRIAM DVCEM CLARISSIMVM.

MAGNO animo, & excellenti ingenio viri Ioãnes Andrea Auria, eam eſſe patriæ charitatẽ ſtatuerunt, quæ nullis iniurijs poſſet exhauriri: nulliſq; quamuis grauibus offenſionibus egregios homines a Republica debere abduci exiſtimarunt. Illorum ego veſtigijs inſiſtens is ſemper fui, cuius incenſa in patriã ſtudia exilij pœna, qua me ciues mei affecerunt, numquã aut extinxerit, aut labefactarit, quin contra omnes curas in eius ſalutem & dignitatem tuendam, augendã, ornandam, quantum pro virili parte poſſem, perpetuo intentas habuerim. quãquã facere non poteram, quin vicem meam interea dolerẽ, quod me ita om-

nia feſelliſſent,vt quam rem mihi laudi & pręmio pu taram fore,in eã crimen vel grauiſſimum perduellio nis conſtitutum eſſet. Verum perpetui mei in patriã ſtudij haud contẽnẽdum, ni fallor,inter cetera ſpecimen fuerint hæc, quæ nunc ędere decreui,Clarorũ Ligurum Elogia, ad quæ ſcribenda illa me in primis impulit cauſſa,quod ad inuidiam, quam ciuitati no ſtræ nonnullorum maleuolentia & obtrectatio conflare ſtudet,leuandam,& extinguendam id plurimũ valere exiſtimaui. Sunt enim, qui Genuenſes homines totos mercaturę & quæſtui deditos nihil magnũ aut amplum ſpectare, nihilq. niſi humile & ſubmiſſum habere cõtendant; eaq. ratione de nationis no ſtræ nobilitate, quantũ poſſunt,detrahere nitantur. Quorum maleuolẽtia & inſcitia cum teſtimonio no ſtræ ætatis, quę tot claros Duces tulit,tum omnium temporum cõteſtata Genuenſium virtute refellitur. Illud enim plane conſtat, in nulla Italiæ ciuitate bellica ſtudia aut vehementius,aut diutius, quã Genuæ viguiſſe; nullamq. eſſe nationem de Italis, quæ poſt occaſum Romanæ virtutis ad naualem Genuenſium gloriam, rerumq. geſtarum magnitudinem (abſit verbo inuidia) poſſit aſpirare. Venetias clariſſimum Italiæ lumen ſemper excipio. Cui nunc vrbi,vt de im perio & de dignitate facile concedimus, ita in pari cum illa bellicę virtutis & rerum geſtarum gloria nos verſari, ne ipſi quidem Veneti magnopere abnuũt, aut iniquo animo ferunt. illa tantũ re inferiores ſu-

mus

mus, quod res Genuenſium magnæ ac præclaræ luce hiſtoriç & egregij ſcriptoris ingenio carentes obſcuriores ſunt. Cui Ciuitatis noſtræ parti claudicanti ego quantum ingenio & eloquẽtia poſſem (vtrãq; autem rem exilem & pertenuem in me eſſe intelligo) ſubuenire, ſæpe in animo habui. verum omni opera occupata, totoq. animo intento in vniuerſa noſtrorum temporum hiſtoria conſcribenda, quæ res immenſi operis ac laboris eſt, fit, vt in tot partes noſtra diſtrahi non poſſit induſtria. Sed tamen non ita omni opera mea patriam deſertam volui, vt quod tempus maioribus occupationibus, quamq. operæ ſubſiciuæ partem eripere potui, eam non illi tribuerem, quique vniuerſam illius hiſtoriam amplecti non potui, hos tamquam floſculos carptim collegi; in paruoq. hoc opere Ligurum, qui vel militari gloria, vel ciuilibus artibus floruerunt, veluti in exigua tabella adumbratas imagines ante oculos hominum poſui, quorumq. res geſtas plane explicare, iuſtæ hiſtoriæ opus fuerit, eas hac elogiorum breuitate attigiſſe, ac veluti indicaſſe, haud leue operæ pretium putaui. Vt & Clarorum Virorum memoria ab hominum obliuione ſcriptis noſtris vindicaretur; nec patria noſtra ea laude, quam illi tot ciuium ſuorum virtus & ingenium conciliat, omnino careret: hocq. extaret ſingularis noſtræ pietatis in illam monumentum, cum eos tantum hoc honore comprehenderimus, quorũ nomen rerum geſtarum magnitudine, clariſſimarũq.

victoriarũm gloria,aut magno aliquo memorabiliq. facinore præfulget. præter quos plus ſeptingenti Ligures cum apud annalium noſtrorum,tum exterorũ ſcriptorum incorrupta monumenta numerãtur belli pacisq. artibus conſpecti. innumeri enim fuerunt haud contemnendarum claſſium, haudq. contemnendi nauium numeri Præfecti; adhoc non pauci ſuperioris generis ordinum Ductores, alijsq. honorificentiſſimis terreſtris militiæ muneribus vſi. vel vna gẽs tua Auria præter eos,quos ſuis ſigillatim Elogijs decorauimus ſummi faſtigij viros,plus ſexaginta tulit terra mariq. inſignes homines, qui conſilio,virtute,audacia, rebus geſtis nomen ſuum immortalitati commendarunt. Vt gens Auria ex omni temporum memoria Ciuitati noſtræ feraciſſimũ Ducum & Præfectorum ſeminarium fuerit. De togatis vero Liguribus quadringẽti Epiſcopi & eo amplius recẽſentur. Atque ego credo nõ nullos non de ceteris modo,ſed de ciuibus ipſis quoque noſtris fore,qui Ciuitatis noſtræ priſcorum temporũ potentiam mirentur,quæq. de maiorum noſtrorum rebus tradũtur, ea vix credibilia putent: magnopereq. ex nobis quęrant,qui fieri poſſet, vt Ciuitas tum dimidio,quam nunc eſt, minor,longeq. minore ciuium & incolarũ numero frequentata,eorumq. minus locupletium; adhoc anguſtioribus finibus vtens,cuiq; publica uectigalia multis partibus eſſent tenuiora, qui igitur fieri poſſet, vt Ciuitas, apud quam omnia, quæ ad magnas claſſes

parandas

parandas & inſtruendas, paratasq. & inſtructas tuendas neceſſaria ſint, tam exilia eſſent, tantas, tam validas, tam crebras claſſes, idq. tam facile, tamq. breui tempore compararet, & ornaret. Illud enim conſtanter traditur, in prima expeditione ſacri belli, cuius Dux fuit Gotofredus Bollionius, ſeptem ingentes & prævalidas claſſes, quarum nulla numero ſeptuaginta triremiũ minor fuit, omni nautico inſtrumento, omniq. bellico apparatu inſtructas, ad hoc ingenti egregiorum bellatorum copia refertas tredecim annorum curriculo ſubſidio Chriſtianarum rerum in Syriam ſubmiſſas. Et in vno ex bellis Piſanis ſeptem annorum ſpatio, quod bellum illud durauit, ſexcentas viginti ſex naues longas varij generis e portu Genuenſi pluribus commeatibus exiſſe. quam rem grauiſſimus illorum temporum æqualis & ſcriptor Iacobus Auria, cui negotium ſcribẽdorum annalium publice datũ eſt, pro explorata & cõperta tradit, cum ſibi ſtudium fuiſſe dicat, numerum nauium recenſendi. Iam vero quis non horreat ſecũ reputans mẽſis ſpatio claſſem centum ſexaginta partim triremium, partim maioris formę longarum nauium, quas tunc Taridas vocabant, nunc Galeatias appellamus, comparatam & inſtructam? quam duo & quadraginta bellatorũ millia omnes Liguſtici nominis conſcenderunt. quam rem Varagineus tradit certiſſimus ſcriptor, & ſanctiſſimus Antiſtes, qui rei interfuit, numerumq. nauium ſeſe inijſſe ſcribit gentili

tili ſuo Vberto Auria, eo qui memorabili illa clade Piſanorum opes fregit, Præfecto e portu Genuenſi contra Venetos emiſſam? Auget admirationem ac fidem labefactat noſtrorum temporum comparatio. in quibus nō modo Ciuitas noſtra quamuis frequētia ciuium, omniq. opum copia, ad hoc finium latitudine longe ſuperior, ſed ne opulentiſsima quidē Regna tantas claſſes poſsint armare, aut armatas diu tueri. Vel ipſæ Venetiæ, quæ ciuitas tot opulētas ac claras Italiæ vrbes imperio ſubiunctas habet, ad hoc latiſsime patentem Illyrici oram quamplurimaſque inſulas oppidis, vicis, populis frequentiſsimas, locupletiſsimaque vectigalia poſsidet, ampliſsimaq. habet naualia nauigijs omniq. bellici apparatus copia referta, naualemq. rem prę ceteris colit, in eaq. gloria ſibi primas vindicat, perraro atque omnibus uiribus connixa tantum nauium numerum vix cōficere poteſt. Quæ ſingula ſecum animo agitantes multos, vt dixi video fore, qui ſcriptis noſtris fidē abrogent, idque non omnino temere, cū ea res me quoque dubium ſępenumero & nutantem fecerit. Verū cum animum in eam cogitationem & inueſtigationem acriter intendiſſem, veterumque ſcripta diligēter conſideraſſem, exterorumq. monumēta multis ex locis collecta cum noſtris annalibus accurate contuliſſem, re diu ac multum quæſita, animoque agitata ad veritatem me perueniſſe credo, eaque allaturū ſpero, quæ omnem prorſus dubitationem tollant,

ſcriptis

ſcriptisque noſtris ſtabilem fidem adiungant. Petimus igitur ab ijs, qui ſcripta hæc noſtra in manus ſument, ne ſuſceptæ contrariæ opinionis, ſi forte menti hæſit, pertinaciter retinentes ſint, candidoque animo rem mecum momentis ſuis ponderare ne grauentur. Principio cum tres omnino ſint quærendi victus viæ, tresque rei familiaris tuendæ & augendæ rationes agricultura, opificium, mercatura, a duabus ſuperioribus Genuenſes & Ligures homines plane abſtinebant. neque enim durum & aſperum ſolum, regioque ſterilis, nulliuſque fere rei victui & quotidiano cultui neceſſariæ ferax agriculturę magnopere locum dabat: & opificia tamquã ſordidam rem & libero homine indignam aſpernabantur; textrinaque & cetera ſellulariorũ artificia ab exteris Genuam ea de cauſſa commigrantibus exercebantur. cuius rei etiam ætate noſtra illa non leuia extant veſtigia, quod textrinam facientes Tuſci; rerumq. ad muliebrem ornatum & ad elegantiorem cultum pertinentium opifices Mediolanenſes vocantur, nominibus videlicet nationũ, quæ eiuſmodi opificia a Genuenſibus ſpreta Genuæ exercebant, ad opificia ipſa translatis. Mercaturæ porro duo ſunt genera, alterũ, quod in re numaria, & fœnebri tractãda, pecuniarijs permutationibus faciendis, vectigalibus publicis cõducendis, & exercendis uerſatur. quarum rerũ cauſſa ſocietates inſtituũtur, domiciliaque in exteris prouincijs collocantur, a quo genere maiores noſtri ſem

per

per abhorruerunt, nullaque illis erant in alienis pro uincijs negotiationis mercatoriæ domicilia præter perpauca in nonnullis maritimis vrbibus ad ea, quæ ad commeatus & maritima commercia expedienda pertinebant, inſtituta. Quo circa a ceteris omnibus exercitationibus, & quæſtibus libera Genuenſiũ opera tota in re nauali ponebatur, huicq. vni ſtudio Genuenſium ingenia erãt intenta, atque huic vni operi & labori omnis illorũ inſudabat induſtria, cuius nemo omnino optimis illis temporibus expers erat; ſimileque quiddam eius, quod in Romanis olim valebat, in Liguribus tum ſuſcipi poterat, vt quemadmodum qui Romanus, idem miles eſſet, ita qui Ligur, idem quoque eſſet nauticus. Quo fiebat, vt quemadmodum nunc publicanis & opificibus vrbem refertam habemus, ita tum nautarũ omnia plena eſſent; Genuenſesq. homines, qui nunc textrinã, aut numulariam faciunt, omnes tum nauiculariæ ſe dederent. Illud porro erat nauticæ huius exercitationis genus, quod homines nõ minus bello quam nauticæ induſtriæ aptos faceret. nam cũ quatuor tum populi mediterranei maris potentes eſſent Venetus, Genuenſis, Piſanus, Catalanus, ingentesque claſſes ſinguli armarent, fiebat vt æmulę virtutis, & eiuſdem profeſsionis ſtimuli odia & inimicitias inter eas nationes alerent & incenderent, quę ipſas in armis perpetuo habebant, ac non claſſes modo ad bellum armatas ſed naues etiam priuatæ negotiationis cauſſa domo pro-

fectas

BIBLIOTECA Società Economica CHIAVARI

ſectas prēliis ſæpenumero inter ſe cōmittebat;ad hoc mare Pyratarum excurſionibus & latrocinijs continenter infeſto fiebat, vt illorum temporum negotiatoribus altera manu clauus eſſet regendus, altera gladius ſtringendus. quibus exercitationibus homines aſſuefacti, quemadmodum ex bonis olim agricolis, ita ex bonis tum nautis boni milites fiebant. quæ res acriter in illam intuentibus admiratione͂ illam de numero nautarum & bellatorum plane tollit, docetq. liquido pro ſingulis nunc hominibus rei nauali ac bellicæ aptis centenos tum Genuæ & in ora Liguſtica numerari potuiſſe. Remigium porro, quæ res difficilis in primis nunc eſt, præſto & ad manus affatim erat, cum infimi homines in ſuæ ſortis miniſterium Reipublicæ operam nauare non grauarentur, cum prēſertim neque loris aut fuſte cederentur liberi videlicet homines, ac voluntariam operam Reipublicæ profeſſi, neque ijs iniquitatibus, quibus nunc ſerui remo alligati, vexarentur, neque grauior aut laborioſior eſſet remi, quam ligonis aut pectinis tractatio, fructuoſiſſimuſq; eſſet is quæſtus præda & ſpolijs inter omnes pro fortunæ & miniſterij portione diuidi ſolitis; nullumq. fere aliud eſſet tenuiorum hominum opus, quo vitam tolerarent. Nauiū vero numerus, quæ altera fuerat maxima admirandi cauſſa, multo minus dubius eſſe poteſt, ſi quis cogitauerit, priuatā negotiationem nō tum onerarijs & corbitis, vt nūc, ſed nauibus longis omnis generis fere exerceri ſolitam.

tam. quarum maxima pars triremes erant, aut etiam
maioris formæ Taridæ. Eę a priuatis hominibus pri-
uato ſumptu parabantur, quarum ingẽtem fuiſſe nu
merum,haud dubitãdũ eſt,quippe quæ minoris one
ris capaces eſſent, onerariaque mediocris quatuor
aut quinque & eo amplius triremiũ onus vehat. quo
fiebat,vt minor capacitas numero ſuppleretur,cum-
que Patrum & noſtra quoq; memoria plus centum
quinquaginta onerarias in Liguſtica ora ipſi viderimus,quis ſano iudicio vtens negauerit,plus ſexcẽtas
longas naues, quarum haud exigua pars triremes eſ
ſent, in Liguſtica ora,vt minimum fuiſſe? cum nullũ
eſſet tam exiguum oppidum ac tenue,quod non v-
nam ſaltem aut alteram triremem armaret, id quod
ex innumerabilibus annalium monumentis manife
ſte apparet. quæ res eo etiam minus mira videri de-
bet,quod longe minoris triremes quam onerariæ cõ
ſtabant, tum cum nullus eſſet bombardarum vſus,
neque ſeruis in remigium vteremur,quę duæ res im-
penſo parantur pretio, illiſque demptis minimi im-
pendij ſit prę oneraria & corbita triremis cõparatio
& inſtructio. Neque vero ea nos moueat res, quod
oram Liguſticam, id quod non in poſtremis mirum
videbatur, non niſi minima ex parte imperio poſſi-
debamus, quæ compluribus Dominis parebat. Om
nia enim Liguriæ oppida quæcumque Varo & Ma-
cræ fluuijs interiectum accolunt mare, Cæſarũ lege
& decreto Ciuitati noſtræ, cum inſtruẽda & armãda

eſſet

eſſet claſſis,contributa erant, graui fraude Dominis conſtituta fiduciario iure & dominatu excidendi, ſi impedimẽto fuiſſent: & ipſi ſuis priuatim viribus infirmi ſinguli populi, atque ideo exterorũ iniurijs ob noxij & expoſiti ſe ſe in fidem prępotentis Ciuitatis vltro tradebant,viresque cum illa libenter, nulloque adacti imperio cõiungebant, quæ ipſos, ipſorũq. cõ mercia tuta redderet. quã rem olim maritimas Græciæ ciuitates feciſſe accepimus uiribus cum Atheniẽſi populo coniunctis, vt impotenti Lacedæmoniorũ dominatu ſeſe eximerent. Iam vero pecuniarum ratio, quæ perdifficilis & impedita ſemper fuit, vt nõ paruam atq; haud ſcio,an omnium maximam admirationem,ita perfacilem habet reſpõſionem. neque enim ingentes illæ claſſes ære publico, niſi parua ex parte,parabantur,aut alebantur, ſed a priuatis hominibus tam principis vrbis, quam ceterorum oppidorum armabantur,ac Reipublicæ commodabantur. quibus ciuitatis Magiſtratus Præfectos & Duces Genuenſes ciues præficiebat, quibuſque ciuitas cũ tempora Reipublicæ & vſus belli poſtulabãt,pro ſuis vtebatur, omnibus certatim ac libenter vires conferentibus, cum non decus tantummodo,& officium, ac communis Patriæ charitas,ſed priuatæ quoque vtilitatis ratio homines ad operam Reipublicæ alacriter nauandam incitaret, quippe quod ex victorijs partis hoſtilibusque conatibus compreſſis tutior & minus infeſta redderetur priuata nauigatio. neque tum

ſtipendijs merebant homines, ſed gratuitam operã, quæ priuatim quoque vtilis eſſet, Reipublicæ nauabant. quod non nouum, neque primi fecerũt maiores noſtri, ſed is mos uetuſtiſsimus fuit apud eos fere populos, qui impetu & non perſeuerantia bella gerebant, quemadmodum omnes erant maiorũ noſtrorum vnius æſtatis expeditiones. Quare Romani milites non prius ſtipendia acceperunt, quã vltimo bello Veienti, quod fuit trecentis quinquaginta circiter annis poſt Romam conditam, quod creſcente imperio bella diutius duci neceſſe eſſet, cum prius in breuibus illis expeditionibus gratis meruiſſent. Vt nemini mirum videri debeat, illorum temporum Genuẽſes ciues bimeſtrem aut ſummum trimeſtrem operã, quæ in priuatam quoque vtilitatem tantopere redũdaret, Reipublicæ gratuitam haud grauate commodare ſolitos. Quæ ſingula ſi quis animo & cogitatione circumſpexerit, contrariam opinionem quamuis animo penitus cõprehenſam facile ac non retractanter deponet, neque nos in Patriæ laudibus plus illius amori indulſiſſe, quam veritati tribuiſſe exiſtimabit. Longe autem omnium difficillima noſtra ratio fuit; eoque iniquiore cõditione hoc opus agreſsi ſumus, quam ceteri, qui ætate noſtra ſimile argumẽtum tractarunt, quod illi omnem terrarum orbem, omniũque nationum, atque omnium profeſsionum homines amplexi materiam amplam & copioſam habuerunt, in qua ipſorum ingeniũ & induſtria expatiari

ipſo-

ipſorumque eloquentia poſſet excurrere, cum noſter contra labor anguſtis finibus incluſus vna ciuitate, atque vna natione terminetur. ad hoc illi nõ vnũ aliquod tantummodo clarorum virorum factum illuſtrandum ſuſceperunt, ſed ſimul illorum vitam, illorumque caſus breui narratione perſtrixerunt; quo fit, vt opus tam varium, ac multiplex, totque veluti amœnitatibus refertum & diſtinctum miras habeat delectationes, iucundaque quadam ſuauitate legentium animos perfundat, cum nos, qui vitas exponẽdas non ſuſcepimus, neq, enim nobis illę præter paucas notæ eſſe potuerunt, quique in eodem fere argumento in ſingulis claſsibus verſamur, quibuſq; de rebus tanta ſimilitudine inter ſe coniunctis, vt eædẽ pene eſſe videantur, perpetuo ſcribendum fuit, tantum abeſt, vt vlla varietate animos legentium tenere nos poſſe ſperemus, vt pręclare nobiſcum actũ putemus, ſi ſatietatem vitauerimus. Petimus igitur ab ijs, qui ſcripta hæc noſtra legere non grauabuntur, ne quod in re ipſa eſt incommodum, id ingenij vitio & orationis ieiunitati tribuant. quam rem nos ab illorũ æquitate facile impetraturos confidimus, ſi in ſcripta noſtra perpendenda animum acriter intenderint. Nemini autem quam tibi Ioannes Andrea hoc opus inſcribi verius fuit. neque enim vllius familiæ virtus in patriæ ſalute & dignitate tuenda & amplificanda magis quam gentis Aurię eluxit, aut maiora ſunt omniũ temporum in patriam merita; pluraque in hoc opere

Aurię

Auriæ quam ceterarum familiarum Elogia legentur. Ex ipſis porro Aurijs multis de cauſſis te potiſſimum delegi, cui libellum hunc nuncuparem. nam plus priuatæ domui tuæ, quam ceteris Aurijs ciuitas noſtra debet ab Andrea patruo magno tuo tanto, tamque immortali beneficio affecta; & tu is extitiſti, qui in ipſo ineuntis adoleſcentiæ flore tot maiorum indolem præclaris cõſilij, fortitudinis, virtutis multis locis editis facinoribus expreſſeris. Vt gentis Auriæ numquã ſeneſcens gloria nunc cum maxime in te viuat, ac vigeat: appareatque te non minora ornamenta maiorum tuorum nomini, ſi vita ſuppetet, redditurũ, quã quantum ipſe ab illorum memoria acceperis ſplẽdoris. Accedunt egregia tua in me merita, ſuſceptaque ſalutis & afflictæ fortunæ meæ propugnatio, vt tantã in me tuendo atque ornando voluntatis tuæ ſignificationem ſempiterna recordatione mihi colendam intelligam. Si quis autem huius noſtri laboris futurus eſt fructus, eius gratia non tam mihi, quã viro ampliſſimo Hippolyto Eſtio Cardinali Ferrarienſi debetur. Cuius, vt omittam in præſentia reliquas prꝯſtantes virtutes, atq; eximias ingenij & prudentiæ laudes Italiæ & Galliꝯ, atque adeo toti Europꝯ in multis ac grauibus Reipublicꝯ partibus adminiſtrandis cognitas & perſpectas, Regia liberalitas cũ in omni magnificentiæ genere ſeſe copioſe oſtẽdit, tum vero in præclaris artibus fouendis & amplectẽdis veluti clariſſimum lumẽ in his ſæculi tenebris elucet, eiusque do-
mus

mus omnium hominum egregia aliqua in re prǽſtantium, in primis vero doctrinæ & eloquentiæ gloria cõmendatorum receptaculum ſemper fuit. in quibus ille mea ſtudia complexus, meque in familiariũ numerum receptum liberalitate ſua ſuſtentat. Vt igitur ad incæptum redeã, is eſt à nobis ordo ſeruatus, vt principem locum obtineãt ij, qui ob Diuinas virtutes in Beatorum ſedes recepti ſunt, quique ad ſummum rerum humanarum faſtigium & imperiũ peruenerunt; proximum ab ijs illi, qui bellica laude ſunt inſignes. hos conſequentur ciuilium artium, & literarum gloria clari. Poſtremi erunt ij, qui opibus ſuis ad magnã amplitudinem, & populorum dominatum peruenerunt.

DE IIS QVI IN DIVORVM NVMERVM SVNT RELATI QVIQVE AD SVMMVM RERVM FASTIGIVM PERVENERVNT.

DIVI FELIX. SYRVS. VALENTINVS. ROMVLVS.

AQuibus felicioribus auguſtioribusue initijs noſtra Clarorum Ligurum Elogia, quam a cæleſtibus & Diuinis viris auſpicari poſſumus? Docuerunt Felix, Syrus, Valentinus, Romulus Genuenſis Vrbis ciues iidemq. Pontifices in Beatorũ ſedes recepti, Genuenſium hominum virtutem nõ humanis tantũ rebus fluxis & caducis, ac vitæ huius gloria breui interitura terminari, ſed cælum ipſum cõſcendere. Horum virorum continentia, innocentia, pietas, religio, perpetuusque vitæ curſus ab omni vitiorũ contagione purę atque integræ quã Diuino Numini fuerit acceptus, illud ipſum Numẽ multis inſignibus miraculis declarauit, quæ per viros ſanctiſſimos nõ viuentes

uentes modo, ſed poſt eorum quoque obitum edidit. Siquidem eorum ſubito contactu complures a grauiſſimis & inſanabilibus morbis ſæpenumero liberatos conſtat.

FVLVII CARDVLI.

Ante potens opibus Genua, & victricibus armis
Impleraт terras nomine & alta ſuo.
Sanctorum nunc illa parens fœcunda virorum
Implebit terras nomine, prole polum.

DIVVS DESIDERIVS.

AT Deſiderij laudes ideo a ceteris ſeparandæ fuerunt, ac ſuo ipſæ Elogio decorandæ, quod ad ſuperiorum virtutes, ac miraculorum ſplendorẽ, quibus nõ minus ipſe quoque clarus fuit, multa eximia addita ſunt, quibus ſanctiſſimi viri gloria prǽfulget. In ignobili enim pago prope Genuam vrbẽ ortus a Lingonibus Galliæ populis, quos nunc Burgũdos appellamus, tanto terrarum tractu ad Pontificatum aſcitus eſt, cum illis de paſtore in demortui locũ ſufficiendo ſolicitis Diuinum reſponſum clariſſimis verbis redditum eſſet, Deſiderium Epiſcopum lõge alia regione illis eſſe quærendum. In quem diu errabundi, atque ignari, quem Deſiderium, aut quo loco peterent, cum eodem ipſo Numine Duce tandẽ

incidiſſent, Diuino mandato expoſito, ab aratro ad Pontificatum translatus eſt Deſiderius. cuius in cōmiſſo populo regēdo ita omnia Paſtoralis muneris, multipliciſq. ac Diuinæ virtutis officia conſtiterunt, vt Lingones ad noſtra vſque tempora viri Sancti memoriam omni veneratione colentes Deſiderium cū Apoſtolorum ipſorum fere laudibus coniungere nō dubitent, neque id ea ſolū de cauſſa, quod pro Chriſtiana relligione confitenda & defendenda extremū ſupplicium fortiſſime ſubijt, omnibus prius intolerandis patientię humanæ cruciatibus ab immaniſſimis Barbaris laceratus, ſed quod ex indocto agricola, omnisq. eruditionis experte, atque in omni litterarū genere ita rudi, vt ne prima quidem elemēta noſſet, ſubito clariſſimus Diuinæ legis Doctor, ac ſacrorum Myſteriorum egregius interpres euaſerit; doctrina videlicet puriſſimæ menti, id quod poſt ipſos Apoſtolos aut nulli, aut quampauciſſimis accidit, Diuinitus indita.

PETRI MAGNI.

Quis Deſiderio ſimilis? quem rure paterno
Ignotum ſibi Rectorem Burgundia poſcit?
Quem non peruigili ſtudio, non arte magiſtra
Erudiere homines, ſed cælo infuſus ab alto
Spiritus omnigenas docuit Diuinitus artes.

INNO-

INNOCENTIVS QVARTVS.

PRoximum a viris Diuinis locum tenentij, qui ipſius Diuini Numinis locum & poteſtatem inter mortales obtinuerunt. In quibus Innocentius Quartus e nobili Fliſcorum gente vetuſto Lauaniȩ Comitum titulo inſigni multorum Romanorũ Pontificũ laudes, quorum pietas & prudentia in Republica gerenda enituit, profecto ſuperauit. Siquidem illorũ duntaxat viuentiũ merita rebus Eccleſiȩ profuerũt, Innocentij uirtus & ingenium non viuentis modo, ſed mortui quoque omnibus ſæculorũ ætatibus Põtificio ſolio ſummo vſui & decori fuit, atque erit. Et multorum nomen alterutrã tantũ laude, hoc eſt, vel virtutis & probitatis, vel doctrinæ fere clarum eſt; in Innocentio eximia vtraque res fuit. nam nemo illo acrior Pontificiæ & Sacerdotalis dignitatis ac libertatis propugnator & aſſertor fuit; illiusq. potentiſſimis oppugnatoribus cõſtantius reſtitit. quippe qui priuatæ neceſſitudinis cauſſis Rempublicã præferẽs Fridericum ſecundo rerum curſu elatum immodicisq. fortunæ opibus inflatũ in res Eccleſiæ graſſantem compeſcuit. quem in concilio Lugdunenſi grauiſſimis criminibus accuſatum, & compertum e piorum cœtu exterminauit; tandemq. ad erroris recognoſcendi, veniæq. efflagitãdæ neceſſitatem adegit. Ingenio vero & doctrina, quȩ non viuo illo tantum

viguit, ſed litterarum monumentis æternitati cõſe crata eſt, ita Põtificias leges illuſtrauit, vt nullius auctoritas ad hæc vſque tempora in forẽſibus cauſſis ſa crarumq. rerum iudicijs maioris eſſe ponderis exiſtimetur. Quibus ille virtutibus & meritis id aſſecutus eſt, vt Friderico mortuo nobiliſſimum & opulentiſſimum Neapolitanum Regnum in Romanæ Eccleſiæ imperium ceſſurum fuerit ſumma Procerum voluntate. qua de cauſſa cum Neapolim ſeſe cõtuliſſet, multæq. iam vrbes atque oppida in illius ditionem & poteſtatem veniſſent, luctuoſo Romanæ Eccleſiæ fato tantarum rerum inchoata & ad exitum haud dubie perducenda initia eius obitu conciderunt; tantæq. gloriæ curſus eſt interruptus.

PETRI MAGNI.

Fliſce decus, patriæ Chriſti gregis optime vindex.
Iuſtitiæ legumque opifex, terrorque Tyranni.
Te Capuæ ſoboles, te pulchra Neapolis unum
Inuocat, agnoſcitque Ducem, ni linquere terras,
Ni partum meritis properes aſcendre olympum.

HADRIANVS QVINCTVS.

Gentilis decoris æmulus profecto futurus fuit Hadrianus Quinctus eadem Fliſcorum familia ortus, atque Innocẽtij Patrui memorię non minori ornamento

namento virtute ſua futurus, quã quantum ipſe ab illius gloria commendaretur. Ea enim in Cardinalatu ſui documenta dederat, is in grauibus & arduis negotijs tractandis, maximis legationibus obeundis extiterat, vt quem immenſæ opes, atque ingentis patrui venerabile nomen cõſpectum faciebat, eumdem virtutis & ingenij fama longe faceret conſpectiorẽ; magnique ac iuſti Principis in illo indoles appareret, ſi prçclara conſilia explicare potuiſſet, ac ni fata tãtam commotam expectationem in ipſo Põtificatus limine præcidiſſent, Hadriano intra quadrageſimũ diem ſublato.

Te oſtendere, ſimul rapueruntque inuida fata,
Nec gentile ſinunt Fliſce referre decus.

NICOLAVS QVINCTVS.

EO magis in Nicolao Quincto præſtantium virtutum & ingenij gloria ſuſpicienda eſt, quod is nullo maiorum ſplendore commendatus, nullisque fortunæ opibus ſubnixus, ſed ſuis ipſe meritorũ momentis ad celſiſſimam illam honoris & dignitatis ſedem conſcendit. Ex oppido enim Sergiano eius Liguriæ regionis, quam Lunenſem vocant, loco ita obſcuro ortus eſt, vt nomen familiæ ignoraretur, nullumq. eſſet gentis inſigne, ab oppidoq. Thomas Sergianus appellaretur: Pontifexq. factus claues Pontificias

ficias pro gentili inſigni ediderit. Thomas igitur cũ litterarum ſtudijs ſeſe dedidiſſet, eos in omni genere eruditionis progreſſus fecit, vt docẽdi munus illi publice ſit mandatum. in quo multa cum ingenij & doctrinæ laude aliquandiu verſatus Romam ad amplioris fortunæ initia Numine ducente commigrauit. In qua vrbe viri induſtria ab inferioribus procurationibus exorſa per omnes munerum gradus breui in notitię & familiaritatis iura apud Eugenium peruenit. a quo multas & graues Reipublicæ partes ſibi mandatas magna cum prudentię, & integritatis ac doctrinæ laude ſuſtinuit. Nam doctrinæ clariſſimum ſpecimẽ in concilio Florentino eluxit in controuerſijs de religionis rebus inter Latinos & Græcos. Et prudentiam oſtenderunt duæ Legationes, altera in Germaniam ad Schiſma tollẽdum Germanosq. qui medios ſe ſe inter Eugenium & Felicem gerendo neutras partes profitebantur, ad Eugenium colendum traducẽdos; altera Ferrariam ad pacem inter Principes Italos, quorum Legati in eam vrbẽ conuenerant, componendam. Quę vtraque legatio quãuis effectu caruerit, tamen omnia illarum munera Thomã cumulate impleſſe declarauit ſummus honor redeũti a Põtifice habitus, qui aduenientem in ſacrum Senatũ legit ampliſſimi ordinis ueſtibus & inſignibus illi ad portam miſſis, vt illis cõſpectus Vrbem ingrederetur. Quam rem Diuino conſilio factam credo, vt vterque honos ipſius Pontificatui reſeruaretur. Ad quẽ mox

peruenit

peruenit mortuo Eugenio ſuccedens. In qua re duo fuerunt ad omnem poſteritatis memoriam inſignia; alterum incredibilis moderationis ac neutiquã vulgatæ virtutis ſpecimen, quod retractans ac diu recuſans ad Pontificatum a Cardinalibus pertractus eſt, cum ſeſe tanto muneri parem cõſtanter negaret, Cardinalesq. ſedulo moneret, vt rebus Eccleſiæ melius conſulerent; alterum quod anni curriculo ex priuata ſorte ad epiſcopatũ Bononienſem, Cardinalatus honorem, & Pontificatum Maximum peruenit, benigni Numinis fauore virtutum & meritorum gratiã proſequente. Tantam clariſsimis virtutibus excitatam expectationẽ Pontificatus egregie ſuſtinuit. in quo quæ plurima edidit documenta pietatis, relligionis, continentiæ, mãſuetudinis, iuſtitiæ, comitatis, in primis vero multiplicis liberalitatis in egentium inopia ſubleuanda, in magnificis ſacrarũ ædium & alijs ſubſtructiõibus, in ampliſſimis templorum donarijs, in litterarum ſtudijs fouendis, in pręſtantium virorũ ingenijs amplectẽdis, ac præmijs & honoribus extollendis; diligentiæ vero, conſilij, prudentiæ in ſchiſmate extinguendo, intermiſsisque pacis conſilijs repetẽdis, & ad exitum perducendis, hæc ſingula perſequi infiniti & ſuperuacanei operis fuerit, cum omnia ex hiſtorijs, eiuſq. vita cognoſci poſſint. obijſſe vir pius conſtanter creditus eſt mœrore ex Conſtantinopoli a Turcis capta confectus.

IOAN-

IOANNIS BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

Obſcuri generis cum falſa inſignia Thomas
Magnanime, ac faſtus temneret arma leuis,
E cælo virtus, ſic fies nobilis, inquit:
Iam cape clauigeri ſtemmata ſola Petri.
Tum ſacro triſtes deiecit culmine mores
Vox Quinctum ingeminans optima Nicoleon.
Non docto ignaros potis exul gratia turpis,
Pontificiue malos inſinuare probo.
Illius ornarunt ergo inclyta tempora Regum
Hinc pietas, illinc ars noua chalcotypa.

XYSTVS QVARTVS

ADmirales multiplicesque Xyſti Quarti laudes eę fuerunt, vt in illo ornando cum Diuina voluntate Natura conſpiraſſe videatur. adeo omnia bona in illum cumulate congeſta ſunt. Diuini enim numinis benignitas hominem ad ſummũ rerum faſtgiũ, extulit. neque ea res fortunæ eſt aſſignanda, quin potius ipſe ſuo ſibi ingenio & induſtria fortunam feciſſe dicendus eſt. Quippe qui Cellis obſcuro Liguſticę oræ Vico Ciue Saonẽſi in tenui & humili ſorte ortus, quamuis gens Roboreia nobilis ac peruetuſta ſit ex ſubalpinis Taurinis oriunda, vnde maiores Xyſti Saonam commigrarunt, in eaque Vrbe Sedes ac do-

micilium

micilium ſibi conſtituerunt. humili igitur loco ortus Xiſtus, atque in Franciſcanorum diſciplinam pueritiæ annos nondum egreſſus à parentibus traditus, ac cum in ætatem venit, Franciſcana inſtituta ex voto profeſſus, tantam animi contentionem in ſapientiæ & ſacræ doctrinæ ſtudijs adhibuit, vt breui ad altiſſimũ in illis famæ & gloriæ locum peruenerit; adoloſcentiamque nondum egreſſus docẽdi publice impoſitum munus in celeberrimis Italiæ Gymnaſijs ea cum ingenij & doctrinæ laude exercuit, vt fama nominis ſui omnem Chriſtianum orbẽ impleri. quod non viui tantum enituit, ſed eo quoque mortuo viuit ac vigebit doctiſſimis ſcriptis æternitati conſecratum. Vniuerſi denique Franciſcani ordinis ſummus Miniſter creat⁹ viuidi animi impetu ad maxima quęque illum ducente, ac viam expediente, breui temporis curriculo a primo hoc honoris initi gradu, Cardinalatus titulo medio, ad ſummum Pontificatũ aſcenderit. At Natura acerrimam ac prope Diuinam ingenij vim, eximiam animi magnitudinem, Regiam magnificentiam & liberalitatem, ſingularem relligionẽ dedit. Quarum virtutum cum in omni vita tum vero in Pontificatu innumerabilia edita ſunt documenta. Atque ingenium quidem in doctrinæ ſtudijs, vt diximus, in primis apparuit. animi vero magnitudo ac pietas cũ in ipſo ſtatim initio tum in toto Pontificatu conſpecta eſt, cũ omnes curas & cogitationes in Turcarum impetus compeſcendos contulit, legatis ipſis

Senatus luminibus in omnes Europæ prouincias circummiſſis ad diſſidentes Regum Chriſtianorum animos inter ſe conciliandos,atque in Turcam incitandos,fœdereq. cum Venetis & cum Neapolitano Rege ſancito compluribus expeditionibus in Turcas cũ infinito ſumptu factis;& cum dignitatis Pontificij ſolij conſtantiſſimus ac perpetuus aſſertor fuit,contemptusq. ſui acerrimus vindex, grauiſſimis bellis ea de cauſſa tam contra exteros Principes, quam contra contumaces ac parum imperijs obediẽtes ſuſceptis. Regia vero magnificẽtia cum ſumma relligione coniuncta eluxit cum in pauperum inopia ſubleuanda, xenodochijs reficiendis,& ampliſsimis vectigalibus dotandis,litteratis hominibus amplectendis ac fortunis honeſtandis,amicis ditandis,beneficijs etiã in humiliore fortuna acceptis ac meritis vel tenuiſſimis large remunerandis illorum memoriã grato animo longe repetẽdo,tum vero in immanibus ſacrarum ædiũ, bibliothecarum,pontium alijsq. publicis exſtructionibus,quibus Vrbem exornauit, ac veluti e cœno & ſordibus extractam in auguſtam ſpeciem redegit vijs etiam directis & ſtratis. Vt iure in bibliotheca vaticana hoc carmen eius imagini ſubſcriptum ſit.

Templa, domum expoſitis, vicos, fora, mœnia, pontem,
Virgineam Triuiæ quod repararis aquam,
Priſca licet nautis ſtatuas dare commoda portus,

Et

Et Vaticanum cingere Xyſte iugum,
Plus tamen vrbs debet. nam quæ ſqualore iacebat,
Cernitur in celebri bibliotheca loco.

INNOCENTIVS OCTAVVS.

INnocētium octauum e nobili gēte Cibo modera tionis, clementiæ, animi ab omni contentone re moti ac pacis & concordiæ ſtudioſi fama ad Pontifi catus Maximi honorem omnium humanorum altiſ ſimum extulit. quem ille ijſdem artibus exercuit, qui bus per omnes honorum gradus conſcendens adeptus eſt. Duæ enim inter ſe contrariæ inſignesq. virtutes in eodem ornando conuenerunt, ſumma ſeueritas, & ea, quam diximus, eximia clementia. nam nemo acrius maleficia puniuit, ſub nulloque Pontifice Vrbs pacatior aut quietior fuit, minusque furtis, cędibus, maleficijs infeſta; ingenio vero ita miti ac clemē ti fuit, vt Ioannem Baluum Cardinalem Andegauen ſem ab ipſomet in Senatū lectum, a quo per ſummā perfidiam oppugnatus eſt, quippe qui concilium cō tra ipſum conflare ſtuduerit, tantæ iniuriæ oblitus ve niam petentem nihil retractans in gratiam receperit. Vt merito nullius Pontificis mors ex multorum ſæcu lorū memoria maiori luctui ac mœrori toti Aulæ om nibusque pijs fuerit; cum ob incredibilem humani tatem, morumque ſuauitatem, ac ſingularem innocē tiā omnibus ſummis, & infimis æquę charus ac vene

ra bilis eſſet. Initia Pontificatus nonnihil inquieta & infeſta habuit ad bellum Neapolitanũ a Proceribus illius Regni attractus, inani ſpe oſtenſa Ditionis & dignitatis Pontificię amplificandæ. qua ſpe eluſus moleſtum negotiũ, ab ipſiusq. natura & profeſſione alienum mox depoſuit; poſteaque ab omni armorũ tractatione perpetuo abhorruit; totaque Pontificatus mens fuit, pacem & concordiã inter Chriſtianos Principes conciliare. in quibus in Turcas Chriſtiana Regna occupantes aſſidue incitandis, nullum vnquam optimi parentis, ac ſeduli Paſtoris officium prętermiſit.

POMPEII ARNOLPHINI.

Suſcepta inuito poſuit bella, aſpera bella
Sponte ſua, & pacis nobile ſtruxit opus.
Scilicet vt Chriſti melius defenderet agnos
Tutius & niueas paſcere poſſet oues.
Quin etiam procul a ſtabulis gregesque rapaces
Arcuit, & rabidos monſtra inimica lupos:
Innocuosque cibos pecori, fontesque ſalubres
Præbuit, Ambroſios nunc capit ipſe cibos.

IVLIVS SECVNDVS.

EGo vero te clariſſimum Italiæ lumẽ Iuli Maxime, quem eadem, quæ Xyſtum patruum Roboreia gens tulit, quo nomine appellem, incertum habeo; tot

tot illud meritorum ac multiplicis virtutis tituli inſigne faciunt. An Italicę libertatis acerrimum vindicē vocem ? an Pontificię dignitatis conſtantiſſimū propugnatorem ? an Sacerdotalis dignitatis perpetuum aſſertorem ? an Ditionis Romanæ Eccleſiæ omnis ſere amiſſæ recuperatorem ? an Pontificij imperij propagatorem, duabus opulentiſsimis & nobiliſſimis Ciſpadanæ Galliæ vrbibus Parma & Placentia illi adiectis ? Quid vero magis miremur, rerum ne geſtarum magnitudinem, an Diuinam & multiplicem in illis gerendis virtutem, tot conſilij, fortitudinis, audaciæ, cōſtantię, animi nullis terroribus infracti, nulliſque periculis vmquam deterriti editis exemplis? Nec minor cōtinentiæ animiq. ab omni ſorde liberi laus, quam Heroica hæc virtus ac rerum geſtarum gloria nomen tuum commendat, qui bonorum publicorū tam diligens & relligioſus cuſtos & conſeruator fueris, nullis vmquā largitionibus in tuos factis. Iam vero innumerę cum omnis generis, tum in primis arciū ſubſtructiones Regio ſumptu excitatæ, quibus Ditionem Pontificiam vbique firmaſti & ornaſti, quā tandem gloriam nomini tuo conciliant ? in quibus Vaticanum templum a fundamentis excitatum, quod contemplantium animos horrore perfundit, declarant, te Romanam animorum magnitudinē, quæ duabus rebus, hoc eſt virtute bello inuicta, atque immanium ſubſtructionum portentoſa ſpecie in primis cōſpecta eſt, hac quoque parte tanto ſæculorum inter-

uallo

uallo vnum nobis rettuliſſe. Beatum vero Italiam, ac beatum Pontificium ſolium, in quod augendũ & ornãdum omnes curas perpetuo intendiſti, niſi nos Diuina virtute tua humanæ cõditionis neceſſitas nimis cito orbaſſet. Profecto ad ſummum aliquod rerũ faſtigium illud extuliſſes. quã rẽ te moliri, incredibilis animi tui magnitudo, ardenſq. Patriç charitas haud dubium faciebat. Vno igitur nomine laudes tuas cõplectar: teque Italiæ ac Romanç Eccleſiæ parentem iure nominabo; omniſque nobis ac poſteris noſtris tãtis a te beneficijs acceptis ætas erit in meritis ac laudibus tuis prædicandis, memoriaque tua veluti Numinis cuiuſdam colenda.

PETRI MAGNI

Iulius haud vlli Ligurum virtute ſecundus,
Seu pacem, ſeu bella gerens, acerrimus hoſtis
Deſidiæ, probrique vrbes ditione tuetur,
Amiſſas recipit, captas inſtaurat, & auget,
Inuictus, ſollers, obſeruantiſsimus æqui.

AELIVS PERTINAX.

SAcroſanctos Chriſti Vicarios ſubſequuntur ij, qui ad ſummum rerum humanarum faſtigium, atque ad orbis terrarum imperium elati ſunt. quod Aelio Pertinaci in Martis villa haud procul a vadis Sabatijs humili

humili loco orto virtus per omnes publicorum muneꝛum ac militiæ gradus & dedit & ademit. Optimũ enim Principem ac priſcam diſciplinã ſeueritate, parſimonia, continentia, iuſtitia longo interuallo referẽtem cum corrupta ſæcula non ferrent, Prætoriani cõ ſcelerata conſpiratione interfecerunt, cum quinque & octoginta tantum dies in imperio fuiſſet. Ceterũ clariſſimarum virtutum memoria Diuinitate a Senatu decreta, flamineque & Aelianis ſodalibus additis decorata eſt.

ANTONII VACCAE.

Sancte ſenex, ſub quo antiquis virtutibus olim
Romanam rem reſtitui, quæ fœda iacebat,
Et collapſa malis, ſpes certa illuxerat orbi.
Quid prius, aut quid poſterius mirarier in te
Mens valeat, tamquam ſolis ſtupefacta nitore?
An ſuprema loco ex humili ad faſtigia uectum
Te referam? an corpus tolerans animumque laborum
Cunctorum? an parcam & ſollertem ante omnia vitam?
Vt tibi auaritiæ nomen inureret id, quod
Laus propria atque bono virtus in Principe habetur.
Tu leges, tu militiam, tu munera pacis,
Ac belli, tu iuſtitiæ & pietatis honorem
(Quod caput eſt) Princeps ſic & priuatus obiſti,
Sanctius vt nemo quam tu, aut ſollertius vmquam.

Inuidia

Inuidia ingratis velut ignis alta penetrans
Teſtata id ſcelere eſt, teſtatur gloria gratis,
Immortale tibi ſeruans per ſæcula nomen.
Illa necem, hæc deſiderium, famamque rependit
Aeternam, ac tantum ſe auget, quantum illa ſeneſcit.
Propenſi in Ligures ſalue decus Apennini.
Quo ſe cumque addant natæ ad miracula gentis.
Temporis exigui imperio qui plura dediſti,
Et maiora, alij multo quam tempore multi.
Fortuna ab tenui tibi ſcilicet imperitare
Nec mala per frangi teneris bene doctus ab annis,
Dum fortis tendis, dumque aſſuetudine uincis.
Vnde tibi ex vero & dictum cognomen adhæret.
Nempe bonæ exemplum vt patriæ moremque ſecutus
Cunctorum fieres meritus compoſque honorum,
Perpetuaque auſint petere idem ſorte nepotes.

CHRISTOPHORVS COLVMBVS.

SAlue Ligurum ac Genuæ Patriæ ſempiternum decus Chriſtophore Columbe. Salue ex omniũ gentium & ſæculorum memoria mortalium longe princeps (eos viros ſemper excipio, quos pietas ac Chriſtiana relligio caſte ſancteque culta in beatorum ſuſtulit ſedes) ſi te mortali nomine vocare volumus. nam ſi veterum more fabulari liberet, atque ad eorũ inſtituta nos accommodare fas eſſet, cæleſte ingeniũ

&

& Diuina in hominum genus beneficia te ex mortalium ſorte eximere,& in Deorum ſedibus locare diceremus. in quibus tibi tanto auguſtiorem & celſiorẽ locum,quam Libero,Herculi, Aeſculapio,& ceteris, quos antiquitas acceptabeneficia grata recordatione remunerans in cælum extulit,iure daremus, quanto immenſius ac Diuinius virtutis opus fuit, nouum atque alterum orbem inueniſſe,quam inuentum legibus,inſtitutis,varijsque artibus excoluiſſe. Quinetiã ſi quis rem vere exiſtimare velit, non vnius tantũ orbis, ſed duorum inuentor fuiſſe dicendus es. neque enim minus illi inuento a te orbi, noſtrum orbem, quam noſtro illum adieciſti: nec minus illius incolis noſtrum, quam nobis illorum orbem aperuiſti, & in lucem protuliſti. Sed ijs quoque laudibus,quibus veterum Heroum nomen ac fama cælum conſcendit, tantum abeſt,vt careas,vt illos etiam longe ſuperes. Cum vterque orbis ſumma tibi beneficia ſigillatim debeat; ille,quod Chriſtiana relligione humanæ ſalutis præſide,noſtriſq. moribus atque artibus in illum inductis innumeris nationibus iter ad ſempiternam beatitudinem pateſeciſti,illasque ad hũc humanum cultum traduxiſti; atque vt immanem feritatem exutæ humanitatẽ induerent, feciſti. quo beneficio nullum excogitari poteſt maius. at noſter, quod tantorum commerciorum ac tantarum opum, quãtas ne Romani quidem ipſi omnibus triumphis ſuis in Italiam congeſſerunt, nos compotes feceris,eo etiã ma

iore cum emolumento, quod opes a Romanis inuectæ breui finem inuenerunt, cum orbe perdomito victoriarum ac triumphorum materies defuit. at quæ te auctore continenter importatur auri & argenti immanis vis, nullis ſęculis exhaurietur. Iam vero quantum Deus immortalis ingētium meritorum gratiam cumulant ea, quæ in pręclaro conſilio exequendo pertuliſti? ad quæ vt mentem & cogitationem cōuertamus, cuius animus non horreat immenſos a te exhauſtos labores? cæli iniurias, atrociſſimas tempeſtates, quibus ſæpe pene es obrutus? aſſiduas vigilias, quibus vſum luminum ſæpe amiſiſti? prælia cū barbaris & ignotis gentibus commiſſa? amicorum & ſociorum infidelitates, quibus perpetuo conflictatus es? partim ab illis in medijs diſcriminibus ſatietate & tędio deficientibus deſertus, partim inſidijs & cō ſceleratis conſpirationibus appetitus? inuidorum & obtrectatorum perpetuas calumnias, quæ te rerum gerendarum curſu interrupto ad cauſſam dicendam tanto maris ac terrarum tractu in Hiſpaniam nonnū quam auocarunt? Aduerſus quę omnia inuicta ſtetit virtus tua; omnesq. hominum & cæli iniurias viuida vi ſua proſtrauit & perfregit. Quas res ſiquis animo circumſpiciat, ac momentis ſuis ponderet, profecto ſtatuat, tantarum rerum geſtarum tantorumque meritorum non maiorem gratiam ſollertis ac Diuini ingenij aciei, quam ſolidæ ac conſtanti virtuti a poſteritate deberi. Ac ne quid tibi de ſummis laudibus

deeſſet,

deeſſet, Patriæ charitas, quam etiam extremo ſpiritu retinuiſti, Diuinarum virtutum gloriam comitatur. quippe qui ampliſsimarum opum tuis laboribus partarum decumam partem Reipublicę Genuēſi legaueris, id quod Antonius Gallus egregius hiſtoriarū ſcriptor, qui æqualis illorum temporum fuit, quique vitam tuam conſcripſit, teſtatur. Nullarum igitur gentium nullorumue temporum gloria tuę æquabitur. quæ eo etiam eſt celebrior, quod ceterorum hominum nomen & merita anguſtis Herculei freti terminis includuntur, tua fama tuaque beneficia vtrūque orbem complexa, nulliſque coercita finibus omnes maris ac terrarum tractus, omniaque cæli climata magnitudine ſua complerunt.

HIPPOLITI CAPILVPII EPISCOPI PHANENSIS.

O Ligur Italiæ decus, & lux certa Columbe,
Heu breuis extinctum te quoque teſta capit.
Te modo non potuit terras qui amplectitur omnes
Oceanus magno continuiſſe ſinu.
Illius es fines vltra rate vectus ad Indos
Quo prius haud pennis fama tetendit iter.

DE VIRIS MILITARI VIRTVTE ILLVSTRIBVS.

POPVLVS GENVENSIS.

NVllum huius quoq; ſecundæ claſſis, quã militari virtuti aſſignauimus, ſplẽdidius exordium, quam a pietate & relligione duci potuit. Bellica enim Genuenſium virtus non modo ad gloriã nomini conciliandam,& ad Rempublicam tutandam atq; amplificandam valuit,ſed quod longe præſtabilius eſt, in Chriſtiana relligione propaganda in primis conſpecta eſt. Genuenſes enim claſſe & viribus cum Piſanis coniunctis (neque enim quamuis æmulum populũ debitę laudis præconio fraudare candoris noſtri fuerit) Genuenſes igitur Piſanis adiunctis Sardiniam inſulam perdomuerunt Moſaitoque Rege Mauro victo ac capto, Genuamque adducto, atque inde ad Cæſarem miſſo non modo tantã inſulam ditioni cũ Piſanis communicatę adiecerunt, quæ res poſtea (vt parum fida parumque ſtabilis imperij ſocietas ſemper fuit) præpotentes & vicinos populos diuturnis inter-

interneciniſque bellis inter ſe commiſit, verum, quæ longe pręſtantior meriti gratia fuit, impia Mahumetana ſuperſtitione exterminata Chriſtianam relligionem in eam inſulam induxerunt. Qui Dux tantę rei gerendæ præfuerit temporum vitio, quę diligēti ſcriptore caruerunt, incompertum eſt. quæ res in bonũ vertere cēſenda eſt, vt tanta laus Cunctæ Ciuitatis cõmunis potius ſit, quàm vni nominatim viro, aut vni familiæ aſſignetur. Neque nos ullo modo hanc hiſtoriam omittere debuimus. nam præterquam quod in patriam ipſam ingrati & iniurioſi plane fuiſſemus, ſi qui tot Ciuium noſtrorum virtutem ſuis ſigillatim laudibus pro cuiuſque merito perſecuti ſumus, vniuerſam ipſam Ciuitatem debito præconio præterijſſemus, priuatam quoque ſingulorum gloriã haud parum imminuiſſe exiſtimaremur. quæ mirum quantũ a Ciuitatis dignitate augeatur & illuſtretur.

FVLVII CARDVLI.

Subijcit imperio ac cælo populoſque feroces
Vrbs Ligurum princeps, magnanimoſque Duces.
Dicere ſic non eſt, fuerit ſtudijsne Gradiui,
An Chriſti maior relligione Ligur.

GVLIEL-

GVLIELMVS EMBRIACVS.

NObilis & peruetuſta Embriacorũ gens fatali humanarum rerum conditione extincta quidẽ eſt, ceterum gloria viget, ac perpetuo vigebit clarorũ virorum, quos permultos tulit, laboribus & rebus geſtis immortalitati conſecrata. quorum virtus cũ multis locis enituit, tum vero in bello ſacro maxime conſpecta eſt. in quo Gulielmi nomen in primis clarum fuit. qui præualidæ Genuenſis claſſis Præfectus cum claſſe in terram ſubducta ipſe cum omnibus tam militum quam ſociorum naualium copijs, omnique bellico apparatu & machinarum genere, quibus rebus claſſis inſtructiſſima fuit, ad exercitum ſacrã Vrbem circumſidentem ſe contuliſſet, fortiſſimam operam Chriſtianæ Reipublicę nauauit; magnaque in illo & in adductis copijs toto oppugnationis tempore opportunitatis pars, plurimusque vſus rebus gerendis fuit. Eius enim in primis conſilio, Genuenſiumque opera & induſtria ſacram vrbem captam non Genuẽſium modo Annales, ſed exteri quoque illarum rerũ, illorumque temporum ſcriptores tradunt, turri ingẽtis magnitudinis mirique artificij ipſo auctore & Genuenſium induſtria fabricata, cuius cacumen cum libuiſſet, flecteretur, ſtabiliſque pontis uſum pugnantibus prẹberet. ex qua mœnibus admota in Vrbem tranſcenſum eſt; illaque tandẽ Chriſtiani potiti ſunt.

ANGELI FOSCARDI.

Diſcite noſtra viri bello quos parturit ætas,
Infeſtum Chriſto vincere poſſe genus.
Huius nam tandem indefeſſo pectore & armis
Sancta olim nobis reddita terra fuit,
Turribus & ponte ſuperatis oppida muris
Sternere quem docuit relligionis amor.

ANSALDVS ET HVGO EMBRIACI

GVlielmi gloriã Anſaldus & Hugo Embriaci fratres gentilis virtutis æmuli rebus a ſe geſtis ſubſecuti ſunt. incredibilique huius gentis felicitate factum eſt, vt cum bellica virtute pietatis quoq; & relligionis commendatio coniungeretur. Hi etenim viri claſſis ſeptuaginta triremium Præfecti præter multa alia inſignia edita facinora vrbem Biblium in Phoenicia ad deditionis neceſſitatem adactam Genuenſi Ditioni adiecerunt. Quæ amborum & ceterorũ Embriacorum merita ampliſſimis præmijs Patria remuneranda duxit, omnibus vrbibus atq; oppidis, quæ in ora Syriæ poſſidebat, Embriacorum virtute in primis partis, nobiliſſimæ genti omniq. poſteritati fiduciarijs conceſſis.

Veſtra quoque Embriacæ genti, patriæque pararunt
Anſalde atque Hugo facta perenne decus.
Publica uos pietas ſæuos armauit in hoſtes,
Credidit & fidei robur, opesque ſuas.
Tum vires Ligurum & validas Phœnicia puppes
Senſit, & Embriacum nomen & imperium.

POPVLVS GENVENSIS.

QVæ tres res ad magnas vrbes illuſtrãdas plurimũ valent relligio, potentia, virtus, eas omnes Ciuitas noſtra cum multis locis, tum vero in hoc ipſo bello ſacro, quod in manibus habemus, declarauit. nam & relligio in nullis laboribus, nullisque diſcriminibus pro Chriſtiani nominis gloria, proque Chriſtiana re augenda recuſandis cõſpecta eſt, & eximiæ potentiæ argumento fuerũt ſeptem ingentes claſſes cũ magno bellatorum numero tredecim annorum curriculo Chriſtianarum rerum ſubſidio Genua ſubmiſſas. & virtutis in prœliis urbiumq. expugnationibus clariſſima ac quampluríma documenta edita ſunt. Præter enim eas vrbes, quæ in Elogio, quod nationi noſtræ a Balduino Rege datum hic adſcribemus, nominantur, Tripolim quoque, Beritum, Aconem, Biblium maiorem, Ioppam, Aſcalonẽ a Genuenſibus partim

partim ſolis, partim copijs Balduini Regis a diunctis fuiſſe expugnatas conſtat. Diploma autē in Genuē ſi Tabulario adſeruatum ipſi vidimus. Neq; vero cō ſilium noſtrum reprehendendum putamus, aut fidē nobis abrogatum iri ſperamus, quod Elogiū ipſum paulo ieiunius, inconditoque illo & rudi eorum tē- porum orationis genere conſcriptū copioſius & po- litius ſententia nihil mutata aut variata explicaueri- mus. Eſt autem huiuſmodi.

Quod populus Genuēſis pro eius perpetua & cō- teſtate pietate ac relligione, toto ſacro bello præpotē tibus claſſibus, firmiſſimiſq. terreſtribus copijs Chri ſtianam rem iuuerit, in ſacraque vrbe Hieroſolyma, Antiochia, Laodicea, Dertuſia expugnandis plurima opportunitatis atque operę pars in illius virtute & in duſtria fuerit, ſolique Genuenſes celebres vrbes Cæſa ream, Aſcalonem, Solimum, Biblium, Hieroſolymi- tano imperio, ſacroq. Chriſti ſepulchro adiunxerint, ſummos labores exhauſerint, maxima diſcrimina ſu bierint, ſanguinem profuderint, mortem fortiter op petierint, nullis impenſis pepercerint, nullis difficulta tibus ſint debilitati, nullis iacturis infracti; ſed aduer- ſus omnia mala inuictam virtutem & patiētiam præ- ſtiterint, ut a nullo omnino Chriſtiano populo prō ptior, fidelior, conſtantior, magis multiplex opera Chriſto Domino, Chriſtianæque Reipublicæ nauata ſit. Hęc tot, ac tanta merita Balduinus Rex inuictus Damberto Patriarcha laudante atque approbante,

& prçclaro Elogio ad memoriæ æternitatem teſtãda, & ampliſſimis præmijs remuneranda cẽſuit, tertia Ditionis & vectigalium parte vrbium Cæſareæ, Aconis, Aſſuris in perpetuum conceſſa, ad hoc ſingulis vicis in vrbibus Hieroſolyma & Ioppa cum iuriſdictione illi tributis. Datum in vrbe ſacra decimo Kal. Maias anno a verbo homine facto milleſimo centeſimo quincto.

POPVLVS GENVENSIS.

MVltis de cauſſis, multisque vtrinque illatis iniurijs Genuenſium & Piſanorum animis inter ſe irritatis, cum non de prophanis modo rebus, ſed de ſacris quoque eſſet contentio, vtroq; populo ius inaugurandi Corſos Epiſcopos, ac Metropolitanam iuriſdictionem ſuo Antiſtiti in ſua vrbe vendicante, Romanorumque Pontificum fauore modo in hunc, modo in illum propendente, quã rem claris populis multo ſanguine ſtetiſſe Caliſtus Pontifex tradit, cum diu compreſſa odia in apertas inimicitias tandem erupiſſent, illaſque primo populatiõibus, direptionibus, rapinis, excurſionibus, quibus omnia circa maria late fuerunt infeſta, exercuiſſent, ad extremum Genuenſes omnibus viribus connixi claſſem nauium & bellatorum numero ac genere præualidã compararunt. Octoginta enim triremes fuerunt, ac quatuor ingentis magnitudinis corbitæ, ad hoc amplius ſexaginta

minora varij generis varijque nominis roſtrata naui gia, duoque & viginti bellatorum millia. cumque nullam Piſanorum claſſem obuiam habuiſſent, copijs in terram expoſitis Piſanos intra mœnia compulſos artiſſima annua obſidiõe, vt Volaterranus tradit, preſſos ad pacẽ petẽdam, & ad ſuas conditiones de om nibus controuerſis rebus adegerunt. quos etiam ad ignominiæ teſtimonium humilioribus ædibus vti voluerunt, ſuperioribus cœnaculis deiectis. cuius tãtæ rei geſtæ laus cum nullus vnus certus Dux ab Annalibus prodatur, tota populo ipſi vniuerſo ipſa quoq; tribuetur.

HORTENTII TORCELLINI.

Non tulit iniuriam Ligur, ac ius quæſiit armis
Arma dabunt, inquit, quod dare iura negant.
Improuiſus adeſt, inimicamque obſidet vrbem,
Nec prius oppreſſos obſidione leuat,
Quam litem incidit, quam culmina ſumma domorum
Diſturbat, quam hoſtis corda ſuperba domat.
Sic decuit Piſani animos domuiſſe ſuperbos,
Ne ſe humili in tecto tollere deinde queat.

ANSALDVS AVRIA. VBERTVS TVRRIVS. PHILIPPVS LONGVS. ANSALDVS PIZO. BALDVINVS. INGO.

VT res communiter geſtæ ſunt, ita clarorum virorum laus vno communique elogio nobis cõprehendenda fuit. neque multitudine minuitur compotum gloria, ſed Ciuitatis noſtræ mirifice augetur dignitas, quę egregiorum virorum copia tam diues ſemper fuiſſe appareat. nam quamquam ſplẽdor in vnum collectus fulgẽtior eſt, idem partitione ſubobſcurari & ueluti hebeſcere videtur, tamen ingentis apparatus rerumque geſtarum magnitudo tãta eſt, quæ vel in multos diſtributa ſingulos memorabiles atque elogio dignos faciat. Hi fuerunt Anſaldus Auria, Vbertus Turrius, Philippus Longus, quæ gens nunc Iuſtiniana eſt, Anſaldus Pizo, Balduinus, Ingo. qui duo poſtremi familiæ nomine apud Annales carent, ingentis ac præpotẽtis claſſis Præfecti. tres enim & ſexaginta triremes fuerunt, quibus addita ſunt centum & ſexaginta alia minora nauigia; Commeatuũ vero ac nautici inſtrumenti, ad hoc machinarũ & tormentorum ad expugnandas vrbes omniſque bellici apparatus tanta copia, quodque caput eſt, tantus delectorum bellatorum numerus, vt nullam claſſem validiorem aut inſtructiorem a Genuenſibus littoribus vmquam ſoluiſſe conſtet. Tantis conatibus digni exitus reſponderunt, Almeria maritima Regni Granatæ & Dertuſia

Dertuſia citerioris Hiſpaniæ opulẽtis vrbibus, quæ a Mauris tenebãtur, poſt longos exhauſtos labores expugnatis, cũ expugnatio Dertuſiæ ſex menſes extracta ſit, multoque ſanguine Genuenſibus ſteterit, ingentique hoſtium multitudine cæſa. quibus vrbibus altera Caſtellæ Regi, altera Comiti Barchinonẽſi ex pacto traditis ipſi pleni gloriæ atque ingenti onuſti præda Genuam reuerſi ſunt.

ANTONII FOSCARDI.

Cui pareant acies, poſcit cum prælia Mauors,
Vrbs vni confert quælibet arma Duci.
At Ligurum vrbs Senos armat, qui tergore cæſo
Maure tuo in patriam ſpolia opima ferant.
Scilicet vt doceat (tanta illi bellica virtus)
Agmina magnanimum mittere poſſe Ducum.
Felix prole virum, proles atque aurea felix,
Quam virtus recto tramite ad aſtra vehit.
Atque o bis felix, famam nam dentibus æui
Diuino Vbertus eripit eloquio.

POPVLVS GENVENSIS.

Portentoſa Guelfarum & Gibellinarum partium rabies animos hominum multa ſęcula ita agitauit, vt tota Italia omnis generis cladibus graſſata cõpluribus populis miſerabili exitio fuerit. quippe quę

non

non modò eius prouinciæ vrbes acerrimis interneci
niſque bellis inter ſe committeret,ſed vnius eiuſdéq;
Ciuitatis incolas,quinetiam eiuſdem cognationis,v-
niuſque & eiuſdem domus & familiæ homines in cõ
traria ſtudia diſtraheret. quo fiebat, vt animis Ciuiũ
hoſtili execrabilique odio inter ſe diſſidentibus, om
nia turbis,ſeditionibus, rapinis,direptionibus, cædi
bus, domorum euerſionibus,ſacrarum ædium incen
dijs miſcerentur, cum veſanus furor nõ modo alterã
factionem in alteram incitaret,ſed omni pietatis& hu
manitatis iure perfracto fratrum in fratres,atque ipſo
rum parentũ in filios, filiorúmq. in parentes dexteras
armaret; pluraque inhumanæ crudelitatis facinora
eiuſdem vrbis inter ſe ederent incolæ, nulla patrij ſo
li charitate inexpiabilia ardentiaque odia mitigante,
quam vlla immanis Barbaries ardore pugnæ irritata
in victos edidiſſet. quæ diſsidia & inſanientium ani
morum certamina cum nullis non locis aut tempori
bus exercebantur,tum vero in honorum & magiſtra
tuum contentionibus in primis apparebant. qui nõ
iam prẽſationibus, ſuffragationibus,allegationibus,
largitionibus, ſed ferro & ſanguine petebantur;resq.
ſæpe a iurgijs,verborumque certaminibus ad manus
reuocabatur,omnia factionibus ad ſe & ad ſuos tra-
hentibus. Cui malo vnum illud ſalubre quidem,cete
rum parum honorificum remedium inuentum eſt, vt
ipſi ſe Ciues Reipublicæ adminiſtratiõe atque hono-
ribus priuarent, peregrinumque Prætorem ſibi aſci
ſcerent,

ſcerent, cui ſummam Rempublicam,ſummumq. in Ciuitate imperium committerent. quæ contagio cũ omnes fere Italię vrbes infeciſſet,nemini mirum videri debet, ſi illa ne Ciuitas quidem noſtra intacta fuerit; eidemque neceſſitati peregrino homini annuam Reipublicæ adminiſtrationem tradendi parere coacta. Neque tamen res a populo Genuenſi exteris Prætoribus res vrbanas moderantibus & regentibus geſtæ, victoriæque noſtris hominibus, armis, claſſibus,opibus, conſilijs, laboribus, diſcriminibus partæ peregrino homini ad eam tantummodo rem aſcito, vt diſcordiarum noſtrarum arbiter & diſceptator eſſet, potius,quam ipſi Ciuitati ſunt aſſignandæ, quamuis Genuenſi homine ſummo Duce caruerint. quales fuerunt duæ expeditiones, quas mox ſuis ſingulas elogiis proſequemur. Genuenſes igitur cũ amicitia tum precibus & ingẽtibus pollicitationibus Hẽrici Cæſaris inducti, qui ea de cauſſa Genuam ſe ſe cõtulerat,omnemque victoriæ fructum cum Genuenſibus partiturum fidem dederat, ingẽtem claſſem armarunt,cuius nauium & bellatorum numerus ab auctoribus non traditur, ſed ingentem fuiſſe ex rebus geſtis haud dubitandum eſt. In expugnatione igitur vrbis Caietæ, quod primum illius expeditionis opus fuit, tanta in Genuenſi claſſe & adductis copijs momenta fuerunt,vt Caietani vrbem tradẽtes nõ in Cæſaris modo, ſed in Genuenſis quoque populi imperia, vicario ipſo Cæſaris præſente, remque æquo ani-

mo ferente & approbante iurarint. Et in Sicilia Catinæ vrbis, quæ iam in Ditionem Henrici conceſſerat, obſidionem ſoluerunt Mauris fuſis & fugatis, qui eã vrbem pro Regina Tancredi Regis mortui vxore repetebant; Et nobiliſſimam celeberrimique nominis Vrbem Siracuſas expugnarunt. Quorum laborum eum fructum perceperunt, vt ingentia merita Henricus (id quod plerumq; fit) fidei & promiſſorũ oblitus ingenti memorabilique ingrati animi exemplo remuneratus ſit: nihilque non modo promiſſorum ſecerit, ſed Genuenſes omnibus iniquitatibus omnibusque iniurijs vltro affecerit. Quas tamen iniurias Genuenſes haud multo poſt vlti ſunt, eadẽ vrbe per occaſionem Henrico, iiſque, quibus illam Henricus fruendam dederat, adempta, & Alemano Comiti populi Genuenſis fiduciario tradita.

HORTENSII TORCELLINI.

Elatus Theuto ſucceſſu pacta negauit,
Præmiaque, immeritos expulit & Ligures.
Verum quæ potuit virtuti pacta negare,
Tollere non potuit dextra maligna decus.

POPVLVS GENVENSIS.

NE huius quidem anni rerum geſtarum gloriam vnius alicuius priuatim hominis, ſed vniuerſæ Ciuitatis eadem de cauſſa eſſe neceſſe eſt. Fridericus

ſecundus Cęſar idem Romanæ Eccleſiæ & Genuenſis nominis infenſiſſimus hoſtis validis maritimis, ac terreſtribus copijs Genuenſes vrgebat; iamque maximam partem maritimæ orę, quæ ad oriẽtem ſpectat, occuparat. Contra quẽ ingens claſſis triũ & octoginta triremium ac tredecim Taridarum (eæ ſunt naues longæ maioris formę, quas nunc Galeatias appellamus) educta eſt delectis bellatoribus referta. quæ nõ modo hoſtem finibus Genuenſibus expulit, amiſſaque loca recuperauit, ſed hoſtilem claſſem in fugam verſam, certamenque detrectantem vſque ad Stichadas inſulas inſecuta eſt. neque inſequendi finẽ prius fecit, quam hoſtis ſeſe in portum Saonæ, quæ vrbs toto eo bello ſedes belli fuit, recepiſſet, ac vallis oſtio portus clauſo aditum Genuenſibus irrũpentibus excluſiſſet. qui pugnæ ſpe deiecti in ſua conceſſerunt. At hoſtis metu liberatus e portu iterum cũ exijſſet, circumiectaque maria excurſionibus & rapinis infeſta faceret extemplo altera ſeptuaginta triremiũ claſſis e Genuenſi portu prodijt; hoſtisque congreſſum vitans claſſem iterum intra vallum Saonenſis portus ſubduxit.

SIGISMVNDI DONATI.

In te dum nemo contraria tela ferebat,
Sulcabas tumidus cærulei alta maris.
At cum vidiſti Ligurum Friderice cohortes,

Diceris effuſa terga dediſſe fuga.
Siccine te indicto certamine poſſe putabas
Victorem hoſtili ponere caſtra ſolo?
Sic puto totum orbem domuiſſes viribus iſtis,
Si nullus toto miles in orbe foret.

VBERTVS AVRIA.

NVllam ſane labem Vberti Auriæ glorię aſpergit, quod ipſe vna cū Vberto Spinula collega Principatum ſibi in Patria pararit. nam ea res potius duarū clariſſimarum familiarum ſummam indicat potētiā, quam ambitionem, aut regnandi coarguit cupiditatem. Ciuitate enim in cōtraria Guelfarum & Gibellinarum partium ſtudia ſciſſa, quibus ſæculum illud ita corruptum fuit, vt nemo omnino ab ea contagio ne integer aut ſincerus eſſet, Auriam & Spinulā gentes factionum, quas tollere non poterant, capita fuiſſe, gloriæ potius & ſplendori, quā inuidiæ eſſe debet. Verum hæc in præſentia nobis ſunt omittenda, quibus illud tantum propoſitum eſt, rerum præclare geſtarum memoriam debitis Elogijs ab interitu vindicare. in quibus Vbertus altiſſimum locum tenet nauali prælio ad portum Piſanum cum Piſanis commiſſo victor. in quo vtraque præpotens claſſis, quæ præter cetera varij generis nauigia amplius octogenarū triremium fuit, quidquid floris, quidquid roboris, quidquid nobilitatis in vtraq; natione fuit, in armis

habuit.

habuit, cum etiam aureis & purpureis veſtibus, omniqueſplendidę fortunę opulētia rem nobilitaſſent; ingentesque globorum cumuli purpurea faſcia velatorum in claſſe Piſana ſint reperti, quos illi a ſuperbia & contemptu ſeſe in portum Genuēſem iaculaturos non minus ridiculo ac puerili conſilio, quam vana ferocia iactauerant. quod prælium diu anceps ita atrox & cruentum fuit, vt mare ab immēſa effuſi cruoris vi late circa rubrum factum ſit; natantiumq. paſſim ſcutorum, galearum, telorum, cadauerum, cōfractorum remorum, & omnis generis naualium armamentorū fuerit refertum. Septem hoſtium triremes ſuppreſſæ ſunt, octo & viginti captę; tantusque captiuorū numerus Genuam adductus eſt, vt vna cū reliquis, qui varijs caſibus multisque temporibus antea capti fuerant, in cuſtodiaque adſeruabantur, ad nouem Piſanorum millia carcere incluſi ſint. Vt non minus vere quam cōtumelioſe in Piſanos dictum illud apud Hetruſcos multis ſeculis vſurpatum ſit, Genuam eundū, ſi quis Piſas cernere cupiat. In captiuis fuit Vbertus, Maurocenus Venetus, quem Piſani ob virtutis rerūque naualium famam Prætorem ſibi, claſſisque Præfectum vltimam ſpem tentaturi, omniaque extrema conaturi, aſciuerant. Sacro igitur ſolemni anniuerſario ad ædem Xyſti atque aurei Aulæi dono tantæ victoriæ memoriam perpetuo colendam eſſe decretum eſt.

IDEM VBERTVS AVRIA.

CVm hominis,tum rei magnitudo fecit, vt vnus Vbertus Auria inter ceteros Ligures duplici elogio a nobis ornandus uiſus ſit. vir re quidē geſta, clariſſimaque victoria de Piſanis parta, quā modo ſuis laudibus proſecuti ſumus, memorabilis, ceterum re non geſta (neque id quiſquam miretur, priuſquam quale ſit cognouerit) memorabilior. de quo viro Patria ita ampla iudicia fecerit, vt illū præ ceteris elegerit, cuius ſpectatæ virtuti, rei bellicæ ſcientię, conſilio non modo quidquid uirium, quidquid opū habuit, atque adeo totam ſe ipſam, omnemque Rēpublicam, ſed quod longe maius, & præſtābilius eſt, famam & exiſtimationem ſuam crediderit. Nam cum Veneti clade a Spinula accepta ira & indignatione ardentes ſeſe omnia Ligurię littora nauibus completuros, eaque claſſe oſtium ipſius Genuēſis portus inſeſſuros, cuius Genuenſes nō modo impetū, ſed ne aſpectum quidem poſſent ferre, contemptim ſuperbeque iactaſſent; Genuenſes verborum ferociam rebus retundendam cenſentes, extemplo certo homine miſſo, Venetis nuntiarunt, lætari ſe vehementer, illorum verbis ſibi occaſionem dari, prælio experiēdi, vtra natio bello ſit melior; ſeque laborem longioris iteneris illis adempturos. Siciliam enim inſulam vtrique vrbi interiectam, parique fere ab vtraque diſtantē in-

teruallo

teruallo campum delegiſſe, in quo præclarã hanc æmulæ virtutis & potentiæ contentionem communis Mars decerneret Nauibuſque ex omni Liguſtica ora corrogatis claſſem centum & ſexaginta triremiũ menſis curriculo compararunt, omnique nautico inſtrumento, atq; omni bellico apparatu inſtruxerũt. in quam duo & quadraginta bellatorum millia præter remigium conſcenderunt. qui omnes ligures fuerunt, omnibus alienigenis, quos fama Genuenſiſque nominis amicitia, & cupido oſtentandæ virtutis Genuam attraxerat, in tam ſplendidum certamẽ nomina certatim dantibus, repudiatis. quã rem Iacobus Varagineus illorum temporum æqualis grauiſſimus & ſanctiſſimus Antiſtes, idemque certiſſimus ſcriptor tradit, qui rei interfuit, & claſſem ipſam conſpexit, numerumque nauium ſe ſe recenſuiſſe affirmat. Cũ qua claſſe Vbertus cum inſulam certamini deſtinatam tenuiſſet, ac circiter menſem in anchoris ſtetiſſet hoſtẽ expectans, ſuoſq. ad optatam pugnam omnibus incitamentis exacuens, Venetiq. nuſquam apparerẽt, Genuenſes Diuos homineſq. ac cælum ipſum & maria conteſtati, certamen vltro a ſe oblatum, ab hoſtibus detrectatum, Genuam reuerſi ſunt tanto pleniores gloriæ ex hoſte non conſpecto, quam ex eodem victo, quanto ingentius fortitudinis ſpecimen fuit, ipſorum virtutem adeo hoſti terribilem fuiſſe, vt is illã prælio attingere auſus non ſit, quam ſi congreſſus fuſus aut captus fuiſſet. Alterius claſſis ſeptuaginta triremium

remium hic ipſe Vbertus Præfectus fuit. Vt appareat rem Genuenſem illis temporibus illius virtute & conſilio in primis ſtetiſſe.

POMPEII ARNOLPHINI.

Clara Iouis ſoboles, & uiuida Martis imago
Vberte, antiqua quem nobilitate decora
Auria gens auro inſignem ſceptroque potentem
Regnaſſe, & patriæ uidit dare iura uolenti.
Vnde tuas canere incipiam Dux maxime laudes?
Iuſtitiam ne prius & ſacræ munera pacis,
Queis olim grata ciues ditione regebas,
Commemorem, & ſacra intexam tua tempora oliua?
An potius ductos Piſano ex hoſte triumphos,
Quos non ulla queat ſæclorum abolere uetuſtas
Expediam, & uiridi cingam tua tempora lauro?
Tu patriæ charus pariter, pariterque tremendus
Hoſtibus æternis illam clarisque trophæis
Ornaſti, atque horum faſtusque animoſque minaces
Fregiſti, & uictos ingenti clade domaſti,
Teſtis Tyrrhenis Arnus qui illabitur undis,
Quem referunt rubro ſtupefactum gurgite aquarum
Frenaſſe irriguæ ſinuoſa uolumina Lymphæ
Atque iterum a tergo fontes petiiſſe relictos,
Gorgonis & teſtis, proprio quæ in littore uidit

Mucronus

Mucrones galeaſque leues, clypeoſque natantes,
Armatoſque humeros, & pectora luce carentum.

LAMBAS AVRIA.

NOn minore quam Vbertus victoria, atque haud ſcio an ideo maiore, quia de clariore hoſte parta eſt, nomen ſuum illuſtrauit, ac familiæ decus cumulauit paucis poſt annis, vt eorumdem temporũ æquales fuiſſe ambo dicendi ſint, Lambas Auria in eodẽ; in quo Vbertus imperio, eodemque titulo poſitus. Is igitur octo & octoginta triremium Præfectus Hadriaticum ſinum ingreſſus ad vrbem Curſulam cum Venetorum claſſe numero ſuperiore (ſeptem enim & nonaginta triremiũ fuit) congreſſus longo & cruẽto prælio illos tandem vicit; tota fere claſſe capta, cũ duodecim tantum naues fuga ſe ſe exitio ſubtraxiſſent. ex qua ſeptem & ſexaginta iuſſu Lambæ cõbuſtę ſunt; reliquæ decem & octo Genuam cum captis in prælio adductæ. fuerunt autem ſeptem millia quadringenti. in quibus fuit ipſe claſſis Præfectus. quem Annales tradunt, a rabie capite ad aſſerem illiſo ignominię dolorem morte finiuiſſe. Anniuerſario igitur perpetuo ſacro ad ædem Matthæi, atque Aulæi aurei dono tantæ victoriæ memoria decreto publico ipſa quoque decorata eſt. Quæ hoc quoque addito carmine ab homine mihi amiciſſimo eſt ornata.

Qualis

Qualis præcipui coruſca flamma
Rumpit fulmineo fragore lampas,
Lambas Auria præpotentiorem
Irrupit Venetum repente claſſem,
Ipſoque in propriam necem coacto
Hoſtium Duce, patrias in oras
Captiuum innumeras agens cateruas
Victricem ſpolijs referſit vrbem.

PAGANVS AVRIA.

DVos præſtātes Duces cum ijſdem ambos iuſtitiæ & continentiæ laudibus inſignes, tū bellica gloria in primis claros eadem ætas tulit Paganū Auriam & Simonem Vignoſium. quorum ſingulorum egregias virtutes, egregiaſq. res geſtas ſingulis elogijs perſequemur, initium facientes a Pagano. Cuius nomē non minus clarum facit excelſus animus aduerſus aſſiduum & inteſtinum cupiditatum bellum perpetuo inuictus, diuitiarumque adeo cōtēnens, vt mortuus de publico ſit elatus, quam duabus clariſſimis victorijs partis bis triumphaſſe. Altera fuit in Helleſponto prope vrbem Conſtantinopolim claſſe Venetorum, Catalanorū, ac Græcorum fœderatorū vnius & octoginta triremium profligata & deleta, octo & quadraginta ex illis captis, reliquis partim ſuppreſſis, partim in fugam coniectis; hoſtiumque plus quatuormillibus cæſis, cum de Genuenſibus non plus ſeptingēti

ceciderint,

ceciderint, ac perpaucæ naues ſint deſideratæ. Victoriæ gloriam auget, quod numero nauiũ inferior (ſexaginta enim tantũmodo habuit) congreſſus eſt longo & atrociſſimo prælio, quod ingẽtibus animis accenſum, ipſoque certamine creſcẽs, cum veteris odij & perpetuæ æmulationis acres ſtimuli vtriuſque partis animos incitarent, ne nox quidem interueniens diremit. Poſt meridiano enim tempore cõmiſſum ad inſequentem primam lucem varia fortuna extractum eſt, cum initia fœderatis ſecundiora fuiſſent. Altera fuit in Ionio ad Oenuſas, quã inſulam Sapientiæ poſteriores appellarũt haud procul Meſſeniaco ſinu de eiſdem hoſtibus minore mole, minoreq. diſcrimine minuſque oſtinato prælio parta, cum pari vtrinque quinque & triginta triremiũ numero cõcurſum ſit, quamuis Fœderati quinq; onerariis ingentis magnitudinis ſuperiores eſſent: tota claſſe hoſtium capta, Nicolao Piſano Præfecto, ac quinque hoſtium millibus Genuam captiuis adductis. Quarum victoriarũ memoriam ſacro anniuerſario ſolemni in Aede Matthæi, aureique Aulæi dono a Magiſtratu publice deferendi quotannis recoli placuit.

THOMAE CORREAE.

O quem triremes æquoris arbiter
Vidit prementem fluctibus Hadriæ,
Dum uela contra vertit in te

Dux Venetus, ſocijque ad arma
Acciti Hiberi fluminis accolæ.
Aerata nec tot carbaſa ſufficis
Contra mouentes bella, cum ſis
Tu numero inferior quid audes?
Tunc ſigna Triton claſſica, & hoſtium
Vidit natare cæſa cadauera, &
Colla reluctanti catenas
Inijcere, & Genuam reduci.
Tunc fama verax utraque littora
Neptuni. & ora latior ultimas
Telluris impleuit trophæis,
Et uarios rettulit triumphos.
At tu ſuperbos nil titulos ſtupens
Gazaſque, honoreſque exiguo cubas
Tectus ſepulcro. namque egenti
Aere dato poſuit Senatus

SIMON VIGNOSIVS.

PAr continentiæ & iuſtitiæ animique ab omni ſorde integri ſpecimen in omni vita præbuit Simon Vignoſius (ea fuit poſtea gens Franca) cuius duo illa in primis memorabilia prætereunda non ſunt. alterum, quod cum Genuenſis claſſis noué & triginta triremium Præfectus ad Euboeã inſulam in claſſem ſex & viginti nauium, quarum maxima pars venetæ erãt, incidiſſet,

incidiſſet, quam Ingibertus Delfinus Viennæ ducebat: Delfinuſque oratione primo & precibus, deinde ingenti promiſſo anniuerſarij vectigalis decem millium aureorum numum reuocare Simonem contendiſſet ab incœpto celebris nominis inſulæ Chij, quam vna cum Smyrna Aſiæ vrbe Michael Palæologus Genuenſi populo donarat, armis repetendæ, cuius inſulæ commercijs tam opportunę imperio ipſe quāquā alia in ſpeciē præferens hianti cupiditate imminebat, Simon fœdę rei mentionē auribus aſpernatus in incœpto perſtitit, inſtitutumque iter proſecutus eſt. alterum quod cum vrbe Chio potitus ingreſſum in Ciuium prędia militibus edicto interdixiſſet, vnicus filius paterna indulgentia ſe ſe aduerſus edicti ſeueritatem ſatis munitum ratus; cuiuſdamque Ciuis fundū temere ac per laſciuiam ingreſſus nonnullis vuę racemis aſportatis, comprehenſus, racemiſq. collo ad maiorem ignominiæ notam ſuſpenſis, palam virgis cæſus tota vrbe iuſſu parētis circumductus eſt, memorabili rigidi atque inuicti animi exemplo, omnemq. paterni amoris ſenſum in Ducum imperijs, militariq. diſciplina & obedientia ſancienda ſuperantis. Bellicæ vero laudes Simonis eæ fuerunt, vt ſi rerum geſtarum magnitudo publicæ vtilitatis momentis eſt ponderāda, perpauci illius gloriæ poſſint ęquari. quippe qui vrbem Chium poſt lōgam & difficilem oppugnationem captam, nobiliſſimamque inſulam, ad hoc vtramque Phocæam, quæ Ionię vrbes Foliæ nouę &

I 2 veteres

veteres vulgo appellantur, Genuenſium imperio adiunxerit.

BAPTISTAE GVARINI.

Argolicis clarus ſpolijs Vignoſius heros,
Nec minus eloquio clarus Vberte tuo,
Phocæam patriæ ſubiecit uictor utramque
Claraque in Aegeo eſt hoc Duce parta Chios.
At non parta foret, ſi ferro inuicta, fuiſſet
Auro magnanimi dextera uicta Ducis,
Supplicio nati nec ius uiolauit amoris,
Auſus enim fuerat ius violare patris.
Dura quidem pietatis, nimio quæ indulget amori,
Si magis ille pius, non pius ille foret.

PETRVS FVLGOSIVS.

NOn decori modo & ornamento genti ſuæ & Genuæ Patriæ ſed magno quoque fructui & emolumento Petri Fulgoſij dupliciter virtus fuit. quippe qui grauiſſimas Ciuium ſuorum iniurias vltus nationis Genuenſis incolumitatem memorabili documẽto ſanxerit, & opulẽtæ vrbis ditione adiecta imperiũ populi Genuenſis propagarit. Contentione enim in Inſula Cypro in ſolemni Regij diadematis accipiẽdi de ſuperioris honoris loco inter Venetos & Genuenſes orta cum inſtinctu fauentium rebus Venetis Rex Petrus ſecundum Venetos decreuiſſet, Genuẽſes ac-

ceptæ contumeliæ intolerantes cum dignitatem ſuã armis, quando in iudicij æquitate parum pręſidij experti ęſſent, vindicare decreuiſſent, occultis gladijs ſe pręcingunt, vt Venetos ſe pręferentes interficiãt: quam rem reſcientes Veneti factum Regi aperiũt, Genuenſesque in ipſius Regis caput & vitam arma ſumpſiſſe criminantur. Facile fuit puerilem ætatem cum ſua ſponte infirmam & credulam, tum ab obtrectatoribus Genuẽſium obſeſſam circumuenire. Quare ingenti ira commotus Rex Genuenſes Regiam ingreſſos cum armis tectis comprehenſos non quæſito, qua de cauſſa ſe ſe gladijs cinxiſſent, ſed tamquam manifeſti parricidij ac maieſtatis compertos crudeliſſimo mortis genere affecit e ſumma turri præcipitatos, ſuppoſitarumque haſtarum erectis cuſpidibus indutos: omnesque Genuenſes tota inſula cõquiſitos necari iuſſit. Qua re cognita Genuenſes dolore Ciuiũ ſuorũ necatorum ardentes, tantęque atrocitatis iniuriam haudquaquam inultam ſinendum ſtatuentes, præpotentem claſſem trium & quadraginta triremiũ ac magni nauium corbitarum numeri breui compararũt. in quam quatuordecim bellatorum millia conſcẽdecrunt. Cui omnibus rebus inſtructæ, omnique machinarum & bellicorum apparatuum copia refertæ præfectus eſt Petrus Fulgoſius Dominici Ducis frater. Is igitur magna celeritate tantum maris ſpatium emenſus cum inſulam tenuiſſet, copijs expoſitis Famaguſtam vrbem Regni emporium circũſeſſam primo ad

uentu

uentu ad deditionis neceſſitatem adegit, Regina Regis pueri matre vrbem tradente, cum non ſuarũ virium eam dimicationem cerneret. Qua vrbe potitus Petrus morte triũ ex primoribus Proceribus, quibus inſtigantibus Rex in Genuenſes ſæuierat, necatorum Ciuium iniuriam vltus eſt. Totaque inſula cum victore exercitu peruagatus, cum omnia loca, quæcunq; adiret, Genuenſium Ditionis faceret, Regem in angulum Regni cõpulſum, & in ſummas anguſtias adductum, intelligentemque non ſibi eſſe cum Genuenſi præpotente populo par certamen, ad ſuas conditiones adduxit. Famagûſta enim vrbe Genuẽſibus ceſſit; vectigaleq. Regnum inſuper in multos annos fecit. Petrus tanta victoria parta plenus gloriæ cum Iacobo Luſiniano vno ex Regis patruis, duobusq. paruulis natis Principis Antiocheni, qui alter erat Regis patruus, captis & obſidibus Genuam reuertitur. At Genuenſes clariſſimæ victoriæ memoriam anniuerſario ſacro ſolemni ad ædem Diui Franciſci decreto cũ dono aurei Aulęi conſecrarunt. Iacobus tam diu Genuę in cuſtodia eſt adſeruatus donec Petro mortuo ipſe in Regnum ſucceſſit. tum a Genuenſibus dimiſſus pacta & fœdera cum illis renouauit, filiumq. Genuæ natum, vt amicitiam & animorum coniunctionem nomine ipſo præferret, Ianum appellauit. Corruptus enim Genuẽſis populi multorum ſæculorum vſus Genuam vrbem veluti a Iano conditam Ianuam appellauit. Genuenſium Annalium fidem ſecutus a

Genuen-

Genuenſibus Ciuibus munere publico mandato cō ſcriptorum, qui ęquales illorum temporum Iacobū ipſum Genuæ viderunt, ſæpeque cum illo collocuti ſunt, Iacobum Genuam adductum ſcripſi, non autē Regem ipſum, vt Pius ſecundus tradit. Cum etiā pacis & amicitiæ fœdere cum Rege ſancito nulla cauſſa reliqua eſſet cur Regē captiuum teneret, veroq. propius ſit, propinquos Regis obſeruādę pacis obſides retentos. nam quæ tandem pax & amicitia cum Rege conuenire potuiſſet, ipſo non liberato ac dimiſſo?

RAINALDI CORSI.

Fulgoſius ipſe Venerem alloquitur.

Quod tua Regna petam fax o pulcherrima, amorque
Cælicolum, atque hominum, tuus idem me trahit ardor,
Ac flamma in patriam, quæ me feliciter vrit.
Non odio certare velim, non ſanguine Regis
Tingier antiqui, non claram excindere gentem,
Quamquam nos Procerum cumulata iniuria pulſat.
Virtutem Ligurum egregiam, quæ neſcia prorſus
Turpe pati, aut alijs inferre, & fortia facta
Extendiſſe ſat eſt. Salamin, Amathunta, Cytheram
Et florens quidquid Cypri complectitur ora,
Præclaro Genuæ Iacobus munere bebeto.

BLA

BLASIVS AXERETVS.

SIue hoſtis, cum quo dimicatum eſt, nobilitatem ſpectes, ſiue virtutem & fortitudinem in memorabili re gerenda tecum reputes, ſiue rei geſtæ & victoriæ ſplẽdorem intueare, quem tandem Ducẽ ex multorum ſæculorum memoria cum Blaſio Axereto cõferre auſus fueris? Hoſtis enim inclytus Alphonſus Aragonius fuit, tot Regnorũ, quibus imperabat, opibus conſpectus, ceterum rerum geſtarũ & clariſſimarum virtutum gloria longe conſpectior. Neque in re gerenda maius virtutis documentum edi potuit, quã præpotentem claſſem numero nauium ſuperiorẽ, ad hoc omni bellico apparatu inſtructiſſimam (quodq; caput eſt) tanta clarorum Ducũ ſummorumq. Procerum, ac primæ nobilitatis virorum copia, tantaque acerrimorum bellatorum multitudine refertam a priuatę tenuiſque ſortis Ciuibus pauperibuſque nautis ad inſulam Pontiam longo atrociſſimoque prælio victam. Iam vero clariſſimę victoriæ fulgor an non lumine ſuo multarum ſplendorem præſtringere cenſendus ſit, ſi quis animo & cogitationi pulcherrimã ſpeciem ſubijciat, Alfonſi ipſius ac duorum Regis fratrũ, quorum alter Ioannes fuit ipſe quoq. Rex Nauarræ, alter Henricus magnus Magiſter ſancti Iacobi Regibus ipſis maieſtate ęquandus; ſimulq. tantę illuſtriũ Heroum multitudinis captæ. in quibus fuerunt Ioan

nes

nes Antonius Princeps Tarētinus, Ioānes Antonius Dux Sueſſanus, ac centum amplius Proceres dominatu populorum inſignes. Quo loco illud genti Iuſtinianæ ad poſteritatis memoriam perhonorificū nullo modo prætereundum fuit, quod Rex Nauarchorū conditione, qui ex omnibus ordinibus fuerunt, diligenter cognita Iacobum Iuſtinianum delegit, cui deditionem faceret. Ceterum Blaſius naualem triumphum omnium, qui vmquam acti ſint, ſpecioſiorem acturus fuit, ſi aut is mos ea ætate fuiſſet, aut Patrię afflicta fortuna eiuſmodi ſpectaculo locū dediſſet. Par deinde tantæ partæ glorię per omnem vitam fuit egregia ac forti opera Philippo Mediolanēſiū Duci aduerſus Venetos in naualibus pugnis perpetuo nauata. Quæ merita Philippus ampliſſimis remunerans prĕmijs, in quibus fuit Ditio & celebris nominis arx Serrauallenſis, nomen gentis inſigni titulo nobilitauit. Omnibus igitur ſummis ſtudiis ac ſempiterna veneratione Blaſij Axereti memoriā Genua Patria colere debet, qui Genuenſium gloriæ tot victorijs diu paulatimque collectę clariſſimum celſiſſimorum Regum captorum faſtigium impoſuerit.

BAPTISTAE GVARINI.

Axeretus Patriæ gremio dum ſedet inermis,
Sic Martem fama eſt increpuiſſe virum.
Quid mea cura trabis ualidos inglorius annos?

Nihil iuuat imbelli parta quiete quies.
Erubuit monitus, Diuino & concitus œſtro
Arma animo verſat, verſat & arma manu.
His Regum domitor Tirrhenis imperat vndis,
Et ducit ad patrios bina trophæa lares.
Tanta tamen virtus tenebris obſcura iaceret,
Erueret ſcriptis ni Folieta ſuis.

LAMBERTVS CIBO.

QVis Ciuitatis noſtræ priſcorum temporum potẽtiam miretur, cum ipſorum priuatorum Ciuiũ tantæ eſſent opes, quæ ad iuſtas claſſes comparandas & inſtruendas ſufficerent? Id quod Lambertus Cibo docuit (eam gentem nobili Græcia oriundam, ac Cubeam olim vocatam Genuam commigraſſe fuerũt.) Qui Mauris piratis mare circum excurſionibus & latrocinijs infeſtũ facientibus, claſſe valida armata Mauros profligatos & fuſos, atque in inſulam Caprariã, quam ſibi arcem delegerant, compulſos expugnauit ac deleuit; eamque ac circumiectas inſulas ſibi imperio ſubegit. Quam rem ab Annalibus noſtris, vt multa alia, præteritam Eleutherius Mirabellus illorum temporum æqualis & ſcriptor, atque Annales Piſani tradunt.

CAFFA.

CAFFARVS. VBERTVS TVRRIVS.

MIretur quiſquam illorum temporum ſcriptores tam ſupine neglıgentes fuiſſe, vt nomina familiarum in claris viris commemorandis omitterent, cũ in maximis victorijs nulla omnino Ducum ipſorum mentio interdum fiat. Hoc igitur ſtemmate carebit, quæcumque illa eſt familia, quæ Caffarum vnum ex conſulibus habuit (is tum erat ſummus Ciuitatis Magiſtratus,) qui vnaq; illi adiũctus ſocius Vbertus Turrius viginti duarum triremium & ſex Golabiorũ, id tum erat nauigij genus, Præfecti detrimenta accepta a Mauris Balearicis & Almerienſibus, qui eo tempore Piraticam facientes mare excurſionibus & prædationibus late infeſtum faciebant, illis reddiderunt, minore Balearica ferro & igni late vaſtata, vrbeque ipſa capta & direpta; excenſioneque in continentem facta cum egregiam equitum alam ſecum haberẽt, Almeriaq. circumſeſſa Regem ad neceſſitatem ſe ſe pecunia redimendi obſidibus acceptis adegerunt: nec minus gloria conſpecti quam præda onuſti Genuam redierunt.

AMICVS GRILLVS.

EGregios Amici Grilli conatus, quãuis effectu caruerint meriti tñ elogij teſtimonio carere haud ęquũ eſt. Neq; enim clari viri fortunã, quæ in manu

noſtra non eſt, ſed fidem, diligētiam, vigilantiam, audaciam, conſilium, virtutem præſtare debent. Quarum omnium rerum egregia documenta in Amico Grillo conſpecta ſunt. Bello enim Piſano tum cū maxime ardēte, quod Sardiniæ & Corſicæ ante oculos poſitarum inſularum cupiditas per varias in ſpeciem confictas cauſas excitabat, quodque ſæpe pace numquam tamen fida intermiſſum per leuiſſimas occaſiones renouabatur, vtroque præpotente populo inſulæ imperio imminente, Amicus Grillus ob ſpectatā virtutem in altera eiuſdem anni expeditione quinque & triginta triremium Præfectus aduerſus eoſdem Piſanos miſſus, qui vrbem Ingaunorum improuiſo adorti diripuerant & incenderant, indeque ſe ſe in prouinciam contulerant, & claſſem in fluuium Rhodanum ſubduxerant, eundem amnem ingreſſus ad oppidū ſancti Egidij penetrauit omnibus diſcriminibus ſe ſe obijciens. Cumque omnia ſumma feciſſet, vt hoſtem ad pugnam eliceret; ad extremumque pro comperto cognouiſſet, oppidanos Comitemque ipſum, atq; eos, qui ad mercatum conuenerant, occulta conſilia cum Piſanis coniunxiſſe, inſidias, ac ne circumueniretur veritus ignauia hoſti exprobrata, qui ſe ſe in apertum committere, fortunamque pugnæ experiri auſus nō eſſet, egregia audacis & experientis Ducis parta laude in Patriam reuerſus eſt.

SIGIS-

SIGISMVNDI DONATI.

Eſt aliquid cautas inimico texere fraudes,
Atque hoſtem tectis vincere poſſe dolis.
Sed tamen eſt maius tectas cognoſcere fraudes,
Nauta uelut fluctus proſpicit horribiles.
Plus ergo meruit veritum Grillus honoris,
Cum victor Gallis ceſsit Amicus agris.
Quam qui tum fruſtra tentarunt arte Pelaſga
Inſidias cauto compoſuiſſe Duci.
Ergo fuit potius fraudes aperire doloſas,
Non fuit hoſtiles id trepidare minas.

NICOLAVS SPINVLA.

NIcolaum Spinulam ſi parum rerum geſtarum fama, quę vitio ſcriptorũ illius ſæculi ignotę ſunt, at maximi Principis ampliſſima de illo facta iudicia ab obliuione hominũ vindicant. Quis enim magnũ & memorabilem in primis virum, ac conſilijs & factis clarum fuiſſe eum neget, quem Fridericus Cæſar tantis opibus, tanta potentia Imperator, idemq; rerũ geſtarum magnitudine ac clariſſimarum virtutum gloria præfulgens vltro delegerit, alienigenamque euocarit, cui ſummam naualium rerum cum inſigni Halmirotis titulo committeret.

ANDREAE SPINVLAE.

Cum torpere graui ſcriptorum corda veterno
Spinulidæ virtus Nicolei aſpiceret.
At, dixit, Cæſar Fridericus magnus in armis
Imperium uaſti cum tibi det pelagi,
Te quoque, ne dubites, aliquis mirabitur olim,
Et verum huic dicet nominis omen erat.

ANSALDVS MARIVS.

CLari quidem nominis, magnæq. fortunæ vir, neque ambiguæ famę eſſe debet Anſaldus Marius. Nam ab Imperatore Cæſare Friderico ſecundo celſiſſimo ac potentiſſimo Principe ſummam maritimarũ rerum obtinuiſſe cum eodem quo Spinula Halmirotis titulo, ingentiumque Cæſarianarum claſſium Præfectum multa cõſilij, audacię, fortitudinis edidiſſe documenta cum hoſtilibus claſſibus vario euentu ſæpe congreſſum, hęc omnia haudquaquam vulgatã laudem memorabilis viri famæ conciliant. Neque vt rerum imperiti putant, Saona belli ſede delecta ex ea Genuam Patriã arcta obſidione diu preſſiſſe, totãq. Liguriæ oram aſſiduis incurſionibus infeſtam feciſſe, vllam labem rerũ geſtarum gloriæ aſpergit. nõ enim contra Patriam veniſſe merito eſt dicendus, ſed Guelfos Cæſaris hoſtes tum Genuæ rerum potientes dimidia Ciuitatis parte expulſa, hoc eſt Gibellinis ſuis oppugnaſſe Gibellinarũ partium acerrimus vindex & aſſertor:

aſſertor. quam ſententiam nos quoque amplectetes clarum in primis Ligurum ac memorabilem viru ſuo præconio fraudaſſe liuidi ac maleuoli animi fuerit.

ANDREOLVS MARIVS

PAtri Andreolus filius ſuggeritur ſine vllo verboru apparatu. quæcumq; enim de parente dicta ſunt, ea omnia in filium conueniunt. nam eodem honoris & imperij titulo uſus eſt. quod eadem ratione, conſi ſilio, virtute geſſit. Vt hi viri non magis natura, quam vitæ, ingenij, fortunæ ſimilitudine coniuncti videantur. Illud vnum eſt in Andreolo ad memoriam inſigne, quod Guelforum ingentem claſſem memorabili multorumque ſcriptis celebri prælio fudit duabus & viginti triremibus cum Pontificijs Legatis, ſacriſque Antiſtitibus, qui Pontificis iuſſu ad concilium euocati erant, captis.

M. ANTONII LANFRANCI.

At non minore gloria præcelluit
Anſaldus ille rebus a maritimis
Cognomen obtinens, & eius filius
Claro parente dignus Andreolius.
Ambo ſecundi Friderici claſsium
Duces potiti maximis victorijs.
Qui forte ſi videantur hoſtes patriæ,
Lares quod olim patrios obſederint,

Hi

Hi neutiquam fuere, ſed miſerrima
Premebat vrbem Ciuium diſcordia.

IACOBVS MAROCELLVS.

HIc annus humanæ ſalutis milleſimus ducenteſimus quadrageſimus vnus variante fortuna, ſecundiſque & aduerſis rebus luctum & gaudium Genuæ miſcentibus inſignis in primis fuit: tribuſq; expeditionibus tria egregia edidit documenta, quanta fuerit maiorum noſtrorum relligio, quanta animi magnitudo, quantæ Ciuitatis noſtræ facultates. Ac præ relligionis quidem ſtudio Genuenſem populum omnem terrorem atque omnia diſcrimina leuia ducere, prima infelix expeditio docuit. nam cum nullis minis Friderici ſecundi, cuius opes ac potentia cunctæ Italiæ terribilis erat, deterreri potuiſſent Genuenſes, quominus Pontificis Romani monitis atque adhortationibus parerent, claſſem ſeptem & viginti triremium armarũt, Octo poſtea ad famam ingentis numeri hoſtilium nauium in ſupplementũ decretis, qua Legatos Pontificios ac ſacros Antiſtites ad conciliũ euocatos traijcerent. Cuius Præfectus fuit Iacobus Marocellus. qui quamquam ſupplemento non expectato infeliciter rem geſſit duabus & viginti triremibus amiſſis, Legatiſque cum maiore parte Antiſtitum captis, tamen clades hæc a nobis nullo modo omittẽda fuit, quæ & ſi partæ victoriæ decus hoſti dedit, magnam tamen relligionis & pietatis gloriã nomini

mini Genuenſi conciliauit; nosque in elogijs ſcribendis non tam virorũ, quos laudibus noſtris proſequẽdos ducimus, quam Patriæ ipſius gloriã ſpectamus: Quamquam victoriæ quoque laus Genuenſis hominis eſt. Cæſarianæ enim claſſis Præfectus Andreolus Marius fuit, is, quem proximo elogio ornauimus.

FVLVII CARDVLI.

Quæ vis, quæ Ligures in aperta pericula mittit,
Et faſces temnit Cæſaris, arma, minas?
Relligionis amor, ſanctæ ac reuerentia ſedis
Sors auſis curſum Cæſariana negat.
Egregijs ingens debetur gloria ceptis,
Et magnum in magnis eſt voluiſſe decus.
Euentus ſpectant mortalia lumina, mentes
Ille hominum Iudex, imaque corda videt.

ANSALDVS SOLDANVS IACOBVS LEVANTVS

AT ſecunda expeditio docuit, quanta fuerit maiorum noſtrorum animi magnitudo, quantæ illorum temporum Ciuitatis noſtræ facultates, quam ſollers induſtria, quã formidoloſa uirtus: quæ nihil clade accepta animis infractis vnius diei ac noctis ſpatio prælucentibus tædis claſſem duarum & quinquaginta triremium deduxerit, bellatoribusque refertã,

& omni nautico inſtrumento omnique bellico apparatu inſtructam e portu emiſerit Anſal do Soldano & Iacobo Leuanto Præfectis. Ad cuius primũ conſpectum Friderici claſſis repentino ac veluti Panico terrore perculſa extẽplo omnibus, quæ tardare curſum poterant, in mare proiectis, turpi fuga certamini ſe ſubtraxit.

GVLIELMVS GABERNIA.

IDem decus fugatæ atque in portum Saonenſem cõpulſæ claſſis Gulielmus Gabernia tertiæ expeditiõnis, quæ eumdem nauium numerum habuit, Præfectus, rettulit. Vt ſi quis rem ſuis momentis põderet, maiorem eo anno victoriæ gloriam penes Genuẽſes, quam penes hoſtem fuiſſe ſtatuat. qui cum ſemel vicerit, bis victus dicendus ſit, cum bis de virtute Genuenſibus conceſſerit:

SIGISMVNDI DONATI

Quid te, quid Ligurum iactas Friderice phalanges,
Inuictos bello perdomuiſſe viros?
Scilicet intrepidam claſſem quod ſponte laceſſens
Cæpiſti aduectos fraude doloque Patres.
Quin potius te fraude pudet viciſſe doloque,
Moxque oppugnatum terga dediſſe fugæ.
Non ſemper ſacris illum, qui proſilit ante

Carceri

Carceribus, curſus meta cupita manet.
Nec ſemper ſæuos audax qui primus in hoſtem
Attollit cæſtus, præmia læta refert.

VBERTINVS AVRIA.

OPeræ pretium eſt Ciuitatis noſtræ illorum tẽporum animum & potentiam conſiderare. quæ finitimo bello Piſano maximo & internecino implicita, eoque tum cum maxime ardente, quod tanto ſanguine totque cladibus vtrique Ciuitati ſtetit, Vrbem Venetias veteris fortunę opulentia abundantẽ, & perpetua nauali gloria, ac rerum geſtarum, imperijque late patentis viribus cũctis gentibus formidoloſam hoſtem ſibi adiungere, nouoque ſe bello onerare non expauerit; eodemque tempore cum duobus potentiſſimis populis acerrima & continenti dimicatione parique, atq; haud ſcio, an dicere auſim ſuperiore Marte pluribus illatis, ſi Annalibus credimus, quam acceptis cladibus contenderit. in quibus Vbertini Aurię magnæ audaciæ viri haudquaquam obſcura opera fuit; eiuſque nomẽ inter cetera quamplurima Auriæ gentis ſtemmata nullo modo omittendum. Qui quinque & triginta triremium Præfectus Ceteam oppidũ in Creta inſula cepit & incendit, omni circum regione late uaſtata; ſinumque Hadriaticum ingreſſus cunctaque excurſionibus & prædationibus infeſta faciẽdo Venetos ad certamẽ attrahere fruſtra eſt conatus.

THOMAS SPINVLA.

INſignis ac maxime bellicoſus hic annus fuit. tres enim expeditiones factæ ſunt. Prima Præfectũ habuit Conradum Auriam, quam paulo poſt cõmemorabimus; poſtremæ, quæ omnium maxima fuit ſeptuaginta triremium, Vbertus Auria præfuit Conradi pater ſummus illorum temporum Dux Piſano prælio victor. media quinque & triginta triremiũ Thomæ Spinulæ ducẽda data eſt. in qua hominis virtus haud mediocriter enituit oppido Planaſiæ inſulæ occupato, turribuſq; proſtratis ac compluribus nauibus Piſanorum captis, prædaque ingenti parta. Quare Genuam reuerſus Thomas plus noningentos captiuos, octoque & viginti millia marcarum argenti ex præda redactarum Patriæ tradidit.

ANDREAS SPINVLA.

Spinula Piſanæ Thomas ingenti a prædæ
Pondera, captiuum rettulit & numerum,
Et claſſem, & pictis terrarum victa tabellis,
Omnibus ereptis hoſtis vt ingemeret.
Ne Ligures animas, ne fortia temnere gentis
Facta queam, cogis Spinula ſola domus.

HENRICVS MARIVS.

EGregio ſtemmate gẽtem ſuam Mariam perpetua nauali gloria nobilẽ auxiſſe exiſtimandus eſt Hẽricus

ricus Marius. qui duarum & viginti triremium Præfectus cum Piſanorum claſſe numero ſuperiore congreſſus longo & crueto prælio egregiam victoriã rettulit, tredecim triremibus captis, reliquiſque partim ſuppreſſis, partim in fugam coniectis; multiſque nobilibus Piſanis captiuis Genuam adductis.

CONRADVS AVRIA.

VBerto tanto parente, quo nullus omnino Genuẽſium bellica virtute, magnitudineque rerum geſtarum clarior fuit, Conradus, qui ei quoque in ſummo imperio Genuæ ſucceſſit, duabus inſignibus expeditionibus ſeſe dignũ oſtendit. quibus memorabilis clades ſuperius commemorata interiecta eſt. prior quæ anno cladẽ præceſſit, vnius & quinquaginta triremium fuit, in qua Piſanos ad Populoniam diu obſeſſos claſſe in pugnam directa ad manum conſerendam elicere non potuit. Quorum aliquot triremibus per varias occaſiones captis, turriq. quam Veronicæ vocant, demolita Genuam reuerſus eſt. Poſterior ſexto poſt cladem anno cum Henricus Marius, & Nicolaus Buccanigra claſſibus coniunctis Iluam inſulã cepiſſent, quadraginta triremium fuit. in qua Conradus ferrea cathena, qua Portus Piſanus muniebatur, perfracta, quæ ad hæc vſq; tempora in compluribus vrbis noſtrę locis ad decoris memoriam ſuſpenſa cõſpicitur, portumque ingreſſus turres omnes deiecit;

Libur-

Liburnumque captum euertit, cum ſacræ Aedi tantummodo pepercißet.

NICOLAS SPINVLA.

VIctoria de Venetis a Nicolao Spinula parta non tam numero nauium & copiarũ multitudine, quam rei geſtæ magnitudine admirabilisque virtutis edito facinore clara in primis & memorabilis eſt. Is enim cum legationis munere apud Cæſarem Gręcum fungeretur, decem & octo triremiũ, quæ Genua negotiationis & mercatorij quæſtus cauſſa profectę Duce carebant, in vrbe Pera a claßiarijs ipſis & tota Genuẽſi colonia ob ſpectatam virtutem Pręfectus creatus, cum pugnam a Venetis oblatam diu detractaſſet, ne aduerſus claſſem numero tanto ſuperiorem (decem enim nauibus amplior erat) tot Ciuium ſuorum ſalutem in tantum diſcrimen daret, tandem Venetis nullum vrgendi finem faciẽtibus ad neceſſariam pugnã attractus claſſe explicata, omnique bellica ratione ad pugnam firmata congreſſus eſt. in quo prelio ancipiti & atroci ita Nicolai enituit virtus, illudque Genuẽſes haudquaquam cõparabilis fortitudinis ſpecimen præbuerunt, vt ira & indignatione violatarum induciarum, vltimaque neceßitate animos acuente hoſtilis claſſis fuſa ſit, quinque & viginti triremibus, ingentique hominum numero capto, cum tres tantummodo naues euaſiſſent. quæ victoria cum ſacro & aurei

Aulæi

Aulæi anniuerſario dono decreto publico maximis illis ſit æquata, nobis quoque pari elogio decoranda fuit.

GANDVS MARIVS.

EA eſt virtutis maieſtas, vt etiam a felicitatis ſocietate deſerta ipſa per ſe ſuſpicienda ſit; nosq. debemus ad ampliſſima de claris viris a Patria facta iudicia ſcriptorum noſtrorum teſtimonium accommodare. Cuius igitur viri Gandi Marij ſpectatæ fidei, cōſilio, audaciæ, virtuti patria tantam Reipublicæ partē committendam duxerit, eum nos debitæ laudis præconio fraudare non debemus. Cum igitur Genuæ eſſet auditum prævalidam Venetorum claſſem e portu exijſſe, Genuenſes Gandum delegerunt, quem tanto hoſti opponerent, ac quinque & ſeptuaginta triremibus pręficerent. qui quamquam præclari conatus effectu caruerunt, quæ tamen partes ſuæ fuerunt, eas abunde impleuit, hoſte multis locis perquiſito, quē ad pugnam attrahere numquam potuit.

SIGISMVNDI DONATI.

Quid modo Sparta tuum ſuper aſtra Leonida tollis,
Exornaſque virum laudibus immodicis?
En pauco Marius ſtipatus milite fortes
Oppugnare audax non trepidat Venetos.

Ille

Ille quidem laudem peperit ſed morte perenni,
Hic laudem peperit, nec tamen interijt.

ROSCIVS AVRIA.

MVltiplici gloria nomen ſuum Roſcius Auria cō ſpiciendum fecit. nam militaris virtus, quæ in illo eximia fuit, quæque ad homines illuſtrandos vna ſufficere, atque adeo primas obtinere a veteribus exiſtimata eſt, exiguam partem in huius viri laudibus occupauit. præfulget enim præcelſi animi, humiliaque hæc deſpicientis magnitudo; ad hoc pietatis & relligionis coruſcans fama. quippe qui partarum victoriarum, atque vrbium in littore Euxino expugnatarum, Andronicique iunioris Græci Cęſaris, ſub quo claſſium Pręfectus complures annos ſtipēdia fecit, imperio adiectarum, nulla aut opum, aut potentiæ, aut oppidorum ditionis, aut humanæ glorię breui interiturę pręmia petijt; quæ ceteri mortales ſequi inflammato ſtudio ſolent, quęq; virtuti & meritis debita a Cęſare vltro deferebantur, ſed Anaſtaſiæ martyris corpus impetrauit. quod Conſtantinopoli Genuam relligioſe delatum, atque in Aedem Diui Matthęi illatum ad noſtra vſque tempora adſeruatur. Quanto igitur ſublimiorem finem ſpectauit Roſcius, tanto eius nomen altius euolauit; quantumque gentis ſuæ Aurię perpetuum armorum ſplendorem pietatis & relligionis lōge inſigniore addita laude cumulauit, tantūdē

in Roſcij

in Roſcij memoria prę ceteris colenda ſtudij & venerationis gentem Auriam addere verum eſt.

IO. PAVLI AMANII EPISCOPI ANGLONENSIS.

Ob captas urbes, & uictos Cæſaris hoſtes
Euxino in ponto, fuluum non Roſcius aurum,
Fluxa nec egregii quæſiuit præmia facti.
Sed pius in patriam ſacra, quæ uehat, oſſa, colatque
Virtutis monumenta ſuæ pia Numina poſcit,
Certe habet inſignes fama gens Auria multos,
At pietas dignum hunc cæleſti reddit honore,

PETRI MAGNI.

Auria, tam claro uero cognomine digne
Auria, poſt uictos hoſtes, domitosque rebelles,
Seruatum imperium, Rex omnia detulit, at tu
Dilectæ tantum Diuæ monumenta tuliſti,
O & auis, & digne nepotibus Auria tantis

OPICIVS CARRETTVS.

OPicium Carretum e nobili Germania oriundũ, atque ab ipſis Cęſaribus originem ducentem, ad hoc duorum Pontificum Maximorum Innocentij Quarti & Hadriani Quinti affinitate conſpectum. Fli

ſcam enim Innocentij fratris filiam, Hadriani ſororẽ in matrimonio habuit, ſi prudens præterijſſem, improbum ſane me admiſiſſe facinus, ſi imprudens, diſſolutæ negligentię crimen ſubiturum fuiſſe exiſtimarem. In hoc viro non Liguriæ modo, in qua nobilem Finarij Marchionatum vetuſto gentis iure obtinuit, ſed toti Italiæ magnum decus & ornamentum fuit. Cui Mediolanenſes in turbulentiſſimis ac laborantibus rebus ſuis, tum cum omnia ciuilibus diſcordijs arderent, Diuinaque & humana omnia factionum ſtudijs miſcerentur, ab ſpectatæ prudẽtię & virtutis fama vltro accerſito ſummam bellicarum & Ciuilium rerum mãdauerunt. ipſeque ſeſe tam domi quã militiæ tanto muneri & expectationi parem protinus oſtendit. nam factioſorum audaciam compeſcuit, reſque vrbanas in tranquillum ſtatum redegit, ac Gregorium X. Pontificem Maximum Mediolanenſibus implacabili odio infenſum mitigauit, cum ille Mediolanũ veniſſet, omneſque Mediolanenſes ab ira & indignatione alte animo inſidente ab aditu & conſpectu ſuo plane excluſiſſet, vno admiſſo Opicio. quo interprete & arbitro res compoſitæ ſunt, Mediolanenſeſque in Pontificis gratiam redierunt. Nec minora ſunt militaria merita multis felicibus expeditionibus ſuſceptis contra circumiectos populos rem Mediolanenſem contin[illegible]nter vexantibus Papienſibus & Comenſibus ſæpe fuſis ac domitis. Qui etiam, ſi id ad viri gloriam cumulãdam quidquã pertinet, cęremonijs Diadematis ab Henrico

Cæſare

Cęſare ea in vrbe ſumpti præfuit.

Eadem gens Carretta omnibus ætatibus ab Opicij gloria haud deflectentes viros tulit. nam Manfredus egregiam operam in bellis contra ſeditioſos & rebelles atque aduerſus Sabaudiæ & Montisferacis Principes Genuenſi Reipublicæ nauauit.

Et Henricus, qui ab eximia fortitudine & ferocia ipſis ſummis Principibus formidoloſus bellatoris nomẽ tulit, præter Sabaudię & Mõtisferacis Principes ſæpe repulſos, capto Vigleuano Franciſci Sfortiæ ſummi ac celeberrimi illius ætatis Ducis impetus impauidus ſuſtinuit, vrbemque tutatus eſt.

Et Ioãnis Iacobi haud obſcura fuerunt bellica opera. Et Alfonſus Genuenſibus in Corſica recuperãda & domanda virtute & opibus ſuis haud paruo adiumento fuit.

Denique nulla Liguſtica gens hac Carretta ſtẽmatibus numeroſior fuit; eiuſque numquam conſopita virtus illuſtribus motibus ſæpe excitata eſt. nam præter eos, quos ſuis ſigillatim elogijs decorauimus, Bonifacij, duorum Henricorum parentis & filij, Ioãnis, Iacobi, Conradi, Odonini haud obſcura fuerunt bellica opera. noſtra quoque ætate Ioannes Finarij Marchio in expeditione Africana ampliſſimorum ordinũ ductor fortiter dimicans magnaque ſui relicta expectatione occubuit.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

Qualis priſcorum doctis celebrata poetis
Læta Deum mater Cybele, materque Dearum,
Dicitur & partus & centum amplexa nepotes,
Hiſtorijs talis noſtris noſtriſque tabellis
Heroum genitrix ſtirps hæc Carretta potentum
Cernitur, inſignesque Viros Regeſque Duceſque
Maxima quos Italo uirtus æternet in orbe,
Alma fouere ſinu, & tali deducere curru,
In quali biiugos agitauit Diua Leones.
At quantum Diuos inter fulgebat Apollo
Inſignisque comis, longeque ſonante ſagitta,
Tantum Carrettos inter dicendus Obizus
Complures armis poſt ſe & uirtute reliquit.

IACOBVS FLISCVS.

NOuo atque ampliſſimo honoris titulo clariſſimã gentem ſuam Fliſcam auxit Iacobus a Ludouico eius nominis nono Gallorum Rege celſiſſimo Magiſter equitum creatus, quem Mareſcalum appellãt. qui honos in rebus militaribus altiſſimum apud Gallos auctoritatis & exiſtimationis locum tenet. quippe in cuius moderatione & arbitrio res bellicæ Gallorũ verſentur; Omnesque prouinciarũ Præſides & arciũ Præfecti, ac militiæ Duces Mareſcalorũ ĩperiis pareãt

apud Gallos quidē ſummus hic honoris grad° tanto in pretio eſt, vti exteris nō niſi in multis ſæculorū æta tibus vni aut ſummū alteri deferatur, ijsq. viris, qui ad ſummū faſtigium ſummūque nomen in rebus bellicis peruenerunt, id quod Patrum & noſtra ætate declararunt in Ioanne Iacobo Triuultio; & Petro Strozio vtroque ſummo in Italia Gallicorum exercituū Duce.

SIGISMVNDI DONATI

Dum Fliſci uirtus nondum perſpecta lateret
In tenebris, nullo & nomine clara foret,
Se ſe oſtendebat dignum, qui primus ab ipſo
Rege foret, primus qui ſequeretur eum.
At ſimulac iuſto fuit exornatus honore
Se oſtendit dignum, ut ſceptra uel ipſa gerat.

PRINCIVALLES FLISCVS.

IAcobi ętati & gloriæ ſuccreuit Principalles Fliſcus ipſe quoque ad ſummos honores a Rodulfo Cęſare elatus. Vicarius enim in Italia Imperialis fuit. Quæ porro aut qualis fuerit ea procuratio, nobis parū liquet, ampliſsimam certe fuiſſe neceſſe eſt, quæ tā ſplendido honoris titulo ſit appellata.

FRIDERICVS MARABOTTVS.

NOn quidem inter eos viros, qui maximarum claſſium Præfecti magnas res geſſerunt, ingenteſquè victorias

victorias pepererunt, connumerandus eſt Fridericus Marabottus, ſed inter eos, quorum nomen egregio aliquo ſingularis fortitudinis & audaciæ edito facinore cum ſummi faſtigij Ciuibus cōſcribendum duximus, prætereundus non fuit. qui non in poſtremis docuerit, ad ceteras bellicas laudes & imperatorias artes peracrem quoque eſſe in Genuenſibus hominibus ingenij ſollertiſque animi vim ad ſubita & improuiſa belli celeritate aſtuti cōſilij expedienda. Is enim Gibellinorum claſſe numero longe ſuperiore ad ſe iter tendente procul conſpecta, quam expectare, ac cum illa cōgredi non iam hominis fuiſſet, fortunam pugnæ tentare, ac communem martem experiri audentis, ſed ſe ſe, ac ſuos, claſſemq; ſibi commiſſam in certam pernitiē per ſummam inſaniam præcipitantis, fuga ſaluti cōſuluit. Cumque hoſtis nullum inſequendi finem faceret, validioreq; remigio vtēs propinquus factus ipſum mox aſſecuturus eſſet, ſuperuenientibus tenebris, atq; ea, quæ adminiſtrabantur, tegentibus imminens periculum egregio noui ſtratagematis commento diſcuſſit. nocturni enim luminis inſigne ad curſum nauium regendum in Prætoria puppi extolli ſolitum in ſcapham cum paucis remigibus impoſuit, dato mādato, vt proximum littus peterent, ipſeque itinere alio conuerſo, ne naues ſuæ nullo lumine prælato, nocturna erratiōe diſſiparentur, nomen certi portus quo curſum dirigerent, triremibus edidit. quo factum eſt, vt inſequenti luce omnes eumdem portum quamquam diuerſis itineribus

neribus incolumes tenuerint, ſeque cum Duce cōiunxerint. At hoſtes lumen ſequentes claſſe omiſſa, cum ad littus perueniſſent, ſcaphamque in terram eiectam hominibus vacuã cum lumine cōſpexiſſent, ſeſe aſtu Marabotti Ludificatos intellexerunt.

HORTENSII TORCELLINI.

Hoſti dum cedit Marabottus uiribus impar,
Et claſſem ut ſeruet, claſſe premente fugit,
Inſultantem hoſtem ridet, iam iamque uorantem,
Atque nouo fallit nocte fauente dolo.
Hoc ſummi Ducis & armiſque inſignis & aſtu
Seu uirtute hoſtem uincere, ſiue dolo.

SALAGRVS NIGRIVS.

QVod virtutis genus fuit, quod Salagrus Nigrius in preclaro facinore patrando non expreſſerit? nam quantæ primum conſtantiæ Deus immortalis, quamque inuicti animi fuit, hoſtilem Catalanorũ claſſem ad inſulas Balearicas deprehenſam decẽ dies aſpero fluctibus mari inſecutum fuiſſe? quantæ porro virtutis ac fortitudinis quatuor ingentes onerarias delectorum numero refertas (mille enim & octingenti fuerunt, in hisque centum & octoginta primæ nobilitatis & equeſtris dignitatis viri) tum cum nullus adhuc bõbardarum vſus eſſet, cum decem tantummodo triremibus

mibus expugnaſſe aſpectu præſertim coniugum ac natorum, quos Catalani ſecum vehebant, ardorem pugnæ accendentibus? Fortitudinis laudes cumulatcō ſilſum militariſque aſtus, quo ſuorum virtutem Salagrus acuendam cēſuit: qui per ſpeciem expeditius nauigandi velocitatemque onerariarū curſu triremium æquandi vna cum reliquis impedimentis annonam in mare proijci iuſſit. Prælioque vltimo cōmiſſo. Si ferrum, inquit, horreſcitis ſocij, longe tetriore mortis genere, hoc eſt, fame uobis pereundū eſt. annona enim in mare proiecta nullus vobis reliquus eſt cibus quā quem ex uicta claſſe plena commeatuum petatis. Quantæ igitur dimicationis quamq. acris certaminis rem fuiſſe putemus, hinc fame Genuenſes, illinc chariſſimorum pignorum reſpectu, a quibus inſtans ſeruitium & contumeliæ depellendæ erant, Catalanos incitantibus, quibus duobus nulli ſunt acriores ſtimuli. Ceciderunt ex hoſtibus circiter octingenti; capti ſunt centum ſexaginta. Nec militari gloriæ ſingularis continentiæ laudes parum addunt ſplendoris, vt exemplum ſit in omnes partes nobile. a matronarum enim corporibus violādis Salagrus graui edicto ſuos prohibuit, quas excenſione in terrā facta liberas dimiſit, pudori muliebri cōtumelijs obnoxio parcens vnumq. ex captiuis nobilitate inſignem compertum, quod coniugem præſtanti forma, ne in hoſtiū manus veniret, ab amoris ſtimulis iugularat, capite mulctauit. quod ſe non tam puniendi maleficij cauſſa, quam

indigna-

indignatione commotũ facere dixit, quod ille ipſius & Genuenſis populi continentiæ diffidiſſet. Facinus igitur tam multiplici virtute commendatum, ſi rem verbis æquare volumus, non vno tãtum, ſed pluribus elogiis pro dignitate decorandum eſſet.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

Egerat hoſtiles Hiſpana per æquora naues
In decimum Salacer Nigrius uſque diem,
Cum patri Cererem Neptuno credidit, ac ſi
Noſtra carina graui pondere tarda foret.
Et Subito, O ſocij, nec equi expectabitis, inquit,
Dum parit auxilium, ueue aliunde dapes.
Illa cibos vobis aufert cita claſsis bibera,
Aut mors fœda fame, aut illa petenda hodie eſt.

EIVSDEM.

Quam Diuæ Salacer caſtæ, quam Callidus artes
Duri Mauortis ſæuo agitare mari.
Hoſtibus hic poſtquam victis & claſſe ſubacta
Fœmineum intactum iuſsit abire chorum.
Coniugis occiſori, inquit, diffiſe meorum
Virtutique meæ haud viuere dignus obi.

N MAR-

MARTINVS ZACHARIAS.

NOn tam copiarum, quam rerum geſtarum magnitudine egregiorum hominũ gloria metienda eſt: Quin etiam haud ſcio, an exigua manu magna facinora patraſſe, maius virtutis robur maioremque animi indolem declaret. Vt nonnullorum Ciuium noſtrorũ nomina merito præconio prætereunda non fuerint, quos interrupta temporum ſerie ita elogijs continuãdos duximus, vt rei geſtæ ſimilitudine, parique rei gerendæ ratione coniuncti ſunt, omnes expugnatarum vrbium gloria, quæ numerari haud in poſtremis debet, clari. Hi fuerunt Martinus Zacharias, Philippus Auria, Thomas Murchius, Raphael Adornius, Otho bonus Iuſtinianus, Petrus Spinula ſinguli ſingulis elogijs ornandi, eadem ſingulis accommodata præfatione. Primus ordine, vt tempore erit Martinus Zacharias, quæ gens nobilis in primis ac præpotens fuit, nunc extincta prorſus eſt. Is claſſe Veneta & Põtificia ſuæ adiũcta Smirnam inferiorem, quæ a Barbaris Mahumetanæ ſectæ tenebatur, cepit, ac Chriſtianę relligioni reſtituit.

PHILIPPVS AVRIA.

PHilippi vero Auriæ gloria duabus Vrbibus expũgnatis ea fuit, quam ſplendor maximarum illarũ victoriarum a tot ipſius maioribus partarũ haudqua

quam

quam obſcuret. Nam cum Venetorũ claſſis quinq; & triginta triremium, quatuordecim Genuenſes triremes, quarum Præfectus fuit Nicolaus Magnerres, quæ gens nunc Frãca eſt, improuiſo deprehenſas profligaſſet, decem nauibus captis, Philippus Auria cũ nouem triremibus a Simone Vignoſio Chij Prętore miſſus, qui iniurias vlciſceretur, acceptaque detrimẽta hoſti redderet, Inſulam Euboeam tenuit. quã populationibus & incendijs peruaſtauit; ipſamque vrbẽ Chalcidẽ expugnauit, ac diripuit, pretioſisq. captæ vrbis ſpolijs onuſtus Chium cum tribus & viginti patritij ordinis Ciuibus Venetis captiuis reuerſus, captæ vrbis claues ad memoriã parti decoris ſupra portas Chij ſuſpendit. quæ ad noſtra vſque tempora cõſpiciuntur. Idem Philippus quinquennio poſt quindecim triremium Præfectus Genua miſſus claram vrbem Tripolim in Libiæ ora cepit, ingensque auri põdus ex ſpolijs redactum, magnamque captiuorũ vim Genuam adduxit.

THOAMS MVRCHIVS.

AT Thomas Murchius decem triremium Præfectus Inſulam Melitam perdomuit, excẽſioneq; in Siciliam facta Mazariam vrbem cepit. Quæ vrbes & ſi a Genuenſibus retentæ non ſunt, memoria tamẽ egregiorum facinorum clariq. viri Murchij a nobis retinenda eſt.

RAPHAEL ADORNIVS.

PAri rei geſtæ gloria ſuperiores ſubſequitur Raphael Adornius. qui ad perpetuum clariſſimę gentis ſuæ Ciuilium rerum decus bellicam quoque laudem adiunxit. Cum igitur fama eſſet, Regem Tuneti Ciuitatis noſtræ hoſtem claſſem cōparare, qua Genuenſem nationem & Liguſticam oram uexaret, Genuenſes duodecim triremes repente armarũt. quibus præfectus eſt Raphael. qui quinque Piſanorum, & tribus Manfredi Claramontij Regni Siculi Halmirotis triremibus ſibi adiunctis oram Libiæ tenuit; Gerborũque inſula expugnata & ſubacta, docuit, eas eſſe Genuenſis Ciuitatis facultates, eam Genuenſium hominum virtutem, quæ non ad ſua tantum tuenda, neq; ad bellum tantummodo ſuſtinendum & propulſandum, ſed ad inferēdum quoque valeat; ac quæ detrimenta quaſque clades verbis feroces homines temere comminentur, ad eas in illos ipſos vertendas. Quã inſulam tam longe diſſitam cum in tãtis Ciuilium diſcordiarum occupationibus minus commode tueri poſſet, Manfredo ingenti auri pondere accepto ex propinquo commodius defendendam ac poſſidendam tradidit.

OTHO-

OTHOBONVS IVSTINIANVS.

OThobonus vero Iuſtinianus,qui primus ſuę gẽtis in elogijs noſtris locũ obtinebit, quindecim triremium Pręfectus Vrbẽ Albintimilium,quæ a Genuenſibus defecerat,contumaciq. pertinacia in prauo ĩcœpto perſeuerabat,Dominici & Barptholemęi Auriarum terreſtrium copiarum Ducum nõ expectato aduentu omnibus viribus adortus expugnauit: Idemque oppidũ & portũ Telamonẽ egregie defenſum acerrima & cõtinenti duorum dierum oppugnatione tandem cepit.

PETRVS SPINVLA.

HOc quoque expugnatarum vrbium decus nobiliſſimę gentis ſuæ ſtemmatibus addidit Petrus Spinula viginti quatuor nauium Pręfectus. quarum decem longæ ac triremes fuerunt; reliquę corbitæ ingentis magnitudinis, Corcyra diu oppugnata,ſuburbijsque captis & incenſis,ac Naxo & Andro in Aegeo captis,& Genuenſi imperio adiunctis. quarũ vrbium poſſeſſio etſi breuis fuit diſcordijs Ciuilibus Genuenſes ab exterarum rerũ cura auocantibus, meritorum tamen & rei geſtæ memoria debet eſſe diuturna.

HORTENSII TORCELLINI.

Iuſtinianus, Murchius, Zacharias
Adornus, Auria, Spinula inſignes Duces
Cepere bello ſinguli vrbes ſingulas,
Ac ſpolia tectis intulerunt patrijs.
Nepotibus monumenta auitæ gloriæ,
Si ſe nepotes præbeant dignos auis.

SIMON BVCCANIGRA.

HAud facile nobilius fratrum par inueneris Simone & Aegidio Buccanigris, quorum ille domi, hic militiæ clariſſimus fuit. Sed Simonis amplum quidem ceterũ incertæ exiſtimationis eſt nomen peracri ſimulque turbulento ingenio viri. Nam quatuor nobiliſſimas familias Spinulam, Auriam, Grimaldã, Fliſcam inueterato dominatu deieciſſe, illorumque potentiam & ſummam dignitatem tot opibus ſubnixã, tantisque radicibus hærentem fregiſſe, atque inſignẽ Ducatus honorem in Patriam induxiſſe; popularemque & communem Reipublicæ formã, cuius omnes participes eſſent, inſtituiſſe, cùm quatuor familiæ omnia ſuperioribus tẽporibus ad ſe attraxiſſent, memorabile in primis facinus fuit. Ad hæc tantam dimicationem non expauiſſe virum, cui exiguæ opes, nullæ clientelæ, nulla maiorum potentia, nullusq; magnopere familiæ ſplẽdor animos faceret, ſed omnia apud

illum tenuia eſſent; ſuſceptamque contentionẽ vſq; ad finem vitæ ſuſtinuiſſe, ac variis iactatum caſibus, & Principatu expulſum nihil aduerſis rebus infracto animo fuiſſe, Principatumque recuperaſſe, atque inimicis inuitis in eo extremum vitæ diem plenum gloriæ clauſiſſe, hęc omnia viuidi ingenij, inuictique animi opera fuerunt; eæque res Simoni non bene geſtæ, verum, quod longe præclarius eſt, ſeruatæ Reipublicæ, ac liberatę Patrię clariſſimum & haud dubium teſtimonium darent, ni tantorum meritorum gratiam nonnulla ambitionis occupatique Regni labes per ſpeciem tollendarum factionum a nobilitate inductarum, ac communis libertatis aſſerendæ & conſtituendę aſpergeret, neque minus inſequẽtium Ducũ tempora, quam ſuperiora turbulenta fuiſſent. quamuis factiones Ducibus regnantibus non tam internecino odio exercitę ſint. Ceterum ingẽtis facinoris memoriam, quæ anniuerſario ſacro ac dono aurei Aulęi decreto publico ornata eſt, quod ſacrũ perpetuo & nũquam interrupto tenore uſurpatum ad noſtra vſque tempora perductum vidimus, in noſtris elogijs locũ habere, a nemine iniquo animo ferendum eſt.

AEGIDIVS BVCCANIGRA.

At Aegidij fratris fama integra eſt, bellicæq. laudes nulla turpi nota deformantur. qui ſubſidio Hiſpanię Regis laborãtis cum prȩualida claſſe miſſus ita Maurorum opes fregit, iiſque illos affecit cladibus

bus, atque eas res geſſit, quarum magnitudinem Rex inſigni Halmirotis titulo & peramplę Ditionis dono remunerandam duxit. Quam ditionem ad noſtra uſque tempora illius poſteri in Hiſpania poſſident gentile Buccanigrarum nomen retinentes, interque Hiſpaniæ Principes numerati nobili titulo Comitatus Palmæ inſignes.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

En Buccanigra fratres a ſtirpe profecti,
Libera quos ſemper patria terra colat.
Nobilium Simon qui clauſtra ſuperba refregit,
Conſtituens populi feruidus imperium.
Et qui nauali uicit certamine Mauros
Aegidius Regnis additus Heſperijs.
Viuite uterque decus Ligurum, ueſtrumque minores
Exemplum uili tollere pergat humo.

FRANCISCVS CATALVSIVS.

NOn modo Petrię, ſed exteris quoque maximis Principibus Genuenſum virtutem vſui & decori fuiſſe Franciſcus Catalußius inter ceteros clariſſimũ exemplum eſt. quippe qui propter eximiam virtutẽ & fortitudinem, maximum auctoritatis, & potẽtiæ locum apud Gręcum Cæſarem obtinuerit, maritimis rebus cum ſummo imperio Præfectus: Cuiuſq. præter ceteram Cęſari multis locis nauatam operam, cõſilio, virtute.

virtute,cura,vigilantia Cantacuſeni conatus ingentibus ac periculoſis initijs res nouātis ſint compreſſi. Quod egregium promeritum ampliſſimo præmio remunerans Cęſar Franciſci memoriam ac gentis Cataluſiæ nomen opulentæ ac celebris nominis inſulę Lesbi, vrbisque Mytilenes ditione nobilitauit, ſorore illi in matrimonium data.

RAINALDI CORSI.

Me clara Cæſar donat Leſbo ac Mytilene,
Cæſar, qui Graio præſidet imperio.
Quo Ligurum terra ac pelago notisſima uirtus
Præcipuo fiat munere nota magis.

AVRIETA AVRIA.

NOn in viris modo,ſed in fœminis quoque inſita Auriæ genti bellica virtus illuſtri documēto eluxit. Nam cū Amurathis Turcarū Regis ingens claſſis inſulā Lesbū veterū ſcriptis celebratiſſimā petijſſet,copijsq. expoſitis oppidū arcta obſidiōe præmeret; reſque in anguſtū adductæ eſſent, atq; oppidani diuturna obſidiōe,crebrisq. oppugnationibus feſſi,non cōmeatibus modo & ceteris belli apparatibꝰ,ſed viribus quoq; ipſos deficientibus deditionē ſpectarēt, Aurieta Auria Cataluſio viro inſulæ & vrbis domino abſente armata in publicum proſilijt,hominesque hortata, ne animum deſponderent,neue ſeſe,liberos, cōiuges

O in

in teterrimam Barbarorum ſeruitutem proderent, ſeque ipſa Principem in præliis profeſſa, cum acres ſtimulos uirorum animis hac adhortatione & exemplo audaciæ admouiſſet, illi ignauis deditiōis cōſilijs abiectis fœminam Ducē ſecuti, ſubita eruptione facta tanto impetu ſe ſe in Turcas intulerūt, vt illos ipſo incurſu fuderint; ingentemque illorum ediderint cædem. Qua clade Turcę perculſi ſoluta obſidione trepida fuga ſe ſe in naues receperunt, liberamque inſulam reliquerunt.

RAINALDI CORSI.

Iniecere faces animo pietasque fideſque,
Atque amor ingenui cura pudica tori.
Queis crinem galea exornans virgo Aurea *ſeruas*
Abſenti ciues, mœnia, teque viro.
Segnius haud ſtudio Patriæ nunc ardet Vbertus,
Qui tua ne pereat gloria, totus agit.

ANTONIVS GRIMALDVS.

SEcundæ aduerſæque res luctum quidem & gaudiū miſcere ſolent, at famam variare clarorum virorū nequaquam debent. nihil igitur poſterior infelix expeditio de Antonij Grimaldi laude in priore expeditione parta detrahere debet, ſed potius poſterioris aduerſi euentus ſenſus a priore gloria obrui. Idē igitur

quod

quod non Patria modo,ſed egregij ipſi conatus atq; auſus, nos quoque laudibus noſtris virtutis & fortitudinis Antonio Grimaldo teſtimonium debemus dare. qui in prima expeditiõe firmiſſimę quinq; & quadraginta triremium claſſis Præfectus excenſione in terram facta maiorem Balearicam & Cataloniã magnis cladibus affecit; Regibuſq. Aragonio & Balearico bellum indixit. Qui vt ferociam Grimaldi retunderent, claſſem duarum & quadraginta triremiũ, ad hoc magni numeri longarum nauium varij generis contra illum miſerunt. At Grimaldus e portu minoris Balearicæ,in quem ſe illum incluſuros,& obſeſſuros hoſtes ſperarant,impigre egreſſus tãto impetu illos inuaſit, vt hoſtes audacia territi; ſimulque impreſſionem non ſuſtinentes ſe ſe in turpem & præcipitem fugam cõiecerint. Grimalduſque eximium decus Regiarũ claſſium fugatarum unaque ingentem prædam in Patriã rettulit.Spectatæ Antonij virtuti vno & vigeſimo poſt anno Patria ſexaginta triremium claſſem commiſit. qui cum Veneti & Catalani fœderati claſſem octoginta triremium coniũxiſſent,non timuit fiducia virtutis & ſuperiore felici rerum ſucceſſu elatus prælium cũ claſſe numero tanto ſuperiore cõmittere. in quo diu ſuſtinendo quamquam omnia,quæ imperatorij muneris fuerunt,abunde præſtitit,is tamen pugnę exitus fuit, vt ingenti clade accepta documento poſteris fuerit, neminem ita ſuæ ac ſuorum uirtuti fidere, atque hoſtem quamuis ſæpe victum & fugatum con-

temnere debere, vt non incerta humanorum caſuum, & fortunæ viciſſitudinem ſecum reputet.

LANFRANCVS VSVSMARIVS.

IN rebus quidem gerendis magnã proculdubio partem fortunam obtinere veteres putarunt. quam niſi comitem habeat virtus perraro egregia conſilia ad effectum perducantur. At in claris viris laudandis nullus eſſe debet fortunę locus. Omnia enim virtus occupat. quorum igitur virtus, excelluit, eorum memoria nullo modo extingui debet, quãuis nullum illis campum dederit fortuna, in quo excurrere poſſet virtus. Quis igitur Lanfrancum Vſuſmarium inter memorabiles Ligures immerito locatum dicat, aut quis conſilium noſtrum reprehendendum ducat, quod ad ampliſſima de illo a Patria facta iudicia nos quoq; præconij noſtri teſtimonium accõmodauerimus? quę niſi ſpectatæ Lanfranci fidei, virtuti, audaciæ, cõſilio tantam ſui partẽ, tantaſque ſuas vires, quibus amiſſis haud facile alias eſſet recuperatura, nũquã cõmiſiſſet. Atque ego funeſtæ rei abominandam mentionem libenter omiſiſſem, ne vulneribus Patriæ obductam cicatricem attrectãdo refricarem, ni ne in clari viri famã eiuſque poſteritatem iniurioſus fuiſſe exiſtimarer, veritus eſſem. Cum igitur partium furor eo veſanię proceſſiſſet, vt prępotentis Genuenſis populi vires in ſe conuerſę mutuis ſecladibus ipſę cõficerent, Guelphis Genuę rerum potientibus, ac dimidia ciuitatis parte vr-

be extorre. Friderici ſecundi perpetui Genuenſis nominis hoſtis Claſſis Gibellinorum Genuenſium claſſe, ſibi adiuncta Liguſtica littora incēdijs, excurſionibus, rapinis continenter infeſta faceret, Lanfrancus Guelforum Præfectus quamquam numero nauium par, genere tamen longe inferior, octo enim & ſexaginta triremium claſſis Friderici fuit, cum in Genuēſi claſſe totidem quidem uumero, uerum minoris formæ multa eſſent nauigia, hoſtili claſſi obuius factus certamē nō detrectauit. quod hoſtis committere auſus non eſt. Vt non vulgatæ virtutis ſpecimen cenſendum ſit, imparem viribus, conditione parem diſceſſiſſe.

LVCIANVS AVRIA.

LVciani Aurię nomē eo clarius eſt, quo minoribus copijs ingentem ac cuiuis æquandam victoriam peperit. Duarum enim & viginti triremium Pręfectus cum totidem Venetis quamuis bellatorū numero aucto firmatis congreſſus longo & cruento prælio, in quo ipſe fortiter pugnans cecidit, illos vicit, quindecim nauibus ac duobus millibus & quadrigētis hominibus captis, cum circunſtantes primores in eius locū alium ijſdem armis & inſignibus ſubornaſſent, ne pugnantes, ſi ſenſus Ducis interfecti ad illos perueniſſet, cuius virtute maxime confidebant, animis caderent. Res bellicas æquarunt & ornarunt eximia humanitas & liberalitas, ſingulariſque Ciuium ſuorum charitas.

quippe

quippe qui militum inopiam argẽto, ſuppellectili atque omnibus ſuis vẽditis ſępe ſubleuarit, ac militi cuidam ad genua procumbenti, ſeque fame deficere clamanti fibulam argenteã a cingulo præciſam, cum nihil reliquum eſſet, donarit. Vt Luciani mortui, qui cũ anima rem quoque familiarem Reipublicę donaſſet, liberis de publico ſubueniendũ fuerit. Iure igitur Genuenſes partæ victoriæ, ac clari viri memoriã ſacro anniuerſario, atque aurei Aulęi dono ad poſteritatẽ conteſtatam eſſe voluerunt:

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS

Lucianus Venetum quadriremes Auria quondam
Idem æque turpem vicit auaritiam.
Nec bello ipſe Ducem quam maluit eſſe parentem,
Se ſua concedens omnia militibus.
Cedite Frabritij, Romani cedite, ſi quos
Sumptus in extremo funere deſtituit.
Nam ſtipe collata ſobolem Reſpublica egentem
Luciani fouit grata memorque ſui.

PETRVS AVRIA.

INnſigne in vtramque partem Petrus Auria poſteris documentum fuit, nemini ſuę gentis rerum geſtarũ magnitudine ſecundus futurus, ſi ad bellicam virtutẽ moderationis quoque, atque animi fortunæ viciſſitu-

dinum,

dinum, humanorumque caſuum memoris laudem ad iũxiſſet, ac ni gloriam bello partam ſuperbia & arrogãtia deformaſſet. quam turpitudinẽ auget Luciani gentilis ſui proxima cõparatio, cui ille in imperio ſucceſſit. Quid enim glorioſius fuiſſet, quam Clodia vi expugnata, ſex hoſtium millibus acriter vrbem defendẽtibus cæſis, opulentiſſimam vrbem Venetias, rerumq; geſtarum atq; imperij magnitudine inter ceteras Europæ clariſſimam veluti faucibus oppreſſam ad neceſſitatem pacis petẽdæ, legeſq. a victore accipiendi ſupplicem adegiſſe? ni animus ſecundo rerum curſu elatus, fortunæq. inſolentia vltra omnes officij fines prouectus eas conditiones tuliſſet, quas pudeat referre. Quæ conditiones legatione renuntiata adeo iram & indignationem Venetorum accenderunt, vt in rabiẽ verſi, omniq. pacis cogitatione depoſita ſe ſe ad omnia vltima experienda compararint. quo factum eſt, vt præclaris initijs ea, quæ conſecuta ſunt, minime reſponderint, nomenque Petri, qui maximo bello fortaſſe confecto plenus gloriæ in Patriam redire potuerit, paulatim conſenuerit, tantarumque rerum feliciſſima initia tractu in dies duriora, exitu irrita fuerint.

THOMAE CORREAE.

Sapit fauente ſorte qui modum tenet,
Nec fidit auris proſperis ſibi imperans,
Licet ſecunda ſuppetant. Quid aureus

Aceruus

Aceruus, & quid ampla Regna te iuuant,
Et quid trophæa parta, nulla ſi ex tuo
Honore gloria extat? Exempla inſpice
Mutationis, vmbra, imago, ſomnium
Humana gens, Deæque inſtabilis iocus.
Sors nulla libera omnibus moleſtijs
Amandus exitus tamen: nil pulchrius,
Quam in omnibus modum tenere ſtatibus.

GASPAR SPINVLA.

VEnetorũ bella ſeges victoriarũ ac gloriæ Genuenſibus fuerunt, vt ſæpe de illis mentio facienda nobis ſit. nihil enim rerum Clodianarũ ſucceſſu Genuẽſes animis infracti Gaſparem Spinulam, quem nõ modo nobiliſſimæ ac præpotẽtis familię ſplendor, ſed ſpectata etiam virtus conſpectum faciebat, Auriæ ſucceſſorem cum præualida triginta triremium claſſe miſerunt. qui Hadriaticum ſinum ingreſſus MatthæoMarruffo, qui cũ parte claſſis præmiſſus egregias ipſe quoque res geſſerat, ſibi adiuncto ad intimum ſinũ penetrauit, in ipſoq. Veneti portus oſtio claſſe explicata & in pugnam directa copiam pugnãdi hoſtibus fecit, Venetiſque certameu detrectantibus tota ditionis Venetæ ora peruagatus, copijſque ſæpe in terram expoſitis complures Venetorum clari nominis vrbes expugnauit ac diripuit. in quibus fuerunt Iuſtinopolis, & Poſa; Tergeſtum quoque ad deditionis neceſſitatem adactum,

adactum, ac Patriarchæ Aquilegienſi donatum. Genuamque reuerſus ingenti parta gloria, ac præda onuſtus nõ tam rerum pretio, quam relligionis veneratione conſpicienda compluribus Diuorum reliquijs e captis vrbibus aduectis. quæ in Aedes ſacras adſeruandę diſtributæ ſunt.

IO. HIERONYMI CATENAE.

Aſſuetus ſtudiut rebus ſuccurrere Caſſar,
Deletaſque acies, & merſas littore puppes
Inſtaurat, Venetoſque ciet, ſegneſque fatigat.
At poſtquam bello non commouet, oppida cepit,
Hadriacumque ſinum uexans, hoſtilia ſigna
Rettulit, et prædas, egitque ex hoſte triumphum.

MEGOLVS LERCARIVS.

QVi priuatæ ſortis homines iniurias ſuas occultis conſilijs & coniurationibus in maximos Principes vel vlti ſint, vel vlciſci infelici auſu tentarint, nonnulli omnibus ætatibus inuenti ſunt. At Megolus Lercarius Ciuis Genuẽſis nobili & peruetuſto genere ortus nouo atque haud ſcio, an vnico incredibilis audaciæ & fortitudinis edito facinore virtutem priuatorũ hominum ipſis etiã Regibus & ſummis Principibus alia quoque de cauſſa verendam & formidoloſam fecit. quippe quos docuerit aperta quoque vi, armiſq.

vltro inferendis iniuriarum & contemptus ſui interdũ vindices eſſe. Is enim inter Aulicos Cęſaris Trapezũtij cũ eſſet, Luſuque, vt fit, pomeridianas horas traduceret, in altercatione & iurgio ab homine, qui magnũ gratiæ locum apud Cæſarem obtinebat, colapho cæſus, cum iniuria ſua a Cæſare neglecta eſſet, omnẽ iracundię & generoſæ indignationis impetum humilitate auctoris ſpreta in ipſum Cæſarem contulit. Genuã enim Patriam cum veniſſet, animi mœſtitiam ſqualore atq; habitu corporis pręferẽs, iniuria amicis & propinquis expoſita, illorũ opibus adiutus, duas triremes comparauit & inſtruxit. Cum quibus egregia florentis ætatis bellatorum omniſque naualis inſtrumenti & bellici apparatus copia refertis tanta maris emẽſus ſpatia Euxinum ingreſſus, non populationibus modo, incendijs, vaſtationibus omnem Cæſarianæ ditionis oram breui infeſtam fecit, ſed vim implacabilis animi memoriamque & iram alte inſidentis iniuriæ voluentis in miſeros a ſe captos fœdo ſupplicij genere exprimebat. quos naribus & auribus deſectis dimittebat, vt videlicet contumeliam in ore acceptam illa oris deformitate reddenda vlciſci videretur. Quibus acerbitatibus impulſus tandem Cæſar quatuor triremes in illum armauit. quas Megolus, cum aperta vi imparem ſe intelligeret, aſtu ſollertique conſilio eluſas vicit. Simulata enim fuga cũ Cæſarianæ omnibus remigij viribus connixæ fugientes inſequerentur, diſparique celeritate aliæ alias anteirent, Megolus reſpiciens cũ aſtũ

ſibi proceſſiſſe, pugnaq. illorum ſegregata imbecillio res fore illos cerneret, in duas proximas conuerſus re liquis longo interuallo ſequẽtibus, eaſque adortus ip ſo impetu & incurſu oppreſſas cepit. quo exemplo re liquæ perterrefactæ fuga ſalutem expediuerunt. At Megolus triremibus ſuppreſſis vſitata deformãdi oris exempla in captos edidit. quos dimittẽs nuntiare Cę ſari iuſſit, vnam illi tantummodo eſſe, ſe ſe ac populos ſuos a tantis cladibus eximendi rationem, ſi eum, qui ipſum iniuria affeciſſet, ſibi in manus daret. aliter ſibi de iniuria ſatisfieri non poſſe. Quod cum Cæſar ma lis & populorum fremitu victus feciſſet, Megolus ho minem ad ſe adductum calce prius in conſcenſu trire mis in ore percuſſum ad genua in humiles fletus pro iectum, ac mortem quidem tam audacis ſuperbiæ & arrogantiæ facinori debitam fatentem, ſed tormenta & cruciatus deprecantẽ benigne allocutus bono ani mo eſſe iuſſit, cum addidiſſet egregiorum ac fortium virorum moris non eſſe, in mulieres ſæuire. quod an ceps dictum in muliebres hominis fletus in ſpeciẽ ia ctum famam gratiæ apud Cæſarem flore ætatis colle ctę oblique perſtringebat. Ceterũ cum ſibi affatim ſa tisfactum eſſe diceret, vnam reliquã eſſe addidit erga Genuenſe nomen ſatisfactionem, cui non minor quã ipſi facta eſſet iniuria, ſi Cæſar Trapezunte Aedes pu blicas negotiatoribus Genuenſibus ædificaſſet egre gij facinoris ſerie in parietibus pictura expreſſa, ad do cumentum ſanciendum, ne quis in poſterum illius na

nationis homines iniurijs cuiuſquam obnoxios duceret. quas Aedes Cæſar ex pacto ædificatas homine recepto Genuenſium nationi domicilium aſſignauit.

Tantam indolem, tamque admirabilem animi magnitudinem quamquam alio in genere ætate noſtra Francus Lercarius rettulit. nullum eſt enim magnificentiæ ſpecimen, quod Regia illius liberalitas copioſe nõ præbuerit, egentium inopia leuanda, afflicta amicorũ fortuna ſuſtentanda, omnium, qui in eius opẽ confugiũt, anguſtijs ſubleuandis, præclaris artibus amplectendis & fouendis, litteratis & ingenioſis viris domi alendis, atque honorifice tractandis, Patriæ, cum tempora Reipublicæ poſtulant, large ſubueniendo, immanibus infinitique ſumptus cum priuatorum tum publicorum & ſacrorum ædificiorum ſubſtructionibus vrbem ornando. quæ res gloriam quidem viri, non autem animos ſupra ceteros extollunt, nulloſque illi ſpiritus faciunt. quin contra ab omni faſtu ita abhorrens eſt, vt cum opibus, quas ampliſſimas poſſidet, ditiones honorumq. inſignes titulos vltro delatos ſibi poſſet parare, illos repudiarit. Vt cũ fortunæ amplitudine ſingularis animi moderatio raro admodũ exemplo coniuncta appareat.

RAINALDI CORSI.

Senſiſti Cæſar miſeratum publica damna,
Non mea me, Patriæ naſcor et intereo.

Iam

ACTIOLINI LERCARII.

Iam ſileat memoranda Ducum miracula fama
Quot Patriæ generiſque extera quotque canit,
Fando umquam? Immanes populos, longe auia terris
Imperia vni homini Marte ſuo domita?
Tantum inſtar Ligurum, quantunqe arma inclyta bellis,
Iuſta ira, & uirtus conſcia, gentis honos.

MATTHAEVS MARRVFFVS.

CVm egregiæ res, quas haud contemnendarũ claſſium Præfectus Matthæus Marruffus geſſit, illius nomen ab obliuione hominum vindicant, tum vero ſingularis iuſtitiæ & continentiæ gloria in claro viro præfulget. Nam quod ad bellicas res attinet, vt com plura alia egregia facinora omittãtur, quæ Annales diligenter perſequuntur, duo illa memorabilia fuerunt, quod nouem & viginti triremiũ Pręfectus, tum cũ rebus ad iniqua inclinatis Veneti Genuẽſes in vrbe Clodia obſidebant, in oſtio portus Veneti bis claſſe in pugnam directa hoſtem ad certamen prouocauit. & togati virtutes ita enituerũt, vt nõ modo ipſum admirabilẽ facerẽt, ſed in alios quoq; redundarẽt. quippe qui populos, quos Prætor à Genuẽſib⁹ miſſus rexit, in ſuos mores formaret. quare fiębat, vt vrbes illi cõmiſſę nõ iã vrbes, ſed oĩs ſanctitatis domicilia viderẽtur; homines que

neſque ab alieno nō modo rapiendo,& furto ſubtrahendo manus& cupiditatem abſtinerent,ſed pretioſę res noctu inter pedes forte oblatæ a nemine pretereūtium attingerentur; dominique luce orta dimiſſas res in publico inuenirent. quę gloria rem vere exiſtimantibus bellicis laudibus tanto clarior exiſtimanda eſt, quanto rarior ſemper fuit.

ALPHONSI SALNESII.

Draco, Zaleucus, Solon, & Licurgus
Legis auctores ſacra condidere
Iura, queis grandes populos & urbes
Pace ligarent.
Fecit at nullus quod agit Maruffus,
Nempe dum terras Genuæ gubernat,
Victor & iuſtus fuit ille Index
Tempore in omni.
Nocte ſi forſan cecidere Gazæ,
Si vel incaute cadit æs, vel aurum,
Nocte ſi reddit, reperit viator
Iudice tali.
Virtus eſt ingens, animique robur,
Lege non ſolum fugat ille prauos
Moribus verum ſtudijſque Sanctis
Atque quiete.

ISNARDVS GVARCVS.

INter tot nauales victorias, totque viros maritimarum rerum fama inſignes Iſnardi Guarchi nomē in primis fulget. qui Genuenſem virtutem terreſtriū quoque rerum gloria claram fecit. quippe qui pedeſtres & equeſtres copias & genere firmiſſimas, neque numero contemnendas a Barnaba Vicecomite Mediolanēſium Principe Venetorum inſtinctu ad Genuam premendam miſſas atroci & cruēto prælio fuderit ac delerit, maxima parte obtruncata, reliquis in fugam coniectis, in quibus fuit Veteranorum legio ſtellæ cognomine inſignis Italiæ prægrauis ac formidoloſa. nullius enim Principis ſtipendijs addicta aſſiduis excurſionibus & populatiōibus multas eius Prouincię partes infeſtas faciebat. Vt huius victorię fructus non modo ad Genuenſes, ſed ad quamplurimas Italiæ Ciuitates magna cum illarum lætitia peruenerit. quā pleræque illarum litteris & nuncijs teſtificatæ ſunt; gratiaſq. Genuenſibus egerunt, quod illorum virtute & fortitudine a tanta moleſtia eſſent liberatæ. Genuēſes quidem hanc victoriam in magnis numerant. quam anniuerſario ſacro in Aede Diui Georgij & Aulæi aurei dono, qui honos non niſi maximis victorijs haberi ſolet, immortalitati commendādam cenſuerunt. Ac ne nauali quidem gloria Iſnardus caret. qui vnius & triginta triremium Pręfectus Zenum Venetæ claſſis Præ

fectum

fectum Liguriæ oram excurſionibus & populationibus infeſtam facientem fugauit.

RAINALDI CORSI.

Quæ ſibi Sydereum cælo deducere nomen
Auſa fuit Legio terris infeſta Latinis,
Iniurata, atrox, non Regis ſigna ſecuta,
Non Ducis, hanc Ligurum ſedes & Regna petentem
Inſubriæ agminibus coniunctam, & grandia de ſe
Profeſſam Venetis Iſnardus cædit & urget,
Obſcuro tradens multis cum millibus orco.
Vndantem excipiunt hoſtili ſanguine ciues,
Italia armorum plauſu gratatur, ouatque
Maiorum uotis damnatur ſera iuuentus.

LVCAS FLISCVS.

AD togę ſplendorem, quo nobiliſſima gens Fliſca ceteras Genuenſes longe anteiuit, bellicas quoque laudes inter ceteros addidit Lucas Fliſcus. Qui Florentinarum copiarum Dux vrbem Piſas maximis rebus geſtis, clariſſimisq. victorijs, ad hoc late propagato imperio nobiliſſimam diuturna obſidione preſſam, ad extremamque omnium rerum inopiam adductam ad deditionis neceſſitatem adegit.

SI-

SIGISMVNDI DONATI.

Cum Piſana ſibi victricia ſigna videret
Inferre arx hoſtes, talia dicta dedit.
Cur adeo ex te iactas Florentia, quod me
Viceris impoſito iam tumefacta iugo?
Non tua me virtus, tua nec præſentia vicit,
Me me Dux vicit, perdomuitque tuus:
Non tua, non igitur iam ſum Florentia, magno
Debeor at Fliſco, qui meus eſt domitor.

LAVRENTIVS FOLIETA.

ADmirabilis fortitudinis inuictiq. animi ſpecimen Laurentius Folieta gentilis ac proauus meus in mari oceano edidit. Is enim vnius nauis Præfectus cũ in claſſem ſeptem Anglicarum nauium, quam ducebat Dux Veruichius Regij generis vir incidiſſet, in qua mille & ducentos bellatores fuiſſe conſtat, cum Laurẽtium non plus duos & ſeptuaginta habuiſſe incorruptis annalium monumentis tradatur. Cumque Angli Genuenſem nauem circumſtetiſſent, Folieta nihil tanta in ſe incumbẽte mole animo infractus, ſed ſuos cohortatus, vt aut egregia victoria, aut memorabili morte terram ſeruitutẽ morte ipſa duriorem a ſe depellerent, atrociſſimum prælium multas horas extraxit. Tandem cum Genuenſes laſſitudine confectos

vulneribusque exãgues,octo ex ipſis interfectis, quinquaginta vulneratis, vires magis quã anim⁹ deficerẽt, iamque Angli ponte iniecto aſſenſum tentarent, Folieta, qui in prælio ſuſtinẽdo omnes & boni Ducis, & ſtrenui militis partes impleſſet, tum quoq; in extrema ſpe ſe ipſe non deſerens, omniaque circumſpectans vnum ex ſocijs, cuius virtus in primis conſpecta fuerat, graui vulnere in iugulo accepto pugna exceſſiſſe conſpicatus. Ita ne vero, inquit, macte virtute. nunc cũ maxime audacia & opera tua opus eſt, in medio pugnæ ardore nos ac te ipſe deſeris? Vulnusque hominis illo innuente, cum præ vi effluentis ſanguinis loqui nõ poſſet, linamentis, vtcumque potuit, clauſit. Ille vero ſecuri arrepta aſſerem, quo pons innitebatur, magna vi præcidit; ponſque corruens haud exiguum ſuperſtantium hoſtium numerum vna ſecum traxit. qui omnes vndis hauſti ſunt. Cuius ſpectaculi ſtupore Angli defixi cum animis obtorpuiſſent, nullum operæ pretium rati, homines, quorũ nullo aut labore corpus fatigari, aut terrore animus vinci poſſet, ipſaque deſperatione in rabiem verſos vlterius tentare, pugna dirempta Genuenſem nauem liberam reliquerunt.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

Cocles ut Hetruſcos arceret Horatius Hoſtes
Se ſe confracto ponte dedit fluuio.
Auſus in aduerſas ſeptem certare triremes

Exigua

Exigua Laurens tu Folieta rate;
Deijcis inciſo confertos ponte Britanos,
Gurgite quos ingens obruit oceanus.
Ergo illum ciues, hoc tu felicior uno
Hiſtoricus celebrat quem Folieta nepos.

IOANNES FVLGOSIVS.

TRes uirtutibus ſimul & meritis memorabiles fratres eadem gens Fulgoſia tulit. Quorũ Thomas, qui maximus natu fuit, Principatum Patrię adeptus Rempublicam tanta cum prudentiæ, moderationis, æquitatis laude adminiſtrauit, ſingularéque ſuam in Patriam charitatem tot tamque egregijs documentis declarauit, ut eius nomen in ſempiterna beneuolentia & veneratione Genuenſibus eſſe debeat. At Ioannes clariſſimum incredibilis, atque haud ſcio, an vlli ſæculorum ac gentium memoriæ comparabilis audacię, ſimulq. militaris aſtus ſpecimen edidit, vt facinus in omnes partes nobile, nec conatu magis quam effectu ad mirabile nulla vmquã poſteritatis obſcuratura ſit obliuio. Nam cum Alphõſus Aragoniæ Rex Inclytus Bonifacium Corſicæ vrbem natura loci inexpugnabilẽ, præaltæ enim atque vndiq. abſciſſę rupi impoſita maxima ex parte mari in peninſulæ modũ circumluitur, ingentibus naualibus ac terreſtribus copijs circumſediſſet; oppidanique omnia extrema perpeſſi ad ſummamque omnium rerum inopiam adducti deditionẽ

pacti eſſent,ni intra certam diem ſubſidium Genuen ſium veniſſet; Alphonſusq. proinde, vt aditũ portus, quę vna erat ſubſidij introducendi via, Genuẽſibus in tercluderet, cathena inter vtrũque cornu ducta, eaq. trabibus & funibus religata ac firmata oſtium portus centum qninquaginta paſſus circiter patens,cum por tus mille paſſus introrſus ſit retractus, clauſiſſet; claſſemque præpotentem trium & viginti triremiũ ac tre decim corbitarum nauium opportunis locis collocaſſet,in quibus vna fuit ea magnitudine, quæ terreſtris arcis inſtar eſſet; magnamque bombardarum vim in vtroque portus cornu diſpoſuiſſet, vt neminem ſanũ eo acceſſurum,ac munitionẽ inexpugnabilem tentare auſurum crederet,Ioannes ne fideliſſima colonia, cuius tantæ eſſent rebus Genuẽſibus opportunitates, in manus hoſtium veniret, animam pro Patria, cuius dignitas & ſalus ea in vrbe cõſeruanda haud in poſtremis verteretur,profundere non dubitauit; ſeptemque onerarijs nauibus omni bellico apparatu inſtructis a Thoma fratre Duce acceptis,in quas ingẽs fortiſſimorum bellatorum numerus conſcendit, qui ſeſe eadem deuotione Patriæ obſtrinxerunt,e Genuæ portu ſoluens in coſpectum hoſtium venit;nihilq. horribili ſpecie munimentorum deterritus opportunum conaticibus ventum nactus cum munitionem inuaſiſſet trabibus ac funibus, quibus cathena deligata ac firmata erat,ipſo impetu perfractis,cathenaque diſiecta prælium cum nauibus oppoſitis commiſit,anguſtijs oſtij

Genuenſes

Genuenſes adiuuantibus,ne a multitudine circumue niretur. quod atrox & diuturnum fuit ab hora tertia ad veſpertinam extractum,cum aſſiduis bombardarũ ictibus Genuenſis claſſis peteretur. aduerſus quæ omnia Ioannis & Genuenſiũ inuicta virtus ſtetit. Tandem cum audacia aſtu & conſilio iuuanda eſſet, Andreas quidam celebris inter Genuẽſes nominis vrinator, qui quod ſub vndis magnum temporis ſpatiũ illæſus duraret,mergus vulgo appellabatur, Ioannis iuſſu ad prægrãdem nauem vndis occultatus adnatauit. qui cum funes,quibus anchoræ alligatæ erant, præcidiſſet,nauisq. proinde nullis adminiculis firmata prora conuerſa in hanc & in illam partem ferretur,ſæpeq. in Aragonenſes ipſas naues incurreret, Ioannes occaſionem arripiẽs per mediam hoſtium claſſem, partim illis ſtupore audaciæ defixis,partim naui iactata omnia turbante,ac miniſteria nautarum & bellatorũ impediente perrupit; & ad intimum ſinum vrbiſque crepidinem incolumis penetrauit; ac ſubſidium hominum, & bellicorum apparatuũ, omniſque generis cõmeatuum in vrbem introduxit. Nec minoris virtutis minoriſue cõſilij aut glorię reditus, quã acceſſus fuit, nec minore aſtu Aragonẽſes ſunt eluſi. Qui cũ bipartitam claſſem vtrique ſinus lateri prętendiſſent, quo Genuenſium claſſem egreſſum tentantem mediam acceptam & circumſeſſam demergerent,Ioannes veterem nauem picis, ſulphuris, bituminis, aliarumque rerum ignem facile concipientium plenã præcedere agmen iuſſit,

iuſſit. quæ claſſis Aragonenſi cum appropinquaſſet, nautæque ſuperſtantes materia incenſa in ſcaphā deſilijſſent, igneque ſubito concepto cum vehementi flante vento flammæ late iactatæ ad Aragonenſiū claſſem peruenirent, illi appropinquantis peſtis metu trepidi, pugnæque obliti, qua cuique proximum & expeditum fuit, in terrā deſilientes liberum egreſſum Genuēſibus reliquerunt.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS

Inuito ueluti Romano Punicus olim
Arma Sryacoſio fertque refertque ſinu,
Tali Ioannis fulgoſi ad litora Cyrni
Alphonſum virtus ludit Aragonium.
Auſa tot oppoſitas paucis penetrare carinas
Regis, & obſtructi fauce redire ſali.
I nunc, atque aliquas antiquis aſſere laudes
Quas minus eſt ætas poſtera cauta ſequi.

BAPTISTA FVLGOSIVS.

BAptiſtā vero vt honoribus ita virtutibus eximium fuiſſe putandum eſt. neque enim niſi ſpectatæ virtuti alienigenæ præſertim hominis Ludouicus Andagauenſis Apuliæ Rex, idemq; Prouinciꝗ Comes ſummam maritimarum rerum cum inſigni Halmirotis titulo detuliſſet. quod ſummi honoris nomen in alijs

Ciuibus

Ciuibus merito elogio proſecuti, in Baptiſta quoque ſuo præconio ornare debuimus.

IOANNES GRIMALDVS.

CLarorum uirorum virtus non modo publica vtilitate eſt amplectenda, ſed ſua ipſa dignitate ſuſpicienda. nec minus apud poſteros in honore eſſe debent ij, qui Ciuitatibus ſuis decori, quam qui vſui fuerunt. qualis fuit Ioannis Grimaldi ſpectata virtus. ob cuius famam ille a Mediolanenſium Duce claſſi Præfectus cum præualida Venetorum claſſe & nauium numero, & pugnantiũ multitudine, & omnis bellici apparatus copia longe ſuperiore in Pado fluuio ad Cremonam vrbem cõgreſſus egregia victoria docuit, Ducis virtutem ceteris omnibus rebus prȩponderare; Venetis ingenti prȩlio profligatis & fuſis; octo & triginta nauibus, octoque hominum millibus captis.

Ductorum virtus quam ſit præſtantior omni
Vi armorum clare ſæcula priſca docent.
Teſtis adeſt Marathon, Salaminaque, Termopilæque,
Quam parua tulerint magna trophæa manu.
Clarius inuicti at claſsis perparua Ioannis
Grimaldi captis hoſtibus enituit.
Qui Inſubrum paucas ducens in bella cateruas.
Inde domum inſignes rettulit exuuias

Teſtatur

Teſtatur magnæ turris præcelſa Cremonæ
Tinctus & effuſo ſanguine utrinque Padus:

RAPHAEL MONTALTVS.

NOn minore gloria Raphael Monaltus inſulã atq; vrbem Chium in primis fructuoſam, cõmercijsq. opportunam Reipublicæ Genuẽſi conſeruauit, quam Simon Vignoſius acquiſiuit. Atque haud ſcio an factum Montalti eo ſit magis ſuſpiciendum, quo maioris dimicationis res fuit, ac cum potẽtiore hoſte geſta. Nam cum Veneti cũ præualida octo & viginti nauiũ claſſe, quarum tredecim ingentis magnitudinis corbitę fuerunt, reliquę quindecim triremes maioris fere omnes formę, aliam expeditionem in ſpeciem præferẽtes Venetijs profecti inſulã improuiſo tenuiſſent, haud dubia ſpe vrbis campeſtris non flumine, non foſſa cinctę, neque mœnibus validæ, tum autẽ nullo pręſidio, vt in nulla tali ſuſpicione firmatæ, primo aduentu, atque ipſo impetu potiundę; copijsque expoſitis vrbẽ terra marique circumſediſſent. Cum Ciues re ſubita nec opinata trepidi tanto circumſiſtẽte terrore obtorpuiſſent, Raphael, ad quem totius coloniæ conſenſu rerũ ſumma delata eſt, cum diſpoſitis opportunis locis præſidijs, ceterisque vtcumque potuit in tantis rei & tẽporis anguſtijs pręparatis & expeditis ſe ſe ac Ciuium animos ad defenſionem atque ad omnia vltima experienda confirmaſſet, cõplures atque atrociſſimas oppu-

oppugnationes mira virtute & conſtantia ſuſtinuit, cum Veneti ſępe cũ magna cæde ac multis vulneribus repulſi eſſent; atque etiam ex ſucceſſu creſcente auda cia crebris eruptionibus vltro petiti, idque eo maiore cum laude, quod non vſitato oppugnationum more mœnia tentabantur, ſed vrbe pluribus in locis ruina mœnium, quæ bombardæ proſtrauerant, patefacta, veluti æquo campo concurrebatur. Poſtremo cũ Veneti portu vrbis potiti eſſent; nauibusque ab ea parte mœnibus applicatis maritima quoq; oppugnatiõe vrbem cæpiſſent vrgere: maliſque nauium altitudinẽ mœnium ſuperantibus ex corbibus bellatorum refer tis ingentem miſſilium vim funderent, defenſoresque locum illum relinquere coacti eſſent, atque hoſtes pro inde ad mœnia defenſoribus nudata ſcalas erexiſſent, hauddubie in vrbem trãſcenſuri, reliquis Ciuibus im minentis peſtis ſpecie oculis atque animis obuerſante exanimatis, cuius vitandæ nulla ratio expediretur, Raphael cum ſe ſe nõ deſeruiſſet, ſingulari audacia, egregioque conſilij atque animi aduerſus omnem formidinem inuicti exemplo periculum diſcuſſit. A diuerſa enim vrbis parte egreſſus, delectaque fortiſſimorum iuuenum manu, quam ſecum rapuit, circumducta, ter ga ſcandentium inuaſit. quibus partim cæſis, partim in fugam coniectis vrbem ſeruauit. Quare Veneti cũ etiam celebris illis tẽporibus nominis Dux Scaramu cia Papienſis, dum in operibus paulo incautius verſa tur, tragula ictus cecidiſſet, omnia nequidquam ex-

perti, fracto aduerſis rebus animo obſidione ſoluta, irritoque incœpto vrbem liberam reliquerunt.

ALPHONSI SALNESII.

Qualiter puppim rapidis procellis
Flante nauclerus zephyro gubernat,
Prora ne ſyrtes Libycas ſubintret
Ore uadoſo.
Nonne Montaltus Raphaellus ille
Sic Chium niſis Venetis potenter
Seruat, vt longa liberaret vrbem
Obſidione?
Poſſet anguſtam ſuperare vallem
Tela dum torquet Venetus, ſed altum
Montem, & excelſam Raphaellis arcem
Quis ſuperabit?

NICOLAVS FVLGOSIVS.

QVod Fulgoſiorum ſuorum perpetuæ & conteſtatæ gloriæ debuit, abunde reddidiſſe exiſtimandus eſt Nicolaus. qui in ipſo adoleſcentiæ flore Patrię claſſis Præfectus Renati Andegauenſis auxilio miſſus arcem nouam Neapolitanam, quæ ab Aragonijs tenebatur, prealta circum foſſa ducta, crebriſq. caſtellis excitatis veluti circumuallatam arctiſſima mari terraque obſidione atq; acerrima oppugnatione aſſidue

due vrgendo ad deditionis tandem neceſſitatem adegit. Cumulatur arcis munitiſſimæ, quęque illis temporibus inexpugnabilis habebatur, expugnatæ gloria egregijs animi magnitudinis laudib⁹. Nicolaus enim nihil Alphonſi tanti nominis ac potentiæ Regis cum maximis copijs ad obſidionem ſoluendam aduentantis fama deterritus, ſe ſe ad reſiſtendum dupplicato caſtellorum numero comparuit; in ancipitiq. diſcrimine poſitus hinc ab arce, inde ab exteriore hoſte, Regis conatus ſæpe munimēta tentantis irritos reddidit.

HORATII BLADII.

Celſam Parthenopes Ductor Fulgoſius arcem
Dum quatit: & totis viribus vrget opus:
Pugnantem rex hunc Gradiuus vidit ab alto:
Vidit, & ardenti eſt concitus inuidia.
Quis nouus hic, inquit, conſurgit ad æthera Mauors?
Quis mihi bellando ſe putat eſſe parem?
Dixerat, obſeſſæ cum defenſoribus arcis,
Ne vinci poſſent, vimque, animumque dedit.
Nec ſatis, Alphonſum ualidas ductare cohortes
Iuſsit, & egregio bella mouere Duci.
At medios inter poſitus Fulgoſius illos
Frangit, & hos celeri cogit abire fuga.
Protinus erubuit Mauors: cæloq. relicto,
Oſcula uictori iunxit amica Duci.

IOANNES IVSTINIANVS.

QVibus virtutibus,quibuſq; meritis, ac rebus geſtis Ioannes Iuſtinianus ad eum gratiæ & dignitatis gradum apud Græcum Cæſarem aſcenderit, vt bellicis rebus tam mari quam terra cum ſummo imperio atque honorificẽtiſſimo Halmirotis titulo ſit Præfectus,nobis diu quærentibus haud ſatis compertum eſt. Egregias certe fuiſſe virtutes, atque eximia merita neceſſe eſt,quæ priuatæ ſortis hominẽ apud exterũ præſertim Principem ad tam altum honoris locum extulerint. Verum,vt cetera huius viri obſcura ſint, Cõſtantinopolis oppugnatio clariſſimum eius nomen facit, magnumque nobili Iuſtinianæ genti ſplendorem conciliat. In qua oppugnatione ſuſtinenda cum Mahumetes Turcarum Imperator eam vrbem ingentibus copijs circumſediſſet, ducenta enim armatorum millia ſub ſignis habuiſſe ſcriptores, qui minimũ tradũt, ita omnia,quæ ſunt imperatorij muneris executus eſt Iuſtinianus, vt eius virtute conſtet, præclariſſimã vrbem diu fuiſſe defenſam; nec prius expugnatam in vltimo prælio, in quo Cæſar ipſe Conſtantinus fortiſſime pugnans cecidit, cum amiſſo imperio,vt tantæ maieſtatis Principem decuit, nollet ſupereſſe, quam Iuſtinianus graui vulnere accepto, ex quo paulo poſt deceſſit,pugna excedere ſit coactus. Cuius virtute deſtituti defenſores cum animis cecidiſſent,Turca omnibus

bus viribus connixus auguſtiſſima vrbe, atq; omniũ, quæ ſub cælo ſunt, pulcherrima, quæq. immaniũ ſubſtructionum magnificentia Romanam magnitudinẽ ſpiret, orbisque imperij tot ſæcula domicilium fuerit, ſempiterna ac numquam delenda Chriſtiano nomini dedecoris & ignominię concepta macula potitus eſt.

ANTONII HORTENSII.

Imperij ſedes o Iuſtiniane, decusque
Te uiuente manet, te moriente cadit.
Nam velut Hectoreis olim ſtetit Ilion armis,
Atque vnius erant pergama tuta manu,
Bizanti columen, ſic Regia Cæſaris alma
Fortuna tecum ſtatque caditque pari.

FVLVII CARDVLI.

Hic Conſtantini turmas ſeruabat & arces,
Hic & Riphæis hoſtibus horror erat.
At ſimul occubuit, Turcis victoria ceſsit,
Mors Graium imperium ſuſtulit vna Ducis.

FRANCISCVS SPINVLA.

O miſeram Franciſcum Spinulam, quod in hac militarium virorum claſſe illorum tantum memoriam recolere mihi propoſitum eſſet, qui aut in ſum-

mo

mo imperio poſiti fuiſſent, quique res eo dignas loco geſſiſſent; aut qui ſi minus ad illud faſtigium perueniſſent, aliquo tamen inſigni edito facinore nomē ſuum memorabile ad poſteritatem feciſſent. Sed ipſa mihi Patria manum iniecit, & conſiſtere coegit, ac ne Franciſcum merito elogio præterirem, pro iure ſuo mecū egit, cum diceret ſe ſe a multis quidem ex filijs ſuis defenſam, ornatam, opibus, imperio, gloria auctā, a Frāciſco ab interitu ſeruatam. Nam cum Mediolanenſis Dux eo cupiditatis prouectus eſſet, vt Genuam in fidem receptam in ſeruitium adducere vellet, atque eodem quo Mediolanum & ceteras Inſubriæ vrbes imperio ſuo ſubiunctas loco habere, eaque de cauſſa Caſtelletum exiguam & infirmam arcem munimēto amplificato firmare, ab eaque arce, quæ edito loco poſita ſubiectę vrbi imminet, perpetuam munitionem per mediam vrbem ad portū perducere decreuiſſet, mœroreque attoniti Ciues potius libertatem in perpetuū complorarent, quam aduerſus tanti Principis opes toti Italiæ formidoloſas, qui etiam ſuperiora vrbis loca præſidijs & numero, & genere firmiſſimis obtineret, oculos attollere auderent, vnus Franciſcus generoſo animi impetu incitatus caput pro Patriæ ſalute tanto diſcrimini obijcere non dubitauit. manu enim clientium & amicorum corrogata in publicum proſiliēs. Ferro inquit, Ciues & audacia tetrum ſeruitutis iugū, quod vobis & liberis ueſtris Tyrānus parat, diſcutiendum eſt. Agite quicūque Rempublicam ſeruatam cu
oſa pitis,

pitis,me ſequimini. Qua voce ſimulque auctoritate tanti viri Genuenſium conſopita ſtudia excitata ad libertatem recuperandam ſubitis & ingẽtibus motibus exarſerunt. Armis igitur arreptis Franciſcum Ducem ſecuti præſidium inuadunt, longoque & cruẽto prælio tandem ſuperatum,unaque cum illo Triuultiũ vrbis Præſidem obtruncant, arceq. paucis poſt diebus recuperata ſe ſe in libertatem aſſerunt. Qui etiã Franciſcus bellicis laudibus omnino non caruit,in quibus illa in primis egregia eſt, quod Caietam flagitantibus Caietanis & in opem confugieutibus cum delecta manu a Genuenſibus præſidio vrbis miſſus obſidionem Alphonſi omnia vltima perpeſſus cõſtanter ſuſtinuit, donec obſidio ſoluta eſt,Alphouſo ad inſulam Pontiam a valida Genuenſium claſſe ſuperato & capto: Quibus meritis deuincti Caietani legatis Genuã miſſis ſe ſe in Genuenſis populi fidem tradiderunt,Prętoremque ſibi Genua mitti poſtularunt,a quo interea regerentur, dum communis belli Mars decreuiſſet, vtri Regi ipſis parendum eſſet.

IO. HIERONYMI CATHENAE.

Non Caieta minus Franciſco præmia debes,
Qui te lethifero eſt quondam tutatus ab hoſte,
Quam quæ Campano te littore condidit alto,
Illa licet fuerit nutrix Aeneia, Ianus
Hunc pater enutrit Rex ſeruantiſsimus æqui.

Hic

Hic tibi iura dedit, leges hic ſanxit honeſtas,
Hic numquam Patriæ pro libertate tuenda
Extimuit duri reſcindere iuſſa Tyranni.

IANVS FVLGOSIVS.

CVmulat haud dubie claræ gentis ſuæ ſtēmata virtute & dignitate ſua Ianus Fulgoſius. Cui graue inflictum vulnus in bonū ac decus uertit. Neq; enim Principatu patriæ deiectus in hominum contemptu & in ſolitudine ignobili exilio conſenuit, ſed a Venetis illuſtri fauore exceptus in ſummo bellicarum rerū imperio ob conſilium, fortitudinem, virtutem multis locis conſpectam poſitus eſt. qui honos vel non niſi magnarum rerum gloria claris viris, vel inſignis imperii titulo fulgentibus haberi ſolet.

PIERII AVIOLAE.

Viuida uis animi minaci in pectore quantum
Polleat, e claris percipe Principibus.
Exilio, ſenioue, laboreue clara Camilli
Non tabuit virtus, ſed magis enituit.
Sed ſileant reliqui. Ianus Fulgoſius unus
Dux patria eiectus ui ſibi ſtruxit opem.
Intrepidus Venetum clariſsima ſigna reuoluens
Innumeras laudes vique fideque tulit.

Nec

Nec potuit Fortuna ſuis fallacibus umquam
Inſidijs tantum frangere iniqua virum.

BRITIVS, BAPTISTA GALEATIVS IVSTINIANI.

QVis Britium Iuſtinianum non inter memorabiles viros locandũ ducat? cuius virtus ac fama ita enituerit, vt poſt fortem & fidelem multos annos Genuę patriæ nauatam operam, cuius claſſium ſummus Pręfectus fuit, Villamarino celeberrimi ac formidoloſi nominis eo tempore maritimo Duce ſuperato, ab Hiſpanię Regibus celſiſſimis vltro accerſitus honorificentiſſimis conditionibus multos annos ſub illis ſtipendia fecerit; meritorumque gradibus, ac rerum geſtarum commeudatione id ſit conſecutus, vt idẽ munus Baptiſtæ & Galeatio filijs continuatum ſit, poſtquam ipſe in Vrbe Chio fato functus eſſet, auctoritate gẽtis ſuę Iuſtinianæ in ea inſula ſtabilita, aduerſarijsq., qui omnia ad ſe trahebant, eius in primis opera & cõſilio expulſis. Mandato autem muneri filios virtutem & animos æquaſſe declararunt cum multa ſingularis conſilij & audaciæ compluribus locis conſpecta facinora, tum ſatis amplæ Caſtellorum ac populorum ditiones, quibus ſpectatam fidem & operam Iuſtinianorum fratrum Reges remunerati ſunt, cum etiam Baptiſta Iulij ſecundi Pontificis Maximi ſummus naualium rerum Præfectus fuerit. Neapolitana vero clades poſtremo

accepta tantum abeſt, vt de Galeatij fama quidquam detrahat, vt ad extremum in gloriam verterit. quippe qui Hugonem a Mõcada in Regno Neapolitano Cæſaris Vicarium cum ingenio ferocem & in conſilijs rapidum, tum aſpectu tot clarorum Ducũ & delectorum militum, quibus claſſem affatim refertam habuit, elatum a prælio cum Genuenſibus cõſerendo magnopere deterruit, quos rerũ naualium ſcientia & vſu longe dixit præſtare; ad hoc aſpero fluctibus mari iactatione & nauſea victos milites pugnę inutiles futuros. quibus rebus nauales Genuenſium ſocij numero ſuperiores nihil læderentur. Quin etiam cum duę ex hoſtilibus triremibus ſe ſe a reliqua claſſe ſegregare, & altum petere viſæ ſunt, ceterique illas fugere lætis plauſibus & clamoribus ſublatis effuſe lętarentur, illas fugere vir ſcientiſſimus, longoque vſu doctus aſſeueranter negauit; ſed ſecundi venti fauorem quærere affirmauit. quæ res lætitiam illam temere conceptam mox in luctum conuerteret. Verum prauum cõſilium magis non probare, quam Regium imperium non ſequi potuit Iuſtinianus. qui quæ Ducis fuerunt partes in prouidendo & monendo, eas egregie præſtitiſſe exiſtimãdus eſt, aduerſæ pugnæ euẽtus alienæ inſcitiæ & temeritati aſſignandus. Vt quidẽ exiſtimauit Carolus Quinctus Cæſar Princeps ſapientiſſimus. qui conſpectã in ea clade Galeatij virtutem & conſilium ampliore honoris titulo ornandam duxit ſumma Regni Neapolitani naualiũ rerũ Præfectura illi mandata. Vt omittã

Iuſti-

Iuſtinianum prȩlio commiſſo, quod militaris muneris fuit, ſtrenue ac fortiter fecıſſe, triremi, cum qua cõgreſſus eſt, ſuperata ac mox deprimenda, ni duabus ſuperuenientibus triremibus, quas ſpeciem fugientium initio præbuiſſe diximus, fortuna pugnæ verſa eſſet. Paternæ & auitæ virtutis Galeatius Galeatij filius in ipſo ætatis flore æmulus fuit compluribus ſtipendijs factis; egregiaq. opera in bello Corſico Genuȩ Patriæ nauata. quȩ merita illuſtri gratia Patria excipiens triremiũ Præfecturam, quæ quatuor fuerunt, ſummamque maritimarum rerum illi mandauit. in quo munere obeũdo ad Oranũ & Pignorium ita ſe geſſit Galeatius, vt tot maiorum indoles multis haud obſcuris ſignis in adoleſcente appareret. quorum illud ſilentio haudquaquam prætereundum eſt, quod Franciſco Mẽdozæ Regio ſummo Prȩfecto cõſtanter reſtitit, locumq. ſibi aſſignatum vt inferiore honoris titulo, in quo poſitus erat, perſeueranter recuſauit, tamque diu in generoſo incœpto perſtitit, quoad Regis ipſi⁹ litteris & iuſſu ſuus illi locus proximus a Regia Prætoria eſt tributus. Neque vero Franciſcus & Raphael Iuſtiniani fratres gentile decus modo rettulerunt, ſed etiã cumularunt, ijs in bello Corſico editis incredibilis audaciæ ac viuidi animi, eximijque conſilij facinoribus, vt nullius nomen ȩque ac Iuſtinianorum fratrum Corſis eſſet formidoloſum, Celebris nominis ordinum Ductore, eodemque ſtrenuo & fortiſſimo milite, quo auctore Corſi rebellauerant, quique toto Corſico bello ca

put rerum fuerat, cognomento ſancto Petro cæſo. Quarum rerum fama ad exteros delata Venetos impulit, vt Raphaeli vltro euocato perampla militaria munera mandarint. quæ ita ſuſtinuit Raphael, itaq. expectationi reſpondit, vt Veneti meritorum gratiã nõ litteris modo honorificentiſſimis verbis conſcriptis, ſed præmijs quoque teſtificati ſint. Idem Corſicum bellum nõ minus Leonardi Iuſtiniani Dominico Patre forti & egregio viro honorificisque militiæ muneribus vſo orti nomen fecit inſigne. Vt virtutem Termius etiam in hoſte amplexus ad Gallorum ſtipendia hominem vltro accerſierit. Neque Gallos cõſilij pœnituit opera Iuſtiniani cum multis locis, tum vero ad Portum Gratiarum forti ac fideli experta. id quod hõnoribus & præmijs declararunt.

FVLVII CARDVLI.

Huic freta Neptunus, ventos dedit Aeolus, artes
Pallas, vim Mauors, Parthenopeque rates.
Grata Ducis meritis Regum pietaſque fideſque
Vult natos patrium claſſe referre decus.

STEPHANVS ET LAVRENTIVS MVTINI.

CVm multa fortitudinis, audaciæ, cõſilij egregia facinora, quibus Stephanus Mutinus nobili & per uetuſto

uetuſto Liguriæ oppido Monelia ortus nomen ſuum toto mari mediterraneo celebre, hoſtibuſque in primis formidoloſum fecit, tum ſummi honores a ſummis Principibus vltro delati memorabilem illum poſteritati faciunt. Quem Alexander VI. Pont. Max. ea natione ortus, quę veteri execrabilique odio a Liguribus diſſideat, ſummum tamen maritimarum rerum Præfectum crearit. in quo munere gerendo ita Mutini fortis & fidelis opera enituit, vt Iulius ſecundus ſucceſſor grauium inimiciarum inter ipſum & Alexādrū tam illuſtribus contentionibus iactarū immemor conſpectam virtutem etiam in hominibus aduerſarū partium amplexus eumdem honoris titulum Laurentio filio continuarit. qui non minus in paternam virtutem, quam in muneris & honoris locum ſucceſſor, ipſe quoque nomine ſuo clarorum Ligurum numerum auget.

IO. FRANCISCI LEONIS.

Amborum uirtute olim tua littora Tybris
Intacta a Mauris tuta fuere diu.
Quin Mauros Turcaſque trahis per flumina uictor,
Dum præparant fortes in fera corda Duces.
Tu Mutinorum ſeruas nunc grata nepotes
Roma memor, decorant hi noua ſæcla viri.

BAL-

BALTASSAR BIASSIA.

CElebre nobiliſſimi portus Lunenſis & circũiectarum regionum emporium Spedia oppidum agri bonitate, commerciis maritimis, omnibuſque naturę & induſtriæ bonis circumfluens, nulla re magis gloriatur, quã alumno ſuo Baltaſſare Biaſſia. Cuius memoriam eædem, quæ Mutinum virtutes, idemque honoris tituli immortalitati commendant. Cõplures enim annos magna cum rerum geſtarum gloria ſub Iulio ſecundo meruit ipſe quoque ſummus naualium rerum Præfectus, quem Ioannes filius duarum triremiũ dominus ita ęmulatus eſt, vt eundem honorem, quẽ tempora illi negarunt, virtutibus debitum omnes faterentur.

AMBROSIVS NIGRIVS.

PRæfulget in primis Ambroſij Nigrij gloria, quem duplex laus & bellicarum rerum, & cõtinentiæ, iuſtitiæ, moderationis immortalẽ facit. In Corſis enim rebellantibus armis cõpeſcendis & perdomandis, prouinciaque magno motu ad bellum conſurgente pacãda omnia egregij Ducis munera cumulate impleuit. Vt clarum uirum Genuenſes honorario anniuerſarij vectigalis, ſtatuaque publica raro in ea Ciuitate honore decorandum cenſuerint. Idemque, quæ longe clarior eſt victoria, indomita & contumacia Corſorũ ingenia

genia iuſtitia & continentia ſua vicit; quodque iugũ a ſemet ui & armis impoſitum illos patiẽter coegit ferre, charitate ſui effecit, vt etiam libenter ferrent, Patronumque Ambroſium ſibi aſciſcerent, in eiuſque præſidium aliquibus iniquitatibus prementibus Genuam confugerent. id quod ex compluribus grauibus viris pro re comperta cognoui.

THOMAE CORREAE.

Qui Genuæ Proceres opibusque armiſque ſuperbos
Suſpicis, & varijs fixa trophæa locis,
Inter mille triumphos, & mille inter honores
Aſpicis Ambroſium conſtituiſſe ſuos.
Non ille in caſſum factis ſe æquauit Olympo,
Et nomen ſuperis orbibus inſeruit.
Dum ueſana mouet Corſos diſcordia in arma
Indomitas fregit, compoſuitque acies.
Inſignis probitate Heros, metuendus & armis,
Queis uicit rexitque artibus omne genus.
Patria non oblita decus immortale ſacrauit,
Ne benefacta Ducum fraudet honore ſuo.

IOANNES ET LEONARDVS ROBOREII.

GEns Roboreia e Subalpinis Taurinis nobili & peruetuſto genere oriunda, cum in Liguriam cõ

migraſſet,

migraſſet, ſedemque ſibi ac patriam Vrbem Saona m delegiſſet, pacis artibus ac togæ ſtudijs in eum honoris gradum cõſcendit,quo nihil in rebus humanis eſt altius. in quo poſitus Iulius rerum geſtarum & meritorũ magnitudine id aſſecutus eſt,vt Sacerdotũ ordo, Italiaq. Patria, cuius dignitatis & libertatis acerrimus ac perpetuus vindex fuit,nihil habeat (de hominibus noſtrę ac patrũ noſtrorũ ætatis loquor) ad memorię venerationẽ ſanctius. Tãtũ gẽtile decus æmulati ſunt viri bello illuſtres Ioannes & Leonardus. quorũ Ioannes vrbis Pręfectus, ac ſummos militares honores adeptus vehementi viuidoque ingenio, expedito animi vigore,prompta & ad pericula imperterrita audacia laceſſendo,inſtando,vrgendo,omnibus locis occurrendo, cum neque ſibi,neq; hoſtibus vllam quietẽ daret, fama nominis ſui totam Europam impleuit; effecitque, vt nemo ſua ætate acrior bellator haberetur. Leonardus vero iiſdem honoribus ac militię muneribus vſus egregiam quoque laudem nomini ſuo peperit, vir ingenio remiſſior, ceterum conſilio non inferior. Quem fortunæ quoque amplitudine & Regia affinitate clarum (Regis enim Neapolitani filiam in matrimonio habuit atq; vna cum illa Ducatum Soræ accepit)clariſſimus filius Franciſcus Maria ſplẽdore ſuo clariorem facit.

HIE-

HIERONYMVS RIARIVS.

NOn tam affinitati, quã virtutibus Hieronymi Riarij Comitis Boſchi & Chariatis Xyſtũ Quartum nobiliſſimas vrbes Forum Cornelij, quæ nũc Imola appellatur, & Forũ Liuij fiduciarias dediſſe declararunt ſummi honores a Maximis Principibus illi habiti, perampla que militaria munera mandata. Nam & Regni Neapolitani Comes ſtabuli fuit. qui militaris honoris titulus a Regibus ipſis proximus eſt: Et ſummæ rerum bellicarum a Romana Eccleſia, & a Veneto Senatu præfectus eſt. quod munus Gubernatorem Generalem vocant. Mediolanenſis quoque equitatus Magiſter fuit. Quis igitur non in elogijs noſtris Hieronymum præcelſum locum iure dicat tenere, quem etiam illuſtres affinitates Mediciæ, Roboreiæ, Sfortiæ gentis Catharina Ludouici Mediolanenſis Ducis filia vxore ducta, conſpectum faciant?

FRANCISCVS MARIA ROBOREIVS FELTRIVS.

QVo te primum honoris titulo inſignem faciam Franciſce Maria Roborei Feltri? aut in quo elogiorum noſtrorum ordine locem? Profecto multiplex virtus tua in tot ſe ſe partes fundit, vt nullus ſit in quouis genere locus, quem illa non occuparit. Si enim rẽ militarem ſpectemus, quis ad illam maioribus naturæ

& induſtriæ præſidijs inſtructior fuit? Cuiusue maiora & expreſſiora ingenij; conſilij, fortitudinis, conſtantiæ ſigna extiterunt? quis in bellis gerendis plures edidit imperatorias artes? Vt Italicæ militiæ iure parens habitus ſis. Iam vero quis nõ horreat tantam in tuam perniciem incumbentem molem. quam tu vna virtute, conſtantia, audacia non ſolum ſuſtinuiſti, ſed etiam diſcuſſiſti, patria Ditione aduerſus opes ſummis ipſis Regibus formidoloſas recuperata? Quod ſi ad pacis artes animum conuertamus, cuius in populis ſibi commiſſis regendis iuſtitia, continentia, æquitas magis eluxit? Vt in tantis corruptiſſimi ſæculi tenebris vnus extiteris, qui veterum illorum Principum, quos ob ingẽtia merita in Deorum ſedes ſuſtulit antiquitas, tanto poſt interuallo imaginẽ nobis rettuleris, Xyſtoque & Iulio tantis patruis te dignum oſtenderis. Quibus virtutibus tanta in charitate cum populis tuis fuiſti, vt nemo illorum eſſet, quin pro tua ſalute & dignitate, ſua & natorum anima depaciſci cuperet. Merito igitur Diuini Numinis fauor in te extollendo virtutes tuas acceptas habuiſſe oſtendit, qui tibi in nobiliſſimam Feltriam gentem, & in ſucceſſionem Vrbinatis Ducatus aſcito latiſſimum, in quo eximiæ virtutes tuæ excurrere poſſent, campum dedit.

ANTONII FRANCISCI RAINERII.

Mars enſem, clauam Alcides, dedit Aegida Pallas,

Et

Et tibi cæleſtum tela triſulca pater,
Fulmina ſeu metuenda manu, ſiue excutis ore.
Pars ſtupet ut celeri conijcis illa manu,
Pars ſtupet altiloquo donum immortale Mineruæ,
Vtque cohortante defluit ore ſophos.
His tu & roboreæ perfunctus munere clauæ,
Vnde tibi æternum ab robore nomen erit.
Monſtra domas, acies perrumpis, concutis vrbes,
Et late vndanti fulmine ſternis iter.
Cum patrias ſedes fuſis tot millibus ante
Inuicto & repetis Regna ſuperba pede.

FABRITIVS CARRETTVS.

DEclarauit Fabritius Carrettus nullum eſſe inſignē honoris titulum ex ijs, ad quos ex virtute gradus fit, ad quem Ligurum virtus non aſcenderit. Magnus enim Hieroſolymitani equeſtris ordinis Magiſter fuit: Qui præcelſus dignitatis locus vt multis Regibus de opibus & de imperio concedit, ita ea re eſt ſuperior, quæ in omnibus humanis rebus longe principem locum obtinet. nam ceteri Principatus vel generi tribuũtur, vel felicitate ſæpe acquiruntur. quo fit, vt ignauiſſimos homines, atque etiam ſceleribus opletos regnãtes quandoque videamus, is locus, cum vnus ſit ad illum virtutis aſcenſus, nemoque niſi meritorum & officij gradibus documentumq. ſui dando ad illum perueniat, eos qui illius compotes fiunt, non ſolum parto

honore illuſtrat, ſed, quod longe præclarius eſt, hono re dignos oſtendit.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

Magnorum Othonum ſanguine Regio
Cretus ſacratæ militiæ pater
Ingens Carretæ ſtirpis heros
Fabritius Ligurumque gentis.
Non quo Magiſtro aut Conſule militum
Soli dicatam crederet inſulam
Turbare recte ſtirps ferocis
Dura Othomani orientis horror,
Nimis periti pertimuit Ducis
Pectus paratum in cuncta pericula,
Expertus, vt caute irruentes
Sæpe manu repuliſſet hoſtes.
Bizanti ut ergo uoce dolentium
Auditum, & aucto tot lachrymis mari
Funus Carreti, nunc eamus,
Noſtra Rhodos, Solimanus inquit.

GEORGIVS ADORNIVS.

NEc prætereundus nobis fuit Georgius Adornius quem Hieroſolymitana inſtituta ipſum quoque profeſſum non minus conſpcta uirtus quã clarum genus illuſtrat. Cui fortuna ſummum Magiſtri imperium adimere

adimere quidem potuit, merita omnium conſentiente iudicio tanto honori paria adimere nõ potuit, cum tamen honorum expers omnino nõ fuerit ſummus maritimarum rerum Præfectus. qui honos a magno Magiſtro proximus eſt.

OCTAVIANVS FVLGOSIVS.

OCtauiani Fulgoſij ingentium meritorum atq; eximiarum virtutum recordationem perpetua grati animi veneratiõe proſequi debes Genua Patria. Cui viro cum totius Italiæ conſenſus conſilij, prudentię, fidei, conſtantiæ, relligionis, animi magnitudinis nullis aduerſis rebus infracti, uirtutum omnium clariſſimũ teſtimoniũ ſemper dedit, tum tu illas in primis in Principatu experta es. quem ille adeptus tanta cum moderatione geſſit, vt innumeris prętantis virtutis documẽtis aſſidue edendis, id quod perraro ac uix vmquã auditum eſt, aſſecutus ſit, vt in ardentibus Ciuium inter ſe odijs, partiumque vigentibus ſtudijs non minus aduerſæ, quam ſuæ factionis, cuius ipſe caput erat, voluntates teneret; omnibusque æque charus eſſet. ſingula perſequi non breuis elogij, ſed iuſtæ hiſtoriæ opus fuęrit. Illud tantum vnici exempli atque eximię in patriã charitatis facinus ſilentio pręterire nefas ducerẽ; quod cum arcem munitiſſimam ac portui imminentẽ de Gallis poſt lentam obſidionem tandem receptam in poteſtate haberet, qua veluti Genuæ cõpede gentis ſuæ Fulgoſiæ

goſiæ opes firmare, perpetuumque fortaſſe opulentiſſimæ ac præpotẽtis in rebus maritimis vrbis imperium ſibi poſteriſque ſuis poſſet ſtabilire, illam continuo ſceleratorum diſſuadentium oratione auribus non admiſſa demolitus ſit, cum in omnibus fere rebus Raphaelis Ponſoni conſilio vteretur. qui vir honorifico Senatus ſcribæ munere relicto cum procul ab omnibus Ciuilibus curis, vitęque huius ambitione abſceſſiſſet, totum ſe Diuino cultui dicauit in ſacerdotum ordinẽ cooptatus. Huius viri pietas, innocentia, relligio cum ſingulari prudentia coniunctæ ita enituerunt, vt earum fama patriæ fines egreſſa in Romanorum Pontificum notitiam venerit; qui multa de relligionis rebus ſæpe cum illo per litteras conferre maieſtate ſua haud indignum duxerunt. Octauianus quidẽ eas virtutes familiari vſu cognitas ita ſuſpexit, vt hominẽ apud ſe perpetuo haberet; illiusque conſilio plurimũ tribueret. Patrui memoriam haud parum virtute ſua honorat Andreas fratris filius tanta tamque multiplici eruditione conſpectus, vt medicinę ſcientia, qua in primis excellit, minimam in illius commendatione partem obtineat: quippe ad quam eximiam Philoſophię & virium ac naturæ herbarum intelligentiam addiderit: in Mathematicis vero diſciplinis eos habeat progreſſus, vt nemo illum ætate noſtra antecedat, quam pauciſſimi æquent. Ceterum Octauiani, vt ad incœptum redeam, bellicę laudes ciuilium rerum gloriam non parum ornarunt, compluribus ſtipendijs ſub maximis Principibus factis, hono-

rificen-

rificentiſſimiſque muneribus illi mandatis. quibus ille ſe ſe parem ſemper oſtendit.

THOMAE CORREAE.

Macte animo Fulgoſi Heros, cui patria debet
Tantum uni, quantum ſoluere poſſe negat.
Si tibi, quos cenſet meritos decernat honores,
Gloria erit meritis quælibet ampla minor.
Libera quod perſtet nullos experta Tyrannos,
Nec domini ſubigat colla coacta iugo,
Quod molem capias euertasque, ut timor abſit,
Otia quod firmes, laus ea tota tua eſt,
Quod titulis opibuſque tuis gentique tuorum
Anteferas patriam, iuſque, piumque fori
Illa memor tua facta canit, quoque æmula cælo
Fit duce, fit priſcis æmula temporibus.

AVRELIVS FVLGOSIVS.

Tanto parente ſe ſe dignum oſtēdit Aurelius filius, quo nemo noſtra ætate maiore in militaribus reb⁹ intelligentia eſſe exiſtimatur, peramplis muneribus a magnis Principibus delatis vſus. in quibus gerēdis ea multis locis ſui documenta dedit, vt quod nomini hominumque expectationi dare, quodque tot illuſtrium maiorum conteſtatæ laudi reddere debuit, plane præſtitiſſe dicendus ſit.

THO-

THOMAE CORREAE.

Quo me, quo rapis Aureli,
Virtutis patriæ pignus amabile?
Magni progenies patris?
Quo gaudet Ligurum terra potens Duce.
Te Martis decus inuocat,
O ſol, o luna patrijs ſoboles boni,
Fuluis namque Leonibus
Quis naſci pauidos quis lepores uidet?

EMANVEL CABALLVS.

QVis Emanuelis Caballi ardorem, patriæque charitatem in incredibilis audaciæ facinore ſuſcipiẽdo non laudibus in cælum ferat? quis generoſum animi impetum non admiretur? quem non cæca temeritate excitatum, ſed a ſapiente conſilio profectum felix euentus docuit. nam cum Galli arcem natura loci munitiſſimam, atq; adeo inexpugnabilem firmiſſimo præſidio tenerent: qua in præcelſo promontorio ſita portuique imminente Vrbem Genuam maritimis cõmeatibus clauſam, Genuenſiumque libertatem eo veluti cõpede conſtrictam tenerent, obſidionemq. terra ac mari in ſextum decimum menſem extraxiſſent: tandem extrema omnia perpeſſi, ad ſummamque omnium rerum inopiam ac deditionis neceſſitatem adacti eſſent

colloquijs

colloquijs ea de re iã inſtitutis,ecce oneraria in remotiſſimis Oceani littoribus occulto cõparata cõmeatuumque ac bellicorum apparatuũ omnis generis referta cũ in alto apparuiſſet,terræque appropinquans ſpeciẽ primo præbuiſſet ad claſſem, quæ arcem obſidebat, atq; ad nauim,quæ erat in ſtatione,tendentis, propinquior facta ſecũdo vento vtens curſum ad arcẽ flexit. quã claſſe eluſa incredibili felicitate tenuit, promõtorijq. crepidini põte prolato coniuncta eſt. Quo ſpectaculo ijs, q erãt in ſpeculis,perculſis & exanimatis, cum nuntius tota vrbe peruaſiſſet, magnuſque cõtinuo luctus excitatus eſſet,trepidique Genuẽſes ac mœrore amẽtes tota vrbe diſcurrẽtes alij alios rogitantes conſilij inopes fatum patriæ lamentarentur, deſponſurique animum eſſent, Emanuelis Caballi Diuina virtus abiectos excitauit,ac ſaluti deſperare vetuit. Is enim veluti mẽte Diuinitus tacta in medium procedens. Non muliebribus,inquit, fletibus Ciues,in quos vos turpiter abieciſtis, imminens patriæ interitus eſt prohibendus,ſed audacia diſcutiendus,nauiq. a Magiſtratu impetrata ad circumfuſam turbã,nobiliumq. adoleſcentium globum cõuerſus. Macti,inquit,virtute. qui Patriam ſeruatam,& a perpetuo ſeruitutis iugo liberatã cupit, nauim hanc mecum cõſcendat. Qua adhortatione incitati multi & primæ nobilitatis & omnium ordinum iuuenes ſaluti ac libertati patriç animam deuouentes nauim conſcenderunt. quam directa in arcem prora,pleniſque

velis ad ſeſe venientem ex ſuperiore loco conſpicati Galli, temeritatem hominum integra mēte haudquaquam vtentium, atque deſperatione ipſa ſe ſe in volūtariam & apertam mortem proijcientium irridentes bombardis nauim petere cœperunt, breui hauddubie deprimēdam. quarum ictibus veluti creberrima grandine naui ſæpe multis in locis percuſſa, ſuperſtātiumque nonnullis exanimatis, nonnullis a reſilientibus aſſeribns ſopitis, Emanuel nihil atroci & formidoloſo ſpectaculo ab audaci incœpto deterritus vir rerum nauticarum longo vſu peritiſſimus vento apte ad incœptum flante, nauim inter arcem & applicatā Gallorum nauim inſinuauit, funibusq., quibus ſcopulo alligata erat, pręciſis in nauē ipſo impetu ab arce abſtractam impigre primus inſiluit, fortiſſimis iuuenibus conſequentibus; Duceque ac ſuperſtātibus Gallis miraculo audaciæ obſtupefactis, cum nonnulli, qui ſeſe in mare proiecerunt, vndis hauſti eſſent; nauem captiuam ab arce abduxit, in vrbemque tantæ virtutis edito facinore reuerſus ingentibus omniū ordinum atque ætatum plauſibus exceptus, matronis etiam ad habendos honores & gratias agēdas effuſis, cunctiſque proſequentibus, ac ſeruatorem & liberatorem patrię acclamantibus domū reductus nomen ſuū in primis memorabile ac grata recordatione Genuenſibus tanto beneficio obſtrictis perpetuo colendum reliquit.

RAI-

RAINALDI CORSI.

Roſtra Caballe tuum merito caput aurea cingunt,
Quem neque flamanti ueniens cim grandine turbo
Martius hinc, atque hinc, nec Gallus terruit hoſtis,
Nec ſcopulis appulſa ratis, ac nixa cathena,
Arxue obſeſſa diu, atque loci munimine tuta,
Extremo uitam quin obiectare periclo
Pro patria optares, ac libertate ruente,
Audaci donec fauerunt Numina uoto.
Macte animi mentiſque Heros, tu compede uinctam
Reginam in proprium reparas decus atque nitorem,
Demiſſum firmat nomen Rex ſummus ab alto.

ANDREAS AVRIA.

NOn veterem modo gentis ſuæ Auriæ, qua nulla Liguſticarum rebus bello geſtis clarior vnquã fuit, gloriã rettuliſſe Andreas eſt exiſtimãdus, ſed hoc vno ſaltem ſuperaſſe, quod illorum opera patriæ Genuæ fere nauata eſt, Andreæ virtus toti Europæ illiuſque maximis Principibus vſui & ornamento fuit. Claſſium enim Pontificij ſolij, Regis Francorum, ac Caroli Cæſaris, Philippi filij Hiſpaniæ & vtriuſque Siciliæ Regis cum ſummo imperio Præfectus, multis & præclaris virtutis, audaciæ, fortitudinis, cõſilij facinoribus aſſidue editis, ſummis diſcriminibus aditis, cõ-

pluribus victorijs partis,claſſibus deletis,vrbibus ex-
pugnatis ad eum gloriȩ,atque in rebus maritimis po
tentiæ gradum peruenit,vt nullius ſuæ ætatis Ducis
nomen clarius fuerit, remotiſſimiſq. nationibus no
tius aut formidoloſius. ad quod faſtigium ex humi
li & tenui fortuna,in qua natus eſt, quamuis genere
nobili ac claro nullis externis opibus ſubnixus,ſed la
boribus tantum ſuis, ac meritorum gradibus perue
nit,virtute & fortuna de homine extollendo inter ſe
certantibus. Vt omittam præmia Principatus Mel-
phiæ & torquis Burgundici ordinis a Cæſare data.
quæ quamuis ampla & honorifica,ſplendore tamen
clariſſimi viri obruuntur. Sed nulla res Andreæ no-
men æque commendat, atque eximia Patriæ chari-
tas. Nam cum Galli Saonam occupatam arcem ſibi
in media Liguria feciſſent,qua Genuam faucibus op
preſſam tenerēt,neque vt illam reſtituerent, vllis An
dreæ precibus fidem promiſſorũ obteſtantis poſſent
adduci, Andreas cum hac publica,tum multis priua
tis iniurijs ſtipendia illis renuntiare coactus illos nõ
modo Genua expulit,neq; ea in primis de cauſſa Pa
triæ libertatis aſſertor dici debet,ſed quod illius opi
bus,opera,conſilio Saona e Gallorum manibus ex-
torta ſit, iugumque duriſſimum ceruicibus imminẽs
diſcuſſum. ſed alterum quoque eſt Andreæ in patriã
haud leue promeritum, quod emendatum Reipubli
cæ ſtatum, concordiamque ciuium, ſine qua liberta
tem ipſam breui concidere,atque omnia ruere neceſ

ſe fuiſſet

ſe fuiſſet, potentia & auctoritate ſua firmauit & ſtabiliuit. Ceterum bellicæ Andreæ laudes nō totæ vnius ſunt, ſed cum militibus, nautiſque, quorum opera & miniſterio in egregijs facinoribus patrandis vſus eſt, neceſſario communicandæ; illius virtutis neminem habet ſocium, quæ ſummæ fortunę perraro comes eſt, hoc eſt eximię animi moderationis ſingulariſque clementiæ. quippe qui cum Genuę omnia poſſet, Genuaque illius opibus in primis niteretur, neque communi, neque priuatæ cuiuſquam libertati grauis fuerit, neminemque vmquam aut in re aut in ſanguine læſerit; tantumque ab inferendis iniurijs abfuerit, vt contra nullas iniurias umquam vltus ſit, cum illarū auctores Genuæ obuerſantes nutu euertere poſſet. Iure igitur Genuenſes Andreæ ſeruatę ac liberatæ patriæ ſtatua publica teſtimonium dederunt, iuſtius parentis patriæ memoriam grato animo ſempiternaq. veneratione culturi.

POMPEII ARNOLPHINI.

Hic tam feruenti patriæ flagrauit amore,
Illius ut chara pro libertate tuenda
Horribiles Regum non formidauerit iras.
Hic quoque cum patriæ regno ſceptriſque potiri
Poſſet, & aurata frontem redimire corona,
Contempſit Regum faſtus, nomenque Tyranni.

Huic

Huic maris imperium uaſti, magnumque tridentem
Neptunus, pelagique leues conceſsit habenas.
Quin etiam inſanum premeret dum claſsibus æquor
Haud pauci impauidi admirantes pectoris auſa,
Neptunum, aut ſacro Neptuni ſanguine cretum
Mortalesque Deum vultus ſumpſiſſe putarunt.
Hoc certum eſt, nullas Neptunum amplectier oras,
Qua non ille ſimul fama penetrarit & armis.

PHILIPPVS AVRIA.

QVamuis clarorum virorum, quos plurimos Auriæ gens tulit, Philippus temporum ordine in poſtremis ſit; minoribusque copijs quam veteres illi pugnauerit, eximia tamen virtus & fortitudo, reiq. geſtæ magnitudo in primoribus illũ collocat. quippe qui cum Cæſariana claſſe in Salernitato ſinu congreſſus ſit. in quam quidquid floris ac roboris in Cæſariano exercitu fuit, cõſcendit, cum ſtrenuiſſimus & ſpectatiſſimus quiſque miles carptim ac nominatim delectus eſſet, atrociſſimo prælio, incertoque Marte diu extracto. in quo tanto irarum certamine res geſta eſt, eaque ſunt vtrinq; edita virtutis, fortitudinis, incredibilis conſtantiæ exempla, vt in claſſe, Genuẽſi omnes fere milites ac Præfecti & nauales ſocij aut pugnantes ceciderint, aut ex mortiferis vulneribus acceptis paulopoſt deceſſerint; in nonnullis vero Ceſarianæ claſſis triremibus ſepties ſigniferi ſint mutati,

cum alius alij occumbenti deinceps ſuccederet. Phi lippus igitur clariſſimam tandem victoriam peperit claſſe hoſtili deleta, Hugone a Mõcada clariſſimi no minis Duce in Regno Neapolitano Cęſaris Vicario interfecto, Aſcanio Columna, Alphonſo Daualo ac compluribus Proceribus, ſummęq; nobilitatis viris, quorum ingens vis veluti ad certam & exploratam vi ctoriam claſſem conſcenderat, captis.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

O quem te credam Auriadis prognate Philippe,
Si cui te priſco confero, quidue putem?
Nam quis ſe Procerum Myniȷs opponeret, & quis
Perderet Alcidam, aut pignora chara Deum?
Tu tamen heroas delectos Cæſaris alti,
Tu tamen Heſperiæ robora militiæ
Aſcanium, Daualumque, Vgumque, Ducesque uigentes
Viribus, unde omnis territus orbis erat,
Ponto congreſſos validus capis, ut tibi nullum
Suſpicer antiqui temporis eſſe parem.

VICECOMES CICADA.

NOn ſuis tantũ laboribus & meritis Andreas Au ria patriæ & Chriſtianæ Reipublicæ profuit, neque præſtantes illius virtutes eæ fuerunt, quæ ipſum ſolum clarum facerent. Ex eius enim diſciplina præ-

te

ter eos,quibus claſſis & ſumma rerum commiſſa eſt, ſuis ſigillatim elogijs decoratos,complures alij cum ex vrbe Genua, tũ ex omni Liguſtica ora prodierũt, quorum nomen bellica virtute ac nauali gloria multiſque egregijs facinoribus non in Liguria modo memorabile eſt,ſed in exterorum quoque Principũ atque in ipſius Cæſaris notitiam venit illuſtri fauore ac præmijs exceptum. quos ſingulos perſequi infinitũ fuerit. Duo mihi erunt eximij, vt ipſi quoque virtute eximij fuerunt Vicecomes Cicada & Chriſtophorus Pallauicin⁹ Vicecomes igitur haudquaquã ęquali egregijs virtutibus fortuna vſus ad ſummos honores non peruenit.quibus illum dignum oſtenderunt complura incredibilis audaciæ & fortitudinis facinora. in quibus illa memorabilia in primis fuerunt, cũ in prima adoleſcentia in nauali clade a Gallis,cũ quibus ſtipendia faciebat,ad portum Delphini in Liguſtico mari accepta,ipſe, vt erat lorica indutus, ſignũ e manu ſigniferi arreptum in mare ſe ſe proijciẽs annatans prægrauantibus armis, hoſtibusque ingentẽ telorum vim ſuperne ingerentibus, quibus pene obrutus fuit, tot iniquitatibus ſuperatis incolumis ſeruauit. Vel cum vnam tantum triremem habẽs cum tribus biremibus Piraticam facientibus numero & genere bellatorum firmiſſimis longo & atroci certamine congreſſus ęquo marte diſceſſit, vel cum fracta naui ad littus Africæ cum cohorte militum & naualium Sociorũ eiectus hoſtilem nauem pretioſis mer

cibus

cibus refertam, quæ nauem eiectam ab alto conſpica ta ad eam ſpoliandam accurrerat, aſtu & conſilio ce pit. Vir igitur virtutibus & meritis, quam honoribus inſignior ab hominum obliuione ſcriptis noſtris vin dicandus fuit.

CHRISTOPHORVS PALAVICINVS.

AT Chriſtophorus Palauicinus, vt omittam multa audaciæ, fortitudinis, virtutis multis locis data documenta, cum Turcæ Coronen Peloponneſi maritimam vrbem arctiſſima obſidione premerent, eamque terreſtribus copijs ac validiſſima ducentarū nauium claſſe, quarum maxima pars longæ erant, terra marique veluti corona cinxiſſent, omnesque mari timi aditus firmiſſibus ſtationibus eſſent inſeſſi, atq; oppidani vltima perpeſſi deſpõſuri animos fuerint, deditionemque facturi, ni ſpe introducendi præſidij, atque aliquo interea exiguo præſidio, quo ingruentem Turcarum vim tolerarent, confirmarentur, id fa cinus auſus eſt, quod non inſpectantes modo, ſed au dientes quoque horrore perfundat. Qui non in ma ximum modo diſcrimen, ſed in certam peſtem, vt ab omnibus putabatur, caput ſuum proijcere, animāque Cæſari & Chriſtiano nomini, cuius dignitas in ea vrbe retinenda agebatur, deuouere non dubita uit. Trireme enim ab Auria accepta, qui cū tota claſ ſe haud procul ſubſtiterat, per mediam Turcicā claſ

ſem luce ac palam omnibus remorum viribus cõnixus tranſiuit, cum Turcę ſubitæ atq; incredibilis rei miraculo oculis atque animis defixi immobiles parũ per ſtetiſſent, neq; prius a ſtupore recipere animum poſſent, quã Chriſtophorus prętervolaſſet. qui ſubſidium in vrbem introduxit, oppidanoſque læta & haud dubia ſpe ſubſidij ab Auria, qui cum tota claſſe aderat, introducendi confirmauit. Ceterum longe mirabilior reditus fuit: in quo audacia aſtu militarique ſtratagernate adiuta eſt, cum in Turcarũ mentis alienatione ſpem ponere non poſſet, quos ſuperiore audacia doctos ipſius conatus obſeruantes ac paratos & intentos ad ipſum excipiendum cerneret. Compluribus igitur conatibus captis, cum ſpeciem tentantis exitum præberet, aliquantumq. ſpatij progreſſus claſſi Turcarum appropinquaret, ipſoſq. ad ſe excipiendum commotos cerneret, prora conuerſa ſeſe in portum recipiebat. quam rẽm cum crebro faceret, Turcas in eam opinionem adduxit, vt ſe ſe ab illo ludificari crederent. quos cum idcirco ſtudium & intentionem remiſiſſe animaduertit, impetu capto, illis iterum eluſis per mediam illorũ claſſem euolauit, incolumisq. ad Andream reuerſus eſt.

PETRI MAGNI.

Irruere in medias acies, perrumpere claſſem
Hoſtilem, obſeſſis ut ferat unus opem,

Quis

Quis ſemel hoc auſit? ſemel at feciſſe videtur.
Pallauicino gloria parua Duci.
Ergo indignantes iterum perrupit eoſdem,
Mille uni æratas ludibrio eſſe rates?
An Decios confers (eſto) quod conficit unus
Incolumes Decij ſi potuere duo.

ACTIOLINI LERCARII.

Inuia quid proſunt late diffuſa per arua
Aequora? Neptunus, Marsque quid arma mihi?
Cuncta tenent hoſtis, tela, & mala mortis imago, &
Securus medijs itque reditque Ligur.
Non ſatis haud genti? vicinum callida Pallas
Intulit. at fuimus palma iocusque viro.

ANTONIVS AVRIA.

Eximia in Antonio Auria non minus Ciuilium artium ſcientia, quam bellicarum rerum intelligentia fuit. quibus virtutibus ducibus cum in maximorum Principum notitiam veniſſet, ac ſub illis perhonorificis conditionibus terra & mari militaſſet, magnum gratiæ & auctoritatis locũ apud Carolũ Quinctum Cęſarem & Philippum Regem filium omnium Chriſtianorum Principum longe potentiſſimos & ſapiētiſſimos obtinuit, ad deliberationes de maximis rebus adhiberi ſolitus. De cuius cõſilio maxima bel

la geri voluerunt, illo ſummis belli Ducibus Regij generis hominibus comite ad res conſilio regendas addito. Equeſtris quoque Burgundici ordinis torque a Carolo donatus eſt, quo ipſius Principis dignitas communicari videtur. qui honor noſtra ętate rarus admodum fuit, ac nō niſi ſummi faſtigij viris haberi a Carolo ſolitus. A clari viri virtute & laudibus ſe ſe haudquaquam deflexuros Scipio, Ioannes Baptiſta, & Cęſar filij, & Petrus Franciſcus, ac Georgius fratris filii egregia documēta dederunt. Ob quæ a magnis Principibus accerſiti honorificentiſſimis militaribus muneribus functi ſunt. in quibus Petrus Franciſcus apud Ioannem Auſtrium Principem celſiſſimum in tanta exiſtimatione fuit, vt ob eximiam & perſpectā militarium & naualium rerum intelligentiam in intimam familiaritatē acceptus ad priuata interiora conſilia adhiberetur.

IO FRANCISCI LEONIS.

Eloquio capimur, bello expugnantur & urbes,
Vtraque in heroe hoc maxima pars ualuit.
Magne Ligur meritis par ſi fortuna fuiſſet:
Plus ultra iuiſſent Cæſaris arma tui.

CAESAR FVLGOSIVS.

HAud pœnitendus filius Iano parenti Cæſar Fulgoſius fuit ſtipendijs primum ſub Venetis conditionibus

ditionibus honorificis factis, egregiaque illis ac forti nauata opera. quem Franciſcus deinde Gallorũ Rex vltro accerſitum ita amplexus eſt, vt nemo Italorum altiorem exiſtimationis & gratiæ locum apud celſiſſimum & præpotẽtem Regem obtineret; equitatuiq. Italico Pręfectũ multis inſignibus militaribus facinoribus cõſpectũ ingẽtibus præmijs & fortunis honeſtauit; equeſtri quoq; torq. donauit. qui honor nõ niſi Regij generis hominib⁹, aut magnę amplitudinis, magnęque glorię proceribus tum haberi ſolitus ampliſſimus exiſtimabatur, nunc multitudine compotũ vulgatus, ac tenuis ſortis hominibus læuiſſimis de cauſſis impartitus non ita magno in pretio eſt.

M. ANTONIVS CARRETTVS AVRIA.

MArcus Antonius Carrettus eximijs virtutibus ſuis effecit, vt in generis ſplendore, atque in tot maiorum ſtemmatibus exiguum momẽtum eſſet ad ipſum commendandum. Andreas quidem Auria victricus ingenium, conſilium, audaciam, induſtriam, rerum naualium intelligentiam ita probauit, vt Cæſarianis claſſibus Legatum illum pręfecerit. Cuius mãdati muneris M. Antonius ita omnes partes impleuit, vt Andreas merita viri, egregiamque ac pergratã nauatam operam remunerans illum in nomẽ & familiam cooptatũ Principatu Melphiæ donarit; & Philippus Chriſtianorum Regum longe maximus & potentiſſimus

tentiſſimus ſapiens Andreę iudiciū ſecutus vltro euocatum, & ab omni eiuſmodi cogitatione iam diu remotum inter tot ſummis contentionibus perhonorificum munus ambiētes in demortui Andreæ locum ſuffecerit; claſſiumq. ſuarum ac maritimarū rerū ſummum Præfectū crearit. Qui ſi diutius in eo imperio fuiſſet, in omnibuſque, quæ ſunt eius muneris magna & præclara, prouidendis & obeundis vim ingenij & cōſilij explicare potuiſſet, haud dubitatur, quin expectationi in ætatis floræ excitatæ, in ætatis robore reſponſurus fuerit.

IOANNES AVRIA.

QVæ ſecuris Deus immortalis Genuenſi nomini tum eſt iniecta, quantus gloriæ curſus eſt interruptus, cum Ioānes Auria inuidia & inſidiis inimicorum circūuentus e mortalium oculis raptus eſt. Quem, ſi vita longior cōtigiſſet, omnes magni iuſtique Ducis numeros habiturum fuiſſe ſpem haud dubiam faciebat mira indoles tot expreſſis egregiarum virtutū ſignis ſeſe indicans. Fuit enim in eo viro expeditus generoſi animi vigor, ſumma viuidi ingenij vis, incredibilis in periculis capeſſendis audacia, prōptum in illis depellendis cōſilium, indefeſſa in rebus agēdis diligētia & vigilantia, inuicta in laboribus patientia, ea in ijs, qui ſub illo merebant regendis moderatio, vt nullus Dux milites & nauticos ſocios imperijs

perijs obedientiores haberet. Quæ tot ac tam præclaræ virtutes ita omnium oculos in Ioannem cõuerterãt, vt nullius nomen aut hoſtibus formidoloſius, aut amicis maiori eſſet fiduciæ. Turcis quidem terribilis eſſe cępit cum Drogutem poſt Hariadenũ Aenobardum extinctũ clariſſimi inter illos nominis maritimum Ducem aſtu ſuperatum cepit. Feruor ille adoleſcentiæ,ac paulo ferociores ſpiritus,quod vnũ in illo nonnihil offendere videri poterat, profecto in bonum vertiſſent,tempore ętatis ardorem mitigante,quodque redundabat, amputante,ac robore animi, a quo illa manabant,omnibus, quę incommoda erant,expurgatis, ſincero remanente. Ceterum dolor amiſſi Ioãnis mitigatur, quod vna cum illo tot ac tantæ virtutes haudquaquam extinctę ſunt,quas nũc in Ioanne Andrea filio viuere ac vigere cernimus.qui in ipſo adoloſcentiæ flore is extitit,qui parentẽ & patruum magnum non nomine tantum referat,ſed virtutibns reddat. Cum Pagano quoque fratri ſingularis audacia præcelſusq. animus nihil a parentis & maiorum conteſtata virtute degenerans feruore adoleſcentiæ ætate lenito magnæ amplitudinis, & gloriæ ſpem certam oſtendant.

RAINALDI CORSI.

O quæ te dederant, ſero ſi fata tuliſſent,
Quot foret imperijs clarior ora Ligur?

Hanc

Hanc tamen inuicti ſolatur dextera nati,
Quem prærepta tibi gloria certa manet.
Iamque illum experti iuuenem Thrax, Parthus, Arabsque
Et Libiæ, atque Aſiæ littora nota timent.
Hoc auus, hoc genitor felix, qui nomina ſolus
Vtraque complexus, tam bene vtrumque refert.

IO. ANDREAS AVRIA.

QVod perraro ætate prouectis vix contigit, vt magnorum & iuſtorum Ducum nomen merentur, id in ipſo ætatis flore aſſecutus eſt Ioãnes Andreas Auria. Vt expectationem, quam tot maiorum illuſtrium virorum gloria perpetuuſque gentilis ſplẽdor, in primis vero Andreę patrui magni clariſſimũ nomen concitarunt, nõ modo ſuſtinere & tueri, ſed vincere quoque videatur. Eius ſiquidem virtus, ingenium, cõſilium, audacia ita enituerant, vt ex tot tã multarum nationũ noſtrę ætatis naualibus Ducibus neminem illo adoleſcentiam nondum egreſſo ſapiẽtiorem aut intelligentiorem eſſe ab ipſis æmulis & inuitis confeſſionem expreſſerit veritas. neque a Chriſtiano tantum orbe Ioannes Andreas ſuſpiciatur, ſed Turcis quoque adoleſcentis Ducis nomen (ita enim illum appellant) terribile eſſe conſtet. Quarum virtutum multis locis egregiũ ſpecimen apparuit. Nam audacia& patiẽtia ad Pignonũ ſe ſe indicauit in aſperrim is

rimis & difficillimis quibuſque ad periculum & labo
rem depoſcendis, & alacriter obeundis. Et ingenium
ad Oranum enituit, cũ eius conſilij auctor fuit, quod
niſi alicuius ſiue inſcitia, ſiue laudis obtrectatio tur-
baſſet, hoſtilem claſſem improuiſo deprehẽdi & dele
ri potuiſſe, cõſtanter creditũ ſit. Vtraque res conſpe
cta eſt in oppugnatione Melitenſi, cũ ſeſe triremibus
delectum mille ducentorũ hominũ ſubſidium claſſe
Turcica oſtiũ portus inſidente in vrbẽ introducturũ
profeſſus eſt, explicatamq; rationẽ rei ad effectũ per-
ducendę probauit. quod conſilium exequi prohibi
tus eſt, cum ſe Garſias eius capiti parcere dixiſſet. Sed
nulla res æque conſpectum facit, quam naualis victo
ria ex omni ſæculorũ memoria clariſſima ad Echina
das inſulas a Ioanne Auſtrio inclyto & excelſo Prin-
cipe parta. in qua Ioãnis Andreæ uirtus ita eluxit, ut
eius conſilio magnam atque adeo pręcipuam laudis
partem inter ceteros Duces, qui Auſtriũ ſecuti ſunt,
quique ex omnibus nationibus in ea claſſe fuerunt,
deberi ipſe Philippus Rex ampliſſimo litterarum te
ſtimonio confirmarit. quibus obtrectationem et
inuidiam retudit. quę medijs intactis ſuperiora tãquã
ignis petere ſolita clariſſimum iuuenem carpere non
dubitauit. Verum quemadmodum fumus exiguum
ignem obruit, idem ab ingenti emicante flamma di-
ſcutitur, ita Ioannis Andreæ coruſcans gloria affuſas
tenebras fulgore ſuo depellit. Cui utinam ea uitæ cõ-

tingat lõgitudo, quæ Gen uã Patriã ſpei ex mira indole magniſq. ex initijs conceptæ compotem faciat.

RAINALDI CORSI.

Inuidit claro quidquid fortuna parenti,
Obſtitit aut, virtus ne ſuperaret aui,
Di tibi magne nepos, curæ eſt quibus alma propago,
Reſque Italum, adijciunt nominis auſpicio.

ANTONII HORTENSII.

Auria vt immenſum tua gloria perculit orbem,
Vtque patrem & patruum nomine reque refers,
Sic quod auis, atauisque tuis longa attulit ætas,
Id pubeſcenti fata dedere tibi.
Naupactus teſtis, ſcopulis & Echinades altis,
Teſtis & inuictos Auſtrius ante Duces.
Res geſtas nomenque tuum maria omnia honorant,
Teque Ducem egregium fama loquetur anus.

DE VIRIS PACIS ARTIBVS ET LITTERARVM COMMENDATIONE INSIGNIBVS.

Bellicæ ac nauali Genuenſiũ gloriæ, quã poſt Carthagineſium & Romanorum imperium nulla gens clarior fuit, pacis quoque artes ac res ciuiles reſpõderũt, neq; eos minus togatos, quã armatos floruiſſe, declarant magnorum honorũ præmia omnibus ætatibus Ligurum nationis hominibus tributa. In qua re cum Cardinales proximũ a ſummis Põtificibus locum obtineant, nõnullos fore video, qui noſtram rationem miraturi ſint, quod illos armatis viris ſubiecerimus. quos nõn dubito noſtrum conſiliũ, ſi quale illud fuerit cognouerint, omni prorſus reprehenſione liberaturos. neque enim illos eadem claſſe, qua Diuos & Põtifices maximos locum & auctoritatem Diuini Numinis in terris obtinentes cõprehendere potuimus, ne Cardinalium dignitatẽ Põtificibus tanto interuallo inferiorem illis æquaſſe videremur. Et ſi ſuum ſeparatim locũ Cardinalibus tribuiſſemus: illumq. Pontificiæ claſſi cõtinuaſſemus,

hæc togatorum virorum ſeries ieiuna plane & obſcura fuiſſet tot clarioribus luminibus orbata. Togatam porro virtutem armorum ſplendori de dignitate longe concedere, omnium ſæculorum, omniumque populorum conſenſus (de exteris Chriſtianæ veritatis & relligionis expertibus loquor,) declarat: altiſsimusque gloriæ & dignitatis locus, quem in humanis rebus militaris virtus ſemper obtinuit. Qua re fit vt cum militares viri ordine antecedere debuerint, exiſtimandum ſit, nos non Cardinalibus honoris titulo ſuperioribus belli Duces antepoſuiſſe, ſed Cardinales cum togatis viris, in quibus illos obtinere principem locum facimus, apte collocaſſe.

M. ANTONII BOBBAE. CARD.

IN OMNES CARDINALES.

Veſtra ubi Lethæis facta inclyta merſit in undis,
Nomina molitur perdere tempus edax.
Aeterno occurrit calamo Folieta, ſuoſque
Præſenti Ciues uindicat interitu.

GVLIEL

GVLIELMVS, LVCAS, IOANNES, LVDOVICVS, GEORGIVS FLISCI CARDINALES.

INitium igitur faciẽtes ab vrbe Principe Genua, cũ multorũ ex ipſis Cardinalibus vita, mores, res geſtæ ob uetuſtatem, ſcriptorumque luce carentes non ſatis exploratę nobis eſſent, orationem in illis dilatare non potuimus, neque ſingulos ſuis elogiis perſequi. neque enim quibus virtutibus, quibuſque artibus illos inter ſe diſtingueremus, ſatis explicatum habebamus, cum tamen illud dubium eſſe nõ debeat, quin ſpectata virtus & prudentia magnarumque ac ſacrarum rerum ſcientia illos tanti honoris cõpotes fecerit. Hæc igitur noſtra erit ratio, vt quorũ res nobis ſunt obſcuræ, eos aceruatim vno elogio cõprehẽdamus, ac nomina tantũmodo referamus. id quod de Gẽtis Fliſcę Cardinalibus facere cogimur. quę nobiliſſima gens ꝓ pacis artibus ac laudibus vt dignitate, ita tempore quoque ceteros Genuenſes lõge antecedit. Neque idcirco exigua & coarctata videri debet nobiliſſimæ familiæ laus tamquã vnius elogij anguſtijs concluſa, ſed cogitatione numeri eorum, quibus ad tam altum honoris locũ virtus & merita aſcenſum dederũt, amplificatã & dilatata. Sunt qui putẽt ex hac familia plures, quam quos nominauimus, Cardinales extitiſſe. in noſtram notitiam hi tãtum venerunt, Gulielmus, Lucas, Ioannes, Ludouicus, Georgius.

gius. Quod ſi ſacros quoque Antiſtites omnium ordinum, qui omnibus ætatibus ex hac gente prodierũt, ſtilo perſequi voluiſſemus, nullum modum reperiſſet oratio. innumerabiles enim fuerunt; compluresque ex iis egregijs virtutibus clari, & peramplis publicis muneribus functi. quorum neminem attingere nominatim voluimus, ne nonnullos extollendo, ceterorum gloriam odioſa comparatione tacite perſtringere voluiſſe videremur.

Dum Sol plauſtra uehet, rutilo dum Sydera cælo
Fulgebunt, rapidi dum fluet unda maris,
Semper in excultis hominum uerſabere linguis
Fliſca domus, patriæ gloria rara tuæ.
Pontificum ſolio duplici quæ ut ſole refulges,
Purpureo ſeno lumine clara nites.
Nec non innumero ſacrorum cincta coruſcas
Agmine flamineo Sydera celſa petens,
Cælum fliſca domus, ſoles duo, lumina ſexque
Hic fulgent, circum ſydera mille micant.

NICOLAVS FLISCVS. CARD.

AT Nicolaus, qui patrum noſtrorũ ætate floruit, vir fuit ſumma grauitate & ſanctiſſimis morib⁹, acerque iurium Eccleſiæ propugnator, nullaſq. pro

illis

illis quamuis magnorum virorum offenſiones & ſimultates ſubire vmquam veritus. Quo perpetuo vitæ tenore, meritorumque gradibus cum ad ſummũ auctoritatis & exiſtimationis locum conſcendiſſet, in Pontificijs comitijs anteactæ vitę gloriæ clariſſimum faſtigium impoſuit. nam cum magna ſuffragiorum pars in illum inclinaret, multique auctores eſſent, vt renitentes patres largitionibus ad ſe ſe attraheret, ingentemq; pecuniæ uim ea de cauſſa a propinquis cõfectam & paratam oſtenderent, vir integer in tãta re relligioni ſuæ proximus fuit. fœdæ enim rei mẽtionẽ abominatus nefaria ſuadẽtes magna vultus & vocis acerbitate & contentione a ſe repulit, maiorẽ haud dubie gloriam ex Pontificatu repudiato, quam multi ex adepto conſecutus.

RAINALDI CORSI.

O felix titulis, ſummiſq; bonoribus aucta
Gens Lauani, Genuæqua decus.
Auctior hoc uno, quod ne te in tempore uilis
Deciperet ſpecies, refugis.
Vilius an quidquam, quam quod uirtute parari
Conuenit, hoc pretio expetere?
Quodque homini totum Diuino munere conſtat.
Mobilibus dare diuitijs?
Atqui nec munus, nec dignum eſt numine quidquid
Largitio aſſequitur cupida.

PAVLVS FVLGOSIVS CARD.

EGregium ac memorabile in primis documētum in Paulo Fulgoſio Cardinali, qui idem Principatum in Patria obtinuit, ijs, quorū opes excellūt, quique ad magnos honores magnamq. fortunę amplitudinem peruenerunt, cōſtitutum eſt, quanti ſint ab illis ſcriptores rerum faciendi, quantopere cauere ab eis ſibi irritandis debeant. quippe in quorū ſtilo tanta ſint ad illorum nomen ad poſteritatis memoriam premendum, aut ſubleuandum momēta. Virū quippe egregium, & ad magnas res tractandas aptum fuiſſe Paulum dubitare non debemus, quē Xyſtus claſſis in Turcas deſtinatæ legatum crearit, cuiuſq; egregia & approbata opera Innocentius Octauus & Alexander ſextus in magnis & arduis rebus ſæpenumero vſi ſint. Ceterum viri clari memoria haud dubie ad poſteros laborabit a Baptiſta fratris filio in elegāti libro, quem de dictis & factis memorabilibus cōſcripſit, omnibus probris conſciſſa. in quo ſe Baptiſta a Patruo circumuentum, Principatuque per ſummā fraudem & perfidiam deiectum conquerens tantam iniuriam ſtilo vltus eſt. Cuius dictis neque omnino fidem abrogauerim, neque rurſus vnum eumdemque hominem tot tamque immanibus ſceleribus cōtaminatum facile crediderim. Verum in re minime comperta iudicium meum non interponam.

SIGIS-

SIGISMVNDI DONATI.

Aequoream Paulus claſſem ducturus in altum,
Hoſtibus atque ſuis damna daturus erat.
Illi autem tutis ſe continuere latebris
Atque ſibi tacita conſuluere fuga,
Atque ita dum pugnam detractauere, fatentur
Victos ſe unius eſſe timore uiri.
Quid faceret Dux iſte manu fera bella capeſſens
Hoſtem ſi ſolo nomine terre facit.

FRIDERICVS FVLGOSIVS CARD.

AT Fridericus Fulgoſius tanto viro Octauiano haudquaquam pudēdus frater fuit, quamquam ingenio longe diuerſo. quod in Octauiano mite & clemens fuit, at in Friderico vehemens & impotens, atque ideo a moderatione Octauiani ſæpe recedens, peracre tamē & præſtans, in magnisq. rebus tractan dis perpetuo verſatum. in quibus magnum vſum & intelligentiam conſecutus eſt. Acceſſit ad hominem commendandum multiplex eruditio, ſacrarumque rerum haud mediocris cognitio. vt nobile hoc fratrum par illud extiterit, quo nullius nomen àb egregijs noſtræ ętatis grauiſſimisque ſcriptoribus magis celebratū ſit. Illud vero ſolidæ, neq; fucatæ, aut adū bratæ virtutis rarum ſpecimē fuit, quod humanos ca ſus, fallacesq. hui⁹ vitę fluxæ & caducæ ſpes ſecū re-

putans; mente Diuinitus monita, rationeq. vitæ cõuerſa faſtui& ambitioni ſeſe ſubtraxit, a ciuilibusque muneribus & contentionibus procul abſceſſit, ac Diuino cultui ſe totum dedit, negotijſque Aulicis plurima ſalute dicta ad gregem ſibi commiſſum paſcẽdũ Eugubium conceſſit. in quo regendo ita omnes diligentiæ, continentiæ, pietatis, liberalitatis in egẽtium inopia ſubleuanda partes impleuit, itaque eius virtus & relligio eluxit, vt non Italiæ tantum finibus contineretur, ſed toto orbe peruagata ſit, aduerſarijq. ipſi noſtri hunc virũ in perpaucis illis numerarent, quos ſolos Epiſcoporum nomine dignos ducerent. quæ laus ab inuitis pręſertim& ſacerdotalis ordinis perpetuis obtrectatoribus & inſectatoribus expreſſa quãta ſit, facile intelliget, ſi quis cogitauerit, quantum ſit Epiſcopis impoſitum onus, cuiuſque muneris colendi cauſſa ſit inſtitutus Epiſcopus. Nec minus continentiæ animiq. omnem faſtum contemnentis ſignũ expreſſit in Cardinalatus honore vltro delato recuſando, quẽ retractans ac gemens accepit Paulo Tertio pro imperio, ac pro iure ſacroſanctæ poteſtatis cũ illo agente, pœnaſque in contumaces & dicto nõ audientes ſtatutas comminante. Verum cum multa Romæ offendiſſet, quæ minus illum delectarent, ipſeq. libertatẽ ſuã in ſententia dicẽda cũ officio ac pietate conuinctam nõ ſatis placere intelligeret, iterum relicta Aula ad priuatam eccleſiam regendã reuerſus anteactæ vitæ curſum digno exitu concluſit.

FVL-

FVLVII CARDVLI.

Quæ te Muſa libens tacitum Fulgoſe relinquat,
Inferior meritis ſit licet illa tuis?
Non pia vita minus, quam te cognomen honorat,
Nomina conueniunt moribus apta probis.
Fulgebas quondam terris virtute opibuſque,
Et ſophia, & titulis, murice clarus, auis.
Nunc cælo fulges ipſis fulgentior aſtris,
Agnoſcit ſydus patria læta ſuum.

LAVRENTIVS CIBO CARD.

LAurentium & Innocẽtium Cibo Cardinales cũ propriæ virtutes, tum generis nobilitas, & claræ propinquitates ab obliuione hominũ vindicant. Gẽtile enim habent Pontificium decus Innocẽtij Octaui nepotes & clariſſimæ Mediciæ gẽtis affinitate prę fulgent. in qua gente maximum, atque haud ſcio, an præcipuum fuiſſe dicam Italiæ ornamentum. quippe quæ præter ceteras ampliſſimas laudes illam prçclaris artibus exornarit. quas ex altiſsimis tenebris, quibus innumera ſæcula obrutæ fuerant, in lucem extraxerit. ceterum vtriuſque ſuæ ſunt propriæ commendationes. nam Laurẽtius relligionis fama in primis clarus fuit, qui ſacras cellas multas extruxerit, ac peramplis vectigalibus dotarit, naturaque ita miti tantaque

morum comitate & ſuauitate fuerit, vt omnibus charus & acceptus in principibus Cardinalibus numeraretur.

PANDVLPHI GHIRLANDAE.

Inſignis pietate uiret Laurentius æuo
Omni. quem Patrem purpura condecorat.
Illius nomen non ulla aboleuerit ætas,
Quod ſacris creſcit cum ædibus innumeris.

INNOCENTIVS CIBO.

AT Innocentius magnum ingenij ſpecimen edidit in rebus Florentiæ Alexãdro interfecto ad tumultum ſpectantibus pacãdis, cauſſisque magnorum motuum præcidẽdis. vt appareat illum ad Rẽpublicam gerẽdam in primis idoneum futurum fuiſſe, ni otium vitę a cõtentionibus remotę nimiũ amplexus procul a Romana Aula maximam ætatis partem egiſſet.

PANDVLPHI GHIRLANDAE.

Cæſus Alexander cum eſſet, rerumque nouarum
Florentinę metus, ſuſtulit ille Cibo.
Quem facit ingenium clarum, ſacra purpura, mores
A ſummo decore Pontificiumque genus.

ANTO-

ANTONIOTTVS ET IO. BAPTISTA PALAVICINI CARDD.

MVtuis ſeſe ornamentis,redundantibusque alterius in alterum laudibus illuſtrāt Antoniottus patruus & Io. Baptiſta fratris filius Palauicini Cardinales diuerſo virtutum genere ac diuerſis vitæ inſtitutis commendati. ſumma enim grauitas, prudentia,conſilium,integritas Antoniotti ita eluxerunt,vt vacuo ſolio in Pontificijs comitijs multos ex candidatis dignitate longe antecederet, propeq. ſit factũ vt ad Apoſtolatus faſtigium perueniret, multorũ patrum conſenſu meritis & proſpectæ virtuti ſummum locum illi deſtinante. Verum Pontificiæ ditionis partim e Tyrannorum,partim ex exterorum Principũ manibus extortæ & recuperatæ gloria fatali Iulij ingenio Diuino conſilio reſeruabatur. Neque tamen Antoniotti Pontificatu præteriti opera in maximo & grauiſſimo omnium negotio non Chriſtianæ Rei publicæ vtilis fuit.Legatus enim ad Ferdinandũ Hiſpaniæ,& Ludouicum Galliæ Reges de pace inter illos componenda miſſus eſt, in celebri illo Saonæ cõuentu, quo omnium fere Chriſtianornm Procerum concurſus factus eſt ad tantum ſpectaculum oculis perfruendum. neque enim quidquã cõſpectius eſſe poterat, quam duos maximos omniumque potẽtiſſimos Reges,qui omnia Chriſtiani orbis conſilijs

ſuis

ſuis traherēt,totius Europę nobilitate ſtipatos in exi gua vrbe coniunctos eodem contubernio eademq. menſa vtentes intueri, Legatumque Pontificium ſacra purpura fulgentem inter tantos Reges medium conſidere. Antoniottus igitur in tantorum Regum animis tractādis & permulcēdis ita ſe geſſit, vt haud paruum momētum in illius moderatione, lenitate, ſapientia ad ſummorum Principum animos inter ſe conciliandos fuiſſe exiſtimetur. At Ioannes Baptiſta eximia Pōtificii,& Cæſariani iuris ſcientia præditus per omnes forenſium honorū gradus,in quibus eius doctrina,ingenium,induſtria multos annos elaborauit,ad ampliſſimum ordinem peruenit, in quo cum haud diu fuiſſet,humanę cōditionis neceſſitate ſublatus eſt,vt eius virtus minus in Cardinalatu enituerit. Ceterum cum magna fortuna offenſionibus ſit obnoxia, factum eſt, vt vir ampliſſimus obtrectatorum liuorem non effugerit,aſpero carmine ac virulētis quamuis non iniucundis ſalibus reſperſo ita perſtrictus.

Cui ligur eſt genitor,genitrix cui Græcia,ponto
Qui medio eſt natus, vir bonus eſſe poteſt?
Ni uani Ligures, ſi non ſit Græcia mendax,
Ponto ſi qua fides,vir bonus eſſe poteſt.

Quo carmine tantum abeſt, vt quidquam de viri clari fama detrahatur, vt illa potius augeatur. qui enim

enim vitam & mores hominis carpere nō potuit, falſa conuicia in genus & originē intorſit. Quis enim neſcit Græciam omnis ſapiētiæ omniſque doctrinæ & eruditionis parentem & altricem mortaliū ingenia egregijs artibus ad humanitatē excoluiſſe? Neq; ſummus Poeta Ligures vanitatis aut animi fruſtra elati ipſe arguit, ſed maledictū à maleuolo hoſte coniectum perſona illius inducta refert. qui ſententiam ſuam de Liguribus declarauit, cum illos inter nationes, quarum virtute Italia illuſtretur, connumerat.

Aſſuetumque malo Ligurem, pubemque Sabellam.

Et T. Liuius Ligures natos dicit ad militarem diſciplinam inter reliquorum interualla bellorum Romanis continendam, adeo viuida gentis ingenia nullis cladibus frangi poterant, quin ad libertatem recuperandam nouis ſemper motibus conſurgerent. ex quibus igitur rebus maleuolus Poeta inuidiam Ligurum genti ſtuduit conflare, ex ijſdem contraria gloria ita colligi poteſt.

Cui Ligur eſt genitor, genitrix cui Græcia, ponto
Qui medio eſt natus, vir malus eſſe poteſt?
Nonne malo aſſuetus Ligur eſt? ſapientia nonne
Græcis? nonne eſt & Venus orta mari?

Egregiorum hominum ferax fuit gens Palauicina, compluresque ſacros Antiſtites tulit probitate & prudentia conſpectos. in quibus Petri Franciſci & Cypriani virtus enitet. quorū ille Aleriæ Epiſcopus dum

dum in paſtoris muneribus obeundis nihil ſibi parcit, morbo ex Corſicæ noxio cælo contracto deceſſit. Hic Genuēſem Eccleſiam Archiepiſcopus regit, quaque diſciplina ſibi commiſſos ſacerdotes formare contendit, eius ipſe præclarum ſpecimē vita & moribus exprimit. Petrus Franciſcus peracri & viuido ingenio fuit eximius Pontificij & Cæſariani iuris interpres; neque elegantis eruditionis expers; Cyprianus primos annos politiorib⁹ litteris & Philoſophiæ ſtudijs dedit, mox ſeſe ad ſacram doctrinam conuertit, in qua haud contemnendos habet proceſſus.

BENDINELVS SAVLIVS CARD.

INAuſpicatus gēti Sauliæ opibus florenti ſacræ purpuræ honor fuit, quo Bendinelus a Iulio Secundo donatus eſt, neque dubitatur, quin magni nominis Cardinalis euaſurus fuerit, ni ab indignatione ſe ſe in nefarij conſilij contra Pontificem initi ſocietatem præcipitem dediſſet. Viuido enim & præſtanti ingenio fuit, neque politiorum litterarum rudis. quas in alijs quoque amauit, & amplexus eſt. quippe qui litteratos homines in familiaritatem acceptos aluerit & fouerit. in quibus fuerunt Ioannes Maria Catanæus, qui in heri gratiam vrbem Genuā eleganti poemate deſcripſit & laudauit, ac Paulus Iouius, quo nemo in prophanis rebus plura ſcripſit, aut magis noſtram ætatem ſcriptis ſuis illuſtrauit feliciſſima rerum

copia,ingenijq. vbertate,ac ſtili ſublimitate omnes profecto ſuperaturus,niſi ingenio nimiũ indulgens, dum ſcribendi impotenti auiditate veluti rapidiſſimo æſtu effertur, in ſcriptis ſuis limandis ac poliendis ſupine negligens interdum fuiſſet, vt fluere lutulentus aliquando exiſtimetur, quę res magnum de illius gloria cumulum deijcit.

Inuida Virtuti mala ſors cum cerneret in te
Ingenium & dotes eximias animi.
Non tulit, atque tuis ſucceſsibus obſtitit, auſa
Ad decus intentum continuiſſe gradum.
Felix, ſi quo cœpiſti dare uela per altum
Hoc ires curſu tuque tuumque decus.
Nam uirtus cum purpureo te ornauit amictu
Promiſit triplex tum diadema tibi.
At ſors,quæ meritos olim ſubtraxit honores
Non potuit ſuperis te prohibere choris.
Hic tu Cæleſtes inter ſanctumque Senatum
Spernis opes, auri pondera, regna,decus

AVGVSTINVS SPINVLA CARD.

DVæ ſunt omnino Reipublicæ gerẽdę artes. quarum illa præſtantiſſima eſt, quæ conſilia publica regit, quæ de magnis rebus,de bello,& pace ſuſci

pienda & ponenda, ac de ſumma Republica delibe rat, quæ leges condit, quæ iudicia exercet, quæ exer citibus præeſt, remque militarem adminiſtrat, Secun das dignitatis partes obtinet illa, quã recte Quæſtoriam vocaueris. Huius munus eſt ærarium conſerua re, vectigalia publica tractare & augere, frumẽta, cõmeatus, annonam, commercia prouidere, rem pecu niariã expedire, neceſſarios apparatus, bellica inſtru menta, ſtipendia exercitibus ſuppeditare, eiuſmodique alia multa gerere & procurare. Primam illam, quę altiſſimũ locum in humanis rebus obtinet, haud ſane Auguſtinus Spinula magnopere attigit, at in ſecũda ita verſatus eſt, vt in primis noſtræ ætatis hominum excellere exiſtimatus ſit; ex eaque ſibi ad magnos honores, poſtremo etiam ad ſacram purpurã gradum fecerit, ampliſſimumque Romanę Quæſturæ magiſtratum, quẽ Camerarium vocant, obtinuę rit, vir frugi & in quotidiano quidẽ cultu, qui tenuis & ab omni luxu & ſplendore abhorrens fuit, parcus, ceterum in hominum inopia ſubleuãda, amicis, cliẽtibus, familiaribus opibus augendis, quæ longe clarior laus eſt, large munificus. Atque vtinã Andreas Spinula honorificentiſſimo Decemuirali Romanæ Quæſturæ Magiſtratu, quem clericũ Cameræ vocãt, perfungens vt ingenio, doctrina, virtute ſua ſe ſe ampliſſimo ordine dignum oſtendit, ita amicos & clientes breui votorum ſuſceptorum damnet.

An-

ANDREAE SPINVLAE.

En Auguſtinum quamquam Zenone carentem
Sedulitas animi viuida, et unica gens
Spinula prouexit veterum ditiſsima laudum,
Seu genuit claros, ſeu genita eſt Ducibus
Quo uim conſilij teſtetur purpura Romæ
Ad cælum illuſtres poſſe vocare viros.

HIERONYMVS GRIMALDVS CARD.

MVltis grauibuſque de cauſſis mihi tamen haud ſatis compertis Hieronymus Grimaldus e priuata vita euocatus a Clemente VII. in ampliſſimum Cardinalium collegium cooptatus eſt, uir integer, & in ſententia dicenda libertatis & ſenatorij officij memor. Grimaldæ igitur gentis nobiliſſime & prææ potentis atque opibus florentis, caſtellorumque & & populorum veteri dominatu inſignis, quæque in quatuor illis numeretur, quæ turbulentis Reipublicę tẽporibus, tum cum omnia Gibellinarũ & Guelfarum factionum ſtudijs arderent, capita rerum Genuæ fuerunt, Regnumque in Patria diu poſſederũt, Hieronym⁹ nouo hoc honoris titulo ſtẽmata auxit.

HIERONYMVS AVRIA CARD.

RES diu ac multum quæſita eſt; magniſque diſputationibus iactata, in laude ne an in vitio ponẽ-

dum ſit illorum conſilium, qui procul a Republica, ab omnibusque publicis muneribus abſcedentes in priuatæ vitæ otio omnem ſibi ætatem agendã decreuerunt. Sunt enim qui id vel eorum hominum eſſe dicant, quorũ mentes exiles & anguſtę ſplẽdorem illum & dignitatem, qui eſt in Republica gerẽda, egregiaque honoris & amplitudinis præmia, quæ vitam illam conſequi ſolent, capere nõ poſſunt, quique humiliter & demiſſe de ſe ſentientes nihil amplum aut magnificum poſſunt ſpectare; nullamque eminentem virtutis imaginem intueri, atque idcirco ſeſe illi oneri ſubtrahunt, cui propter imbecillitatem ſe impares intelligunt, vel eorum, quibus voluptaria vita ac mollis cordi eſt, quique libidibus dediti nullis ſe moleſtis negotijs velint implicari, quæ ipſos a voluptatibus omnibus ſenſibus hauriendis, in omnique vita perſequendis interpellent. At nonnulli, ijque nõ indocti longe contrariam diſputãdi rationẽ ingreſſi, magni & excelſi animi eſſe ſtatuũt, omnia humana, omneſque honores, & omnem vitę huius faſtũ ſubter ſe poſitum exiſtimare; prudenterq. facere eos cõtendunt, qui vitam illam diſſidiorum, ſimultatum, contentionum plenam, adhoc inuidię, obtrectationi, calumnijs obiectam vitent, ſummæque ſapientię eſſe affirmant, graues horribileſque caſus eorum, qui vitam Aulicam amplexi ſunt, ac domorum & familiarum euerſiones ſecum reputantem, ab illis turbulentiſſimis moleſtiarum tempeſtatibus, quibus ea vi

ta

ta infeſta eſt, quibuſq. multos ſæpe obrutos vidimus, in tranquillum priuati otij portum confugere. miriſque proinde laudibus extollunt vetus illud Græcorum dictũ λάθε βιώσας. Nos rem ambiguam & cõtrouerſam ex hominum, qui alterutram vitam ſequuntur ingenijs exiſtimãdam ducimus. eosque, qui ijs, quas modo commemorauimus, de cauſſis priuatæ vitæ tranquillitatẽ Reipublicę gerendæ dignitati prę ferunt, non quidem magis laudandos, aut ijs anteponendos exiſtimamus, qui omne conſilium ſuum, ingenium, operam patriæ ac Reipublicæ nauandam cenſent, ſed excuſandos ac nonnumquam etiam imitandos. Qualis fuit Hieronymus Auria Cardinalis. in quo viro tantum robur animi & conſilij fuit, vt illum ignauia ac deſidia, aut nequitia procul a Romana Aula ætatem egiſſe nemo, cui vir ille notus fuerit, dicere audeat. quippe qui antequam in Andreæ Auriæ gratiam a Clemente VII. in Senatum lectus eſſet, multa ingenij, conſilij, prudentiæ in Republica Genuenſi in vario munerum genere adminiſtrãda, egregiaque documenta dederit, vt a ſpectata virtute dignus habitus ſit, qui eſſet in duodecimuiris legũ ferẽdarum, & ſtatus rerum emendandi ac conſtituendi. in quo munere obeundo opinioni hominum abunde reſpondit. Talem igitur virum quis non ſapienti conſilio ac meditata ratione Aulam, atque illas contentionum procellas putet vitaſſe?

IO.

IO. BAPTISTA CICADA CARD.

TOt tamque eximiæ virtutes nomen tuum commendant Ioannes Baptiſta Cicada, vt difficilius ſit in tuis laudibus exitum, quam principium inuenire. Quid enim in te primum mirer? præſtantẽ ne doctrinam? an ciuilium rerum cognitionem? vt nihil eſſet in vſu Romanę Aulæ poſitum, quod tuam ſcientiam effugeret? an acerrimam illam cæleſtis prope ingenij vim, ſollertemque quandam mentis aciem ad omnia quamuis ardua & implicata expediẽda, & ad exitum perducenda? quibus virtutibus id aſſecutus es, vt Regnum in rebus forenſibus, dum vixiſti, obtineres, nullaque magna res eſſet, quam non de tuo conſilio Romani Pontifices gererent. Vt etiã ij, qui tibi parum æqui fuerunt, te ad magnas deliberationes adhibere cogerentur? an fidem & conſtantiam in iuſtitię & oppreſſorum defenſione, vt nullam vmquam pro amicis & clientibus dimicationem recuſaueris? quorum firmiſſimum pręſidium & columen ſemper fuiſti: nemoque in tuam opem & tutelã confugerit, quem ſineres euerti, quemque non honoribus & fortunis auctum reddideris. In me quidem ea tua ſunt merita, vt Numinis cuiuſdam veneratiõe apud me obtineas. Quibus quam aliam in præſentia, quam eam, quæ facultatis noſtræ eſt, hoc elogio gratiam referam? cuius ea erit clauſula, ſacræ purpurę ampliſſimum honorem tantorum meritorum mi

nimi

nimi pretij inſtar fuiſſe. Vnum nobis in tanto mœrore reliquum eſt ſolatium Carolus fratris filius Ingaunorum Epiſcopus mitiore ingenio vir. qui vt te virtutibus reddit, ita honoribus quoque ſubſecuturus exiſtimatur. Cuius rei haud dubiã ſpem facit, quod iam a Gregorio Tertiodecimo ſapientiſſimo Principe ad grauiſſimas Reipublicæ partes gerendas adhiberi cepit.

ANTONII VACCAE.

Quis tua quam fuerit uiuax & feruida Virtus
Dicat, & ingenium magne Cicada tuum?
Impiger ethereos meat vt ſol aureus orbeis,
Omnia colluſtrans calfaciensque ſimul,
Sic tua mens uelox ima & ſublimia rerum
Officij conſtans, propoſitique tenax
Luſtrauit fouitque bonos ſuper omnia amicos,
Et tulit, vt cælum creditur altus Atlas.
Mirus in aduerſis rebus miruſque ſecundis
Vera in te fulſit Iuſtitia & Pietas.

SIMON PASQVA CARD.

QVę duę res in vnum eumdemque hominẽ conuenire perraro, ac vix vmquam ſolent, præſtãs ingenium, & ſumma animi moderatio, eæ ambæ in Simone Paſqua ita enituerunt, vt de illo ornãdo, certaſſe

taſſe videantur. Nam & in Philoſophiæ ſtudijs, quibus primæ ætatis tempora in Gymnaſiijs publicis dedit, ita excelluit, vt in noſtræ ætatis philoſophorum principibus numeraretur. quam haud exiguam laudem cumulabant ſingularis morum facilitas, miraque naturæ comitas, ac ſermonis affabilitas. quibus virtutibus cũ formę dignitate cõiunctis voluntates & ſtudia hominum ita ad ſeſe attrahebat, vt apud principes viros, quorum frequenti cõſuetudine vſus eſt, in gratia & in honore ſemper fuerit. Et virum tãtis ingenij & induſtriæ præſidijs ad maxima quęque gerenda inſtructum priuatę vitę otium ambitionis ſtudijs, & honorum cupiditati antepoſuiſſe, proculque a publicis muneribus & ciuilibus cõtẽtionibus quietam & tranquillam ætatem egiſſe, ſummę moderationis, excelſique animi, atque humana deſpicientis, infraque ſe poſita putantis præclarum ſpecimen fuit. quamquã honores & legationes ad maximos Principes publice ſibi in patria interdum mandatas declinare non potuit. in quibus obeundis & magnam a Principibus, ad quos miſſus eſt, gratiã inijt, & apud ciues ſuos haud exiguam laudem peperit. Quibus rebus id aſſecutus eſt, vt honores, quos numquam quęſiuit, illi ſint ultro delati. Neque enim Pius Quartus acer ingeniorum exiſtimator paſſus eſt, virtutes familiari vſu perſpectas debiti honoris luce carere. qui ſimulatque Pontificatum inijt, Simonem e patria euocatum Epiſcopalibus inſignibus ornauit. ad quod

quod munus colẽdum cum ſibi alia præſidia adiungenda intelligeret, Simon vir Græcarum litterarum ſcientiſſimus, omnique eleganti eruditione perpolitus ſacræ doctrinæ ſtudia maiore opera repetijt; viuidique ingenij felicitate breuiſſimo temporis curriculo ad ſummos peruenit. quę res ceteris diuturni laboris, ac temporis eſſe ſolet. cuius rei periculum factum eſt in Concilio Tridentino, quo ab eodem Pio ſeptuageſimum annum natus miſſus ęgregium ingenij, doctrinæ, pietatis, relligionis in celeberrimo Chriſtiani orbis Theatro ſpecimen dedit. Multiplici igitur doctrina, innocentia, prudentia, integritate commendatus Simon ab eodem Pio in Cardinalium ordinem ſumma cum omnium bonorũ lętitia cooptatus, Genti ſuę Paſquæ, quę complures Nobiles & inſignes viros patriæque in primis vtiles tulit, aditum ad tantum honorem Princeps reſerauit. qui in tanta dignitatis ſede locatus is ſtatim apparuit, vt omnes ſtatuerent, ampliſſimo honore non tam præmium meritis debitum perſolutum, quam ex illo ad ſublimiora Simoni gradum factum, quam expectationẽ mors Romanæ Aulæ acerba, ſuis luctuoſa, bonis omnibus grauis eluſit.

M. ANTONII BOBBAE CARD.

Egregio Paſquam finxit Deus ore Simonem,
Eximijſque animum virtutibus imbuit, ut quas

Condidit inſignes præſtanti in pectore dotes,
Protinus exprimerent oculi ſub fronte decori.
Ingenua, e liquido ſeu picta corallia fulgent
Criſtallo, nullam roſei perpeſſa nitoris
Iacturam, mittuntque ſuos illæſa colores.
Illuſtri quantum is patria, celeberrima tantum
Vrbs ligurum claro felix lætatur alumno,
Conſiliumque, operamque haud raro experta fidelem.
Quem modo purpureo ornatum uenerata galero eſt
Inclyta Roma ſacri columenque decuſque Senatus,
Virtutis propriæ nitentem ſortibus alis,
Dum ſublime uolat, mors abſtulit inuidia terris
Ingenio pollentem acri, uiridique ſenecta.

HIPPOLYTI CAPILVPII. EPISCOPI PHANENSIS.

Felix qui potuit naturæ diſcere leges,
Immenſumque uagi noſcere ſolis iter.
Sed longe ante alios felix, qui colligit alto
Miſſa polo e ſacris aurea dona libris.
Sed te Paſqua nequit dici felicior alter.
Qui vi Diuinæ mentis utrumque facis.

BENEDICTVS LOMELINVS CARD.

IN Benedicto quoque Lomelino ampliſſimo elogio ornãdo nõ plus me ſtudijs, quę illi pro egregijs

in

in me meritis ſumma debeo, quam veritati tribuiſſe teſtis eſt Romana Aula, cui hominis virtutes per tot annos ſunt ſpectatæ. æque enim hũc virum ingenij atque voluntatis bona commendant. Nam in Põtificij & Cæſariani iuris ſcientia ita excelluit, vt adoleſcentiam nondum egreſſus, quod tempus ceteris ad pediſcendũ datur, illius interpretãdi ac docendi munus publice mandatum ſumma cũ ingenij ac doctrinæ laude ſuſtinuerit. nec minores ſunt integritatis & innocentiæ laudes. quibus accedũt mirus animi candor, naturaque ſimplex & aperta, nullaque maleuolentia infuſcata, quoque nihil ex omnibus humanis rebus prçſtabilius eſt, ad bene merendũ de omnibus, quicunque in illius opem confugiunt, in primis pro penſa. comitantur incredibilis facilitas ac morũ ſuauitas, ſingulariſque humanitas. quæ ſummæ & præſtantes virtutes cum relicto Gymnaſio ad gerendam Rempublicam acceſſit, illũ per omnes honorũ gradus ad Cardinalatum tandem extulerunt. quem ille honorem in gentem ſuam Lomelinam nobilitate & opibus perpetuo florentẽ primus intulit, vt plus huic viro illius maiores, quam ipſe illis debere videantur, maioraq. ipſe illis ornamenta dignatione ſua reddidiſſe, quam quantum ipſe ab illorum ſplendore acceperit commendationis.

FVLVII CARDVLI.

Hactenus & ſophiæ ſtudijs florebat, & armis
Lomelina opibus gens,atauiſque potens.
At ſacra, quæ clarum decoraret purpura nomen,
Deerat adhuc, ætas hanc quoque noſtra dedit.
Dotibus en præſtans animi,donisque Mineruæ,
Et magnis maior iam Benedictus auis
Auget honore domum, mitraque inſignis.,& oſtro
Quæ ſuperi debent,huic potiora dabunt.

IOANNIS CARGAE.

Inter opes atque arma, quibus terra que marique
Lomelina domus clara potenſque nitet,
Primus Romano fulget Benedictus in oſtro
Inſignis ſacra purpureuſque toga.
Cedite opes atque arma nouus ceu lucifer orbi
Additus omne ſuis hic decus auget auis.
Illi magnanimis titulos heroibus æquant,
Hic ualet in terris proximus ire Deo.

VINCENTIVS IVSTINIANVS CARD.

EA dedit Vincentius Iuſtinianus in magnis rebus gerendis eximiæ virtutis documenta, ita ſe ſe in magnis procurationibus adminiſtrandis maioribus dignum ſemper oſtendit, vt Cardinalatui, qui honor in ſacerdotum Republica proximum a Pontifice Ma

ximo

ximo dignitatis locum obtinet, non minorem reddat ſplendorem, quã ipſe ab illo illuſtretur. Huius enim viri tanta uis ingenij & cõſilij fuit in Dominicano ordine, cui duodecim annos ſummus Magiſter prçfuit, cum octauum & trigeſimum agens annum ad eũ locum perueniſſet, moderando, vt ex multorum ſæculorum memoria eum ordinem neque pacatiorẽ, neque maiore in cõcordia & charitate inter ſe fuiſſe cõſtet. quæ res quantæ virtutis ac prudentiæ fuerit, facile intelliget, ſi quis ſecum reputauerit, quam lõge lateq. fuſus ſit is ordo, quippe qui omnes Chriſtianas prouincias ampliſſimis cœnobijs occuparit, quot ex nationibus, quamque ex varijs hominum ingenijs cõſtet, quot viri in illo ſint genere & doctrina præſtantes. quæ res animos hominum inflare & ad imperia contumaces efficere ſolent, quam diſſidentia inter ſe ſtudia in eo eſſe neceſſe ſit. Quis igitur uerſatile Iuſtiniani ingenium ad omnes hominum naturas tractandas aptum non admiretur? Illud vero longe mirabilius ac pene Diuinæ laudis ſpecimẽ fuit, quod in tam contrariis inter ſe voluntatibus hominum regẽdis & moderandis, in tantaque mole ſuſtinenda nemini offenſus gratiam omnium partium ac uoluntates tenuit, inuidiamque & obtrectationem perpetuas eminentis virtutis & gloriæ comites Iuſtinianus magnitudine ſua obruit. Neque vero laudibus in Dominicano ordine regendo ceteræ res geſtæ nõ reſponderũt, aut minorẽ in maximis & grauiſſimis Chriſtianæ Ecclesiæ

cleſiæ negotijs, prudentiæ, cõſilij, ingenij vim expreſ ſit. quippe cui⁹ in primis iudicio, opera, induſtria, in rebuſque ducendis lenitate in Tridentino Concilio, quo quidquid floris Chriſtiana habuit Reſpublica, conſtat conueniſſe, Legati Pontificij in arduis rebus expediendis vſi ſunt, eoque interprete quamplurima grauia & impedita negotia trãſegerunt. vt nullius om nino maiora operæ pretia aut merita cõſtet extitiſſe. Nec parum clariſſimi viri laudes cumulat Legatio ad Philippum Regẽ celſiſſimum de maximis & arcanis rebus obita, quo munere dum fungitur, abſens Car dinalis eſt factus.

HIPPOLYTI CAPILVPII EPISCOPI PHANENSIS.

Vincenti egregio ſic enitet aurea virtus
Ore tuo, ut puro lucida gemma uitro.
Nec fuco aut maculis reſperſa apparuit umquam
Ceu ſol qui nitidum fert ſine nube diem,
Quaque uigil flectis Diuinæ lumina mentis,
Illa tibi ſemper præuia monſtrat iter.
Perge viam, non fortunæ ſuper ætheris oras
Te rota, ſed virtus te tua ſola uehit.

ANTONII HORTENSII.

Quis te magne pater taceat, quis laudibus æquet
Virtutem paribus Iuſtiniane tuam?

Te

Te ſtupuere ſenes iuuenem, dum legibus ornas,
Dum ſancta cohibes relligione patres.
Te Rex Heſperiæ, te concio Dia Tridenti
Eloquio ſenſit, conſilioque parem.
Nunc o purpurei ſalue pars magna Senatus,
Perge decus meritis hoc decorare nouis.

FVLVII CARDVLI.

Tu quoque Vincenti clariſsima fama tuorum
Multipli magno nomine uincis auos.
Te ſibi relligio primis ſacrauit ab annis,
Ordinis illa Ducem, legit & illa patrem,
Conſilij & docti teſtis caduceus oris
Miſit ad Heſperij ſceptra ſuperba Tagi.
Abſenti vaticanus largitur honorem
Sponte parens, Tyrius tempora cingit apex,
Curia gratatur reduci tibi, Roma precatur.
Quod ſupereſt, tribuent Numina, Viue diu.

XYSTVS, GALEOTTVS, CLEMENS ROBOREII CARDD.

GEnuēſibus ciuibus abſolutis, vt ad reliquæ Liguriæ Cardinales deſcendamus, quid clariſſimæ gēti Roboreiæ abeſſe dicemus de maximis omnis generis ornamentis? Si enim clariſſima mortalium rerum ſpectemus duos Pontifices Maximos tulit egregijs ambos

ambos virtutibus conſpiciendos. Iulij quidem virtus Pőtificio ſolio ita honorifica & vtilis fuit, vt q̃dquid Romana Eccleſia ditionis prophanę nunc poſſidet, id fere eius laboribus & conſtanti virtuti debeamus. Si ad militarem gloriam animum conuertamus, ſummum eius laudis faſtigium ętate noſtra Frăciſcus Maria Dux Vrbini tenuit. Si ceteros ſacros ordines cogitatiõe complectamur, præter innumeros Epiſcopos ſex habuit Cardinales, Quorum quatuor Ligures ciues Saonenſes fuerũt. omnes ampliſſima fortuna vſi Xyſtus, Galeottus, Clemens, Leonardus. Xyſtum & Galeottum fratres clariſſimi generis ſplendor & ampliſſimus ſacræ purpurę honor ab obſcuritate eripit, ceterũ nõ ſane amplam materiam ſcribentibus præbent. Cuius rei in altero morbus, in altero breuis ętatis curſus cauſſa fuit. Xyſtus enim cum acerrimis podagræ doloribus continenter vreretur, procul ab Aula & a publicis muneribus abſcedere coactus omnem fere ruri ætatem egit. Galeottus in ipſo ætatis flore immatura morte ſublatus eſt, vir litterarum politiorum non omnino rudis, extant nõnullæ odę populari lingua ingenij indices. inſignis huius viri liberalitas ac Regia magnificentia cum erga amicos, tum in quotidiani cultus ſplendore in primis conſpecta eſt. His additur ex eadem familia Clemens, cuius memoriã quibus priuatim ornamentis decoraremus, inuenire non potuimus. Tres igitur hi viri vt nomine ita elogio coniuncti erũt, quod quibus moribus quibuſue

rebus

rebus geſtis illos inter ſe diſtingueremus, nihil ſane nobis appareret.

LEONARDVS ROBOREIVS CARD.

AT in Leonardo ornãdo fortuna & natura inter ſe certaſſe videntur, ſi ethnicorũ more loqui velimus. nam hanc fortunæ vocem a Chriſtiana profeſſione abhorrere non ſum neſcius, quæ hæc & cetera omnia Diuinę voluntati merito attribuit. adeo quid quid boni vtraque habuit, in illum cumulate congeſſit. nam illa clariſſimi generis nobilitatem, ampliſſimas opes, ſummos honores dedit; hæc præſtans ingenium, egregiamque ac Diuinam quandam animi indolem contulit. Eximia enim in hoc viro fuit Pontificij & Cęſariani iuris ſcientia, ſanctiſſimi mores, perperpetuusq. vitæ integerrime actæ curſus, duæq. in illo ingentes virtutes in primis conſpectæ ſunt, eximium iuſtitiæ ſtudium, ac ſingularis miſericordia excellenſque in egentium inopia ſubleuãda liberalitas. quæ virtus inter Chriſtianas altiſſimum locum tenet. quarum virtutum multa in omni vita clariſſima edita ſunt documenta, nos vtriuſque ſingula exempla protuliſſe contenti erimus. nam cũ ſupplicibus libellis, tam ijs, qui ad forenſes res regendas, quam iis, qui ad beneficiorum diſtributionem pertinent, multos annos prępuiſſet, in eoque munere fungendo caſte integreque perpetuo eſſet verſatus, quidamque ex cubi-

cularijs longa & intima familiaritate illi in primis acceptus illum commonefeciſſet, etiam atque etiã animaduerteret, quæ enim in libello oblato continebantur, ea rem fratris oblique attingere, hominem verbis male acceptum oculis & auribus aſpernatus, faceſſe, inquit, protinus e conſpectu meo ſceleſte, quiq; tantum nefas mente concipere auſus ſis, vt pluris eſſe apud me ponderis fratris reſpectus quam iuſtitiæ ſtudium ſuaderes. hominemque domo exegit. Et mortuum Leonardum miſerorum & egentium parẽtem pauperes diu multumque luxerunt.

CAROLVS DOMINICVS CARRETTVS CARD.

QVot Deus immortalis, quantæque laudes Caroli Dominici Carretti nomen verẽdum faciunt. nam ad præclari & peruetuſti generis nobilitatem acceſſerunt immenſæ opes. quæ res cum per ſe ad homines illuſtrandos ſatis valeant, tamen tanta eſt in Carolo clariſſimarum virtutum gloria, vt illarum ſplendore reliqua amplitudo pene obſcuretur, fortunæq. & generis commendationes animi & ingenij bonis obruantur. Fuit enim in hoc viro præſtans ingeniũ, ſingularis prudẽtia, eximius rerum humanarum vſus, in primis vero ſummũ relligionis ac pietatis ſtudiũ. quas ingentes virtutes Regia in omni genere magnificentia mirifice decorabat. Neque vero indefeſſa virtus

tus vllis aut laboribus vmquam infracta eſt, aut nego tiorum multitudini ſuccubuit, aut tędio& ſatietate re languit, ſed eodem perpetuo tenore viruit ac viguit; omniſque vitæ curſus Carolo in aſſiduis laboribus, atque in Reipublicæ adminiſtratione acerrimaq. animi contentione continenter actus eſt. Prima gerēdæ Reipublicę tēpora Gallis data ſunt. pro quibus multis & peramplis legationibus de maximis rebus perfunctus eſt. in quibus obeundis ea ſui documēta dedit, itaq. nominis ſui fama Chriſtianas prouincias impleuit, vt Iulius Secundus quantus qualiſque Pōtifex exacrabilis interneciniqueodij, quo Galli a ſe diſſidebant, oblitus aduerſarum partium virum, ac pro illarum propugnatione expertæ conſtantiæ ad ſe euocatum ſacræ purpuræ honore collato in Senatum legerit. quod ſapiens Pontificis conſilium ea quæ conſecuta ſunt, comprobarunt. In Piſano enim conciliabulo Carolus raro ac neutiquam vulgatæ virtutis exēplo ampliſſimorum beneficiorum ac partium immemor ſeſe a ſeditioſorū cōſilijs & ſocietate penitus ſegregauit, ſtudijsque cum pijs viris coniunctis in Romani Pontificis cauſſam penitus demiſit. adeo vir pius ceteros omnes humanos reſpectus præ relligiōis ſtudio leues duxit. Pręclaræ actioni omnis reliqua Caroli vita reſpondit. Cui in Lateranenſi Concilio vna cum nonnullis alijs negotium omnium grauiſſimum pacis inter Chriſtianos Principes cōponendæ datum ſit. Iam vero immanium ſacrarum Aediū ſub

ſtructiones Regio ſumptu, ac miro opere excitatarũ, ampliſſimaque illis facta donaria quãtum cumulum reliquis laudibus addunt? vt iure duo Principes Chriſtianarum rerum capita Leo Decimus Pontifex maximus, & Maximilianus Cæſar elogijs ſuis ampliſſimis verbis conſcriptis ingentium meritorum & virtutum Carolo teſtimonium dederint.

IO. BAPTISTAE FONTEII PRIMIONIS.

Non adeo Ideis quondam Curretes in oris
Vel Cybelen pulſu, vel coluere Iouem.
Carolus Heſperias quantum Carrettus ad aras
Et matrem, & vera pro pietate Deum.
O decus, o patriæ eximium, ſtirpiſque paternæ,
Fratribus & claris anteferende tuis.
Nam ſi Fabritius Rhodios equiteſque Magiſter,
Et Ligurum Alphonſus littora læua regit,
Ars tua turbatos dictis componere Reges,
Ars tua Pontificum maxima iuſſa ſequi.
Hinc dedit ille Deus, quoniam tibi templa placebant,
In ſummo poſitum templa fouere gradu.

PETRVS ET RAPHAEL RIARII CARDD.

PEtrum & Raphaelem Riarios Saonenſes cum Xyſti Quarti affinitas, tum merita & virtutes ad ampliſſimum

pliſſimum ordinem,& ad ſummas opes extulerunt. quibus ſimulque domeſtici cultus ſplendore ceteros ſuæ ętatis ſuperarunt. Petrus haud vulgari ſacræ doctrinæ ſcientia præditus fuit: Raphael Pontificij iuris haud contemnendus cõſultus. Petrus in ipſo ætatis flore extinctus eſt ampliſſimo Legatiõis Italiæ munere perhonorifice & cum laude perſunctus. At Raphaelis Regia magnificentia cum multis in rebus tũ vero in immanibus ſubſtructionibus ſeſe oſtẽdit. nã præter Hoſtiam & Portũ inſtauratas eas Aedes Romæ ędificauit, quæ Laurentianũ templũ laxitate ſua includẽtes magnitudine, opere, materia cetera Europę ædificia facile exuperare exiſtimẽtur. Vt Peregrini vrbem adeuntes duo duorum Ligurum eiuſdẽ vrbis Saonæ Ciuium has nimirum ædes, ac templum Vaticanum Romanam magnitudinem ſpirantia horrore defixi mirentur. Hic vir quamquam vitæ vno eodẽq. tenore innocenter actæ perpetuum curſum tenuit, ac mira comitate morumq. ſuauitate omnibus charus fuit, multa tamen ętatis tempora infeſta habuit, ac varijs & atrocibꝰ fortunæ caſibus exercita & iactata. nam & in prima adoleſcentia, cùm recenter in Senatum lectus eſſet, in coniuratione Pactiana quæ Iulianum alterum ex Medicijs fratribus ſuſtulit, concitati Florentini populi impetum vix effugit Laurentij alterius ex fratribus ſuperſtitis cura in primis & auctoritate e ſummo diſcrimine ſeruatus, & Valentino ad Sfortiam matronam & Riarios ſuos foro Liuij expel-

lendos

lendos profecto ſibi timens noctu clam ex vrbe profugit, ac Mediolanum conceſſit, & in conſilijs in Leonis vitam Alphōſo Petrutio auctore initis carcere inclusus eſt, non quidem, quod ſocietatis parricidij inſimularetur, ſed quod coniurationis conſcius illā Pontifici non enuntiaſſe argueretur. quam rem horū ſæculorum Principes ad parricidij crimen ex frequentiore iuriſconſultorum ſententia reuocare ſolent. Et carcere emiſſus eſt pecunia a familiaribus collata redemptus. quæ fuit ducēta millia aureorum nummū. vt ex tam immani ſumma illis præſertim temporibus cum tanta auri & argenti vis ex nouis occidētalis Indiæ prouincijs in noſtrum orbem ab Hiſpanis cōtinenter inuecta nōdum Regna Europæ ſupra modū ditaſſet, appareat, quod familiariū genus vir ampliſſimus apud ſe haberet, quantaq. in charitate cū illis eſſet. Succeſſores habuit tres fratris filios omnes peramplis ſacerdotijs ornatos Cæſarem Patriarchā Alexandrinum, Archiepiſcopam Senenſem, Epiſcopum Malacitanum, Octauianum Epiſcopum Viterbienſem, Sfortiam Epiſcopum Lucenſem.

HIERONYMVS BASSVS CARD.

EGregium virum fuiſſe Hieronymum Baſſum eiuſdem vrbis ciuem neceſſe eſt; quem Iulius ſecundus tantus Princeps affinē habere gloriari ſolitus ſit; eique magnificētiſſimū ſepulchrum extruxerit. huius

perpe tuus

perpetuus vitæ curſus conſtantiſſime actæ morumq. candor & integritas, ſingulareque relligionis ſtudiũ vna omnium uoce laudantur.

ANTONIVS FERRERIVS CARD.

ILluſtre ac perutile documentum mortalibus duarum haud leuium rerum in Antonij Ferrerij Saoñẽſis grauibus caſibus poſitum eſt, & hominum cupiditatem inani ſplendore deceptã in eas res ardentibus votis plerumque ferri, quæ nulli non modo vtilitati, ſed etiã damno & dedecori futuræ ſint. Siquidem Antonio ſacræ purpuræ honor prauo illius vſu in exitiũ tandem vertit. Is enim ab eodem Iulio ſecundo, a quo fuerat in Senatum lectus Bononienſi Legatione, impetrata diplomata ipſe facultatum conceſſarũ cõpoſuit. in quæ multa grauia & ab uſu & æquitate abhorrentia congeſſit, tempuſque obſeruauit, quo Põtificem poſt cœnam in hilaritatem effuſum minus animaduerſurũ, quę faceret, haud temere putauit, diplomataque obtulit, quibus ſubſcriberet, nihil in illis inuſitatum eſſe affirmans. fidem dictis habuit Pontifex Princeps ceteroqui cautus & prudens, cũ omnia prius putaret fore, quã vt ab homine amiciſſimo, tantiſque ſibi beneficijs obſtricto circumueniretur. Quibus facultatibus cũ immodice abuteretur Antonius, res multorum querelis in Pontificis notitiam peruenit. Enimuero Pontifex natura ſeuerus, contẽptuſq.

fui

ſui acerrimus vindex ira & indignatione exarſit, hominem quem ipſe ex humili ſorte ad eum locum extuliſſet, quo nihil ſit in ſacris honoribus altius, ſimplicitatem ſuam perfido aſtu captaſſe, maieſtatique illuſiſſe. Quare Romam euocatũ ex carcere cauſſam dicere coegit, iſque exitus iudicij fuit, vt falſi damnatus Antonius ingẽti auri pondere ſe redemerit. carcereque dimiſſus morbo ex ignominiæ dolore cõtracto bimeſtri ſpatio conſumptus ſit. quem Iulius a memoria iniuriæ alte animo inſidenti nulla funeris pompa efferri, nulloque exequiarũ honore decorari voluit, ac ne ſepulchrũ quidem vllo inſcriptionis monumẽto inſigne fieri permiſit, vt ingrati hominis, a quo ipſe parum ſincera fide cultus eſſet, memoria prorſus extingueretur.

MARCVS VIGERIVS CARD.

GEns Roboreia in ſummo ſacrarũ rerum faſtigio poſita, pœna & præmijs Rempublicam contineri probe intelligẽs, vt in nõnullos ſeueritatis ſuæ aculeos malefactis hominum excitatos contorquere coacta eſt, id quod de Antonio Ferrerio modo diximus, ita innumerabiliũ merita & virtutẽ amplexa, illos fortunis, opibus, honoribus amplificauit. qualis fuit Marcus Vigerius ipſe quoque Saonenſis ciuis. cuius mirificam ſacrarum rerum doctrinam, qua in primis ſuæ ætatis hominum excelluit, probitatem, prudẽ

tiam

tiam tanto fauore proſecuta eſt, vt in nemine extollendo clarius aut maius grati beneficique animi ſpecimen expreſſerit. Xyſtus enim Pontifex beneficiorũ a Marco Vigerio ſeniore acceptorum memor, a quo cum in cœnobio ab omni ope deſertus ſumma inopia ſummiſq. omnium rerum anguſtijs premeretur, alendus & tuẽdus ſuſceptus fuerat, cum ipſe tandem ad primos, & ad ſummam dignitatẽ in Franciſcanis perueniſſet, Emanuelem ad ſe vocatum, ac Franciſcana vota ipſum quoque profeſſum prioreque nomine ex Monachorum inſtituto in illud, quod benemeritum patruum referret, commutato, apud ſe habuit, ac quibuſcunque rebus potuit, augendum & ornandum ſuſcepit. Demum Põtifex Maximus creatus ex cœnobij vmbra in lucem Aulicam eductum ſacerdotijs ac peramplis fortunis honeſtauit, arcique Hadriani præfecit, At Iulius inchoatum opus abſoluit, Marcumque experta fidelitate, doctrina, meritis commẽdatum in ampliſſimum collegium cooptauit, armiſq. Alphonſo Duci Ferrarienſi illatis exercitus legatum creauit. in quo munere fungendo cum egregia illius opera fuiſſet, tum vero longe magis eluxit in cõcilio Lateranenſi, in quo multo maxima grauiorum negociorũ pars in eius procuratione & conſilio verſata eſt, cum etiam apologeticam diſputationem doctam & peracutam contra Piſanũ cœtum edidiſſet. quæ vna cum aliis egregijs & approbatis extat ſcriptis. Quib[9] meritis ita delectatus eſt Iulius, vt ad cetera amoris

vincula noua quoque affinitatis neceſſitudine Vigerium ſibi coniungere non indignatus ſit, Nicoleta Roboreia fratris filia Marci fratri in matrimonium data.

BARPTOLEMAEVS CVCVRNVS CARD.

BArptolemęum Cucurnũ ex oppido Clauaro nobili & peruetuſto genere ortum libenter pręterijſſem, ne infelici exitu, quo vitæ curſum terminauit, funeſtum hoc opus noſtrum facerẽ. Ceterum viro, cuius memoriam ſacra purpura illuſtrem faciat, omiſſo Liguria Patria numero clarorum virorum fraudanda viſa non eſt.

PHILIPPVS CALANDRINVS.

PHilippum Calandrinum Sergianenſem pręterquã quod Nicolaus V. Vterinus frater conſpiciẽdum facit, ſuæ quoque laudes haud parum commendant. ingenio enim manſueto, ac comi, moribusq. ſuauiſſimus fuit. A Nicolaoq. Epiſcopus Bononiẽſis, Cardinalis, ac maximus vt vocãt, Pœnitentiarius Piceniq. Legatus creatus ampliſſima mãdata munera ſumma cum integritatis, æquitatis, iuſtitiæ, humanitatis laude adminiſtrauit.

CLE-

CLEMENS DOLERA CARD.

HVmani ingenij imbecillitate,naturęq. dona ſua inter mortales partientis decreto fieri videmus, vt idem quamuis excellenti ingenio præditus vir, & ad res gerendas natus non omni negotiorum generi aptus ſit, neque ſatis feliciter ſe ſe varijs hominum ingenijs & ſtudijs accommodet. Quam rem Clementi Doleræ ex oppido Monelia vſuueniſſe cõſtat. Is vir cum Franciſcanum ordinem,cui multos annos ſummus Miniſter præfuit,& ad quod faſtigium ab inferioribus muneribus ad ſuperiora ſibi deinceps gradum faciens cum ſumma omnium approbatione conſcẽdit. Is igitur vir cum eum ordinem ſumma cũ prudẽtiæ,ingenij, probitatis laude rexiſſet,Cardinalis creatus famam tot meritorum & officiorũ momentis diu collectam nihil ſane auxit,vt ſacræ purpuræ inſignis titulus plus honori & amplitudini adieciſſe,quã priori gloriæ & exiſtimationi addidiſſe videatur.

VBERTVS SPINVLA CARD.

MAgnum apud annales noſtros eſt Vberti Spinũlæ nomen, cuius togati virtus plus patriæ profuit,quam multorum armatorum labores. eius enim eximia prudẽtia in multis Reipublicę partibus adminiſtrandis & cõſtituendis explicata fecit,vt huius viri

conſilio & auctoritate rem Genuēſem ea tempeſtate in primis ſtetiſſe, haud immerito exiſtimatum ſit. Singula perſequi lōgum fuerit, elogijq. modū exceſſerit. vnū illud ſingularis animi magnitudinis facinus nulla poſteritas ſilere vmquam debet, quod in cōtrouerſiis cum Piſanis de Sardiniæ rebus utroq; populo eā inſulam ſuam vendicante, Cæſari in cauſſam Piſanorum propēdenti, Genuēſibusq. pro imperio mandāti, vt libera poſſeſſione Sardiniæ Piſanis cederent, Legatus Genuenſium conſtantiſſime reſtitit, iniuſtūque imperium appellare nō dubitauit, Genuenſesq. prius vita diſceſſuros, quam ea parte Inſulæ, quæ iuris ipſorum ſit, exceſſuros affirmauit. Non igitur ſe aut Genuenſes iniuſta imperata facturos, aut illa vllo modo accipere, ſed cauſſam per iudiciū cognoſci oportere, cuius æquitati ſe ſe Genuenſes ſint ſubmiſſuri. aliter armatos iurium & dignitatis ſuæ vindices non aduerſus Piſanos modo, quos contemnant, ſed aduerſus quemcunque honeſtam mortē fortiter oppetituros. Quæ orationis libertas commotum Cæſarem & in viri admirationē verſum flexit, qui ab imperio deſtitit, cauſſamq. cognoſcendā ad Iudices reiecit. Summū igitur hoc beneficium rerum in Sardinia retentarum Vberto Spinulæ Genuenſes debent. qui imperterriti animi robore tantos imminētes motus diſcuſſit, tantaſq. bellorū cauſſas præcidit. Cū non dubiū ſit, quin eius Inſulæ retētio, ſi res ad arma deducta fuiſſet, Cæſare præſertim hoſte adiuncto multarū cladiū, multiq.
ſanguinis

ſanguinis mercede Genuenſibus ſtatura fuerit. Complures omnibus ætatibus ex clara hac gēte egregij viri extiterunt, in quibus quod duos Nicolaos noſtrorum temporum æquales, alterum Luca, alterum Stephano ortū noſtrarū laudum teſtimonio ipſos quoque ornandos duxerimus, vt ipſi eximijs virtutibus clarum genus ſuum ac patriā ornarunt, nemo id nos amicitię & gratię potius tribuiſſe, quā illorū virtutib[9] & meritis dediſſe exiſtimabit, cui ij viri noti ſunt. Singularis enim ei[9], cui Lucas pater fuit, humanitas, morū facilitas, animi moderatio omnibus admirationi eſt. quē neq; nataliū ſplēdor, neq; ampliſſimæ opes, quę res animos hominum inflare ſolent, vmquam extulerint; quique nihil vmquam in quotidiana cōſuetudine graue, aut aſperum, aut contumelioſum, aut elatum in quemquam fecerit, dixeritue, ſed comem ſe ſe, ac facilem omnibus ſummis, infimis, mediocribus præbuerit. illud autem eſt neutiquā vulgatæ moderationis ſpecimen, quod cum opum amplitudine ipſe quoque, vt multi, peramplas ditiones ſibi poſſet comparare, vir ab omni faſtu abhorrens priuatæ vitę æquabilitatē vna cum ſuis ciuibus colendæ omnibus honorum titulis ſibi magis cordi fuiſſe declarauit. At Stephani filium præſtans & verſatile ingeniū nō magis in rebus ciuilibus tractandis & in Republica gerēda cōſpectum facit, aliquot iam legationibus, alijsq. publicis muneribus functum, quam in doctrinæ ſtudijs admirabilem. quippe qui ad eximiam iuris ſcientiam

tiam, quam in primis profitetur, Philoſophiæ quoque & Theologiæ haud mediocrem cognitionē adiunxerit cum mira eloquentia egregiaque dicendi & ſcriben di tam ſoluta oratione quā carminibus facultate coniunctam.

IO. HIERONYMI CATHENAE.

Quod Ligures Sardoa tenent uberrima Regna,
Eſt Vberte tuum, iuſſum dum Cæſaris audes
Exuere, & liber ſermoni obſiſtis iniquo.
Nec tanti ualuere Hetruſca potentia Piſæ
Vt Ligur imperio uelit audiuiſſe ſuperbo.
Gens Piſana poteſt riſum ridere, cadentes
Quem Sardi ridere ſolent hoc fulmine linguæ.

ALBERTVS CLAVARVS.

VEterum illorum patrū, quos inter homines adhuc degētes, necdum huius corporis carcere ſolutos cęleſtium vitam imitatos laudibus in cælū extulit antiquitas, quippe qui vt ſe ſe ab omni vitiorum contagione puros atque integros ſeruarent, procul ab hominum cœtu in uaſtas ſolitudines, locaque deſerta concedentes omni mēte in aſſidua Diuinarum rerum meditatione defixa totam ætatem egerūt, Horum igitur ſanctiſſimorum virorum continentiā, morum

rum caſtitatem, humanarum rerum cōtemptū, animi demiſſionem tercētum circiter ab hinc annis rettulit Albertus Clauarus Genuēſis ciuis Dominicanorum inſtitutorum profeſſor. cuius vt omittam perpetuum vitę tenorem in ieiunijs, cum a carnium vſu perpetuo abſtinuerit, vigilijs, precationibus actæ, quibus rebus carnis luxuriantem contumaciam mentiſque legi reluctantem perdomandam didicerat, cū Diuinarū virtutum ac meritorū commendatione ad ſummū Magiſtri vniuerſi ordinis locū elatus eſſet, nihil de priſtina vitæ ratione immutauit tenuiſſimo cultu contentus; tantaque fuit in homine animi ab omni faſtu & ſuperbia abhorrentis demiſſio, vt in tota Europa ob eunda ad cœnobia ſibi ſubiuncta luſtranda, reſq. ordinis de more inſpiciēdas & conſtituendas, nūquam equo vſus tam immenſa itinerum ſpatia vir prouecta iam ætate pedes conficere ſolitus fuerit. Eadē gens Clauara ętate noſtra Marcum tulit auunculum meū Franciſcana inſtituta profeſſum earumdem virtutū æmulum, quamquam acriore ingenio virum. quem genibus flexis in preces effuſum, mente a ſenſibus abducta, & in Diuinarum rerum cogitationē elata, ſublimen a ſe conſpectum complures graues viri aſſeuerranter affirmarunt. itaque huius viri ſanctitatis opnio in mentibus hominum penitus inſedit, vt ad mortui corpus concurſus facti ſint, partem ueſtis vno quoque ſibi petente, vt ſancti viri reliquias apud ſe haberet. Vt mihi gloriari libeat, me maternum ge

nus

nus a gente Clauara ducere, ex qua tam clari Chriſti diſcipuli extiterint.

POMPEII ARNOLPHINI.

Clauare, quem cultuque pio, ſtudijſue Mineruæ
Ornatum Ligures Numinis inſtar habent.
Tu quondam in terris inter contagia mille
Exemplar niueæ ſimplicitatis eras.
Te non diuitiæ, nec honorum dira cupido,
Non auri infecit pernitioſus amor,
Non humeri ſpumantis equi, non eſſeda laſſum
Portarunt, rapidis eſſeda ducta rotis.
Aſt indefeſsis perluſtrans oppida plantis
Diceris immenſam conſuluiſſe viam.
Ipſa ſitim explebant tibi dulcia flumina paſſim,
Ipſa miniſtrabat terra benigna dapes.
Felix qui humanæ potuiſti commoda uitæ
Spernere, & intacta ſcandere mente polum.

PILEVS MARINVS.

VNici profecto exempli virum ex multorum ſæculorum memoria fuiſſe Pileũ Marinũ, omnes ad quos fama peruenerit, fatebuntur. qui Archiepiſcopus Genuenſium creatus præter diligentem & ſedulam operam aſſiduoſque exhauſtos labores in ſacerdotum moribus emendãdis lapſaque Eccleſię diſciplina

ſciplina reſtituenda illud edidit celſiſſimi animi, ſupraque humanum captum inferiora hæc ſordida & humilia deſpicientis ſpecimen, quod omnis ætas cunctæque nationes in uno Pileo mirentur. amplisſima enim Genuenſis Eccleſię uectigalia non in priuatum cultum domeſticumque ſplendorem, aut in ſuos opibus amplificandos uertenda, ſed ad egentium inopiā ſubleuandam a pijs hominibus relicta intelligens, vltro auctor fuit collegarum ſibi publice aſciſcendorum, quem Magiſtratum a re Miſericordiæ appellauit. qui munus hoc bonorum Eccleſiæ quotannis diſtribuendorū ipſi obirent, tanta ſumma ex illis Archiepiſcopo relicta, quanta ad cultum modice tuendum ſufficeret. Qua ſanctiſſima lege Romani quoq; Pontificis auctoritate & decreto comprobata atque ſancita facultatem bonis Eccleſiæ abutendi illaque per luxuriam & faſtum profundendi ſibi ipſe vir in primis memorabilis & colendę memoriæ, ac ſucceſſoribus Genuenſibus Antiſtitibus præcidit.

IO. FRANCISCI FERRARII.

Quæ maior pietas umquam eſt audita Marine?
Eſt lapis auri index, indicat aurum hominem.

RAPHAEL ADORNIVS.

COpia bonorum omnis generis exemplorum diues fuit Genuēſis Ciuitas. in quibus memorabi

 le fa-

le facinus Raphaelis Adornij in primis enitet. cuius viri quis ſilentio prætereat, atque adeo quis nō æterna laude in cælum ferat admirabilem animi magnitudinem, ſingularemque patriæ charitatem? qua inductus ea ſe re ſponte & a nemine coactus ipſe priuauit, quam homines omni dimicatione petere ſolent, ac pro qua aſſequenda viri ceteroqui egregij ius violare turpe fere non ducant, hoc eſt Regno. qua labe ne ipſe quidem Iulius Cęſar caruit, is vir, qui rerũ geſtarum magnitudine omnium gentium, omniumq; ſæculorum longe Princeps fuit. Raphael igitur ſpe a ciuibus facta, ſi ipſe ſe Ducatu abdicare in animum induceret, fore, vt ſublatis partium ſtudijs concordia inter ciues conueniret, pacatusque ac tranquillus Ciuitatis ſtatus conſtitueretur, nulla mora interpoſita. nihilque retractans Principatu, quem non inuaſerat, ſed liberis ſuffragijs delatum acceperat, extemplo ſe ſe abdicauit, atque in priuatas Aedes conceſſit. Neq; imminuitur egregij in Patriā promeriti gratia, quod ſanctum conſilium effectu caruerit, animis ciuiũ alio tendentibus, ſed augetur laus, quod in deprauatis ceterorum ſtudijs ipſe in diligenda patria vnici exēpli ea ætate fuerit.

IO. FRANCISCI FERRARII.

O factum egregie, ter magno atque ore ſonandum.
Quam bene conueniunt nomina reſque ſimul.

Ecce

Ecce magiſtratu Raphael ſe ſe abdicat ultro
Languenti ut Patriæ ſit medicina ſuæ

LVCHINVS VIVALDVS.

CVm memorabili Adornij animi magnitudine ap te coniungitur Luchini Viualdi non minoris vir tutis, minoriſue gloriæ facinus, quãquam generis di- uerſi. neque enim minus acres minuſue impotentes sũt in iuuenili præſertim pectore amoris ſtimuli, quã regnandi cupido. Vt hi duo Ciues nobile par conti nentiæ in ciuitate noſtrà fuerint. Atque haud ſcio an Luchinus melius inter viros bellica virtute & inſigni bus victorijs claros, quam in hac togatorum claſſe lo catus fuiſſet, atrociore & periculoſiore prælio victor. Grauius enim bellum multis de cauſſis ſapiẽtes ſem per exiſtimarunt, quod cũ cupiditatibus noſtris, atq; adeo nobiſcum ipſi, quam cum externo hoſte geri- mus; maioreq. multis partibus virtute maioreq. glo ria quam exterior, interior hoſtis vincitur. qui eo a- crior eſt, quo propior, quoq; illius petitiones ad in- teriora ſemper penetrant, cum ad externos ictus va- rijs rationibus tecti eſſe poſſimus; ad hoc nõ ſemper externus hoſtis vtiliter vincitur, quin etiam damnoſa ſæpe eſt victoria, quæ meliori & ſapientiori nos pare- re vetat, at interiori hoſti, qui tyrannus omniũ eſt te- terrimus, parere ſine pernitie & exitio noſtro nõ poſ ſumus. Et in externo hoſte vincendo ius ſæpe viola-

mus, cum ille cauſſa & iuſtitia ſuperior eſt, at in interiore hoſte perdomando tantum abeſt, vt iniuſti vmquam ſimus, vt hoc ipſum vincere, reluctantemq. rationis imperio obedientem reddere, opus iuſtitię vel maximum ſit. In hominibus igitur hac victoria, quæ rara admodũ ſemper fuit, claris Luchinus Viualdus altiſſimum glorię locum obtinere eſt exiſtimandus. qui cum Genuæ matronam forma præſtantem ac genere nobilem, ceterum caſtitate inuictaque pudicitia nobiliorem deperiret, neque animũ aduerſus omnes oppugnationes pudore munitum vllis aut precibus, & blandimentis flectere, aut donis corrũpere potuiſſet, factum eſt, vt mulieris vir vna cũ naui omnibuſq. mercibus a piratis captus & in ſeruitutẽ ſit abductus. quare mulier ad egeſtatem, extremamque omniũ rerum inopiam redacta cum vnde paruulos liberos aleret, nihil haberet, neceſſitatibus victa ad Luchini occulto ad ſe accerſiti genua prouoluta, in flebileſque effuſa queſtus. Quãdoquidẽ inquit, mentẽ tantũmodo poſthac pudicam geſtura, vt vtraque parte mei caſta perpetuo manerem, fortunæ iniquitas prohibet, animumque illum aduerſus omnia inuictum fames chariſſimorumq. pignorum aliter perituorũ amor & miſericordia expugnauit, dona illa Luchine, quæ a te ſponte acceptura numquam fui, nunc accipere, hocque corpore in ea, quæ libido tua feret, morẽ tibi gerere parata ſum. Conſopitam atque a libidine conſtrictam generoſi animi virtutem miſericordia excitauit,

uit,& indomitę cupiditatis æſtum tum cum maxime ardentem ſubito extinxit. quare ad meliorem mentẽ conuerſus Luchinus lachrymas ipſe quoque non tenens. Ne iſtuc, inquit, Deus optimus Maximus, virgoque Regina ſinant permittantque, vt tam pudicũ corpus violare audeam, mentemq. tam caſtam, & a flagitio tantopere abhorrentem fortunæ iniurijs victam ad deteſtabilem rem deſcendere patiar. quæ dona proſtratæ pudicitiæ habitura a me fueras, eadem atque etiam cumulatiora ſeruatæ hera habebis. domumque reuerſus, vt omnem prorſus ſuſpicionem tolleret, coniuge participe conſilij facta, eademque miniſtra & internuntia tantum mulieri ſubinde ſuppeditauit, quantum in illius & natorum alimenta abunde ſufficeret. Quod Luchini factum, quæque ſingularis animi magnitudo Africani continentiæ tantis laudibus tamque magnifica oratione a ſcriptoribus in cælum ſublatæ, ſi quis rem ſuis momẽtis ponderet, infinito interuallo eſt anteferenda: nã neque Scipio puellam numquam ante cõſpectã amabat, vt nullis veteris alteque animo inſidentis amoris facibus illius libido accenderetur, facileque fuerit a re non expetita oculos & cupiditatem abſtinere. ad hoc Scipionis peccatum occultum eſſe non poterat, vt neque inuidiam apud ſuos, atque inimicorũ, qui nimio plures erant, obtrectatorumque vituperationem ſubterfugere, neque grauem offenſionem apud Hiſpanos populos flagitiũ admittendo poſſet vitare.

qua

qua re nihil ſplendidis ſuſceptis cōſilijs magis aduerſabatur. Vt ſubita libido, quæque nondum alte radices egerat, non tam a virtute & continentia perdomita, quam ab alia longe maiore inueterataque gloriæ cupiditate conſopita videri poſſit. quod totum contra in Luchino fuit, animo veteri flāma æſtuante, occultoque peccato nulli inuidiæ aut fraudi obnoxio, nihilque priuatæ vitæ ſuſceptas rationes lędente.

IO. FRANCISCI FERRARII.

Quis laudes Viualde tuas ſatis exprimat? aut quis
Hæc tua miretur fortia facta ſatis?
Omnia uincit amor, homineſque, feraſque triumpho
Fruſtra repugnantes imperioſus agit.
Tu tamen illius ſtimulos auertis, boneſtum
Optato anteferens, uimque tibi ipſe facis.
Tu Luchine tuæ ſeruaſti ciuis honorem,
Te tuus hinc merito ciuis ad aſtra uocat.

FRANCISCVS MARCHESIVS.

Bellicis artibus ac naualibus ſtudijs Ciuitas noſtra perpetuo intenta, quibus nomen ſuum toto mari mediterraneo celebre Regibus & Ciuitatibus accolis verendum in primis, atque adeo formidoloſum fecit, eos tantum Ciues ſuo ſplendore illuſtrat, qui militarē rem amplexi ſunt. At quibus pacis, & togæ artes,

artes colere magis cordi fuit, ijs vel a doctrinæ ſtudijs,vel ab exterarum rerum tractatione commendatio petenda eſt. Nonnullorum tamen ingenium ita excelluit, vt illorum virtus etiam Ciuitatem noſtram non egreſſa eximios illos faciat. In quibus auorũ noſtrorum memoria inſignis fuit Fráciſcus Marcheſius, Ioannis haud obſcuri nominis iuriſconſulti filius nobili & peruetuſto genere ortus,cuius nomen multorum ſcriptis celebre duplex laus cõmendat & doctrinæ & Reipublicæ gerendę ſcientiæ. Cui Alexander Imolenſis quãti qualiſq. nominis Iuriſconſultus egregium iuris ſcientię teſtimonium dedit. in Republica vero gerenda is fuit,vt nullius magis conſilio & virtute ea tempeſtate ciuitas noſtra nixa ſit. quippe cuius prudentia & ingenium cum in omni gerendę Reipublicæ genere ſe ſe explicuit,tum vero in Legatiõibus in primis enituit, quibus cõpluribus magna ſemper cum gloria ad magnos Principes de grauibus negotijs functus eſt. in quibus illa prætereunda non eſt ab Annalibus,& a Baptiſta Fulgoſio celebri laude commemorata,qua ſeruitutẽ a patria depuliſſe,ac magnorum tumultuum cauſſas præcidiſſe exiſtimatus eſt,cũ idem complures legationes eadem de re miſſę fruſtra tentaſſent. Galeatium enim Mediolanenſem Ducem ad non conceſſa tendentem, atque idem quod ceteris Ditionis ſuæ vrbibus iugum ſpretis fœderibus Genuæ imponere molientem a prauo cõſilio reuocauit egregio commẽto ozimi ad illum miſſi. cuius herbæ

cum

cum natura ea ſit, vt leniter attrectata ſuaui odore, nimis preſſa, graui & tetro attrectātium manus perfundat, Genuenſis populi ingenium ſapiētibus ambagibus declarauit, haud omnino abſimili verum tanto feliciore commento, quam quod traditur de ficu Catoniana, quanto præſtabilius eſt vrbes ſeruare, quam euertere. Egregij viri, cuius poſteritas quamplurimas nobiles familias affinitatibus complexa eſt, nulla virilis extat ſtirps, quæ Marcheſium nomen Genuæ perenne faciat, non tamen ſucceſſione omnino carere dicendus eſt. quæ ex materno genere in Octauiano Paſqua Iuriſconſulto viget; qui in Romana Aula in vtroq; ſupplicum libellorum munere ea ingenij, induſtriæ, doctrinæ dedit documēta, vt appareat illum neque Simoni Cardinali patruo neque tanto abauo fratreque Leonardo Ingaunorum Epiſcopo viro ſancto indignum ſucceſſorem fore: vt omittam comitatem, morumque & naturę ſuauitatem, quæ illum in conſuetudine omnibus charum & iucundū faciunt.

TRIPHONIS BENTII.

Sanctarum in ſtudijs legum Marcheſie quantus
Extiteris culto pectore, & ingenio,
Quodque tibi comites fuerint probitaſque fideſque
Illuſtres certe non ſiluere viri.
Quantus at in patria ſis libertate tuenda
Alta memor patria eſt teſtis, & Auſonia.

Arte noua Inſubriaum dum prudentiſsime Regem
Illius cuſtos quo uelit eſſe, mones.
Quod ſi magnanimo ficus allata Catone
Claræ urbi exitium mox tulit, & Libiæ,
Tu tenuis mittens herbæ munuſcula, charos
Indigno ciues eximis inde iugo.
Ergo nulla tuos ætas reticebit honores,
Et pius & felix, optime ſemper eris.

ARANVS CIBO.

EA fuit Arani Cibo virtus eæque res geſtæ, vt non multum ſit illi ad nominis commēdationem de domeſtica nobilitate petendum. quam is nō modo vt fere ceteri, ex maiorū ſplendore ducit, quos in Grę cia, vnde gens Cibo oriunda eſt, claros, multiſq. honorum & rerum geſtarum titulis inſignes fuiſſe, grauiſſimis auctoribus teſtibus conſtat, verum multo magis ex poſterorum gloria trahit. Cuius Ioannes Baptiſta filius Pontifex Maximus fuerit Innocentius Octauus nominatus. ceterum eximiæ & præſtantes Innocentij virtutes, quę illum ad ſummum & altiſſimū rerum humanarum gradum extulerunt, ſuo ſunt a nobis Elogio decoratæ. Arani vero prudētia, conſiliū, fides, conſtantia quam enituerint, res ab illo geſtæ, ac ſummus gratiæ & auctoritatis locus, quem ille apud maximos Reges obtinuit, declarant, egregia ac multiplici opera Genuæ Patrię in magnis ac dubijs rebus

nauata, eius claſſis aduerſus Alphonſum Aragoniũ pro Renato Andegaνẽſi decretæ Præfectus, vrbiſq. Romæ Senator a Caliſto creatus. qui honos illis tem poribus non niſi magnis Proceribus haberi ſolebat, in primis uero vrbis & Regni Neapolitani procuratione cum ſumma omniũ rerum poteſtate bis illi cõmiſſa, ſemel ab Andegauenſi, qui Arani ſpectatã fidẽ in tanto munere mandando ſe ſe ceteris Proceribus prętuliſſe egregio verborum teſtimonio declarauit, cum dixit, fidem cuncta antecedere. quod præclarũ elogiũ populari Gallico ſermone, vt fuit a Rege pronuntiatum; nouo pauonis inſigni galeæ in locũ coni ſuperpoſito ab Arano inſcriptum Innocẽtius ipſe Pontifex ac poſteri deinceps ad memoriã gentilis decoris ſeruandam retinuerunt. iterum ab Aragonio ipſo aduerſus quem arma tulerat. quod Alphonſus cũ perſpectæ Arani virtuti, quam etiã in hoſte amauit, tum precibus Neapolitanorũ dedit. qui hominis innocentiam, moderationem, prudentiam in priore adminiſtratione experti fuerant. Vir igitur tot maiorum ſtemmatibus clarus, ſuis ipſe virtutibus, ac rebus geſtis, honorumque inſignibus clarior, poſteritatis gloria longe clariſſimus merito elogio inter ceteros Genuenſes Proceres fraudandus non fuit.

PAN-

PANDVLPHI GHIRLANDAE.

Ortum ſi ſpectes. ortu eſt inſignis Aranus,
Graiorum antiquo ſemine cretus auis,
Si patriam, Genua eſt, qua non mage nobiliſs ulla,
Si geſta illius, qua patet orbis, habes:
Si prolem, illa gradum ad ſummum eſt euecta, decuſque
Curarum conſors, conſilijque Dei.
Eſt maior totum ſi ſpectes, denique laude
Muſa quid obtrudis laude minora? tace

BAPTISTA PINELLVS.

GEns Pinella nobilis & peruetuſta multos egregios atque inſignes viros patriæque perutiles tulit. in quibus Baptiſtæ Franci filij nomen eminet. cuius prudentiam in multis difficultatibus expediēdis, animis ciuium inter ſe conciliandis, in alijsq. arduis negotijs in patria multipliciter conſpectam Innocentius Octauus Pōtifex Maximus, cuius pronepos fuit Baptiſta, ita amplexus eſt, vt hominem Romam euocatum atque Archiepiſcopum Conſentinum creatū ad magnarum rerū deliberationes adhiberet, ciuſq. fideli opera in perarduis rebus vteretur, magnamque illi fidem haberet. Quo Pontifice fato functo cū ad Eccleſiam ſuam ſe contuliſſet Baptiſta, in Diœceſi luſtranda, moribus emendandis, collapſa Eccleſię diſciplina

ſciplina erigenda, templis ædificandis, xenodochijs reparandis, egentiũ inopia ſubleuanda, in omnibuſque, quę ſunt paſtoralis muneris explicandis ita viri relligio, pietas, liberalitas, prudentia, diligentia enituit, vt eius virtus in tantis ſęculi tenebris veluti clariſſimum lumen eluceret. tantaque in charitate & veneratione cum populis ſuis fuit mira comitate, ac naturæ ſuauitate ſeueritatem in corrigẽdo temperante, vt fato functũ de honorifice efferendo & ſepulturæ mãdando canonicorum collegiũ & Ciuitatis Magiſtratus medijs certaminibus egerint, ius ſepeliendi vtroque ſibi vendicante. Neque vero tantarum virtutum memoriam ac populorum beneuolentiam vna cum illo extinctam, ſed adhuc in animis hominũ, viuere, ac vigere illuſtre documentum Conſentini dederũt, cũ ſepulchro Baptiſtæ Archiepiſcopi ex decreto Tridentini Concilij vna cum ceteris, quæ in templis cõſtructa ſunt, demoliẽdo, legatione decreta omnibus precibus contenderunt, impetraruntque, ne ſancti viri memoria, quam cum Diuorum veneratione prope coniungerent, ſepulchro eo ſublato iniuria fieret. Huius gentilis ac pronepos Dominicus Paridis filius in Romana Aula, in qua Magiſter eſt ſupplicum libellorum, ac nobiliſſimæ forenſi iuriſdictioni quam Auditoris Cameræ vocant, etiã præfuit, ea ab ipſa adoleſcentia doctrinæ, ingenij, grauitatis, probitatis documenta dedit, vt maxima quęque omnium iudicio & ſpe illi deſtinentur.

TRI-

TRIPHONIS BENTII.

Vt cum purpureum pinus deſcendit in æquor,
Findere cæruleas ſi bene nouit aquas,
Et fluctus ſuperans portu potiatur amato,
Illa uitet ſertis conſpicienda nouis.
Et lætas agitant choreas in littore nautæ,
Aureaque inſolitis uocibus aſtra petunt.
Sic uenerande Heros poſt tot varioſque labores,
Quot tu pro ſancta relligione ſubis,
Nunc cæli immenſis frueris regionibus, altrix
Tellus, teque omnis ſuſpicit Auſonia.
O te felicem ſummis uirtutibus, & tot
Ecce refers meritis præmia digna tuis.

PAVLVS CENTVRIO.

NOn minus præclara conſilia quamuis effectu caruerint, ſi modo cum ratione cõiuncta ſunt, quã res ipſę geſtæ laudari ſolent atq; haud ſcio, an maior illis interdum laus ſit tribuenda. ſiquidem ex Syrannis ſapientiſſimi Ducis ſententia conſilia tota noſtra ſunt, exitus rerum plerumque ac maxima ex parte ab aliena voluntate pendent. Quis igitur Pauli Centurionis egregia cogitata, & incępta quamuis temporũ vitijs & aliena culpa ad exitum perducta non ſint, debita laude prætereunda duxerit? Is enim Luſitanis multis

multis de cauſſis inſenſus cum orbis vaſtitatem immenſosque terrarum tractus ac fluminum curſus, regionumque & montium ſitus & naturã animo perluſtraſſet, ſollertis ingenij vi rē magni animi, magnique incæpti excogitauit, & aggreſſus eſt. Conſilijs enim Leoni X. Pontifici Maximo probatis, litteriſq; ab eodem impetratis ad Baſilium magnum Moſcouitorum Principem ſe contulit, duarumque rerũ, quæ ipſi ipſiusque Regnis peramplę & honorificæ, altera etiam illarũ fructuoſiſſima futura eſſet, illi auctor fuit. docuit enim aromatum commercia a Luſitanis auerti, & in Moſcouiam maiore itinerum & ſubuectionũ compendio transferri poſſe. quã rem Paulus Iouius in Moſcouitarũ hiſtoria planius explicat. Suaſit prætererea, vt ſecta Gręcorum relicta, ad Romani ſolij auctoritatem, Romanæque Eccleſiæ inſtituta ſe ſe applicaret, ſacraque, vt ceteri Chriſtiani Principes a Romano Pontifice peteret. verum Baſilius alterum de aromatũ cõmercio repudiauit, ſiue vano metu, ne ignotas regiones exteris & ferocibus gẽtibus patefaceret, ſiue quod rudia ingenia ſplendidis conſilijs, quę multum ipſorum captum antecedunt, imparia fere ſunt; omnisque nouitas raro apud imperitos animos fidẽ & aſſenſum inuenit. Ad alterum de ſe ſe cum Romana Eccleſia coniungendo animum adiecit, ſpe illi facta, facile illum Regij nominis titulum, cuius ille percupidus erat, regiaque inſignia a Romano Pontifice impetraturum. Eaque de cauſſa Paulus lõgis pericu

loſiſque

loſisque itineribus ſæpe vltro citroque commeauit. Legato etiam a Baſilio Pauli ſuaſu ad Clemẽtem VII. miſſo. Ceterum bene inchoata,& procedentia conſilia obitu Pauli ętate ac diuturnis laboribus & curis confecti, Pontificisque aduerſis rebus interrupta ac plane euerſa ſunt.

SIGISMVNDI DONATI.

Diſcite mortales, quid vos ſuper æthera tollat,
Diſcite quæ magnus prꝗmia fert animus.
Poſt uarios rerum caſus, uarioſque labores,
Factaque cæleſti plurima digna polo.
Iam maiora ſuo uoluebat pectore magnus
Centurio Liguris gloria magna ſoli.
Hoc pater omnipotens ſenſit ſubitoque uocata
Morte, iubet ſummum ſuſcipier Procerem,
Scilicet ut noſtro fatis ereptus ab orbe
Maiori in cælo præforet imperio.
Felix ſorte tua nimium, nimiumque beatus,
Qui mundo charus, charior es ſuperis.

HIERONYMVS ADORNIVS.

EA fuit in Hieronymo Adornio animi & ingenij indoles, vt ſi iuſtæ vitæ ſpatia illi contigiſſent, vnicus ſua ætate euaſurus fuiſſe conſtanti omniũ opinione credatur. Cuius expeditus animi vigor, viuidi ingenij

genij acies, in conſilijs de magnis & dubijs rebus capiendis & expediendis ſollertis mentis celeritas, eximia eloquentia ita conſpectæ ſunt, vt tantarum virtutum fama Italiæ fines egreſſa in ſummorum Principū notitiam venerit, admirationiq. illis fuerit. Carolus quidem Cæſar is, qui non minus ſapientia & clariſſimis virtutibus, quã opibus & imperio ceteros Chriſtianos Principes longe anteceſſit, ita illas amplexus eſt, vt omnia ſua in Italia de Hieronymi conſilio geri & adminiſtrari vellet. Nec mirum, quem ingenio tantum valuiſſe eſſet expertus, vt Leonem X. Pontificem Max. retractantem, ac ſe ſe in tanti diſcriminis aleam demittere verentem conſilijs cum Folieta coniunctis tandem ad fœdus illud cum Cæſare ſanciēdū pertraxerit, quo Gallorum opes, quæ in Italia ſupra quam modicæ erant, ſunt fractæ, Cæſariſq. dignitas mire aucta. Ceterum Hieronymus cum in curſu maximarum rerum eſſet, in ipſo ætatis flore luctuoſo ſuorū fato ſublatus eſt, ſpeſque immenſæ amplitudinis, ad quam haud dubie peruenturus fuit, conciderũt.

RAINALDI CORSI.

Obruit exile ingenium tua maxima uirtus,
Obſcuro claram meditor dum carmine mentem
Aequare, o quem te memorem Hieronyme Adornie
Nam tu ſeu reſides populos in bella mouere,
Flectere ſeu mauis duros in fœdera Reges,

Seu

Seu ciues ſedare tuos, ubicumque coorta eſt
Seditio, ſæuitque furor, nil prorſus inane
Moliris, præſto dia eſt Facundia ſemper.
Quo Cæſar merito Quinctus, quem nouimus ipſi
Splendida facta uirum metiri ſplendidus idem,
Et mores hominum multorum doctus et vrbes
Te colere, atque unum præ cunctis eſſe Latinis
Qui ſaperes, fari, ſolus tu, quidquid Achæi
Vix ſeptem, ſæclo præſtas, ac digna Mineruæ
Nomina fers ſacra uelatus tempora oliua.

STEPHANVS IVSTINIANVS.

DVos inſignes viros vna eademq. Iuſtiniana gens memoria noſtra tulit quãquam ingenio & profeſſione longe diuerſos Stephanũ & Angelum. quorum Angelus ſacris initiatus Frãciſcanis inſtitutis ſe ſe addixit, Stephanus Ciuilem vitam ſecutus totũ ſe ſe Reipublicæ gerendæ a prima iuuẽtute dedit. In quo viro tanta vis animi ingenijque fuit, vt ciuilis illius viri exemplar, quod Philoſophi verbis adumbrarunt, ipſe re expreſſerit. qui perpetuum vitæ curſum eodẽ tenore a prima adoleſcentia ad extremam vſque ſenectutem tenuerit, & in quo tot prudẽtiæ, conſilij, ad mirabilis in omni genere continentię ab omni cupiditate diſiunctæ exempla cõſpecta ſunt, ad eamque opinionem & auctoritatem peruenit, vt omnia Ge-

nuæ in eius cõſilio, & moderatiõe verſarētur, quodque de Pythagora in rerũ naturæ inueſtigationibus traditur, id Stephanus in rebus ciuilibus, & in Republica gerēda rettulerit. Pro ratione enim habebatur, cui nemo contradicere auderet, quidquid ipſe dixiſſet. Neque vero leuem Stephano, ſi quis rem vere exiſtimare velit, Genua Patria concordiæ ſtatuſque Rei publicę emendati gratiam debet, quippe qui aſſiduis ſuis monitis & adhortationibus ciuiũ ſtudia partim ad rem non magnopere incenſa, partim etiam ab ea abhorrentia ad eam mentem excitare numquam deſtitit. In Duodecimuirali vero Magiſtratu ferendarũ legum cauſſa creato poſitus leges ipſe condidiſſe, ac ſtatum rerum, quo nunc ciuitas noſtra vtitur, formaſſe dicendus ſit, cum omnia eius ingenio, & conſilio conſtituta ſint.

FVLVII CARDVLI.

Quem priſci finxere ſophi, quem Græcia ciuem
Expresſit chartis, cernere non potuit.
Extulit hunc tandem Ligurum lætiſſima tellus.
Iam ualeant veteres nomina uana ſophi.
Hic ille eſt ſapiens, æqui recti que magiſter.
Publica cui curæ paxque ſaluſque fuit.
Quem nomen ſignat, merito tribuere coronam
Hunc ſophia & veritas ſplendor honorque togæ.

ANGE-

ANGELVS IVSTINIANVS.

AT Angelus ad ſolidam doctrinam, qua in principibus ætatis noſtræ numeratur, verſatilis ingenij felicitate ad omnia quæcunque aggreditur, apti tam multiplicem eruditionẽ adiecit, vt nemo illo omnibus ingenuis artibus inſtructior ſit. adhoc motib° ita ad excogitandum atq; inueniẽdum acutis & celeribus, itaque ad explicandũ vberibus eſt, vt nemo maiore & firmiore argumentorum copia & vi hęreticorum dogmata refellat. in quibus perpetuo inſectandis, & exagitandis vehementiſſimus & acerrimus eſt, cum ea dicendi copia ſit, eaque in animis hominum permouendis vi, quæ res in oratione haud dubie primas tenet, vt nemo ætate noſtra maiorem ſibi audiẽtiam, maioresque concurſus faciat. quem laudis fructum, non in ceteris modo locis, quæcunque illũ adire contigit, percepit, ſed Romæ quoque in illa clariſſima orbis luce, in illo ingeniorũ theatro, vbi de omnibus rebus peracria & exquiſita iudicia fiunt; nec minus in Gallorum Regia, quo turbulentiſſimis temporibus, cum omnis Gallia ſeditionibus & tumultibus arderet, damnatæ ſectæ hominibus omnia miſcentibus a Pontifice miſſus eſt, Hippolyto Cardinali Ferrarienſi legationis comes additus, ipſis aduerſariorum Principibus concionantem, ac diſputãtem mirantibus, acumenque & copiam formidantibus

bus. Vt ſumma cum ratione Pius Quinctus Epiſcopatum Gebennenſem, qui inter imperij Principes cõnumeratur, illi mandarit, corruptiſſimæ diœceſis, in qua hæreſis principem ſedem ac domicilium ſibi conſtituit, vtilitati & ſaluti præſtanti maximeq. apto remedio conſulens.

ANTONII HORTENSII.

Prodijt ecce alios inter ueluti Heſperus ignes,
Abs te Heros alius Iuſtiniana domus.
Qui lo'io euulſo Diuinæ ſemina frugis
Ad Rhodanum larga ſpargit opima manu.
Quanto ille eloquio, quantis uirtutibus orbem
Illuſtrat? quales edit ab ore ſonos?
Siue minis populum terret, ſeu laudibus urget,
Nititur obliqua ſeu reuocare uia.
O Paſtore tuo Rhodani nimis accola felix,
Felix tam ſanctum Gallia nacta uirum.

IO. MATTHAEVS GIBERTVS.

AD communem Eccleſię ſanctiſſime rectæ laudẽ, in qua Io. Matthæus Gibertus duos populares ſuos æquales temporum ſuorum ſocios habuit, multa eximia ac magna in illo fuerunt, quibus viri nomẽ tota Europa in primis celebre, ac clarum ſuo ſeparatim elogio decorandum fuit. Tanta enim in illo ad magnas res iã inde a prima adoleſcentia indoles fuit,

vt in

vt in familiaritatẽ Iulij Medicij Cardinalis aſcitus breui omnium oculos in ſe conuerterit; Iuliuſq. ipſe patronus & Leo Pontifex hominis nondum adoleſcentiam egreſſi ingenium, conſilium, prudentiam, grauitatem admirati maxima illi Reipublicæ munera mandarint, breuique ille apud Pontificem in eum gratię & auctoritatis locum peruenit, vt maxima quæq. Põtificij ſolij negotia in illius adminiſtratiõe & arbitrio verſarentur. quibus rebus non modo in Pontificia Aula ſummum potentiæ & dignitatis locum multos annos obtinuit, ſed maximi Europæ Reges illius gratiam, & beneuolentiam, in qua ad conſilia de maximis rebus expedienda plurimum ponerent, ampliſſimis donis & beneficijs vltro delatis ſibi cõciliare ſtuduerunt. Magna hæc quidem ſunt, verum illud longe maius, quod in tanta fortunæ amplitudine, in tanta omnium rerum copia, in tãtiſque vndique affluentibus voluptatibus, quæ cuiuſcumq; cõfirmatã iam ætatem labefactare & euertere poſſent, tanto fuit animi robore, vt aduerſus omnia blandimenta ſe inuictum præbuerit, ætatemque illam ſua ſponte infirmã ab omni flagitiorum & vitiorum contagione integrã ſeruarit. quem perpetuum vitę ac ſeueriſſimorũ morum tenorem conſtantiſſime retinuit. Ceterum Giberti virtus in vniuerſa Republica gerenda clara, in priuata Veronenſi Eccleſia regenda & moderãda lõge magis enituit. nam cũ temporibus cedens, faſtũq. ac potentiam Aulicam relinquens eo conceſſiſſet, ijs

moribus

moribus, legibus, inſtitutis corruptas res emendauit, vt Sacerdotum ſuorũ ordo veluti priſcæ illius, ac ſanctæ diſciplinæ reliquis Diœceſibus ſpecimen eſſet; ceterique, qui illius virtutis æmuli fuerunt, Epiſcopi in Eccleſiæ ſuæ rebus ac ſtatu emendando, moribusq. corrigendis nullam expeditiorem viam inuenerint, quã deſcriptas Giberti leges Diœceſibus ſuis proponere. quæ leges vſque adeo probatæ ſunt, vt non modo aliquot priuatim Epiſcopi illas ſibi aſciuerint, ſed Tridentinum ipſum Cõcilium, in quod ipſa Eccleſiæ lumina conuenerunt, in moribus ſacrorum virorum emendandis diſciplinaq. lapſa Eccleſiæ reſtituẽda Giberti leges exemplar habuerint, ad quas ſe ſe cõformare ipſi vniuerſæ Eccleſiæ correctores ſibi erubeſcendum non ducerent. quam laudem iam inde ab ipſis Eccleſiæ primordijs repetẽdo quampauciſſimis conſtat accidiſſe.

RAINALDI CORSI.

Vnus labentem tu nobis reſtituit rem
Giberte. ad priſcam redeant quod ſæcula lucem,
Ipſa tibi in primis hoc ſe debere fatetur
Religio, felix tu omnibus omniumque magiſtris.

AVGVSTINVS FOLIETA.

IPſe in me domumq. meam iniurioſus fuero, ſi tantum mihi gentile decus inuidero, ac ſi Auguſtini

Folietæ

Folietæ patrui eximias virtutes debita laude frauda-ro,quaſi arrogātiæ & vanitatis inuidiam veritus, quā illius ętatis conſenſus a me plane deteſtatur,cum omnes ſingulari Auguſtini prudentiæ, conſilio, in futuris prouidendis Diuino prope ingenio tantū tribuerent,vt fore quidquid ille prædixiſſet, vulgo prædicaretur,conſtanterque crederetur. Quibus virtutibus cum admirabili eloquentia coniunctis eum auctoritatis locum apud Iulium II. Leonem X. Clementem ſeptimū Pontifices Maximos eſt aſſecutus, vt illi omnia maxima Pontificatus negotia eius conſilio gererent. Duplexque hominis ſapiētiæ inter cetera extat specimē. alterum, quod Leonē ad fœdus illud ineundum impulit, quo Gallorū opes in Italia fractæ ſunt, & Pontificij ſolij dignitas firmata. Alterum, quod a fœdere contra Cæſarem ſanciendo Clementem reuocare fruſtra eſt conatus. cui capto atque in arce incluſo confeſſionem euentus expreſſit,ſe ſe vnius Folietæ futura prouidentis ſapientibus monitis cum magnę vrbis direptæ & rerum euerſarum mercede praua cōſilia prætuliſſe. Extat & inſigne in Genuam patriā promeritum,quod Giberto contranitente eundem Clementem ad Genuenſes libertatem & ordinum cōcordiam nouamque emendatę Reipublicę formam molientes in fidem accipiendos impulit. quamuis res Folietæ obitu Pontificisq. aduerſis rebus effectu caruerit,credo vt honos conſeruatę libertatis Andreæ Auriæ Diuino conſilio reſeruaretur, eaque ipſa libertas

ciuis potius quã exterorum opibus nẽteretur. Neque vero Auguſtini fama Italiæ finibus terminata eſt, ſed ad exteras quoque prouincias delatã Carolus Cæſar ita amplexus eſt, vt inuictus ac maximus Chriſtianorum Princeps omnia ſua Romę Folietæ cõſilio administrari voluerit. Is demũ fuit Auguſtinus, qui Vberti parentis nomen, a quo adoleſcentię initia haud parum commendationis acceperunt, virtute ſua illuſtrius fecerit. cuius Vberti ingenium & prudentia cũ in multis legatiõibus ad Maximos Principes de grauibus negotijs, tum vero in Quatuoruirali Magiſtratu ſtatus ciuitatis lapſi erigendi, Reique publicæ conſtituendæ conſpecta eſt. cum ſumma igitur approbatione ſepulchrũ. quod in æde Diuæ Mariæ ſuper Mineruam illi poſitum eſt, inſigni hac inſcriptione clari Poetæ Antonij Tibaldei ingenio decoratum eſt.

Te merito Folieta tenent delubra Mineruæ,
Ipſe hominum quiſquam ſi ſapit, vnus eras.

Illius quoque obitum, cum is in miſerabili vrbis euerſione luctuoſo caſu ſclopi ictu ſublatus eſſet, Petrus Bembus elegantiſſimo carmine deplorauit. neque æquius quidquam fuit, quam cui viro prudentiæ & conſilij primas ſæculum illud conceſſu omnium dabat, eius memoriam ab eo viro, cui illius ætatis eloquentiæ principes primas facile tribuebant, ab interitu vindicari.

PETRI

PETRI BEMBI CARD.

Non ſecus ac gelidi ſummis in montibus Hæmi,
Aeſculeam tetigit ſi Iouis ira trabem,
Proſtratæ immenſam tellus ſtupet inſcia molem,
Et gemit infeſtis ſylua agitata Notis,
Sic iacet ardentis deiectus fulmine plumbi
Et Romæ & patriæ lux Folieta ſuæ,
Effundunt queſtus ſepteni ad ſydera colles,
Et Tyberis ſolitam pernegat ire uiam,
Lamentabilibus complet uada concaua bombis,
Extremaſque iterat flebilis Echo notas.
Phœbe pater, Phœbique nouem, pia turba ſorores,
Tuque Gigantæi de capite orta Iouis:
Vos quoque quem uiridi quondam cinxiſſe corona
Nec piguit ueſtris inſeruiſſe choris,
Illius extincti lachrymis decorate ſepulchrum,
Nobilis & flentes ſentiat umbra Deos,

RAINALDI CORSI.

Auguſti uernant flores, uel fronde reuulſa,
Nequidquam rapidi concutiere Noti.

IO. IOACHIMVS PASSANVS.

VIuidum Ioãnis Ioachimi Paſſani ingeniũ, quod non vna cum corpore conſenuit, ſed in vegeto

pectore vſque ad extremam ſenectã integris ſenſibus viguit ac viruit, haudquaquam in obſcuritate debet verſari. Huius enim viri induſtriam ſollertemq. mentem,& ad publicas res tractandas in primis aptam in legatione pro Genua patria perſpectam Franciſcus Galliarum Rex celſiſſimus peracutus ingeniorũ æſtimator amplexus hominẽ legatione perfunctũ apud ſe retinuit, in honoreque habuit, ac plurimas & grauiſſimas Reipublicæ partes illi ſæpe mandauit. quas ille in legationibus de maximis rebus apud ſummos Reges & Romanos Pontifices obeundis, in maximis exercitibus regendis, quibus ſæpe Quæſtor præfuit; in omni deniq; negotiorum varietate ita ſuſtinuit, vt eius multiplicem,& aſſiduam operam rebus Gallorũ magno vſui fuiſſe ipſimet Galli ampliſſimis præmijs & caſtellorum donationibus teſtificati ſint. Illud eximium, ac neutiquã vulgatæ prudentię ſpecimẽ haudquaquam prætereundum eſt, quod cum in curſu magnarum rerum eſſet, humanos caſus, ac vitæ huius viciſſitudines ſecum reputans, ne longam ætatem Aulicæ inuidiæ,& obtrectationi vertentique ſe fortunæ diutius obiectam haberet, publicis muneribus vltro abſceſſit. in Italiãq. reuerſus in priuatæ vitæ otiũ cõceſſit. in quo reliquum ætatis curſum tranquillum & ab omni contentione,& fortunæ iactatione remotũ cõfecit. Nec ſæpe a Gallis euocatus vllis aut prẹmijs, aut amplis delatis procurationibus a prudenti ſuſcepto conſilio abduci potuit.

DOMI-

DOMINICVS SAVLIVS.

CLari nominis in Italis fuit Dominicus Saulius, nemoque omnino noſtra ætate inuẽtus eſt, in quẽ plura congeſta fuerint naturæ & induſtriæ ornamenta. ad pręſtans enim & verſatile ingenium, atque ad omnia magna natum, quod formæ quoque dignitas commendabat, acceſſerunt eximia eloquentia, multiplex doctrina, & eruditio, tum autem ciuilium rerũ ſingularis intelligentia, quam ille ex plurimo vſu magnarumque rerum iam inde a prima adoleſcentia aſſidua tractatione aſſecutus eſt. Vt nemo pluribus maioribuſue præſidijs ad res publicas gerendas inſtructior haberetur. quibus virtutibus eum apud Franciſcum ſecundum Mediolanenſium Ducem auctoritatis & honoris locum obtinuit, vt omnia Princeps ille de Dominici conſilio gereret, meritaq. hominis ampliſſimis præmijs, in quibus fuit Ditio inſignis oppidi Puteoli remuneranda cenſuerit. Vir egregius fratrem habuit Philippum longe diuerſo ingenio virum, quem neſcio an illo memorabiliorem dicã. nobilitate certe finis, quem propoſitum habuit; venerabilior eſſe debet. Is enim cum in Romana Aula Magiſter ſupplicum libellorum ita verſaretur, vt eius nomẽ in primis excelleret, in curſuq. maximę ſpei eſſet, illa Euangelij voce, qua nihil prodeſſe homini dicitur, ſi omnia, quæ ſub cælo ſunt lucrifaciat, atq; interea in anima detrimentum accipiat, mente Diuinitus

monita, quamquam bono animo vtens in omnibus negotijs caſte & integre verſaretur, tamen ab Aulicis curis, vitaque illa periculoſis offenſionibus obnoxia abſcedere decreuit, ad Eccleſiamque ſuam Brugnatẽſem regendam veluti in portum tutiſſimum conceſſit, cumq. ſe ſe ſacræ doctrinæ ſtudijs ac Diuinarũ rerum meditationi totum penitus dediſſet, non magis oratione, quam ſanctiſſimæ vitæ exemplo concionãdo populos ſibi commiſſos ad cæleſtium rerũ amorem accedebat, atque in ſuos mores formabat. quarum rerũ fama in longe diſſitas prouincias delata cõfeſſionem expreſſit ab ipſis ſacerdotalis ordinis virulentis inſectatoribus, hunc virum in corrupto illo ſæculo eximium eſſe, qui vna cum perpaucis Epiſcopatus munere & nomine dignus haberetur. Domeſticę ſanctitatis gloriam ſubſecutus eſt Alexãder huius ipſius Dominici filius patrui potius quam patris virtutum æmulus. in ipſo enim adoleſcentiæ initio lumine Diuinitus mẽti prelato in cœnobium procul a iuuentutis illecebris cõceſſit, arctiſſimiſque vitę inſtitutis ſeſe dicauit, itaque in morum ſanctitate & ſacrarũ rerum doctrina proceſſit, vt eius nomen in Pij Quincti notitiam uenerit. qui iuueni priſcorum inſtituto viuenti, proculque ab Aula atq; ab omni ambitione omnique eiuſmodi cogitatione degenti Alerienſem Epiſcopatum vltro mandauit, recuſantemque & retractantem impoſitum onus pro imperio proque iure Sacroſanctę poteſtatis accipere coegit. Neq; vero

genti

genti Sauliæ ac Dominico & Philippo tantis patruis paruum decus & ornamentum futurum eſt in Antonij fratris filij virtute,doctrina,prudētia, qua ætatem præcurrere vere dicendus eſt, quiq; ita Romanæ Aulæ probatur, vt haud leuia Reipublicę gerendę munera illi mandari cępta ſint.in quibus eſt legatio,qua in Regno Neapolitano Nūtius in pręſentia fungitur, in qua obeunda ita verſatur, vt non modo ſe cōmiſſo muneri parem,ſed longe ſuperiorę dignū oſtēdat.

Sacra duos texit præſtantes infula Saulos,
Tertius at rerum publica cura fuit,
Nec fuit Europæ Dominis hoc charior alter,
Nec melius ciues qui regat imperio,
Si potuit corpus tandem ſuccumbere læto,
Fama operum ſemper neſcia mortis erit.

STEPHANVS VSVSMARIVS.

CVm egregia rerum Diuinarum ſcientia,tum eximia prudentia, acriſque ingenij uis per omnes procurationum gradus ſpectata Stehpanum Vſuſmarium ad Dominicani ordinis ſummū Magiſtratū extulit. in quo ille ordine per multos annos regēdo & moderando ita omnia quæ ſunt eius muneris,ſancte & diligenter coluit,vt eius virtutibus & meritis tantā

gratiā ſeſe debere ordo vniuerſus Dominicanus exiſtimarit, vnde etiam redundaret, quod eius diſcipulo & alumno Vincentio Iuſtiniano perſolueretur. Stephano enim mortuo haud dubiū fuit, quin Iuſtinianus iuuentutis annos nondum egreſſus conſentientibus vniuerſi ordinis ſuffragijs raro exēplo in eius locum ſummus Magiſter ſufficeretur. compluribus Antiſtitibus ętate prouecta, ac ſingularis doctrinę, & prudentiæ fama inſignibus præteritis. quibus omnibus rebus homines mores & diſciplinam a Stephano acceptam prætulerunt. Quamquam Iuſtinianus admirabilibus virtutibus ſuis breui effecit, vt Magiſtri nomen paruum momentū ad illum commendādum haberet. Id quod in eius elogio planius explicauimus.

Non exciſæ vrbes miſero pater alme duello,
Non deiecta truci moenia celſa pila,
Nomine quam prefers, tibi conceſſere coronam,
Sed pax, eximiæ ſed pietatis opus.
Seruatique patres & ſanctis legibus aucti,
Perpetuaque ingens gloria parta toga.
Nec minor occulti palma eſt de fraudibus hoſtis,
Quæſita imbelli ſit licet illa manu.

LEO-

LEONARDVS MARINVS.

MAgna animũ admiratio tacitis cogitationibus verſare nõnumquam ſolet, qui fiat, vt quæ duę res omnium humanarum longe pręclariſſimæ doctrina & prudentia eã inter ſe habeãt ſimilitudinẽ, vt ad ſui perceptionem non niſi pręſtantia admittant ingenia, eæ rurſus inter ſe ita diuerſæ ſint, vt ab vno eodẽque quamuis ſplendido ingenio vtraque aut nũquã, aut perraro plane percipiãtur. Siquidẽ eos videmus, qui in ſapientię ſtudijs, atque in cæleſtium & diuinarum rerum inueſtigatione excellant, ad res ciuiles tractandas & ad Rempublicam gerendam minus aptos eſſe, eos contra qui in Reipublicæ adminiſtratione & in ciuilium rerũ procuratione cum laude verſantur, ſi ſe ſe ad doctrinæ ſtudia contulerint, numquam fere ad primos peruenire. Vt nonnulli inueniãtur, qui hæc inter ſe prorſus pugnare exiſtiment; eiuſque rei in ſcholis ſępe ac multum quæſitæ & diſputationib⁹ agitatæ rationes non omnino improbabiles afferãt. Nos quamquam vtramque laudem raro eidem contingere non negamus, ita opinionem excellentibus ingenijs iniquam multis omnium temporum exemplis refelli affirmamus. verum ne longius abeamus, perſpicuæ rei aperto argumento eſt noſtra ætate Leonardi Marini felix verſatileque ingenium. qui vir cũ mira cæleſtium & diuinarum rerum cognitione naturalem

turalem quoque prudentiam, ac conſilium, rerumq. ciuilium vſum & intelligentiam coniunxit, eximia eloquentiæ gloria egregias laudes cumulâte. nemo enim ſacram doctrinã aut in ſcholis doctius interpretatus eſt, aut copioſius in cõcionibus explanauit, nemoq. in animis ad virtutem inflammandis, & a vitijs reuocandis acrior, aut vehementior, aut ornatior orator fuit. Idem cum e cœnobio & e ſchola ad Epiſcopatũ euocatus ad publicas res tractandas animum conuertit, is extitit, eiuſque ingenium & conſilium ita enituerunt, vt nemo magis multá, pluribusuè locis, aut maiore cum approbatione Reipublicę ac Maximis Principibus operam nauarit, cum in vario genere Reipublicæ adminiſtrãdæ, tum vero in legationibus de maximis ſemper rebus obeundis. Nam apud Carolum Cæſarem ac Philippũ Regem filium difficillimis temporibus multos annos magna cum laude Põtificius Nũtius fuit Regi ita acceptus & probatus, vt ampliore Lanciani Archiepiſcopatu honeſtatus ſit. Ad hoc à ſacro Tridentino Concilio, in quod ipſos omnis doctrinæ & ſapientiæ Antiſtites ex tota Europa conueniſſe vidimus, dignus habitus eſt, qui de maximis maximeque arduis Chriſtianæ Eccleſiæ negotijs ad ſummum Pontificem mitteretur, itaque ipſe omnia quę fuerunt eius muneris, executus eſt, vt tam excellentibus de ſe factis iudicijs abunde reſpondiſſe ſit exiſtimatus. Neque vero illud exiguum munus fuit cum Catechiſmo Chriſtianę diſciplinę componendo vna
cum

cum grauiſſimis & doctiſſimis collegis præfectus eſt, adeo in nullas nō partes prçſtās ingeniū ualuit. Prçterea a Pontifice in controuerſia de grauiſſima re ad Ferdinandū Cæſarem miſſus eam moderationē adhibuit, eamque in animo Cçſaris tractando & mitigāſto lenitatem, vt propoſiti pertinaciter reſiſtentem Principem flexerit, & a ſententia animo penitus inſidente deduxerit, magnorumque inſtantiū diſſidiorum, magnarumque offenſionum cauſſas prçciderit, ac ſummas difficultates magna ab vtroq; Principe inita gratia expedierit. Iam vero a Pio Quincto peſtiferç doctrinæ lue in Subalpina prouincia ſerpente ad Epiſcopatum Albenſem trāſlatus eſt, vt piorum dogmatum oppugnatoribus acer veritatis propugnator opponeretur. poſtremo a Georgio Tertiodecimo Pōtifice Maximo & ſapientiſſimo de ſumma Republica ac de fœdere & expeditione in Turcas Legatus eſt, quod munus ita impleuit, itaque hominum opinioni reſpondit, vt Romam reuerſus, ac legatione vix renuntiata legatus ad Cæſarem deſtinatus ex humanis exceſſerit.

THOMAE CORREAE.

Quis Leonarde pater te fortunatior? in quo
Tot dotes animi, tot bona conſpicimus?
Magnus enim ingenio es, maior ſapientia, & uſu
Maximus. iſta ſimul iungere rarus bonor.

Hinc tu Pontificum interpres mandata potentes
Ad Reges perfers, nec ſine laude refers.
Cum res ulla grauis, cum magna negotia rerum
Sunt tractanda, tui muneris iſte labor.
Præmia tot meritis quæ ſint ſatis æqua negarem
Poſſe dari, virtus ni pretium ampla foret.

BARPTOLEMAEVS FACIVS, IACOBVS BRACELLIVS.

HAud ſane pudoris mei fuerit, affirmare, in pari litterarum, atque armorum ciuiliumque rerum tractandarum laude Genuenſe nomen verſari. nam vt hac nulli Italicarum vrbium poſt extinctum Romanum imperium eſt ſecunda, nullusque populus clarorum bello virorum copia ditior fuit, ita litteras modice attigit Genuenſis natio. quod idem omnibus fere gentibus, dum in illis militaria ſtudia viguerunt, vſu veniſſe conſtat. nō tamen hac quoque parte Genuā omnino claudicare nonnulli doctrina & eloquentia pręſtantes viri ſcriptis ſuis declararunt. in quibus fuerunt Barptolemæus Facius, & Iacobus Bracellius Genuenſes ciues. quos vno eodemq. elogio ambos cōplexi ſumus. neque ideo illos non prætereundos duximus, quod aliquid lucis clariſſimo illorum nomini ſtudio noſtro nos addere poſſe ſperemus, quod ipſi ſingulari eloquentia præclariſſimiſque ſcriptis ſuis immortalitati conſecrarunt, ſed ne in recenſendis claris Liguribus, quos omnes hoc volumine nos amplexuros

xuros profeſſi ſumus, patria mea numero fraudaretur. Facius igitur Alphonſo Aragoniæ, Siciliæ, ac Neapolis Regi ab epiſtolis fuit, Bracellius Genuenſis Senatus ſcriba eumdem honoris locum à Nicolao V. Pontifice Maximo vltro delatum repudiauit medio critate ſua contentus. Facius vitam & res geſtas Alphonſi conſcripſit, Bracellius hiſtoriam belli Hiſpanienſis, quod cum eodem Alphonſo populus Genuẽſis geſſit, quinque libris eſt complexus; tãta vterq; cũ ingenij, prudentiæ, eloquentiæ laude, vt non modo illam ætatem, in qua pręclaræ artes, quæ multa ante ſęcula ſummis ſordibus, ac ſqualore obſitę iacuerant, ex altiſſimis tenebris emerſæ multum iam veteris ſplẽdoris aſſumpſerant, longe ſuperarint, ſed noſtram quoque, in qua politiora ſtudia & eloquẽtię omnis generis gloria in flore maxime eſt, illos in Principibus numeret.

RAINALDI CORSI.

Præſtantes uirtute viri, labentia ſæcla
A eterna ingenij qui ualuiſtis ope,
Siſtereque, et ueſtra uos ipſi efulgere luce,
Præire atque alijs lumine perpetuo,
En quem vos patribus rite inſtauratis, honorem
A grata vobis poſteritate datum,
Vitam alia augeri uita uix credere dignum eſt.
At miſcet ſuperis, at Folieta beat.

BAPTISTA FVLGOSIVS.

AT in Baptiſta Fulgoſio, qui patrum noſtrorũ ętate principatum in patria obtinuit, tanta fuit, ac tam multiplex eruditio, tantaque vetuſtatis atq; omnium ętatum cognitio, vt quem cum illo cõferas, haud facile reperias. id quod manifeſte docet opꝰ laborioſiſſimum, quod Valerium maximũ imitatus de factis & dictis memorabilibus cõſcripſit. In quo omnium nationum, omniumque temporum exempla ita collegit, vt cunctorum ſæculorum hiſtoriam breui perſtrictam ante oculos hominum poſuiſſe videatur. quæ res immenſi operis atque infiniti pene laboris fuit. Iam vero ſimplici rerum narratione minime contentum fuiſſe, ſed vnamquamque momento ſuo ponderaſſe, ac de ſingulis ſapiẽtia iudicia feciſſe, egregium profecto acerrimi, ac pene Diuini ingenij, & ad omnia humana expendenda & tractanda apti & verſatilis ſpecimen fuit. Vt ſi quis huius voluminis vtilitatem & fructum ſpectet, quod omnium humanorum caſuum exempla tãta copia ſuggerat, ex quibus quid fœdum, quid honeſtum inceptu ſit, qui exitus vtrũque conſilium cõſequi ſoleant, innumerabilia documenta petantur, tum ad delectationem mentem cõuertat, quę tanta rerum varietate legentium animos tenet, profecto hoc eſſe illud opus ſtatuat, quo noſtra ætas, quæ ſibi omnis eruditionis omniſque generis

neris eloquentiæ iure primas vindicat, præſtabilius tulerit nihil:

HORATII GVICCIARDINI.

Senſerat ex tolli toto Fulgoſius orbe
Ore virum libris ſe Folieta tuis.
Nunc quantum uis, ait, magnis adoperta tenebris
Mors ſera uerte tuas in mea damna manus.
Hoc ſi reſpicies, eſſe haud obnoxia dices
Cuncta tuo imperio, rarum opus ingenij.

RAPHAEL FVLGOSIVS.

MAgno ipſe quoque ornamento patrię ac genti ſuæ Fulgoſiæ Raphael fuit, clariſſimi nominis Iuriſconſultus. quem eximium ingenij acumen a cõmuni interpretum ſententia ſæpe abduxit. Multa huius viri extant egregia ſcripta tum iure ciuili interpretando, tum de illo reſpondendo, quæ Fulgoſium nomen cum in Gymnaſijs, tum in iudicijs ac forenſibus cauſſis perpetuo celebre ſint factura.

FVLCO, ANDALOVS NIGRIVS, BARPTOLEMAEVS FALLAMONICA.

QVam gloriam Genuæ patriæ Fulco inuidit ſedibus ac domicilio Maſſiliam translato, alienaq; ciuitate ſibi aſſumpta, eã ego illi nõ inuidebo, neque

vlla vel iuſta indignatio officio mihi erit antiquior. quod a me poſtulare videtur, vt quem virum duo ipſa clariſſima Hetrurię lumina Dãthes & Petrarca æternis carminibus ſuis illuſtrandum duxiſſent, eum ego Genuenſis homo ſcriptis meis ne ſilerem. Porro Fulco ſimile conſilio fatum habuit. qui enim in aliena, quam in ſua ciuitate viuere maluit, eius memoria in alienis magis, quã in ſuis ipſius ſcriptis viuit ac viget. quæ non ignobilitate ſua interijſſe ſunt exiſtimanda, quis enim eum ignobilem Poetã dicere audeat, qui duorum tantorum virorum laudatione nobilitetur? ſed quod iam pridẽ obſoleuerit apud Italos Prouincialis gloria non tam vetuſtatis tenebris obruta, quã præfulgente Hetruſcæ Muſæ ſplendore oppreſſa. Eadem quoq; eſt Andaloi Nigrij, & Barptohlemæi Fallamonicæ Genuenſium ciuium fortuna, vt virorũ clarorum nomẽ alienis magis quam ſuis ſcriptis niteat. quorum ille omni doctrina mirifice excultus, cũ ne poetices quidem expers omnino fuerit, in Mathematicis ita excelluit, vt Boccacius, in quo viro ſolutę orationis laus Hetruſcorum carminum gloriam aliorũ potius quam meo iudicio æquauit, hoc præceptore in primis glorietur. At Fallamonica ſublimi poemate Philoſophiæ & Theologiæ res complexus abditas quæſtiones tractauit, quas Lyricis modis ita dilucide & ornate explicauit, vt qui materiæ ſumptæ grauitate Danthẽ æquet, eumdem carminum elegantia & ſtili felicitate longe antecedat. Neq; dubium eſt, quin

celſiſſimum ipſe qu oq; in Hetruſcæ Poeſis laudibus locum obtenturus fuerit, niſi gentilium ſuorum ſibi ipſis ac gentis nomini iniquorum ſcelus clari viri me moriæ obſtaret. quam diuino volumine inepta ratio ne compreſſo obſcuratam & oppreſſam tenent.

RAINALDI CORSI.

Dignus tu duplici frontem præcingere myrto
Vates, quem duplex vendicat ora ſibi:
Teque adeo gemini Thyrrenum gloria Cycni
Carmine uterque ſuo ſydera ad alta rapit.

INGHETVS. CAESAR CONTARDI.

QVod ex innumeris hominum millibus, qui ſe ſe litterarum ſtudijs totos dadiderunt, omnẽq; que operam in illis poſuerũt, perpauci admo dum diuturno ſtudio, aſſiduaque animi cõtentione efficere potuerunt, vt ad magnum & memorabile no men in ſcientiæ laudibus peruenirent, id eum virum aſſecutum, cuius omnis vita mercatorijs curis & ſolli citudinibus fuerit diſtricta, omniſque opera & indu ſtria in eo quæſtu perpetuo occupata, magnam pro fecto habet præcellentis ingenij admirarionem. Ma gno igitur in pretio perpetuaque in gloria eſſe debet Ingheti Contardi Ciuis Genuenſis nomẽ. quã illi cõ ciliat acerrima diſputatio in vrbe maioris Balearicæ trecẽtis circiter abhinc annis cũ doctiſſimis Hebrai-

cæ

cæ ſectę Antiſtitibus habita de ſumma relligiōe ac de Chriſtiana lege litterarum monumentis quamuis rudi ſcribendi genere conſignata. in qua Inghetus acutiſſimis & firmiſſimis argumentis,& media Theologia ſumptis Chriſtianæ doctrinę veritatem confirmauit; Aſturchumque, cui tum ſuæ ſectę homines primas deferebant, victum manus dare coegit; opinionemque menti penitus comprehenſam inuito ac diu renitenti tandem extorſit. quare ille cum Ingheti diſputatione& ingenio victus, tum lumine menti Diuinitus prælato,inueterato,ac cum lacte imbibito errore abdicato in Chriſti militiā ſacro fonte ablutus nomen dedit. quod idem complures eiuſdem ſectę homines fecerunt, cum tanti viri exemplo inducti,tum Diuino Numine mentem dante attracti. Huius Contardæ gentis nobilis apprime ac peruetuſtæ,quæ perpetua Reipublicæ adminiſtratione olim floruit iacēs nomen, ac litterarum conſeneſcentem gloriam longo interuallo ętate noſtra Cæſar Contardus eximius Iuriſconſultus rettulit,qui perarduas iuris ciuilis quæſtiones acutiſſime& copioſe tractatas & illuſtratas litterarum monumentis æternitati conſecrauit. quæ ita probantur, vt nomen Contardi haud exigua cū ciuitatis noſtrę gloria in Gymnaſijs & forenſibus iudicijs &iam nunc viuentis iactetur, &perpetuo celebre futurum ſit.

MAT-

MATTHAEVS SENAREGA.

MAtthęum Senaregam quamquam Facio & Bracellio profeſſiōe coniunctū, tamē magna quædam alia ſunt, quæ proprij elogij teſtimonio dignū faciant. neque enim in ſcribēdi tantummodo facultate, qua cum in hiſtoria, tum in omni genere excellit, id quod in homine ex domeſtica Pauli Manutij qualis quantique huius artis antiſtitis diſciplina profecto minime mirum videri debet, ſed in dicēdo quoque & in publicis rebus tractandis ac ciuilibus contentionibus, quæ longe diuerſa laus eſt, incredibilem eloquentiæ vim exprimit. Accedunt eximia quædā, viuida ſollertis ingenij vis, quæ tanta fuit, vt prudētiā ipſam nō niſi diuturno vſu acquiri ſolitā ante annos repręſentarit, adhoc in negotijs ducendis & voluntatibus hominū ſibi conciliandis mira lenitas. quæ virtutes ita in illo enituerunt, vt oculis omnium in tantam indolem conuerſis adoleſcentiam vix ingreſſus ad Rempublicam gerendam grauiſſimo arcanarum rerum munere illi commiſſo vocatus cum ſe cum in legationibus obeundis, tum in ſententia de magnis & arduis rebus exponenda oſtenderit, vt illud plane conſtet, ętate noſtra pacis artibus, atque ad publicas & magnas res tractandas naturæ & fortunæ pręſidijs inſtructiorem eſſe neminem.

Pendet ab ore tuo iuuenis Mathæe ſenexque,
Verbaque non audet amplius ulla loqui.
Concilio ueniſſe Deum te credit ab alto,
Sicque loqui gemmas, ſic fluere e ore charin.
Patriæ conſpicuis te non tam laudibus ornat
Quantum tu patriam moribus & ſtudijs.

LVCAS CAMBIASIVS.

EA eſt Genuenſium hominum belli pacisque artium gloria, vt non multũ ſit illis ad nomen ſuũ illuſtrãdum de alienis ſtudijs accerſendum. Igitur litterarum ſciẽtiam, qua tamen laude omnino non caret, ac pingendi & fingẽdi artem, ceteraſque eiuſmodi facultates multis nationibus nõ iniquo animo cõcedunt. quod idem ceteris claris populis, apud quos militaria & magnarum rerum gerendarum ſtudia viguerunt, vſu veniſſe conſtat. Romani quidem adeo Philoſophandi ſcientia ac Poetica & mechanicis artibus ſeſe vnici a Græcis non indignabantur, vt grauiſſimi eorũ eiuſmodi rebus cum Græcis certare, atque adeo eas res omnino tractare, turpe ſibi, ac maieſtate Romana inferius ducerent. In eadẽ veſtigia ingenij ſimilitudine Genuenſes incurrẽtes ea tantũ ſtudia coluerunt, quæ in Ciuitate ſua in pretio & in honore eſſe videbant. non quod doctrinæ, & liberaliũ,

ac mechanicarum artium ſtudiis minus aptum eſſet il lorum ingenium, ſed quod ſublimioribus curis intē-tæ mentes ad inferiora ſe ſe demittere non poſſent. Id quod ętate noſtra manifeſte declarauit Lucas Cā-biaſius. quem pingendi arte ita conſtat excellere, vt ſi ue admirabilem inuentionem & varietatem ſpectes, ſiue formandi & delineandi ſcientiam conſideres, ſi-ue artem in colorando cōtemplere, in quibus rebus omnis pingēdi facultas exprimitur, eum eſſe illum ſta tuas, quo hac in arte nihil fieri poſſit abſolutius, cū ne fingendi quidē laude careat, cuiuſq; tabulæ ad ve ritatem ita adductæ ſint, vt non ad naturam imitādo proxime accedere, ſed naturā ipſam ſpirādo & geſtū agendo exprimere videantur. Egregium artificē Pau lus frater meus elegāti carmine populari lingua cō ſcripto ornauit, quod in Latinum ſermonem conuer tit Rainaldus Corſus Corrigienſis mihi amiciſſimus, ſummaque humanitate ac morū ſuauitate prąeditus. Qui vir perhonorifico munere, quod eſt a ſupplici-bus libellis, in præſentia fungens longeq. maiore & ampliore dignus ad Pontificij, & Cæſariani iuris ſciē tiā haud minorē eloquentiā, politioresq. litteras ac multiplicem addidit eruditionem, miramq. in carmi nibus faciendis felicitatem. quas virtutes comitātur ſingularis prudētia, ac rerum vſus, & ad publicas, ac magnas res tractādas in primis aptū ingeniū. Vt virū prętantiorem, pluribusue, aut maioribus animi, & in genij bonis ornatum Romana Aula habeat neminē.

Ingenium paritura nouum mille amplius annos
Diſtulit, ac magno tandem conamine ſeſe
Exuperans natura uirum, manus inclyta cuius
Sæpe moram menti faceret, ueræ ne colorum
Sint facies, ueris ſeu tantum proxima, in auras
Edidit æthertas, de lucis nomine dictum
Lucam, qui patriæ lucem, lucem attulit orbi.
Scilicet & (propriæ quæ ſunt cognomina genti)
Mutatam cogit ſe farier arte parentem.
Iure igitur ſummos inter proceresque Ducesque,
Qui bene de patria meruere, adſcribit Vbertus,
Pone ſubit frater, Diuino nectare Muſa
Quem Ligur in Syluis ultro imbuit Apennini.

DE

DE IIS QVI AD MAGNAS OPES POPVLORVMQVE DOMINATVM PERVENERVNT.

GERARDVS SPINVLA.

PRoiectæ impudentiæ, atque adeo nefarij ſceleris fuerit, putare in clarorum uirorũ memoria commendanda non longe primas uirtuti eſſe tribuẽdas, aut vero quid quam de omnibus humanis rebus cũ illa con ferendũ. Sed tamen negare non poſſumus, quin fortunę quoque amplitudo ſi minus gloriam pariat, ſplendorem certe hominum nomini conciliet, ad eorumque memoriam ab obliuione vindicandam plurimum valeat. Iure igitur qui de Liguribus fortunæ amplitudine floruerunt, quamquã res geſtę aut nullæ, aut in obſcuro ſunt, prętereundi non fuerunt. in quibus fuit Gerardus Spinula duarum nobilium vrbium alterius in Hetruria, alterius in Lõgobardis Lucę & Terdonæ dominus. Ex qua re præterquã quod viri potentiã ſuſpicere poſſumus, ciuitatis noſtrę magnitudinem conijcere licet, cuius tanta eſſet priuato-

urmciuium dignitas tantæq. opes,vt celebres vrbes Cæſaris conceſſu in Ditione fiduciaria haberent, in eaſque Prętores,& Magiſtratus cũ imperio mitterẽt.

BRANCAS AVRIA.

SVmmæ quoque fuerũt Brancæ Auriæ opes, atque eximia dignitas,qui maximam Sardiniæ partẽ Vrbium,caſtellorum,vicorum, late patentium regionũ dominatu occuparit,ad tantamque potentiam ea in inſula peruenerit,vt omnium rerum arbiter & moderator Sardis ipſis ſtudentibus Regis titulum a Cęſare petierit,impetraturusque fuiſſe credatur, ni dum res ſuo molimine grauis extrahitur, fato functus eſſet. Hic ille eſt Brancas, quẽ celebris nominis Poeta Danthes apud inferos etiam viuẽtem locat, cupiditate vlciſcendi doloris alte animo inſidentis ob inſignẽ acceptam contumeliam in tantum furorem prouectus. Dãthes enim,id quod incorruptis vetuſtatis documẽtis conſtat,vir ceteroqui egregius vitio ingenij vehemens & impotens,ad hoc factionum ſtudijs,& indomitis animi permotionibus ſæpe vſque ad inſaniam rapi ſolitus,haud ſecum reputans,quãto cum periculo magni viri lædantur,proiectę linguæ libertate abutens,quo perpetuo morbo laborauit,de Brancæ nomine ac fama, quem neſcio qua de cauſſa oderat,detrahere non deſiſtebat. cumque ſæpe monitus nullũ maledicendi modum faceret, Brancæ clientes tantã

verborum

verborum petulantiam re tandem coercendam cenſentes hominem in publico deprehenſum male mulctarunt. quam ille iniuriam cum factis nō poſſet opibus tanto inferior, verbis & ſtilo vlciſci ſtuduit.

SINIBALDVS FLISCVS.

NObili ac peruetuſto Lauaniæ comitum titulo inſignis gens Fliſca, ad hoc perpetuo & continuato ſacrorum honorum ſplendore in primis Italicarū præfulgens magnam ſemper Genuæ potentiam, atq; opes ſupra quā modicas poſſedit. quippe quæ perampla Ditiōe, ac Caſtellorum & populorum dominatu non ſolū ceteros Genuenſes populares ſuos anteiret, ſed nemini Italorum Procerum cum a ſummis Principibus diſcedimus, eſſet ſecunda. Quibus opibus in dies creſcentibus factū eſt, vt Hieronymus & Sinibaldus fratres non iam proprijs nominibus, vt reliqui ciues, ſed cū Comitum præfatione vocarentur. qui titulus nō tam a Sinibaldo eſt expetitus, quam omniū cōſenſu illi datus, nemine repugnante fortunā tāto ceteros antecedentem nominis quoque appellatiōe notatam & eximiam eſſe. quæ res adeo Sinibaldi ad nullam arrogantiam animum inflauit, vt nemo contra illo moderatior aut demiſſior eſſet, & in quotidiana conſuetudine comior, ac ſuauioribus præditus moribus patriæue amantior ciuis, ab omnique ambitione remotior. Cumulat laudes bonarū artium per

petuum ſtudium atque amor, litteratorumque homi num cõſuetudo, qua mirifice delectabatur, quoſque liberalitate ſua amplexus domi habebat, omnibuſq. commodis fouebat. in quibus fuit Paulus Panſa cũ omnis elegantis eruditionis, tum poetices laudibus celebris in primis nominis. Quibus rebus fit, vt tãtæ opes tanta modeſtia, ac virtute cõiunctæ ſuo elogio dignæ fuerint. Neque de Sinibaldi laudibus aut gratia, qua omnibus æque charus fuit, quidquam detrahere debet Ioannes Ludouicus filius, lõge diuerſo ingenio adoleſcens, qui ſeſe ac domum ſuam in irreuocabilem exitij caſum præcipiti cõſilio demittere properauit.

ALBERICVS CIBO.

GEns Cibo cum multis ſtemmatibus, tum vero Põtificatu Maximo perilluſtris in tãtas opes creuit, vt clariſſimis ac prępotentibus aliquot Italię familijs affinitate cõiuncta multas paſſim ditiones poſſideat. in quibus eſt vetus, ac celebris nominis Marchionatus Maſſæ, quem a matre nobiliſſima Malaſpina hæreditarium acceptum Albericus Innocentij VIII. pronepos vna cum ceteris Ditionibus obtinet. quem Cęſar cum nobilitate vtriuſq; generis, tum meritis & virtutibus cõmendatum ampliore & ſplendidiore Principatus titulo auctum & ornatũ in ſacri Imperij Principibus numerari voluit.

THO-

THOMAS MARINVS.

AT neque ij, qui noſtra ætate complures Genuenſes ciues ad inſignes titulos & dominatus populorum aſcenderunt, ita omnia fortunę debere, ac meritis omnino carere ſunt exiſtimādi. Ingentibus enim opibus ſua induſtria, ſollertia, vigilantia parris cũ inopiam publicam ſubleuarint, maximosque exercitus ſuſtentarint, haud exigua illorum merita in Rempublicam videri debent, iureq. illos amplis Ditionibus a Cæſare maximiſq. Regibus donatos. quos omnes nominatim perſequi non neceſſe habui, longũ enim id fuiſſet, Inſigniores tãtum commemoraſſe contentus, in quibus primus ordine fuit Thomas Marinus Ducatu Terrę nouæ in Regno Neapolitano a Cęſare auctus.

ADAMVS CENTVRIO.

AT Adamus Centurio ad opes, quas immenſas accumulauit, prudentiam & conſilium addidit, & ad quæuis magna tractanda aptum ingeniũ. Quibus virtutibus, ſimul Andreæ Auriæ affinitate ſubnixus præterquã, quod Genuæ plurimum potuit, multaque eius fuit in omnibus rebus auctoritas, magnã iniit a Cęſare & a Philippo Rege filio gratiã. Verum ſumma grauitate vir ab honorum titulis abhorrens

Marchionatu Aſtapæ opulenti in Hiſpania oppidi Marcum filium inſigniri voluit.

NICOLAVS GRIMALDVS.

NIcolaus Grimaldus non magis opibus, quæ ſupra quam modicę fuerunt, quam liberalitate cõſpectus eſt, qua permultos ciues amplexus compluriũ laborantem fortunam ſubleuauit, afflictamque erexit, multosque ad commodum vitæ ſtatum & honeſtatem fortunæ perduxit, huc accedit liberalis cultus, ac perpetuus ſplendor cum in omni genere, tum in immanibus ſubſtructionibus in primis coruſcans, quibus Regiam magnificentiam haud dubie æquauit. Liberalitatem igitur & merita Grimaldi erga Rẽpublicã Philippus Rex grato animo proſecutus multis ditionibus, in primis vero nobilis & celeberrimi nominis vrbis Salerni cum inſigni Principatus titulo magna omnium letitia remuneratus eſt.

STEPHANVS SQVARCCIAFICVS.

EAdem ratio, eædemque opes Squarcciaficis ad opimam Oriæ Ditionem in Regno Neapolitano viam communiuerunt: quam ab Alberto patre Stephano filio traditam Philippus Rex in Antonij Auriæ ſoceri gratiam inſigni Marchionatus titulo nobilitauit.

GALEATIVS PINELLVS.

NObili ac præclaro æmularum virtutũ certamine inter ſe contendiſſe videntur Coſmus parens, & Galeatius Pinellus filius; mutuoque ſplendore alter alterius nomen illuſtrare. Coſmi enim eximia animi moderatio & noſtræ ætati cõſpecta, & poſteritati memorabilis in primis eſt. nam nemo in quærendis opibus caſtius eſt verſatus; famamque & mentem ab omni ſordium & auaritiæ labe integriorem purioremue ſeruauit; & ijs opibus partis, quę ad cultum honorifice tuendum ſufficerẽt, modo cupiditati ſalubriter poſito, omnique quęſtus genere, ac ſollicitudine valere iuſſa præclarũ exemplum poſteris ad imitandum in ſe conſtituit; nullaq. in re priuatæ ac ciuilis vitę modum exceſsit, præterquã in ædificiorum magnificẽtia, ſumptibuſq. in filiorũ cultum in bellis, in Aulis Regũ, in Gymnaſijs magnifice tuendũ large ſuppeditãdis. qua in laude perpetuę & conteſtatæ gentili cõmendationi proximus fuit. Gens enim Pinella apprime nobilis turbulentiſſimis Ciuitatis noſtrę tẽporibus procul ab omni faſtu & ambitione, ab omnibuſq. ciuilibus cõtentionibus remota cum nullo loco operam & induſtriam ſuam Reipublicę ſubtraxerit, nullumq. illius procurandæ aut munus vnquã intermiſerit, aut labo rem ſubterfugerit, non tamen aut ex malis publicis creſcere vnquam ſtuduit, aut per publicam priuatã ue cuiuſquam iniuriam in altiorem potentię aut di-

gnitatis locum aſcendere cōtendit: At Galeatium in paterno ſinu, paternaque cura & diligentia educatū omnesque artes non modo libero homine, ſed ſumma fortunæ amplitudine dignas edoctum nō magis paternæ peramplę opes, quàm ſuæ ipſius virtutes ac merita extulerunt, quippe qui omnia vitæ munera cumulate implerit; omnesque officij gradus erga propinquos & ditioni ſubiunctos, atq; adeo omnes homines, perſancte & diligenter ſeruarit. nam propinquos & amicos liberalitate & hoſpitalitate, ſubiunctos vero æquitate, iuſtitia, charitate coluit, veritatis in omni vita retinentiſſimus: & Philippo Regi celſiſſimo fidelem bello operam plurimis locis nauauit. Quę merita Philippus grato animo recognoſcēs Galeatium ſimul cum Ditione Turonenſi ab illo parta inſigni Marchionatus titulo eodē tempore ornauit.

Dum Ligurum in ſuperos pietas Galeate uigebit,
Dumque erit undiſono Patria pulſa mari,
Gens Pinella tibi debebit, & inclyta nomen,
Virtutesque tuas, & bene facta colet.

ARGENTINA SPINVLA. VIOLANTIS AVRIA. ELISABELLA FLISCA. ALTERA ITEM FLISCA.

SPinula & Auria gentes non ſua tantum nobilitate illuſtres ſunt, ſed a magnorum quoque Principum coniun-

coniunctione haud parum trahunt ſplendoris: ſiqui-dem Theodorus Palęologus Andronici Cæſaris filius Marchio Mõtisferacis, & Matthęus Magnus Vicecomes Mediolani Princeps harum familiarum affinitatem appetiuerunt, vt ea neceſſitudine vterq; laborantes res ſuas Genuenſium Gibellinorum haud mediocribus opibus, quorum capita erant duæ hæ præpotentes familiæ, cõmuniret. Theodorus igitur Argentinam Opicij Spinulæ filiam vxorem duxit. At Matthęus Violantem Barnabæ Aurię filiam Stephano filio ſuo in matrimoniũ dedit, felici futurę prolis auſpicio, ex qua tot Heroes ac ſummi faſtigij Principes proditurí eſſent, qui rerum geſtarum gloria, clariſſimaque fama orbem terrarum impleturi, magnamq; Europę partem, atque opulẽtiſſimas eius prouincias imperio occupaturi eſſent. Ex eo enim cõiugio Barnabas Vicecomes ortus eſt haud pudẽdum materni aui nomen referens. qui Viridam genuit, quæ Auguſtiſſimæ genti Auſtrię innupſit Leupoldo Alberti Ducis filio collocata. Is ex Virida Albertum & Fridericum Tertium Cęſarem ſuſcepit; Fridericus Maximiliani Cæſaris pater fuit. ex quo natus eſt Philipp' Hiſpanię Rex ac Belgicæ Galliæ Princeps. ex Philippo orti ſunt Carolus Quinctus, & Ferdinandus ambo Cæſares, ille Belgicæ Gallię Princeps, atq; Hiſpaniæ & vtriuſque Siciliæ, hic Hungariæ & Boemiæ Rex. Carolus Philippum genuit opibus, potentia, ampliſſimiſque Regnis ceteros Chriſtianos Reges longe antecedẽs.

Ex Ferdinando orti ſunt Maximilianus Cęſar ipſe quoque Hungarię & Boemiæ Rex, ac Carolus & Ferdinandus ampliſſimarum Ditionum domini. At nobiliſſimæ genti Fliſcæ eandem Vicecomitum affinitatē Eliſabella Fliſca Lucę filia Luchino Vicecomiti Mediolani Principi nupta ſuis moribus inauſpicatā fecit, quos aliorum ſcriptorum monumentis cōſignatos attingere ab inſtituto opere eſt alienum. Dignitatem eiuſdem gentis auget altera Fliſca, cuius nomē in obſcuritate verſatur. hęc fuit Hadriani Quinti ſoror præcelſo Principi comiti Sabaudiæ nupta.

PAVLVS FOLIETA.

GEntis tuæ gloriam cæleſti prope ingenio ſubſecutus es Paule frater, ipſaq. me fraterna pietas impium plane fecerit, ſi ea ſola illi gloriæ obſtet, quā tibi Poetices ſtudium tam varie a te excultum cōciliat, atque ideo te elogijs noſtris prætereā, quod verear, ne plus illi ipſi pietati, quam veritati tribuiſſe videar. a quo metu me & egregia ſcripta tua vario carminū genere, & hominum, quibuſcunque notus es, de te facta iudicia liberant. Illud enim conſtat, te inuentione, quę cum in hac ipſa poetica, tum in vniuerſa eloquentia, atque in omni ſcribēdi facultate multo maximam proculdubio laudis partem occupat, ita excellere, vt ætatem noſtram ingeniorum feraciſſimā ſuperes, veterum æques. Atque vtinam eadem natura,

quę

quæ munera inter nos ita partita eſt, vt ſe ſe Ducē tibi ad poeticen, mihi ad ſolutam orationem prębcret, quemadmodum tantam animorum ſimilitudinem, & cōiunctionem nobis indidit, vt ſi quis oculis illos introſpicere poſſit, dimidiatos dicat, eandē quoq; ingeniorum ſimilitudinem & præſtātiā pariter dediſſet. profectoin Hiſtoria noſtrorum temporum con ſcribenda altiſſimum me gloriæ locum obtinere con fiderem. quod naturæ incommodum felicitate com penſatur, qua tibi tanto ſuperior ſum, quanto inge. nio inferior. Ea enim lingua ſcribo, quæ tota Europa intellecta nomen meum omnium gentium notitia ce lebret, cum famam tuam anguſtis Liguriæ finibus cō cludi neceſſe ſit, eadem natura, cui reluctandum non eſt, te ad ſcribendum patria lingua compellēte ab exteris hominibus aut nihil omnino, aut non ſatis com mode percepta. quę tamen infelicitas eo in bonum vertit, eoque ſi non clariorem, at certe maiorem laudem tuam facit, quod is extiteris, qui acerrima ingenij vi docueris, nullam quamuis rudem & incomptā linguam eloquentiæ omniſq. generis ornamentorū non capacem eſſe. Poſtremo ita tibi habile ad Poeticen Natura ingenium dedit, vt te etiam ad eius mutam imaginem & æmulatricem artem, hoc eſt picturam idoneum finxerit, ad eam enim tu omniū, quæ ſunt eius artis, intelligentiam natura ipſa Duce ſine Magiſtro perueniſti, vt non modo de egregijs artificū operibus certa & vera iudicia facias, ſed ipſi ſummi

mi

mi illius artis antiſtites multa in tabulis ſuis te monē te & commoſtrante corrigant & mutēt. Neq; æquius quidquam fuit, quam vt noſtra elogia, quæ initium ducunt a noſtro nomine, atque ab ijs laudibus, quas non modo nobis non aſciſcimus, ſed ab alijs datas libenter remittimus, tuo nomine, tuisque veris laudibus frater concluderentur.

POMPEII ARNOLPHINI.

Caſtor ut illuſtrat Pollucem, Caſtora Pollux,
Et proprio illuſtrat lumine uterque polum,
Sic Paulum Vbertus, fratrem ſic Paulus honore
Afficit Vbertum, condecoratque ſuum.
Et proprijs ambo patriam uirtutibus ornant,
O uere Italici ſydera bina ſoli.

EIVSDEM.

In folijs, Folieta, tuis latet ipſe Cupido
Populea ut uolucris condita fronde latet.
E folijs, Folieta, tuis leniterque ſuſurrat,
Et Zephyrus blando murmure mulcet agros,
Sub folijs Folieta, tuis Venus aurea ſomnos
Ducit, & Aonios Theſpia turba choros,
Ipſe tuis folijs, Folieta, inſignis Apollo
Se exornat, folijs te Folieta, ſuis:

Ergo

Ergo tuis cedant folijs folia omnia quotquot
Idalium effundit, Pieriumque nemus.

IN VBERTVM FOLIETAM AVCTOREM.

POMPEII ARNOLPHINI.

Dum folijs paſcentur oues, dum ſylua quotannis
Exurget folijs conſpicienda nouis:
Nulla dies læto folia hæc ſpoliabit bonore,
Exornat Ligures queis Folieta viros.

FINIS.

MENDA LIBRARII.

Pag. 9. pyratarum, piratarum. 11 opcram, operam. 15. literarum, litterarum. pag. 31. te referam, te rerum. ead. auaritiæ nomen, auaritiæ male nomen. 32. ignis alta, ignis in alta. 43. HORTENTII, HORTENSII. 64. Alfonſi, Alphonſi. 68 cauſas, cauſſas. 81 Carretum, Carrettum. 85. claſnum, claſſium. 98. adde in fine Epigrammatis.
Virtutem pariet facundo prodita ab ore
Virtus, atque acres concipiet ſtimulos.
147 flamanti, flammanti. ead. cim, cum. 162. percnlit, perculit. 183. creditus, creditur. 144. vltto, vltro. 191. multipli, multiplici. 203. VBERTVS SPINVLA CARD. deme CARD. 237. muneti, muneri. ead. dadiderunt, dediderunt. ad hæc multis in locis incuria librarii n littera inuerſa eſt hoc modo u ſuperiore parte hianti inferiore clauſa 3. 5. 111. 125. ead. 129. 148. 178.

784c80

INDEX NOMINVM.

A

Aelius Pertinax 30
Anſaldus Embriacus 39
Anſaldus Pizo 44
Anſaldus Auria 44
Amicus Grillus 67
Anſaldus Marius 70
Andreolus Marius 71
Anſaldus Soldanus 73
Aegidius Buccanigra 95
Aurieta Auria 97
Antonius Grimaldus 68
Ambroſius Nigrius 134
Aurelius Fulgoſius 143
Andreas Auria 147
Antonius Auria 155
Antoniottus Palauicinus 173
Auguſtinus Spinula 177
Antonius Ferrerius 199
Albertus Clauarus 206
Aranus Cibo 217
Angelus Iuſtinianus 227
Auguſtinus Folieta 230
Ardalous Nigrius 245
Albericus Cibo 256
Adamus Centurio 257
Argentina Spinula 260

B

Balduinus 44
Blaſius Axeretus 54
Baptiſta Fulgoſius 118
Brilius Iuſtinianus 129
Baptiſta Iuſtinianus 129
Baltaßar Biaſsia 144
Benedictus Saulius 176
Benedictus Lomelinus 186
Barptolemaus Cucurnus 202
Baptiſta Pinellus 219
Barptolemeus Facius 241
Baptiſta Fulgoſius 244
Barptolemeus Fallamonica 245

C

Chriſtophorus Columbus 32
Caſſarus 67
Conradus Auria 75
Chriſtophorus Palauicinus 153
Caſar Fulgoſius 156
Clemens Roboreius 191
Carolus Dominicus Carrettus 194
Clemens Dolera 203
Caſar Contardus 247

D

Deſiderius D. 17
Dominicus Saulius 235

E

Emanuel Caballus 244
Eliſabe lla Fliſca 260

F

Felix D. 16
Fridericus Marabottus 85
Franciſcus Cataluſius 96
Franciſcus Spinula 125
Franciſcus Maria Roboreius 177
Fabritius Carrettus 139
Fridericus Fulgoſius 169
Franciſcus Marcheſius 214
Fulco 245

G

Guilelmus Embriacus 38
Gulielmus Gabernia 84
Gandus Marius 99

Gaſpar

Gaſpar Spinula 104
Galeatius Iuſtinianus 119
Georgius Adornius 140
Gulielmus Fliſcus 165
Georgius Fliſcus 165
Galeottus Roboreius 191
Gerardus Spinula 253
Galeatius Pinellus 259

H

Hadrianus V 29
Hugo Embriacus 39
Henricus Marius 76
Hieronymus Riarius 137
Hieronymus Grimaldus 179
Hieronymus Auria 179
Hieronymus Baſſus 198
Hieronymus Adornius 123

I

Innocentius IIII. 16
Innocentius VIII. 27
Iulius II 28
Iacobus Marocellus 72
Iacobus Leuantus 73
Iacobus Fliſcus 94
Iſnardus Guarcus 111
Ioannes Fulgoſius 115
Ioannes Grimaldus 119
Ioannes Iuſtinianus 124
Ianus Fulgoſius 128
Ioannes Roboreius 135
Ioannes Auria 158
Ioannes Andreas Auria 160
Ioannes Fliſcus 165
Innocentius Cibo 172
Io. Baptiſta Palauicinus 173
Io. Baptiſta Cicada 182
Io. Matthæus Gibertus 228
Io. Ioachimus Paſſanus 223
Iacobus Bracellius 141
Ingbetus Coniardus 147

L

Lambas Auria 52
Lambertus Cibo 66
Lanfrancus Vſuſmarius 100
Lucianus Auria 101
Lucas Fliſcus 112
Laurentius Folieta 113
Laurentius Mutinus 132
Leonardus Roboreius 135
Lucas Fliſcus 165
Ludouicus Fliſcus 165
Laurentius Cibo 171
Leonardus Roboreius 193
Luchinus Viualdus 211
Leonardus Marinus 239
Lucas Cambiaſius 290

M

Martinus Zacharias 90
Megolus Lercarius 105
Matthæus Marruffus 109
M. Antonius Carrettus Auria 157
Marcus Vigerius 200
Matthæus Senarega 249

N

Nicolaus V. 21
Nicolaus Spinula 78
Nicolaus Fulgoſius 122
Nicolaus Fliſcus 166
Nicolaus Grimaldus 258

O

Opicius Carrettus 81
Othobonus Iuſtinianus 93
Octauianus Fulgoſius 141

P

Populus Genuenſis 36.40.42.45.48
Philippus Longus 44
Paganus Auria 56
Petrus Fulgoſius 60
Trinciualles Fliſcus 85
Petrus Spinula 93
Petrus Auria 102
Philippus Auria 150
Paulus Fulgoſius 168
Petrus Riarius 196
Philippus Calandrinus 202
Pileus Marinus 208
Paulus Centurio 221
Paulus Folieta 262

R

Romulus D. 16
Roſcius Auria 80
Raphael Adornius 92
Raphael Montaltus 120
Raphael Riarius 196
Raphael Adornius 209
Raphael Fulgoſius 245

S

Syrus D. 16
Simon Vignoſius 85
Salagrus Nigrius 88
Simon Buccanigra 94
Stephanus Mutinus 132
Simon Paſqua 183
Stephanus Iuſtinianus 225
Stephanus Vſusmarius 232
Sinibaldus Fliſcus 255
Stephanus Squarciaficus 259

T

Thomas Spinula 91
Thomas Murchius 76
Thomas Marinus 257

V

Valentinus D. 16
Vbertus Turrius 44
Vbertus Auria 50.52
Vbertus Turrius 67
Vbertinus Auria 75
Vicecomes Cicada 151
Vincentius Iuſtinianus 188
Vbertus Spinula 203
Violantis Auria 260

X

Xyſtus IIII. 24
Xyſtus Roboreius 191

Regiſtrum.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK Ll.

Omnes ſunt quaterniones, prȩter Ll, ſeſterniones.

De licentia Superiorum.

DUPLICATO ALIENATO
18168

18788